

Thomas PYNCHON

Strigarea lotului 49

UNIVERS

Coperta: DONE STAN
Redactor: GEORGE VOLCEANOV
Redactor artistic: VASILE SOCOLIUC

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale

PYNCHON, THOMAS

Strigarea lotului 49 / Thomas Pynchon; trad. și postf.: Geta Dumitriu. – București: Univers, 1999

200 p.; 13 x 20 cm. – (Seria de autor „Th. P.”)

Tit. orig. (eng): The Crying of Lot 49.

ISBN 973-34-0666-X

I. Dumitriu, Geta (trad.; postf.)

821.111(73)-31=135.1

Thomas Pynchon

The Crying of Lot 49

© 1965, 1966, 1993, 1994 by Thomas Pynchon

Toate drepturile asupra acestei versiuni

aparțin Editurii Univers

79739 București, Piața Presei Libere nr. 1.

Thomas Pynchon

STRIGAREA LOTULUI 49

Traducere și postfață de
GETA DUMITRIU

Editura UNIVERS
București, 1999

capitolul unu

Într-o după-amiază de vară doamna Oedipa Maas s-a întors acasă de la o petrecere Tupperware, unde amfitrioana turnase pesemne prea mult kirsch în sosul fondue, ca să afle că ea, Oedipa, fusese numită executor sau, își dădu ea cu părerea, executoare, a moștenirii lăsate de un anume Pierce Inverarity, un magnat din California, posesor de proprietăți imobiliare, care odată, în timpul liber, pierduse două milioane de dolari, dar încă mai avea bunuri nenumărate și destul de încâlcite ca trierea lor să fie mai mult decât onorifică. Oedipa s-a oprit în mijlocul camerei de zi, privită de ochiul mort verzui al televizorului, l-a invocat pe Dumnezeu, s-a străduit să se simtă beată de-a binelea. Dar fără nici un rezultat. Gîndul a purtat-o la o cameră de hotel din Mazatlán, a cărei ușă tocmai fusese trîntită, după toate aparențele pentru totdeauna, trezind două sute de păsări în holul de la parter, la un răsărit de soare peste colina pe care se înalță biblioteca Universității Cornell, pe care nimeni nu-l vede de acolo, deoarece colina are fața spre apus, la o melodie austeră, sumbră, din partea a patra a concertului pentru orchestră de Bartók, la un bust spoit cu var al lui Jay Gold, ținut de Pierce deasupra patului, pe o policioară cam îngustă, pe care întotdeauna îl simțise plutind ca o amenințare că într-o zi se va prăvăli peste ei. Oare așa să fi sfîrșit Pierce, se întrebă, între vise, strivit de singura icoană din casă? La această idee izbucni într-un rîs zgomotos și năuc. Te-ai scrîntit de tot, Oedipa, spuse către sine, sau camerei, care știa.

Scrisoarea era expediată de firma de avocați Warpe, Wistfull, Kubischek și McMingus din Los Angeles și semnată de un ins pe nume Metzger. O informau că Pierce murise primăvara, dar numai acum au găsit testamentul. Metzger urma să fie coexecutor și avocat în cazul unui litigiu complicat. Oedipa fusese numită de asemeni să se ocupe de executarea testamentului printr-un codicil datat cu un an în urmă. A încercat să-și amintească dacă la acea vreme se petrecuse ceva neobișnuit. Tot restul după-amiezei, în drum spre piața din centrul orașului Kinneret-printre-pini ca să cumpere *ricotta* și să asculte muzică de ambianță (astăzi când s-a strecurat prin perdeaua de mărgele se auzea măsura a patra a concertului pentru mirliton de Vivaldi înregistrare *variorum* realizată de Ansamblul Settecento din Fort Wayne, solist Boyd Beaver), apoi în timp ce culegea magheran și busuioc din grădina însorită, își plimba ochii pe recenziiile din ultimul număr al revistei „Scientific American“, aranja lasagna, freca un cruton de pâine cu usturoi, curăța frunzele de lăptucă, pînă cînd, în sfîrșit, a dat drumul la cuptor și, lăsîndu-se amurgul, s-a apucat să prepare un cocteil din whisky și suc de lămîie pentru a fi gata cînd se va întoarce de la slujbă soțul ei Wendell („Mucho“) Maas, s-a tot întrebat, s-a tot întrebat, privind înapoi prin zilele adunate ca un pachet gros de cărți care păreau (n-ar fi ea prima care să recunoască?) mai mult sau mai puțin identice, sau erau aranjate cu subtilitate asemeni cărților unui prestidigitator, cartea neobișnuită fiind observată pe loc de ochiul format. Numai cînd știrile din programul lui Huntley și Brinkley trecuseră de jumătate, și-a amintit că anul trecut pe la trei în zorii zilei a primit un telefon interurban n-avea să știe niciodată de unde (doar dacă el lăsase un jurnal). La început s-a auzit o voce cu o intonație slavă pronunțată aparținînd, chipurile, secretarului doi de la consulatul Transilvaniei care căuta un liliac rătăcit, apoi i-a luat locul accentul

unui negru care executa un număr de amuzament, s-a metamorfozat în dialectul pachuco vorbit pe un ton ostil plin de chingas și maricones, i-a urmat un ofițer de la Gestapo care urla la ea dacă n-are rude în Germania, pentru ca la sfârșit să sune ca Lamont Cranston, glasul cu care-i vorbise tot drumul pînă la Mazatlán. „Pierce, te implor“, izbuti să-l întrerupă, „credeam că noi...”

„Dar Margo“, pe un ton serios, „vin de la comisarul Weston și bătrînul de la bîlci a fost ucis cu aceeași armă cu care a fost omorît profesul Quackenbush“, sau ceva asemănător.

„Pentru numele lui Dumnezeu“, spuse. Mucho se răsucise spre ea și o privea.

„De ce nu închizi“, îi dădu Mucho un sfat de bun simț.

„Te-am auzit“, replică Pierce. „Cred că-i timpul ca Umbra să-i facă o scurtă vizită lui Wendell Maas.“ Se așternu o tăcere deplină, absolută. Ultimul din glasurile pe care i le auzise. Lamont Cranston. Fiul acela telefonic putea să vină din orice direcție, să aibă orice lungime. Ambiguitatea sa tăcută s-a transferat în lunile ce urmară asupra trecutului reanimat: amintirea chipului său, a trupului, darurile ce i le făcuse, vorbele rostite de el, pe care uneori se prefăcea că nu le-a auzit. L-a adus aici, la marginea unde era uitat. Umbra a așteptat un an pînă să vină în vizită. Dar acum exista scrisoarea lui Metzger. Prin urmare Pierce o sunase anul trecut să-i spună despre codicil? Sau luase această hotărîre mai tîrziu, cumva sub impulsul iritării ei sau nepăsării lui Mucho? Se simți dată în vileag, înșelată, înjosită. Niciodată în viața ei nu executase un testament, habar n-avea de unde să înceapă, habar n-avea cum să comunice firmei de avocați din L.A. că n-avea habar de unde să înceapă.

„Mucho, iepurașule“, se tîngui ea într-un acces de neputință.

Mucho Maas, acasă, apărînd prin plasa din cadrul ușii.

„Ziua de astăzi a adus o nouă înfrîngere“, începu el.

„Să vezi“, începu și ea. Dar mai întîi să spună Mucho. Lucra ca disc jockey mai departe în Peninsulă și slujba îi provoca periodic crize de conștiință. „Nu cred în nimic din toate astea, Oed“, putea de obicei să rostească. „Îmi dau silința, nu pot și pace“, o cale de a se afunda, pesemne mai adînc decît putea ea să înțeleagă, așa că în asemenea momente se simțea aproape cuprinsă de panică. Numai cînd o vedea pe punctul de a se pierde cu totul putea să revină, se pare, la linia de plutire.

„Ești prea sensibil.“ Mda, ar mai fi fost multe de spus, dar numai cuvintele astea îi ieșeau din gură. Oricum erau adevărate. Un an sau doi vînduse mașini de ocazie și devenise atît de superconștient de ceea ce ajunsese să însemne această profesiune încît orele de serviciu erau pentru el un supliciu rafinat. În fiecare dimineață Mucho se rădea deasupra gurii de trei ori pe zi în direcția firului și de trei ori pe zi contra firului pentru a îndepărta și cea mai slabă umbră de mustață, cu lame noi tăindu-se mereu, dar nu se lăsa, își cumpăra toate costumele fără umeri puși, le ducea la croitor să le îngusteze și mai mult reverele, accentuîndu-le aspectul ciudat, pe păr își dădea numai cu apă, pieptănîndu-se ca Jack Lemon ca să deruteze și mai mult. Vederea rumegușului, chiar a celui de creion, îi dădea fiori, știut fiind că în meseria lui se folosea ca să reducă la tăcere transmisiunile defecte și, cu toate că ținea cură, nu era încă în stare să pună miere în cafea ca Oedipa, pentru că tot ce era lipicios îi provoca suferință, aducîndu-i aminte cu amărăciune de substanța amestecată cu uleiul de motor care se prelingea murdar în golul dintre piston și peretele cilindrului. A plecat într-o seară de la o petrecere pentru că cineva în preajmă a rostit, se pare cu răutate, cuvîntul crem, culoarea la modă printre posesorii de

mașini. Individul, un cofetar maghiar transfug povestea ceva în legătură cu o rețetă pentru cremșnit, dar ăsta era Mucho: un susceptibil.

Totuși, crezuse cel puțin în mașini. Poate în exces: cum să nu creadă văzînd că vin oameni mai săraci decît el, negri, mexicani, nevoiași albi din sud, ca să defileze șapte zile pe săptămînă aducîndu-și obiectul cel mai cumplit pe care urmau să-l schimbe: prelungiri din metal motorizate ale propriei ființe, ale familiei lor, viața pe care o trăiseră dezvelind-o privitorilor, unui străin ca el, caroseria într-o rînă cu partea de dedesubt ruginită, aripile vopsite exact o nuanță mai închis ca să-i coboare prețul, dacă nu moralul lui Mucho, dinăuntru venind un miros incurabil de copil, de băuturi cumpărate la supermarket, de fumători din două, uneori trei, generații, sau numai de praf – iar cînd se curăța mașina, n-aveai încotro, trebuia să te uiți la resturile acestor vieți și nu aveai cum să știi care din obiecte se aruncaseră de fapt (cînd atît de puțin se iveau în cale trebuia din teamă să primești și să păstrezi tot, gîndea el) și care pur și simplu (și pesemne în chip tragic) se pierduseră: anunțuri tăiate din ziar care promiteau economii de 5 sau 10 cenți, timbre date de magazine care adunate în număr suficient îți aduceau gratis în casă un obiect sau altul, broșuri roz care făceau reclamă unor produse vîndute cu preț redus în diverse piețe, mucuri de țigară, piepteni știrbi, oferte de lucru temporar, Pagini Aurii rupte din cartea de telefon, bucăți de lenjerie sau rochii care intraseră deja în categoria costumelor de epocă folosite pentru a-ți șterge răsufllarea lăsată pe parbriz ca să poți vedea după ce tînjești, un film, o femeie, sau o mașină, un polițist care te-ar lua pe sus, așa, ca să exerseze, toate aceste bucăți și bucățele acoperite uniform, ca o salată a disperării, cu un sos cenușiu de zgură, de gaze de eșapament concentrate, de praf, de tot ce elimină trupurile – i se făcea rău să se uite, dar trebuia să se uite. Dacă ar fi fost vorba de un

cimitir de mașini, pesemne că ar fi fost în stare să aleagă piesele întregi ca să-și facă un viitor: violența care provocase accidente, producându-se destul de rar și destul de departe de el, îi părea un miracol, așa cum moartea, pînă în clipa cînd vine pentru noi, este un miracol. Dar ritualul nesfîrșit al mașinilor care se perindau pentru schimb, săptămîină de săptămîină, n-a ajuns niciodată să cunoască violența sau sîngele vărsat și era astfel mult prea verosimil ca impresionabilul Mucho să îl suporte multă vreme. Chiar dacă prin contactul cu răul cenușiu monoton dobîndise o oarecare imunitate, îi era peste puteri să accepte felul în care fiecare proprietar, fiecare umbră, se așeza la rînd numai ca să schimbe o versiune a sa cu disfuncții și urme de lovituri, pe o alta, o proiecție a vieții altui om, aidoma autopropulsată, fără viitor. De parcă era cel mai firesc lucru. Pe Mucho îl îngrozea. Incest încîlcit, neîntrerupt.

Oedipa nu putea înțelege cum se cufunda în asemenea stări chiar și acum. Cînd s-au căsătorit, el lucra de doi ani la post, la KCUF, iar lotul de mașini de pe artera ce trepida, palidă, era departe în urma lui așa cum era al doilea război mondial sau războiul din Coreea pentru soții mai vîrstnici. Poate, Dumnezeu s-o ierte, ar fi fost mai bine dacă Mucho ar fi mers pe front, pe japonezii din copaci, pe friții din tancurile Tigru, pe chinezii cîntînd la trompetă noaptea, i-ar fi uitat mai repede decît ce-l obseda în legătură cu acel parc de mașini trezind spaimă chiar și după cinci ani. Cinci ani. Îi îmbărbătezi cînd se trezesc lac de sudoare sau țipînd în limbajul viselor urîte, da, îi îmbrățișezi, se liniștesc, într-o bună zi nu-și mai aduc aminte: știa că așa este. Dar Mucho, cînd avea să uite? Bănuia că roboteala de DJ, slujbă obținută grație bunului său amic, directorul de publicitate de la KCUF, care avea obiceiul să viziteze parcul de mașini o dată pe săptămîină, parcul fiind unul dintre sponsori), era un mod de a folosi Top 200, pînă și

știrile care ieșeau mult prea zorite din telescriptor – visul înșelător al dorințelor de adolescent – ca un tampon între sine și lotul acela.

Crezuse prea mult în mașină, nu credea cîtuși de puțin în postul de radio. Totuși privindu-l acum în lumina crepusculară a camerei, cum lunecă precum o pasăre mare prinsă într-un curent care se înalță spre șeicărul acoperit cu broboane de transpirație, cum zîmbește din centrul turbionului său, puteai crede că totul este de un calm banal, auriu, senin.

Pîna cînd a deschis gura: „Astăzi, m-a chemat Funch“, îi spuse, turnîndu-și. „A ținut să discutăm despre imaginea mea, care nu-i place.“ Funch fiind directorul de programe și dușmanul învederat al lui Mucho. „Acum sînt prea senzual. Ar trebui să vorbesc ca un june tătîc, ca un frate mai mare, doar așa. Puiștoaicele nu mai prididesc cu rugămințile, după urechea lui Funch, pofta vibrează în fiecă cuvîntel pe care-l rostesc. Așa că acum va trebui, închipuie-ți, să trec toată discuția telefonică pe bandă. Funch în persoană va tăia tot ce consideră că este indecent, adică partea mea din finalul conversației. Cenzură, i-am spus, «turnător», i-am șoptit și am plecat.“ Scena intrase în rutină și se repeta cam o dată pe săptămîină.

Îi arată scrisoarea de la Metzger. Mucho era la curent cu relația dintre Oedipa și Pierce: între ei se terminase totul cu un an înainte de căsătorie. Citi scrisoarea și clipi îndelung și sfios în chip de retragere.

„Ce să fac?“ spuse ea.

„O, nu“, spuse Mucho. „Ți-ai greșit omul. Nu sînt eu acela. Nu pot nici măcar completa formularul cu impozitul pe venit. Cum se execută un testament, habar n-am, de ce nu vorbești cu Roseman.“ Avocatul lor.

„Mucho. Wendell. S-a terminat. Înainte ca el să-mi treacă numele.“

„Așa e. Am vrut doar să spun că mă depășește, Oed.

Așa că a doua zi de dimineață, asta a și făcut, s-a dus să-l consulte pe Roseman. Asta după ce a stat o jumătate de oră în fața oglinzii trăgând linii negre de-a lungul pleoapelor care pînă să îndepărteze pensula o lua cu cîș sau tremurau violent obligînd-o să le refacă. Noaptea nu prea dormise, după un alt telefon la ora trei dimineața, prima sonerie provocîndu-i o adevărată panică în cord, indolența aparatului transformîndu-se brusc în țipete stridente.

Pe amîndoi i-a trezit în aceeași clipă: au rămas nemișcați simțind cum încep să li se dezmorească încheieturile, evitînd chiar să se privească la auzul primelor sonerii. În cele din urmă, știind că n-avea nimic de pierdut, a ridicat receptorul. Era dr. Hilarius, psihanalistul și psihiatrul ei. Dar avea glasul lui Pierce cînd îl imita pe ofițerul de la Gestapo.

„Sper că nu te-am trezit“, începu el sec. „Pari foarte speriată. Cum sînt pilulele, au efect?“

„Nu le iau“, spuse ea.

„Ți-e frică?“

„Nu știu ce conțin.“

„Nu crezi că sînt doar calmante.“

„Am încredere în dumneata, nu?“ Nu avea, și următoarele lui cuvinte ofereau o explicație.

„Ne mai trebuie a suta patra la bridge.“ Chicoti sec. Podul, *die Brucke* fiind cuvîntul preferat cînd vorbea despre experimentul inițiat de spitalul municipal cu concursul său, prin care se studia efectul produs de LSD-25, mescalina, psilocibină și alte droguri înrudite asupra unui număr reprezentativ de casnice din zona rezidențială suburbană. Podul spre sine.¹ „Cînd vrei să te introducem în program?“

¹ Joc de cuvinte bazat pe două sensuri ale cuvîntului bridge: pod și joc de cărți.

„Nu, nu vreau. Aveți o jumătate de milion din care să alegeți. Este trei dimineața.“

„Pe dumneata te vrem.“ Privea acum atîrnînd în aer deasupra patului portretul cunoscut al Unchiului pe care-l vedem în fața oficiilor poștale, în ochi cu o strălucire bolnăvicioasă, obrajii subți și gălbejiți dați cu roșu aprins, degetul atîntit între ochii ei. Pe tine te vreau. Niciodată nu-l întrebasese pe Hilarius din ce motiv, fiindu-i teamă de răspuns.

„Acum am o vedenie. N-am nevoie de droguri pentru așa ceva.“

„Să nu o descrii“, se grăbi el să spună. „Bun. Ai vrut să mai vorbim și despre altceva.“

„Eu v-am sunat?“

„Așa am crezut“, spuse. „Am avut această impresie. Nu-i vorba de telepatie. Dar relația cu pacientul este stranie uneori.“

„Nu de rîndul ăsta.“ Închise. N-a mai putut dormi. Dar blestemată să fie dacă o să ia capsulele pe care i le-a dat. Blestemată la propriu. Nu dorea să ajungă dependentă nicicum, îi spusese asta.

„Adică“, a ridicat el din umeri, „de mine nu ești dependentă? Poți să pleci atunci. Ești vindecată.“

Nu a plecat. Nu că psihanalistul ar fi avut o putere obscură asupra ei. Dar îi era mai lesne să rămînă. Cine știe ziua cînd se va vindeca? Nu Hilarius, recunoscuse chiar el. „Pilulele sînt altceva“, a stăruit ea. Pe fața lui a apărut o grimasă, o mai văzusese și altă dată. Avea mai tot timpul asemenea abateri nostime de la comportamentul convențional. Avînd teoria că o față este simetrică precum o pată Rorschach, istorisește o poveste precum o poză TAT, trezește o reacție ca un cuvînt sugerat, atunci care ar fi baiul. Pretindea că a vindecat un caz de orbire isterică recurgînd la numărul 37, „Fu-Manchu“ (multe din grimasele sale aveau ca simfoniile nemțești număr și nume) care se execută prin ridicarea oblică a ochilor cu arătătorul,

dilatarea nărilor cu degetul mijlociu, întinderea gurii cu degetul mic și scoțînd limba. Făcută de Hilarius, această grimasă speria de-a binelea. Și, de fapt, pe măsură ce se risipea halucinația Oedipei cu Unchiul Sam, acest chip de Fu-Manchu se dizolva în primul pentru a-l înlocui și a-i ține ei companie în ceasurile rămase pînă la ivirea zorilor. Nu prea avea chef după așa ceva să-l întâlnească pe Roseman. Dar și Roseman petrecuse o noapte albă, stăpînit de gânduri negre în legătură cu serialul de televiziune Perry Mason din seara precedentă, care-i plăcea soției sale, dar față de care Roseman arăta o ambivalență feroce, dorind simultan să fie un avocat pledant de succes ca Perry Mason și, cum acest lucru era imposibil, să-l distrugă pe Perry Mason subminîndu-i prestigiul. Oedipa și-a făcut apariția mai mult sau mai puțin inopinat, cît să-și surprindă avocatul de încredere al familiei cum înghesuie cu grabă vinovată într-un sertar al biroului un teanc de foi de format și nuanțe diferite. Știa că era versiunea brută a *Baroului contra lui Perry Mason*. *Un rechizitoriu nu tocmai ipotetic* și că Roseman lucra la ea de cînd se transmitea serialul.

„Nu aveai aerul ăsta vinovat, după cîte îmi amintesc“, spuse Oedipa. Deseori se duceau la aceleași ședințe de terapie de grup cu o singură mașină împreună cu un fotograf din Palo Alto care se credea minge de volei. Cred că e semn bun.“

„Putea fi o spioană trimisă de Perry Mason“, spuse Roseman. După o clipă de gîndire adăugă, „Ha, ha.“

Oedipa: „Ha, ha.“ Se priviră.

„Am de executat un testament“, spuse ea.

„O, dă-i drumul atunci“, spuse Roseman, „să nu te rețin.“

„Bine“, spuse Oedipa și-i povesti tot.

Roseman nedumerit după ce a citit scrisoarea: „De ce-a ținut să facă așa ceva?“

„Să moară adică?“

„Nu“, spuse Roseman, „să te numească să iei parte la executare.“

„Era un tip imprevizibil.“ Au luat prânzul împreună. Roseman încerca să-i atingă piciorul pe sub masă. Era în cizme și nu avea cum să simtă prea mult nici un fel de atingere. Așa că, izolată, luă hotărîrea să nu facă tam-tam.

„Hai să fugim“, spuse Roseman, cînd li se servi cafeaua.

„Unde?“ întrebă ea. Asta l-a potolit.

Se întoarseră la birou și Roseman o informă în linii mari ce se aștepta de la ea: să cunoască bine scriptele și tranzacțiile, să facă omologarea testamentului, să se ocupe de returnarea creditelor, să inventarieze bunurile, să facă evaluarea succesiunii, să decidă ce se lichidează și ce se păstrează, să achite toate obligațiile, să plătească impozitul, să vadă care sînt drepturile la succesiune.

„Ei“, spuse Oedipa, „nu pot să angajez pe cineva să rezolve în numele meu toate treburile astea?“

„Pe mine“, spuse Roseman, „pentru o parte din ele, desigur. Dar nici măcar nu te interesează?“

„Ce?“

„Să vezi ce-ai afla.“

Așa cum s-au derulat lucrurile, avea să aibă parte de tot felul de revelații. Nu era vorba de Pierce sau de ea însăși, ci de cea ce mai rămăsese din relația lor de care, însă, înainte de această întîmplare, fusese puțin conștientă. Trăise cu sentimentul că existența ei se scurge în izolare, că între ea și viață se interpune un tampon, sezisase că lipsește intensitatea de parcă s-ar fi uitat la un film cu imaginea ușor tremurată pe care operatorul refuză să-l regleze. Și totodată se amăgise pe nesimțite cu rolul straniu, amintind de Rapunzel, al unei fete visătoare captivă într-un fel, magic, în mijlocul pinilor și ceții sărate din Kinneret, uitîndu-se după cineva care să-i spună hei, lasă-ți părul în jos. Cînd acel cineva s-a dovedit a fi Pierce,

și-a scos fericită acele și bigudiurile și în jos s-a rostogolit avalanșa grațioasă și foșnitoare, numai atunci când Pierce s-a cățarat poate pe jumătate, părul ei frumos s-a transformat printr-o vrăjitorie sinistă într-o enormă perucă în derivă, iar el s-a trezit jos, în fund. Dar perseverent, folosind pesemne una din nenumăratele sale cărți de credit în chip de șperaciu a desfăcut lacătul de la ușa turnului ei și a urcat scara ca o cochilie, lucru pe care, dacă viclenia i-ar fi fost mai mult în fire, l-ar fi făcut de la bun început. Dar tot ce s-a petrecut atunci între ei nu a trecut de fapt niciodată dincolo de marginile turnului. În Mexico City au nimerit la o expoziție a frumoasei Remedios Varo, pictorița refugiată din Spania: în panoul central dintr-un triptic, intitulat „Bordando el Manto Terrestre“, se vedeau mai multe copii plătînde cu fața în formă de inimă, ochi mari, păr de aur tors, captive în odaia din vârful unui turn rotund, brodînd un fel de tapiserie care, trecînd prin ferestrele înguste, atîneau într-un gol, încercînd în zadar să umple golul: căci toate casele și făpturile, valurile, corăbiile și pădurile pămîntului se aflau pe această tapiserie, iar tapiseria era lumea. Oedipa, îndărătnică, a rămas în fața tabloului și a plîns. Nu a observat-o nimeni; purta ochelari de soare de un verde închis. O clipă s-a întrebat dacă aveau etanșeitatea necesară în jurul orbitelor, ca lacrimile să se strîngă, să umple tot spațiul lentilei și să nu se mai usuce niciodată. Putea astfel să ducă la nesfîrșit cu ea tristețea acestei clipe, să vadă lumea refractată de aceste lacrimi, acestea și nu altele, de parcă ar exista un indice încă nedescoperit care variaza semnificativ de la un plîns la altul. S-a uitat în jos și a știut atunci, grație tabloului, că sub tălpile sale se află doar o țesătură lucrată la o distanță de aproape trei mii de kilometri în propriul său turn, avînd doar din întîmplare numele de Mexico City și, deci, Pierce n-o dusesse nicăieri, n-avusese loc nici o evadare. De la ce ținea atît de mult să evadeze? O tînără captivă ca ea, avînd timp din belșug să cugete, își dă

seama curînd că turnul său, înălțimea și arhitectura acestuia sînt, ca și propriul său ego, pur întîmplătoare: că ceea ce o ține de fapt în locul unde se află este magia anonimă și malignă abătută asupra ei din afară și fără nici un motiv. Neavînd nici un instrument, ci doar teama viscerală și viclenia de muiere ca să studieze această magie informă, să înțeleagă cum lucrează, cum să-i măsoare cîmpul magnetic, să-i calculeze liniile de forță, este posibil ca ea să se întoarcă la supersiție, sau să-și găsească un hobby într-o îndeletnicire utilă precum brodatul, sau să-și piardă mințile, sau să se mărite cu un DJ. Dacă turnul se află pretutindeni, iar cavalerul salvator nu o poate ocroti de magia acestuia, atunci...

capitolul doi

A plecat din Kinneret, aşadar, fără nici un gând că se îndreaptă spre ceva nou. Mucho Maas, enigmatic, fluierînd „Vreau să-ţi sărut picioarele“, o nouă înregistrare a lui Dick Sick şi formaţia Volkswagen (un grup care în acele zile îi plăcea, dar în care nu credea), o asculta în picioare cu mâinile în buzunar în timp ce ea îl lămurea că merge la San Narciso, pentru o vreme, ca să cerceteze registrele şi dosarele lui Pierce şi să discute cu Metzger, co-executorul. Mucho era trist văzînd-o că pleacă, dar nu disperat, aşa că după ce i-a spus că dacă sună Hilarius să închidă şi să aibă grijă de sovîrvul din grădină, care contractase o ciupercă ciudată, a pornit la drum.

San Narciso se afla mai la sud, lîngă Los Angeles. Ca multe nume de locuri din California, era mai puţin un oraş cu o identitate proprie şi mai mult o grupare de concepte – terenuri luate în evidenţă, emisiuni de obligaţii cu destinaţie specială, nuclee comerciale, toate cu căi de acces spre autostrada proprie. Fusese însă domiciliul lui Pierce şi sediu: aici, cu un deceniu în urmă şi-a început el speculaţiile cu terenuri şi a construit plinta capitelului pe care mai târziu avea să se înalţe totul, nu conta cît de rahitic şi grotesc, spre cer; şi acest fapt, credea ea, îi va da locului o notă aparte, îl va învălui într-un nimb. Dacă însă se deosebea esenţial de restul Californiei de Sud, nu era vizibil la prima vedere. A intrat în San Narciso într-o duminică, într-o Impala închiriată. Nu se întîmpla nimic. A privit spre poalele dealului, nevoită să-şi facă ochii mici din pricina luminii, atrasă de o

întindere uriașă de case care crescuseră laolaltă din pământul cafeniu șters, precum o cultură bine îngrijită, și i-a venit în minte clipa când a dechis un radio cu tranzistori ca să înlocuiască o baterie și a văzut pentru prima oară un circuit imprimat. Din acest unghi înalt, curba regulată a caselor și străzilor a izbit-o acum cu aceeași claritate neașteptată, uimitoare, asemeni plăcii cu circuitul. Cu toate că despre aparatele de radio știa și mai puțin decît despre locuitorii Californiei de Sud, din ambele configurații se degaja un sentiment hieroglific al înțelesurilor ascunse, al intenției de comunicare. Avusese impresia că nu s-ar fi sfîrșit niciodată ce i-ar fi putut spune circuitul imprimat (dacă ar fi încercat să afle), așa că în primul minut petrecut în San Narciso, a simțit și licărirea unei revelații dincolo de pragul conștiinței. Smogul acoperea orizontul, peste ținutul galben cenușiu soarele dogorea dureros; i se părea că ea și mașina parcaseră în mijlocul unei clipe stranii, pioase. De parcă, pe o altă lungime de undă sau din centrul unui turbion prea lent ca pielea ei încălzită să-i simtă măcar răcoarea centrifugă, se rosteau cuvinte. Avea bănuiala că așa era. I-a venit în minte soțul ei, Mucho, care se străduia să creadă în slujba sa. Oare și el avea aceeași senzație atunci când se uita la colegul său de cealaltă parte a geamului, îl vedea cu casca pe urechi cum pune discul următor cu gesturi stilizate asemeni unui cucernic mînuind mirul, cădelnița, potirul, totuși perfect sincronizat cu vocea, vocile, muzica, mesajul ei, învăluit în ea, urmărind-o, așa cum era cazul tuturor credincioșilor spre care ea se revărsa; rămînea Mucho lîngă studioul A privind înăuntru, știind că și dacă ar auzi-o, tot n-ar avea credința?

A părăsit-o în secunda următoare, de parcă un nor se apropiase de soare sau smogul se îngroșase și astfel destrămasese „clipa pioasă“, care ar fi putut fi, porni și merse poate cu 110 kilometri pe oră pe un drum cu asfalt

șuierător, spre o șosea care credea că duce la Los Angeles, străbătînd o zonă cu puțin mai lată decît fișia de pe ambele părți ale drumului, unde se înșirau parcuri de mașini, birouri pentru operații bancare, servicii oferite direct la mașină, clădiri cu birouri modeste și fabrici, ale căror adrese aveau numere cu 70 și continuau cu 80.000. Nu știuse niciodată că puteau exista străzi atît de lungi. Părea nefiresc. La stînga ei se iviră clădiri roz spațioase răsfirate de-a lungul drumului înconjurate de un gard ce se întindea pe kilometri cu sîrmă ghimpată deasupra și întrerupt din loc în loc de turnuri de control: curînd un portal trecu în viteză, flancat de două rachete lungi de 28 de metri și numele YOYODYNE conservat în litere pe ogivă. Era o secție Galactronica a lui Yoyodyne, Inc., unul din giganții industriei aerospațiale, care oferea cele mai multe locuri de muncă în San Narciso. Pierce, știa din întîmplare, deținuse un mare pachet de acțiuni, participase la negocierea unei înțelegeri cu inspectorul de impozite al districtului ca Yoyodyne să fie atras mai întîi aici. Intra, i-a explicat el, în atribuțiile sale de părinte fondator.

Sîrma ghimpată a lăsat loc din nou defilării cunoscute a clădirilor de prefabricate din blocuri de piatră vopsite galben-cenușiu unde își aveau adăpost distribuitori de mașini pentru birou, fabricanți de adezivi, fabrici de gaz lichefiat, ateliere de lăcătușerie, antrepozite și altele. Cu excepția ici și colo a unui birou de bunuri mobiliare sau a unei stații de haltă pentru camioane, duminica transportase totul în tăcere și nemișcare. Oedipa s-a hotărît să tragă la primul motel, oricît de puțin îmbietor ar fi fost, avînd impresia la un moment dat că liniștea și patru pereți sînt de preferat iluziei de viteză, libertății, vîntului care-ți flutură prin plete, peisajului în derulare – dar se înșelase. Drumul nu era de fapt, în închipuirea sa, decît acul unei seringi hipodermice, înfipt undeva în față în vena unei autostrăzi care alimentează injectorul de droguri L.A. asigurîndu-i fericirea, coerența, protecția împo-

triva durerii, sau împotriva a ceea ce trece într-un oraș drept durere. Chiar dacă Oedipa ar fi fost un singur strop de heroină citadină, Los Angeles în euforia sa nu i-ar fi remarcat absența.

Totuși, când a aruncat o privire spre următorul motel, a ezitat o secundă. Silueta din tablă vopsită a unei nimfe cu o floare albă în mână domina cam de la o înălțime de zece metri, literele luminate în ciuda soarelui, alcătuiau cuvintele „Echo Motel.“ La față nimfa semăna cu Oedipa, ceea ce a surprins-o mai puțin decât sistemul de ventilație ascuns care menținea tunică de voal a nimfei în mișcare continuă, dezvelindu-i de fiecare dată când filfîia sînii enormi cu sfîrcuri purpurii și coapsele lungi roz. Buzele rujate schițau un zîmbet convențional, nu chiar de prostituată, dar nici sugerînd în vreun fel o nimfă care se stinge din dragoste. Oedipa a tras în parcare, a coborît și a rămas o clipă în soarele dogorîtor și aerul nemișcat, privind cum vârtejul artificial de deasupra ridică voalul în cinci mișcări fiecare cam de treizeci de centimetri. Amintindu-și ce gîndise despre vârtejul lent, cuvintele pe care le auzea.

Pentru cît timp avea să petreacă acolo, camera nu îi dispăcea. Ușa se deschidea spre o curte lungă, cu piscină, a cărei suprafață netedă în ziua aceea scliffea în lumina soarelui. La celălalt capăt se afla o fîntînă arteziană cu o altă nimfă. Totul era nemișcat. Dacă locuiau oameni în spatele ușilor sau priveau pe ferestrele blocate în parte de aparatul de aer condiționat zumzăitor, nu i-a văzut. Managerul, un tinerel cam de 16 ani, care abandonase școala, pe nume Miles, cu o tunsoare de Beatle și îmbrăcat în costum de mohair cu un singur nasture, fără revere și manșete, i-a dus bagajele fredonînd pentru sine sau poate pentru ea:

Cîntecul lui Miles

Prea gras pentru twist
Asta-mi spui mereu,
Cînd de fapt vrei să mă-ntristez,
Dar sînt la zi cu tot ce-i nou,
Așa că lasă vorba,
Chiar așa, iubita mea,
Pentru twist poate-s prea gras,
Dar nu-s prea slab pentru înot.

„Grozav“, spuse Oedipa, „dar de ce cînți cu accent englezesc, că doar nu vorbești așa?“

„Din cauza grupului în care sînt“, explică Miles, „Paranoizii. O formație nouă. Impresarul ne spune să cîntăm astfel. Ca să deprindem accentul ne uităm mult la filme englezești.“

„Soțul meu este DJ“, Oedipa încercînd să fie amabilă, „e doar un post de radio de o mie de wați, dar dacă aveți vreo bandă, aș putea să i-o dau să vă facă reclamă.“

Miles închise ușa și trecu la acțiune privind-o cu șiretenie: „Ce vreți în schimb?“ Încercînd s-o înghesuie. „Ce bănuiesc eu? Băiatul știe să plătească.“

Oedipa apucă prima armă la îndemîină, antena ca urechile de iepure de pe televizorul din colț. „O, nu“, spuse Miles oprindu-se. „Și dumneavoastră mă detestați.“ Ochii strălucitori sub breton.

„Ești cu siguranță paranoid“, spuse Oedipa.

„Am un trup tînăr catifelat“, spuse Miles. „Credeam că puicuțele cu ceva anișori ca dumneavoastră se dau în vînt după așa ceva.“ Plecă după ce a scuturat-o de 50 de cenți pentru că i-a dus bagajele.

Seara și-a făcut apariția avocatul Metzger. Era un tip atît de bine că la început Oedipei i-a trecut prin minte că Ei, cineva acolo sus, rîdeau de ea. Cu siguranță că era actor. Se oprise la ușă – în spatele lui piscina dreptun-

ghiulară sclipea tăcută în lumina care radia blînd din cerul la ceas de seară – și rosti „Doamnă Maas“, ca un reproș. Ochii lui imenși, scînteietori, cu gene excesiv de lungi, îi surîdeau malițios în timp ce ea se uita în jur după reflectoare, microfoane, cabluri de cameră, dar nu era decît el cu o sticlă veselă de Beaujolais din Franța, pe care, a pretins, o adusese cu un an în urmă fraudulos în California, această infractoare exuberantă, trecînd cu ea pe sub nasul vameșilor.

„Acum“, murmură el, „că tot am cutreierat motelurile de dimineață pînă seara în căutarea duminică, sper că pot să intru.“

Planurile pentru seară ale Oedipei nu prevedeau nimic mai complicat decît vizionarea serialului Bonanza. Se schimbase în pantaloni de dril, tricou negru mișos și-și lăsase părul liber. Știa că arată destul de bine. „Intrați“, spuse ea, „dar am numai un pahar.“ „Eu“, o informă curtenitorul Metzger, „beau din sticlă.“ Intră și se așeză pe podea, în costum. Deschise sticla, îi turnă, începu conversația. Curînd ieși la iveală că Oedipa nu mersese prea departe, gîndind că este actor. În urmă cu mai bine de două decenii, Metzger fusese unul din copiii staruri de cinema cunoscut sub numele de Baby Igor. „Mama“, îi mărturisi el cu amărăciune, „a ținut tare mult să fiu curat, vai, ca o bucată de carne de vită în chiuvetă, după ea trebuia să fiu bine epurat și alb. Mă întreb uneori“, netezindu-și părul la spate, „dacă n-a izbutit. Ideea mă sperie. Știți ce face din băiatul ei o astfel de mamă.“

„Uitîndu-mă la dumneata, n-aș spune“, începu Oedipa, apoi se opri.

Metzger își dezveli două șiruri de dinți într-o grimasă.

„Cum arăți nu mai face doi bani“, spuse el. „Trăiesc știind cum arăt și am întotdeauna îndoieli. Ceva mă obsedează.“

„Și de câte ori“, întrebă Oedipa, conștientă acum că totul era numai tromboneală, „ai avut succes cu asemenea trucuri, Baby Igor?“

„Știi“, spus Metzger, „Inverarity ți-a menționat numele față de mine numai o singură dată.“

„Ați fost apropiați?“

„Nu. I-am scris testamentul. Nu vrei să știi ce-a spus?“

„Nu“, spuse Oedipa și apăsă scurt pe televizor. Pe ecran prinse contur imaginea unui copil de sex nedefinit, cu gambele goale strînse stîngaci, buclele pînă la umăr de-a valma cu părul mai scurt al unui St. Bernard, care, în timp ce Oedipa privea, începu să-și treacă limba lungă peste obrăjorii trandafirii ai copilului, făcîndu-l să-și încrețească rugător năsucul și să spună: „Uf, Murray, te rog, uite, m-ai udat.“

„Ăsta-s eu, ăsta-s eu“, strigă Metzger cu ochii cît cepele, „Doamne Dumnezeule.“

„Care din ei?“ întrebă Oedipa.

„Filmul ăsta se numește“, Metzger își pocni degetele, „Epurat.“

„Despre dumneata și mama dumitale.“

„Despre un puști și tăticul său care a fost dat afară cu tam-tam din armata britanică fiindcă a fost laș, numai că el acoperea un prieten, înțelegi, și ca să se reabiliteze o pornește împreună cu puștiul după vechiul regiment la Gallipoli, unde face ce face și construiește un mic submarin și în fiecare săptămînă tatăl fiul și St. Bernard se strecoară prin Dardanele în Marea de Marmara și torpilează vasele comerciale turcești. Cîinele stă la punctul de observație al periscopului și latră dacă vede ceva.“

Oedipa își turnă vin. „Glumești.“

„Fii atentă, fii atentă, acum o să cînt.“ Și, într-adevăr, copilul, cîinele și un bătrîn pescar grec bine dispus, care apăruse din senin cu o țiteră, erau proiectați pe un ecran,

reprezentînd apusul soarelui pe un țărm, chipurile din Dodecanez, iar puștiul cînta

Cîntecul lui Baby Igor

În luptă cu hunii și turcii, noi nu ne dăm înapoi,
Tăticul, cățelul și eu,
Ca cei Trei Mușchetari la greu,
Vom sta împreună mereu,
Curînd periscopul se va uita spre Constantinopol,
Cînd pe mare vom fi din nou,
Din nou spre culoar, pentru băieții de la mal,
Doar tăticu, cățelul și eu.

Urmă un pasaj muzical, pescarul și instrumentul său aflîndu-se în prim plan, apoi tinerelul Metzger îl reluă de la nota cea mai înaltă în timp ce dublul său neimuna la trecerea timpului, fără să țină seama de protestele Oedipei, îl acompania.

Sau ticluse singur totul, se înfiripă un gînd în mintea Oedipei, sau mituise tehnicianul de la postul local ca să-l dea, totul face parte dintr-un complot, o *intrigă* complicată de seducere. Oh, Metzger.

„N-ai cîntat“, observă el.

„Dacă n-am știut“, zîmbi Oedipa. De pe ecran s-a auzit strident reclama pentru Fangoso Lagoons, un nou cartier rezidențial care urma să se dezvolte în partea de vest.

„Una din investițiile lui Inverarity“, remarcă Metzger. Urma să fie legat de canale cu debarcadere personale pentru bărci cu motor, un centru cultural care să plutească în mijlocul unui lac artificial, pe fundul căruia se vor afla galioane restaurate, importate din insulele Bahama, fragmente de coloane și frize din insulele Canare provenind din Atlantida, schelete umane autentice din Italia, cochilii de scoică uriașe din Indonezia – totul

pentru plăcerea scafandrilor entuziaști. O hartă a zonei poposi scurt pe ecran, Oedipei i s-a tăiat respirația, Metzger gândind că era un răspuns posibil la avansurile sale o cercetă cu privirea. Dar ea numai își reamintise coama dealului contemplată la amiază. Reînviase sentimentul unei comunicări directe, promisiunea unei hierofanii: circuit imprimat, străzi ușor curbate, acces personal la ocean, Cartea Morților....

Pînă să vadă mai bine despre ce era vorba, se întoarse *Epuratul*. Micuțul submarin, al cărui nume era „Justine“, în amintirea mamei dispărute, se afla la chei, desfăcîndu-și parîmele. Îi urau drum bun mai multe persoane, printre ele bătrînul pescar și fiica sa, o puștoaică cu picioare frumoase și păr buclat care, dacă sfîrșitul va fi fericit, va sfîrși cu Metzger, o soră misionară englezoaică trupeșă, care va sfîrși cu tatăl lui Metzger, și chiar o cățelușă care n-avea ochi decît pentru Murray St. Bernard.

„O, da“, spuse Metzger, „ăsta-i locul din strîmtoare unde dăm de bucluc. E nasol din cauza minelor de la Kephez, dar Jerry a mai atîrnat nu demult o plasă, plasa asta uriașă împletită din sîrmă groasă de peste șase centimetri.“

Oedipa își umplu din nou paharul. Se uitau la ecran întinși alături acum, coapsele li se atingeau ușor. Din televizor se auzi o explozie cumplită. „Mine“, strigă Metzger, acoperindu-și capul cu brațele și răsucindu-se pe o parte. „Tăticule“, se smiorcăi Metzger în aparat. „Mi-e frică.“ În submarinul mititel totul era vraiste, cîinele galopînd încoace și-ncolo, împrăștiind salivă care se făcea totuna cu spuma prelinsă dintr-o spărtură pe care tatăl o astupa cu cămașa. „Ceva putem face“, vorbi tatăl, „să coborîm la fund și să încercăm să trecem pe *sub* plasă.“

„Ridicol“, spuse Metzger. „Ei făcuseră o poartă în plasă ca să intre submarinele nemțești și să atace flota

britanică. Toate submarinele noastre din clasa E s-au folosit numai de poartă.“

„De unde știi?“

„Doar am fost acolo.“

„Dar“, începu Oedipa, apoi observă că se terminase vinul.

„Aha“, făcu Metzger scoțînd o sticlă de tequila dintr-un buzunar interior al hainei.

„Fără lămîie?“ întrebă ea cu un aer amuzat de cinema. „Fără sare?“

„Ca pentru turiști. Inverarity bea tequila cu lămîie cînd ați fost acolo?“

„De unde știi că am fost acolo?“ Îl privea cum îi umple paharul, devenind tot mai anti-Metzger pe măsură ce nivelul se urca.

„A intrat în contul cheltuielilor legale pe acel an. M-am ocupat de impozitul său.“

„Relații pecuniare“, medită Oedipa, „tu și Perry Mason, luați-vă de mîină, numai asta știți, niște veroși.“

„Dar frumusețea noastră“, explică Metzger, „constă în această aptitudine dezvoltată pentru circumvoluție. Un avocat la tribunal, în fața juriului, devine actor, așa-i? Raymond Burr este un actor care joacă rolul unui avocat, care în fața juriului devine actor. Ia-mă pe mine, fost actor care a devenit avocat. S-a făcut episodul pilot pentru un serial TV, în realitate inspirat în mare din cariera mea, starul fiind prietenul meu Manny Di Presso, într-o vreme avocat, care și-a părăsit biroul pentru a deveni actor. Mă interpretează deci un actor devenit avocat, care din cînd în cînd revine la actorie. Filmul se află într-un seif cu aer condiționat la un studio din Hollywood, lumina nu-l deteriorează, se poate repeta la nesfîrșit.“

„Ești la strîmtoare“, îi spuse Oedipa uitîndu-se la televizor, simțindu-i căldura coapsei care răzbătea prin costum și pantalonii ei. Numaidecît:

„Turcii sînt acolo sus cu reflectoare“, spuse el turnîndu-și iar tequila, în timp ce privea cum se umple micuțul submarin, „șalupe care patrulează și mitraliere. Nu vrei să pariezi ce va urma ?“

„Nu, bineînțeles“, spuse Oedipa, „filmul e gata.“ El îi surîse doar. „Una din repetările tale fără sfîrșit.“

„Dar încă nu știi sfîrșitul“, spuse Metzger. „Nu l-ai văzut.“ În pauza comercială se făcea o reclamă asurzitoare pentru țigările Beaconsfield, a căror atracție era cărbunele de cea mai bună calitate utilizat pentru filtru, cărbune de oase.

„Oase de ce?“ întrebă Oedipa.

„Inverarity știa. A deținut 51% din tehnologia filtrului.“

„Vorbește-mi despre asta.“

„Altă dată. Acum e ultima ta șansă să pariezi. Vor scăpa sau nu?“

Simțea că este beată de-a binelea. Îi trecu prin minte fără nici un motiv că îndrăznețul trio n-o să scape. N-avea cum să știe cît va mai dura filmul. Se uită la ceas, dar se opri. „E absurd“, spuse, „bineînțeles că vor scăpa.“

„De unde știi?“

„Toate filmele astea se sfîrșesc bine.“

„Toate?“

„Cele mai multe.“

„Asta reduce din probabilitate“, îi spuse el superior.

Îl privi prin pahar făcîndu-și ochii mici. „Atunci dă-mi unele repere.“

„Reperele deconspiră.“

„Bine“, strigă ea poate puțin scrîșnit. „Pariez pe o sticlă. De tequila, îți convine? Că n-ați reușit.“ Avînd senzația că vorbele îi ieșiseră din gură la comandă.

„Că n-am reușit.“ Cumpăni. „Încă o sticlă și faci nani“, hotărî el. „Nu.“

„Atunci pe ce vrei să pariezi?“ Știa. Încăpățânați, s-au privit în ochi poate cinci minute. Auzea reclamele fugărindu-se prin sonorul televizorului. Era tot mai furioasă, pesemne juisa sau era numai nerăbdătoare să reapară filmul.

„De acord“, cedă ea în cele din urmă, cu un glas pe care îl vroia fragil, „s-a făcut. Pe ce vrei. Că nu ajungeți la liman. Că toți vă faceți viermi și o să hrăniți peștii pe fundul Dardanelelor, tăticu’, cățelu’ și tu.“

„Corect“, rosti Metzger tărăgănat, apucându-i mîna de parcă ar fi vrut să i-o strîngă pentru a întări pariul dar sărutîndu-i palma în schimb, lăsîndu-și vîrfurile limbii să alunce o clipă printre brazdele destinului, pe hașurările mereu aceleași cu gust de sare ale identității sale. Se întrebă atunci dacă nu tot la fel se petrecuseră lucrurile și atunci cînd s-a culcat cu Pierce, defunctul. Dar chiar în acel moment a reapărut filmul.

Tatăl era ghemuit într-o groapă de obuz pe stîncile ce urcau abrupt din mare la capătul plajii Anzac, în timp ce șrapnele turcești zburau în toate părțile. Nici Baby Igor și nici Murray cîinele nu se vedeau.

„Ce dracu’ se întîmplă?“ spuse Oedipa

„Dumnezeule“, spuse Metzger, „se vede treaba că au zăpăcit filmul.“

„E înainte sau după?“ întrebă ea întinzîndu-se după sticla de tequila, mișcare ce i-a adus sînul stîng în proximitatea nasului lui Metzger. Comedianul incurabil care era Metzger l-a privit cruciș înainte de a răspunde.

„Ar spune tot.“

„Cuminte.“ Îi împinse nasul cu vîrfurile căptușite al sutienului și-și turnă de băut. „Sau s-a terminat cu pariul.“

„Ba deloc“, spuse Metzger.

„Spune-mi măcar dacă acolo e regimentul său.“

„Continuă“, spuse Metzger, „pune-mi întrebări. Dar pentru fiecare răspuns va trebui să scoți ceva de pe tine. O să-i zicem Striptis Botticelli.“

Oedipei îi veni o idee nemaipomenită. „Bine“, îi spuse, „dar mai înainte mă reped o secundă în baie. Închide ochii, întoarce-te, nu te uita pe furiș.“ Pe ecran „River-Clyde“, un carbonier cu două mii de oameni a eşuat la Sedd-el-Bahr într-o tăcere ireală. „Asta-i băieți“, șopti cineva cu un fals accent britanic. Dintr-o dată nenumărate mitraliere turcești au deschis focul de pe țărm și masacrul a început.

„Știu secvența“, îi spuse Metzger închizînd ochii și întorcîndu-și capul de la televizor. „Pe o distanță de cincizeci de metri marea era roșie de sînge. Nu o găsești în film.“ Oedipa se strecură în baie unde, din întîmplare, se afla și o comodă pentru îmbrăcăminte, se dezbracă iute și se apucă să-și pună pe ea cît mai multe din lucrurile aduse: șase perechi de chiloți de culori asortate, un port-jartier, trei perechi de ciorapi de nylon, trei sutiene, două perechi de pantaloni, patru jupoane, un corset negru, două rochii de vară, șase fuste cloș, trei tricouri, două bluze, un halat matlasat, un neglijeu baby-blue și un capot larg exotic de orlon. Urmară brățările, acele ornamentale, cerceii, un medalion. I s-a părut că trecuseră ore întregi pînă cînd s-a îmbrăcat și de-abia mai mergea cînd a fost gata. A făcut greșeala să se privească în oglindă, a văzut o minge de plajă cu picioare și a izbucnit într-un rîs atît de violent încît s-a prăvălit luînd cu ea un tub de fixativ de pe chiuvetă. Tubul a izbit podeaua, ceva s-a spart și crescînd presiunea, conținutul a început să se pulverizeze propulsînd tubul înapoi și încolo prin baie. Cînd Metzger a intrat în grabă, a găsit-o pe Oedipa rostogolindu-se, încercînd să se ridice în picioare în mijlocul unei miasme lipicioase de lac parfumat. „O, doamne“, spuse el cu glasul lui Baby Igor. Tubul, șuierînd malițios, a ricoșat de toaletă și a zbîrnîit

pe lângă urechea lui Metzger la o distanță cam de șaizeci de milimetri. Metzger s-a prăvălit și s-a ghemuit strâns lângă Oedipa în timp ce tubul își continua carambolul cu mare viteză; din cealaltă cameră se auzeau tot mai tare sunetele profunde, lente de bombardament pe mare, de mitraliere, mortiere, arme de foc mici, țipete și rugăciunile întrerupte ale infanteriștilor care își dădeau duhul. Își ridică ochii pe lângă genele lui Metzger și privi lumina încremenită a tavanului, câmpul ei vizual survolat cu viteză uluitoare de tubul violent a cărui presiune părea nepuizabilă. Era speriată, dar din beție nu se trezise cîtuși de puțin. Avea senzația că tubul știe încotro se îndreaptă sau o forță care lucra cu mare viteză, Dumnezeu sau o mașină digitală, îi calculase poate dinainte itinerariul complicat al călătoriei; ea era însă mai înceată și știa doar că-i putea izbi în orice clipă, la orice schimbare de direcție a zborului său cu 160 de kilometri pe oră. „Metzger“, gemu ea, și-și înfipse dinții în brațul său prin pielea de șagrin. Totul mirosea a fixativ. Tubul se izbi de oglindă și ricoșă la distanță, lăsînd în urmă o floare argintie, reticulată, de sticlă, să atîrne o secundă înainte de a cădea zăngănind în chiuvetă, zornăi pe sus spre dușul izolat, unde căzu cu zgomot și făcu praf glisantul de sticlă glazurată, de acolo, prin propriul său șuierat și larma denaturată, zumzuitoare a televizorului făcu ocolul celor trei pereți de faianță, pînă în tavan, pe lângă bec, deasupra celor două trupuri întinse. Nu mai credea că se va sfîrși vreodată cînd brusc în plin zbor tubul a renunțat și a aterizat pe podea cam la un sfert de metru de nasul Oedipei. Rămase pe podea privindu-l. „Ia te uită“, se auzi o remarcă. „Ce-mi văd ochii.“ Oedipa își scoase dinții din Metzger, privi în jur și-l văzu în prag pe Miles, puștiul cu breton și costum de mohair, de rîndul ăsta multiplicat de patru ori. Se pare că era formația pe care o menționase, Paranoizii. Nu putea să-i deosebească, trei dintre ei aveau chitare electrice, toți erau cu gura

căscată. Sub cîte un braț sau pe lîngă cîte un genunchi apărea și chipul uimit al cîte unei fete. „Bizar“, spuse una din fete.

„Sînteți din Londra?“ a vrut să știe alta. „E la modă la Londra, nu?“ Fixativul plutea ca o ceață deasă, cioburi sclipeau peste tot pe podea.

„Ocroțește-ne, Doamne“, rezumă un tinerel ținînd o cheie și Oedipa gîndi că trebuie să fie Miles. Respectuos, începu să le relateze în chip de amuzament o orgie pe valuri la care fusese în urmă cu o săptămîină, rolul important avîndu-l un bidon de douăzeci de kilograme de seu de rinichi, un mic automobil decapotabil și o focă dresată.

„Sînt convinsă că asta pălește prin comparație“, spuse Oedipa care reușise să se răsucească, „așa că, de ce nu, mă rog, ieșiți afară. Și cîntați. Nimic nu are efect fără o muzică de atmosferă. Cîntați-ne o serenadă.“

„Poate mai tîrziu“, îi invită cu sfială unul din paranoizi, „o să veniți și dumneavoastră în piscină.“

„Depinde cît de încînsă va fi aici atmosfera“, le făcu cu ochiul Oedipa bine dispusă. Tinerii ieșiră pe rînd după ce au fixat prelungitoarele de cablu în toate prizele libere din cealaltă cameră, le-au strîns laolaltă și le-au scos pe fereastră.

Proptită de Metzger, s-a ridicat cu chiu cu vai pe picioare. „Nici un amator pentru Striptis Botticelli?“ În cealaltă cameră urla o reclamă la televizor pentru o baie turcească din centrul lui San Narciso, care numai Dumnezeu știa unde se afla, numită Seraiul lui Hogan. „I-a aparținut tot lui Inverarity“, spuse Metzger, „știi?“

„Sadic ce ești“, zbieră Oedipa, „mai zi o dată și te bag cu capul în televizor.“

„Ești nebună de-adevărat“, zîmbi el.

Nu era, de-adevărat. Spuse, „La naiba, există ceva ce nu i-a aparținut?“

Metzger ridică o sprînceană: „Tu o să-mi spui.“

Dacă avea de gînd să-i răspundă, n-a mai avut nici o şansă, căci afară, într-o revărsare impresionantă de acorduri ample de chitară, Paranoizii au început să cînte

Serenadă

Cum stau întins și privesc luna
Pe solitara mare,
Privesc cum aduce marea solitară
Peste mine ca o alinare,
Luna fără chip, tăcută,
Umple plaja-n noapte,
Doar cu a zilei stafie
Lumina lunii albe și umbra cenușie.
Și tu stai singură în noapte,
Eu, la fel, în singurătate;
Solitară-n apartament solitar
Potolește-ți plînsul solitar.
Cum să vin la tine, să înlătur luna, să întorc marea?
Noaptea e acum atît de cenușie, să găsesc calea ușor
n-o să fie și întuneric e în inima mea.
O, nu, trăi-voi mereu în singurătate,
Pînă cînd să mă ia va apare;
Pînă cînd va lua cerul, plaja, luna și solitara mare.
Și solitara mare ...etc. (*tot mai încet.*)

„Ei, și-acum“, Oedipa cu un tremur luminescent.

„Prima întrebare“, îi reaminti Metzger. În televizor cîinele St. Bernard lătra. Oedipa aruncă o privire și-l văzu pe Baby Igor deghizat în tînăr cerșetor turc care se furișă cu cîinele în jurul unui decor care, gîndi ea, trebuie să fie Constantinopolul.

„Încă o bobină de început“, spuse ea optimistă.

„Întrebarea se respinge“, spuse Metzger. Pe pragul ușii, așa cum lăsăm lapte să îmblînzim spiridușii,

paranoizii puseseră o sticlă de trei sferturi de Jack Daniels.

„Aoleu“, spuse Oedipa. Își turnă în pahar. „Baby Igor a ajuns la Constantinopol cu bunul submarin «Justine»?“

„Nu“, spuse Metzger. Oedipa și-a scos un cerel.

„A ajuns acolo cu un, cum i-ai spus, submarin din clasa E.“

„Nu“, spuse Metzger. Oedipa își scoase încă un cerel.

„A ajuns acolo pe uscat, poate prin Asia Mică?“

„Poate“, spuse Metzger. Oedipa își scoase încă un cerel.

„Încă un cerel?“ spuse Metzger.

„Dacă răspund la întrebare, tu ce-ți scoți?“

„Chiar dacă nu răspunzi“, hohoti Metzger, lepădându-și haina. Oedipa și-a umplut din nou paharul, Metzger a mai tras o dușcă. Oedipa a fost cinci minute absorbită de televizor, uitînd că trebuie să pună întrebări. Metzger și-a scos pantalonii, fără glumă. După toate aparențele, tatăl se afla acum în fața curții marțiale.

„Deci“, spuse ea, „o bobină de început. Cea cu epurarea, ha, ha.“

„Poate este un flashback“, spuse Metzger, „sau poate este epurat de două ori.“ Oedipa își scoase o brătară. Și tot așa: la televizor succesiunea unor secvențe de film, despuatul făcînd progrese, dar fără șansa ca nuditatea ei să apară la vedere, mai cîte o înghițitură, șarivari neobosit de voci și chitare de afară de la piscină. Din cînd în cînd se auzea o reclamă și de fiecare dată Metzger preciza „Proprietatea lui Inverarity“, sau „Pachet mare de acțiuni“, iar mai tîrziu numai dădea din cap și surîdea. Oedipa îi răspundea cu o privire furioasă, fiind tot mai convinsă, pe măsură ce o durere de cap îi înflorea în spatele ochilor, că descoperiseră printre toate combinațiile posibile inventate de noi amănți o modalitate de a încetini însuși timpul. Totul devenea din ce în ce mai

confuz. La un moment dat a intrat în baie, și-a căutat imaginea în oglindă, dar nu a găsit-o. A trăit o clipă de groază aproape absolută. Apoi și-a amintit că oglinda s-a spart și a căzut în chiuvetă. „Șapte ani de ghinion“, rosti cu voce tare. „O să am 35.“ Închise ușa în urma ei și se folosi de ocazie să-și pună pe bîjbîite, aproape fără să-și dea seama ce face, un furou și o fustă, un portjartier-pantolon și vreo două perechi de ciorapi trei sferturi. Îi licări în minte că dacă soarele o să apară vreodată, Metzger o să se facă nevăzut. Nu era sigură că vroia să dispară. Cînd se întoarse, îl găsi numai în chiloți și dormind dus cu o erecție și cu capul sub canapea. Îi observă burta pe care costumul o ascunsese. Pe ecran neozeelandezii și turcii se străpungeau cu baioneta. Cu un țipăt, Oedipa se repezi spre el, se prăvăli deasupra lui și începu să-l sărute ca să-l trezească. Ochii lui strălucitori se deschiseră, o pătrunseră, de parcă le simțea tăișul undeva vag între sîni. Se lăsă cu un oftat prelung care i-a îndepărtat rigiditatea ca un fluid mitic, jos lîngă el; fără putere, nu-l putea ajuta s-o dezbrace; timp de douăzeci de minute a răsucit-o, a așezat-o în mai multe poziții, de parcă, gîndi ea, era o fetiță la scară mărită, cu păr scurt și față imobilă jucîndu-se cu o păpușă Barbie. A adormit poate o dată sau de două ori. Se trezi în cele din urmă ca să descopere că era penetrată; deveni conștientă de participarea sa la un crescendo sexual în desfășurare asemeni trecerii bruște la o altă imagine cînd camera se mișcă deja. Afară începuse o fugă a chitarelor și ea numără vocile electronice pe măsură ce intrau, pînă ce ajunse la șase sau șapte și-și aminti că numai trei dintre paranoizi cîntau la chitară, așa că ceilalți se foloseau probabil de priză.

Așa se și întîmpla de fapt. Printr-o coincidență, cînd ea și Metzger au ajuns la orgasm, toate luminile inclusiv cea de la televizor s-au stins brusc moarte, întunecate. Paranoizii făcuseră să sară o siguranță. A fost o

experiență stranie. Când a revenit lumina, iar ea și Metzger își împleteau trupurile printre pete de bourbon și hainele împrăștiate prin toată camera, la televizor, tatăl, câinele și Baby Igor se aflau blocați în tot mai întunecata „Justine“, în timp ce nivelul apei creștea inexorabil. Câinele s-a înecat primul, într-o baie de bulboace. Camera a realizat un detaliu de prim-plan, Baby Igor în lacrimi cu o mână pe tabloul de comandă. S-a produs atunci un scurt circuit și, trântit pe jos, Baby Igor a fost electrocutat în zvîrcoliri și urlete înspăimîntătoare. Printr-una din acele distorsiuni hollywoodiene ale probabilității, tatăl a fost cruțat de electrocutare ca să dea glas cuvîntului de adio, cerîndu-și iertare lui Baby Igor și cîinelui că i-a adus în această situație și exprimînd părerea de rău că nu se vor întîlni în ceruri: „Ochișorii ți-au văzut tăticul pentru ultima oară. Tu vei fi printre cei aleși, eu voi merge în iad.“ La sfîrșit, ochii lui îndurerați au umplut ecranul, zgomotul apei care năvălea din toate părțile a devenit asurzitor, tot mai puternică se înălța strania muzică de film a anilor '30 cu o secțiune masivă pentru saxofon, lent și-a făcut apariția inscripția SFÎRȘIT.

Oedipa sărise în picioare și alergase la celălalt perete ca să-și întoarcă fața cu ochi furibunzi spre Metzger. „N-au reușit să scape!“ țipă ea. „Ticălosule, am cîștigat.“

„M-ai cîștigat pe mine“, surîse Metzger.

„Ce ți-a spus Inverarity despre mine?“ întrebă ea într-un sfîrșit.

„Că n-o să te lași ușor.“

A început să plîngă.

„Hai, întoarce-te“, spuse Metzger. „Hai.“

După un timp spuse „O să mă întorc.“ Și s-a întors.

capitolul trei

Lucrurile nu au întârziat atunci să ia o întorsătură stranie. Dacă în spatele descoperirii a ceea ce avea să numească Sistemul Tristero sau adesea numai Tristero (de parcă era un fel de titlu secret) se afla intenția de a pune capăt încapsulării sale din turn, atunci infidelitatea comisă cu Metzger în acea noapte ar fi logic primul pas; logic. Va fi gândul care o va urmări poate cel mai mult: cât de bine se potrivea, logic, totul. De parcă (așa cum intuise în acel minut în San Narciso) revelația își urma cursul pretutindeni în jurul său.

Revelație avea să-i producă în bună parte colecția de timbre lăsată de Pierce, în care el aflase adesea un mod de a o înlocui – mii de ferestruici colorate spre întinderile insondabile ale spațiului și timpului: savane unde elani și gazele se întâlneau la tot pasul, galioane plutind la apus în gol, capul lui Hitler în diferite ipsotaze, apusuri de soare, cedri libanezi, fețe alegorice care nu existaseră niciodată – putea să petreacă ceasuri în șir examinându-le, uitînd de existența ei. Oedipa nu a înțeles niciodată de unde venea fascinația. Ideea că acum toate vor trebui inventariate și evaluate îi dădea numai o durere de cap în plus. Nici o bănuială că i-ar transmite un mesaj. Totuși, dacă nu ar fi fost trezită sau sensibilizată, la început de maniera neobișnuită în care a fost sedusă, apoi luată prin surprindere de multe întâmplări, ce i-ar fi putut comunica, la urma urmei, timbrele mute, înșelate ca și ea, de moarte, avînd acum numai foste rivale, pe punctul de a fi

împărțite în loturi și a porni spre noii stăpîni cîți vor fi fiind?

A făcut serioase progrese această sensibilizare, impulsivă sau de scrisoarea primită de la Mucho, sau de seara în care ea și Metzger s-au trezit într-un bar straniu, cu numele de Scop. Privind în urmă, nu și-a mai amintit care dintre evenimente s-a petrecut mai întîi. Scrisoarea în sine nu conținea mai nimic, venise ca răspuns la cele cîteva rînduri despre te miri ce, expediate conștiincios de două ori pe săptămîină, în care nu făcuse nici o măr-turisire despre întîmplarea cu Metzger, fiindcă Mucho, avea ea sentimentul, va ști oricum. Apoi va merge la o petrecere unde muzica era asigurată de KCUF și-și va plimba ochii pe podeaua lustruită a unei săli de gimnaziu și acolo, în uriașa gaură de cheie desenată pentru baschet, va vedea, mișcîndu-și brațele, ca și cum ar înota pe spate, nițeluș stîngaci, în fața partenerului astfel ales ca tocurele să o facă mai înaltă cu doi centimetri, o Sharon, o Linda sau Michele de 17 ani și ce se numește o fată modernă ai cărei ochi catifelati vor întîlni inevitabil, calculat statistic, ochii lui Mucho și le va răspunde, iar lucrurile vor evolua apoi strașnic, dar atît cît le va permite capul în care legea se respectă și știe cu exactitate ce înseamnă agresarea sexuală a unei minore. Cunoștea urmarea, pentru că se mai întîmplase de cîteva ori, cu toate că Oedipa procedase cu maximă franchețe și tact, aducînd vorba despre apucătura cu pricina doar o singură dată; de fapt, la trei în dimineața unei alte zile și sub cerul închis al zorilor, întrebîndu-l dacă nu se teme de codul penal. „Bineînțeles“, a spus Mucho după un timp, asta a fost tot, dar în modulația glasului său i s-a părut ca răzbate mai mult, ceva între iritare și suferință. S-a întrebat atunci dacă teama nu-i influențează prestația. Avînd o dată 17 ani și predispoziția de a rîde aproape de orice, s-a trezit copleșită de, hai să-i spunem, o tandrețe îndărătul căreia nu s-a aventurat niciodată pînă la capăt, ca să nu se

împotmolească. Nu l-a mai întrebat nimic. Ca toate eșecurile lor de a comunica, și acesta a avut un motiv virtuos.

Pesemne intuiția că scrisoarea nu conține vești a făcut-o pe Oedipa, la sosire, să-i privească exteriorul cu mai mare atenție. La început nu a observat. Era un plic *muchoesc* obișnuit, șterpelit de la radio, timbru par avion obișnuit, un anunț oficial la stînga obliterării, COMUNICAȚI TOATE SCRISORILE OBSCENE OFICIULUI DUMNEAVOASTRĂ. Alene, ochii îi alunecară de la coadă la cap pe scrisoarea lui Mucho, după ce a citit-o ca să vadă dacă în ea este vreun cuvînt indecent. „Metzger“, îi veni să-l întrebe, „Oficiuliu îți spune ceva?“

„Mda, am cunoscut un tip cu numele ăsta“, răspunse Metzger din baie. „Lucra la spălătoria de lîngă bucătărie și avea în grijă vasele mari, cazane, canoniere, crățiți-mi-nune...“

Aruncă cu sutienul după el și spuse: „Trebuie să anunț toate scrisorile cu obscenități oficiului meu.“

„Deci fac greșeli de tipar“, spuse Metzger, „n-au decît. Atîta vreme cît au grijă să nu încurce butoanele, pricepi?“

Poate chiar în aceeași seară întîmplarea a făcut să se afle lîngă Scop, un bar situat în drumul spre Los Angeles, lîngă uzinele Yoyodyne. Cîteodată, ca și în seara asta, Echo Motel devenea insuportabil, din pricina sau a piscinei nemișcate și a ferestrelor privind pustii spre ea, sau a năvalei de adolescenți voyeuri care-și făcuseră cu toții dubluri după cheia lui Miles ca să asiste după poftă la orice inițiativă sexuală excentrică. Situația devenise atît de ingrată că Oedipa și Metzger au luat obiceiul să tragă o saltea în nișă, unde Metzger muta comoda în spatele ușii, scotea sertarul de jos și-l punea deasupra, fiind singura soluție de a se întinde în nișă cît era de lung, moment la care odată ajuns pierdea de regulă interesul în toată afacerea.

S-a dovedit că Scop era localul preferat al angajaților de la secția electronică a lui Yoyodyne. Firma de neon verde care te întâmpina înfățișa cu ingeniozitate fața unui osciloscop pe care se perinda dansul mereu schimbător al figurilor Lissajous. Se părea că fusese zi de salariu și toți cei aflați înăuntru erau deja crită. Urmăriți de privirile lor insistente, Oedipa și Metzger au găsit o masă în spate. Un chelner zbîrcit cu ochelari fumurii s-a materializat și Metzger a comandat bourbon. Aruncându-și ochii prin bar, Oedipa a fost cuprinsă de neliniște. Consumatorii Scopului erau învăluiți în *je ne sais quoi*: cu toții purtau ochelari de culoare închisă și se holbau la tine tăcuți. În afară de două trei persoane de lângă ușă, ocupate cu un concurs: își suflau nasul căutînd să vadă cît de departe ajunge în sală. Dintr-un fel de tonomat de la celălalt capăt al încăperii explodează un cor de strigăte și țipete. Nu s-a mai auzit o vorbă. Chelnerul s-a întors în vîrfurile picioarelor, cu paharele.

„Ce se întîmplă?“ șopti Oedipa.

„E o piesă de Stockhausen“, o informă venerabilul modern, „grupurile care apar mai devreme preferă să asculte postul de radio Köln. Mai tîrziu se trece la swing autentic. Sîntem singurul bar din zonă, știți, cu program strict de muzică electronică. Veniți sîmbăta, la miezul nopții începe ședința de Unde Sinus, adică un concert în direct, lumea vine să participe la ședința de jazz improvizat din toată California, San Jose, Santa Barbara, San Diego...“

„În direct?“ spuse Metzger, „muzică electronică, în direct?“

„Se înregistrează aici, în direct, domnule. Avem o încăpere întreagă în spate plină cu oscilatori audio, aparate ce prind sunetul de la distanță, microfoane de contact, avem totul domnule. Pentru cazul că nu ți-ai adus saxul, dar te-ai molipsit și vrei să cînti împreună cu ceilalți, întotdeauna se găsește cîte ceva.“

„Scuze“, spuse Metzger cu un surîs cuceritor ca al lui Baby Igor.

Un tânăr slăbuț într-un costum neșifonabil se furișă pe scaunul de lângă ei, se prezentă ca fiind Mark Fallopian și începu să facă prozelitism pentru o organizație cunoscută sub numele de Societatea Peter Gras.

„Sînteți una din acele grupări excentrice de dreapta?“ întrebă cu diplomatie Metzger.

Fallopian clipi. „Ele ne acuză pe *noi* că sîntem paranoizi.“

„Ele?“ se interesă Metzger, clipind și el.

„Pe noi?“ întrebă Oedipa.

Societatea Peter Gras își luase numele de la comandantul vasului de război „Nemulțumit“, din flota Confederației, care în 1863 ridicase pînzele cu intenția bravă de a transporta, ocolind Capul Horn, trupe de șoc care să atace San Francisco și să deschidă astfel un al doilea front în Războiul Pentru Independența Sudului. Furtuna și scorbutul au izbutit să distrugă sau să demoralizeze toate vasele de război cu excepția micului și cutezătorului „Nemulțumit“, care și-a făcut apariția lângă coasta Californiei cu un an mai tîrziu. Fără știința comandorului Gras, țarul Nicolae al II-lea al Rusiei își trimisese flota din Orientul Îndepărtat, patru corvete și două clipere, în Golful San Francisco, toate sub comanda unui anume contraamiral Popov, ca parte a unei manevre de a opri Anglia și Franța (printre altele) să intervină în favoarea statelor din sud, care formaseră Confederația. Gras nu putea alege un moment mai prost pentru un atac asupra orașului San Francisco. Au circulat zvonuri în cursul iernii că, într-adevăr, crucișătoarele rebele „Alabama“ și „Sumter“ se pregăteau să atace orașul, iar amiralul rus ordonase escadrei sale din Pacific să fie gata de intervenție în cazul că se va face o astfel de încercare. Crucișătoarele preferau însă, se pare, să patruleze și nimic mai mult. Ceea ce nu l-a împiedicat pe Popov să

meargă periodic în recunoaștere. Ce s-a întâmplat pe 9 martie 1864, zi sacră acum pentru toți membrii Societății Peter Gras, nu este prea limpede. Este adevărat că Popov a trimis un vas, corveta „Bogatîr” sau cliperul „Gaidamak”, să facă o recunoaștere. În larg, lângă țărmul unde acum se află Carmel-by-the-Sea sau Plaja Pismo, pe la amiază sau poate după asfințit, cele două corăbii s-au reperat reciproc. Tot ce se poate ca una să fi deschis focul; în acest caz cealaltă a replicat: dar amîndouă se aflau în afara razei de bătaie, așa că nici una nu a avut nici o rană de arătat ca să dovedească ceva. S-a lăsat noaptea. Pînă dimineța corabia rusească dispăruse. Dar mișcarea este relativă. Dacă dai crezare unui fragment din jurnalul de bord al lui „Bogatîr” sau „Gaidamak”, înaintat în aprilie Aghiotantului General din Petersburg și care acum se află undeva în Arhivele Krasnîi, vasul care a dispărut în cursul nopții a fost „Nemulțumit.”

„Cui îi pasă?” ridică din umeri Fallopian. „Nu încercăm să facem din asta o evanghelie. Ne-a costat, se-nțelege, căci am avut mai puțin sprijin tocmai acolo unde te-ai fi așteptat să avem mare trecere. Zona populată de cititorii devotați ai Bibliei. Vechea Confederație.”

„Dar asta a fost prima confruntare armată dintre Rusia și America. Atac, contraatac, ambele proiectile îngropate adînc pentru totdeauna, iar Pacificul se leagănă mai departe. Dar vălvurele făcute de cele două împroșcări s-au propagat, au crescut și astăzi ne înghit.”

„Peter Gras a fost de fapt prima noastră victimă. Nu fanaticul pe care prietenii noștri cu vederi mai de stînga din Societatea Birch vor să-l prezinte ca pe un martir.”

„Așadar comandorul a fost ucis?” întrebă Oedipa.

Mult mai rău, în opinia lui Fallopian. După confruntare, îngrozit de ceea ce nu putea fi decît o alianță militară între Rusia aboliționistă (Nicolae emancipase robii în 1861) și o Uniune care se pronunța pentru abolire numai de formă, în timp ce-i obliga pe muncitorii

din industrie să trăiască într-un fel de sclavie cu plată, Peter Gras s-a retras în cabina sa săptămîni în şir, pradă gîndurilor negre.

„Dar asta sună“, obiectă Metzger, „ca şi cum ar fi fost împotriva capitalismului industrial. N-ar fi descalificat ca anti-comunist?“

„Gîndiţi ca un birchist“, spuse Fallopian. „Indivizi buni şi indivizi răi. Aşa nu vom ajunge la nici un adevăr fundamental. Bineînţeles că era împotriva capitalismului industrial. Şi noi sîntem. N-a dus, inevitabil, la marxism? În substratul lor, şi unul şi celălalt sînt o parte a aceleiaşi orori abjecte.“

„Orice industrial“, se hazardă Metzger.

„Exact cum aţi spus“, aprobă Fallopian.

„Ce s-a ales de Peter Gras?“ a vrut să ştie Oedipa.

„Pînă la urmă şi-a dat demisia din funcţie. Contravenia educaţiei şi onoarei sale. Lincoln şi ţarul l-au obligat. Asta am vrut să spun cînd am afirmat că este o victimă. Împreună cu cea mai mare parte a echipajului s-a stabilit lîngă L.A., unde şi-a petrecut restul zilelor nefăcînd mare lucru, doar avere.“

„Înduioşător“, spuse Oedipa. „Cum?“

„Făcînd speculaţii la bursă cu proprietăţi imobiliare din California“, spuse Fallopian. Oedipa care tocmai sorbea din paharul cu bourbon îl improşcă în forma unui con sclipitor pe o distanţă de un metru şi se pierdu în chicoteli.

„Da, da“, spuse Fallopian. „În timpul secetei din acel an, puteai să cumperi terenuri în buricul centrului din L.A. cu 63 cenţi lotul.“

De lîngă prag se înălţă un chiot, trupuri se scurgeau spre un tînăr cu faţa palidă, plinuţ, care apăruse ducînd pe umăr un sac poştal de piele.

„A sosit poştă“, se striga. Nici o îndoială, era poştă, la fel ca în armată. Tinerelul grăsuliu, care avea un aer hărţuit, s-a urcat pe tejghea şi a început să rostească nişte

nume și să arunce plicuri în mulțime. Fallopian s-a scuzat și s-a alăturat celorlalți.

Metzger își scosese o pereche de ochelari și se chiora prin ei la băiețandru de pe tejghea. „Are o insignă Yoyodyne. Despre ce crezi că este vorba?”

„Vreun curier care duce corespondența de la un birou la altul”, spuse Oedipa.

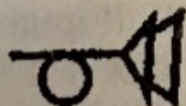
„La o asemenea oră?”

„Poate un schimb de noapte?” Metzger se încruntă doar. „Mă întorc”, Oedipa ridicînd din umeri, se îndreaptă spre toaletă.

Printre obscenitățile mîzgălite cu ruj pe peretele WC-ului, observă următorul mesaj scris îngrijit cu litere de tipar:

„Cauți distracții rafinate? Tu, soția, prietene. Cu cît mai multă lume cu atît mai vesel. Ia legătura cu Kirby, numai prin REBUT, Căsuța 7391, L.A.”

REBUT? se miră Oedipa. Sub anunț, desenat ușor cu creionul, era un simbol pe care nu-l mai văzuse, o buclă, un triunghi și un trapez, așa:

Ar putea fi un simbol sexual, dar se cam îndoia. Găsi un stilou în geantă și copie adresa și simbolul în carnetelul său, reflectînd: Dumnezeu, hieroglife. Cînd a ieșit, Fallopian se întorsese și avea o expresie bizară.

„Nu era cazul să vedeți”, le spuse. Ținea un plic. Oedipa observă, în locul ștampilei poștale, inițialele scrise de mînă SPP.

„Evident”, spuse Metzger. „Distribuirea corespondenței este monopolul guvernului. Ați fi împotriva lui.”

Pe fața lui Fallopian apăru o grimasă. „Nu-i chiar un act de rebeliune, cum s-ar părea. Folosim sistemul de corespondență al lui Yoyodyne. Pe șest. Dar ne este greu să găsim curieri, un mare număr de angajați se înlocuiesc. Programul este strict și încep să dea semne de nervozitate. Paza la uzină a mirosit ceva. Supraveghează cu atenție ieșirea. De Witt“, arătînd spre poștașul plinut care era tîrît, tremurînd, de pe tejghea și i se oferea de băut împotriva dorinței sale, „este cel mai fricos dintre toți pe care i-am avut în acest an.“

„Cît de departe se întinde?“ întrebă Metzger.

„Numai în filiala noastră din San Narciso. S-au inițiat proiecte experimentale similare în filialele din Washington și, mi se pare, din Dallas. Dar în California sîntem singurii pînă acum. Unii dintre membrii noștri mai avuți înfășoară scrisorile în jurul unei cărămizi, apoi totul cu hîrtie maronie și le expediază cu Expresul pe Calea Ferată, dar nu știu...“

„Sună nițeluș a eschivare“, spuse Metzger cu înțelegere.

„E o chestiune de principiu“, a fost de acord Fallopian pe un ton defensiv. „Pentru a se menține un volum cît de cît rezonabil, fiecare membru trebuie să expedieze cel puțin o scrisoare pe săptămîină prin sistemul Yoyodyne. Dacă nu te conformezi, ești penalizat.“ Desfăcu scrisoarea și o arătă Oedipei și lui Metzger.

Dragă Mike, citiră ei, ce mai faci? M-am gîndit să-ți scriu cîteva rînduri. Cum merge cartea? Cam asta-i tot pentru moment. Ne vedem la Scop.

„Iată care-i conținutul“, mărturisi Fallopian cu amărăciune, „cel mai adesea.“

„La ce carte s-a referit?“ întrebă Oedipa.

A reieșit că Fallopian scria o istorie a serviciilor poștale particulare din S.U.A., încercînd să stabilească o legătură între Războiul de Secesiune și mișcarea pentru reforma poștală care a început în jurul anului 1845. A descoperit că exact în 1861 – în nici un caz o simplă coincidență – guvernul federal a inițiat o campanie de suprimare drastică a serviciilor poștale independente care supraviețuiseră legilor date în 1845, 1847, 1851 și 1855, urmărind toate distrugerea financiară a concurenței particulare. Vedeai aici o parabolă a puterii, a alimentării, creșterii și abuzului său sistematic, cu toate că în discuția din acea seară n-a fost chiar atît de explicit. De fapt, la început Oedipa avea să păstreze în amintire doar silueta sa suplă, nasul armenesc fin și o anume afinitate între ochii săi și neonul verde.

Așa a început, pentru Oedipa, înflorirea apatică și sinistrală a lui Tristero. Sau, mai degrabă, sentimentul că se află la un spectacol unic, prelungit de parcă era ultimul din noapte, un număr oferit în plus celor ce rămîn atît de tîrziu. De parcă rochiile despicate, sutienele din filet, cache-sexul și jartierele împodobite cu pietre sclipitoare desprinse și aruncate de pe acel trup în care istoria își găsisese o reprezentare erau dispuse în tot atîtea straturi ca și hainele de stradă ale Oedipei în acel joc cu Metzger din fața filmului cu Baby Igor; de parcă era, într-adevăr, nevoie să te afunzi îndelung și să ajungi în întunericul nehotărît al zorilor înainte ca Tristero să fie arătat în nuditatea sa înspăimîntătoare. Va zîmbi sfios atunci, se va retrage cochetînd inocent spre culise, va spune noapte bună cu o plecăciune à la Bourbon Street și o va lăsa în pace? Sau, odată terminat dansul, va coborî în sală cu un surîs malițios și crud, cu ochii săi fosforescenți ferecați de ochii Oedipei, se va apleca spre ea singură printre rîndurile pustii și va rosti cuvinte pe care niciodată nu a vrut să le audă?

Începutul aceluia spectacol a fost simplu. A avut loc pe cînd ea și Metzger erau în așteptarea unor procuri suplimentare pentru reprezentanții din Arizona, Texas, New York și Florida, unde Inverarity făcuse afaceri pe cont propriu cu bunuri imobiliare, și din Delaware, unde era asociat. Cei doi, urmați de paranoizii Miles, Dean, Serge și Leonard însoțiți de puștoaicele lor, care umpleau o limuzină decapotabilă, plănuiseră să petreacă ziua la Fangoso Lagoons, unul din marile șantiere de construcții deschise de Inverarity. Călătoria într-acolo a decurs fără incidente cu excepția a două sau trei ciocniri pe care paranoizii erau cît pe ce să le aibă datorită lui Serge, șoferul, aflat în imposibilitatea de a vedea drumul din pricina bretonului. S-a lăsat convins să cedeze volanul uneia dintre fete. Undeva dincolo de vilele spațioase răspîndite cu miile pe pantele prospere ale dealurilor cafenii, latentă în trufia ce străpungea pîcla de smog pe care somnolența lui San Narciso așezat la oarecare distanță de țărm nu o avea, se afla ascunsă marea, Pacificul inimaginabil, cel despre care pasionații de surf, casele de pe plaje, canalele de evacuare a deșeurilor, năvala turiștilor, homosexualii ieșiți să se bronzeze, pescuitul concesionat nu spun nimic, golul lăsat de smulgerea lunii eliberată astfel și monumentul exilului ei; nu o auzai, nici măcar mirosul nu i se simțea, dar era acolo, o prezență născută din maree începea să-și trimită antenele dincolo de ochi și timpane, să activeze poate fracțiuni de curenți cerebral imposibil de depistat, cel mai fin microelectrod fiind încă prea grosier. Cu mult înainte de a pleca din Kinneret, Oedipa avusese credința că marea va mîntui California de Sud (nu, desigur, regiunea ei din stat, care nu avea nevoie), crezuse, fără să-și exprime ideea în cuvinte, că orice ai face marginilor sale, adevăratul Pacific rămîne neatins și întreg sau are darul să absoarbă tot ce este hidos la țărmul său într-un adevăr mai general. Poate că numai această noțiune, speranța sa

aridă, simțea ea pe cînd înainte de amiază se avîntau spre mare, va rămîne de la o mare.

Au ajuns printre escavatoare, într-o absență absolută a copacilor, geometria hieratică obișnuită, și în cele din urmă, au coborît bine zdruncinați pe un drum de nisip în spirală pînă la un corp dăltuit, umplut cu apă, numit Lacul Inverarity. În el, pe o insulă rotundă, meșterită din pămînt amestecat cu diverse materiale, înconjurat de valuri albastre, se ghemuia centrul cultural, o clădire scundă cu ogive în nuanța coclelii, o reproducere Art Nouveau a unui cazinou european. Oedipa s-a amoretat de ea. Paranoizii au coborît grămadă din mașină cărîndu-și instrumentele muzicale și lăsînd impresia că se uită după prize sub nisipul albicios transportat de camioane. Oedipa a scos din portbagajul Impalei un coș cu sandvișuri cu brînză parmezan și vinete cumpărate la un restaurant italian unde erai servit direct în mașină, iar Metzger a apărut cu un termos enorm plin cu cocteil de tequila și suc de lămîie. Merșeră cu toții în grupuri răsfirate pe plajă spre un mic port de ambarcațiuni destinat acelor posesori care nu aveau debarcader personal.

„Ei, amicilor“, strigă Dean sau poate Serge, „ce-ar fi să șutim o barcă.“

„Excelentă idee“, țipară fetele. Metzger își închise ochii și se poticni de o ancoră veche. „De ce mergi, Metzger“, se interesă Oedipa, „cu ochii închiși?“

„Furt“, spuse Metzger, „vor avea poate nevoie de avocat.“ Se înălță un mîrîit și ceva fum de la una din ambarcațiunile de agrement înșirate ca purceii de-a lungul cheiului, un indiciu că paranoizii porniseră într-adevăr o barcă din acelea cu motorul în exterior. „Hai, veniți“, îi chemau ei. Deodată, la o depărtare de douăsprezece bărci, se ridică o formă acoperită cu o prelată de polietilenă albastră și spuse, „Baby Igor, am nevoie de ajutor.“

„Vocea îmi este cunoscută“, spuse Metzger.

„Repede“, spuse prelata albastră, „luați-mă cu voi, băieți.“

„Grăbiți-vă, grăbiți-vă“, strigau paranoizii.

„Manny Di Presso“, spuse Metzger, părînd nu tocmai încîntat.

„Prietenul tău actor/avocat“, își aminti Oedipa.

„Vorbiți mai încet, vă rog“, spuse Di Presso furișîndu-se pe debarcader în direcția lor cît de bine se putea furișa o pîlnie uriașă de polietilenă. „Ne urmăresc. Cu binoclu.“ Metzger o ajută pe Oedipa să urce pe puntea vasului gata să fie deturnat, un trimaran de aluminiu de cinci metri cu numele de Godzilla II și a vrut să facă același lucru cu Di Presso, dar mîna pe care i-a întins-o a apucat, se vede treaba, doar plastic, și cînd a tras, învelitoarea s-a desprins și în fața lui s-a ivit Di Presso în costum și cu ochelari de scufundător.

„O să vă explic“, spuse el. Un individ îndesat tuns zero, bine bronzat, purtînd și el ochelari, apăru la vedere alergînd, cu un braț dublat ca o aripă cu mîna în buzunarul interior al hainei la nivelul pieptului.

„Sîntem filmați?“ întrebă Metzger sec.

„E realitate“, clănțănî din dinți Di Presso, „haideți.“ Paranoizii au desfăcut parîma, au desprins barca de chei, au întors-o și cu un chiot concertat au pornit ca un liliac din iad, cît pe ce să-l trimită pe Di Presso dincolo de cîrmă. Uitîndu-se înapoi, Oedipa a văzut că urmăritorului i se alăturase un alt individ de aceeași statură. Amîndoi erau în costum gri. Nu-și dădea seama dacă țineau în mînă vreo armă.

„Mi-am lăsat mașina de cealaltă parte a lacului“, spuse Di Presso, „dar știu că a pus pe cineva să mă urmărească.“

„Cine?“ întrebă Metzger.

„Anthony Giunghierace“, replică sumbru Di Presso, „alias Tony Jaguar.“

„Cine?“

„Ei, *sfacim*“, ridică din umeri Di Presso și scuipă în urma sa. Paranoizii cântau pe melodia din „Adeste Fideles“ :

Hei, vajnic cetățean, ți-am șterpelit bar-ca
Hei, vajnic cetățean, ți-am șterpelit barca...

apucînd pe cine nimereau, încercînd să se împingă unul pe altul peste parapet. Oedipa se făcu mică, reușind să se strecoare din calea lor, și-l privi pe Di Presso. Dacă într-adevăr îl jucase pe Metzger în episodul pilot pentru TV, cum pretindea Metzger, distribuția fusese tipică pentru Hollywood: nu semănau și nu se comportau deloc la fel.

„Cum, adică“, spuse Di Presso, „cine-i Tony Jaguar. Persoană importantă în Cosa Nostra, iată cine-i.“

„Ești actor“, spuse Metzger. „Cum te-ai încurcat cu ei?“

„Sînt din nou avocat“, spuse Di Presso. Filmul ăla n-o să-l cumpere nimeni, Metz, doar dacă vei fi mediatizat și vei realiza ceva pe măsura lui Darrow, de mare efect. Vei atrage atenția cu o apărare senzațională, să zicem.“

„Ca de pildă.“

„Ca de pildă cîștigînd procesul prin care atac averea lui Pierce Inverarity.“ Metzger, atît cît i-a permis calmul, s-a holbat. Di Presso rîse și-l bătu cu pumnul pe umăr. „Așa e, amice dragă.“

„Cine ce vrea? Ar fi cazul să discuți și cu celălalt executor.“ O prezentă pe Oedipa, Di Presso ridicîndu-și ochelarii politici. Se făcu brusc rece, soarele dispăru. Cei trei se uitară în sus, speriați să vadă deasupra lor, amenințător, centrul cultural de care erau gața să se ciocnească, ferestrele semețe în arc gotic, ornamentele florale din fier forjat, tăcerea densă, aerul că sînt oarecum așteptați. Dean, paranoicul de la cîrmă, ghidă barca atent către un mic ponton de lemn, toți coborîră, Di

Presso îndepărtându-se agitat spre o scară exterioară. „Vreau să văd dacă mai e mașina“, spuse el. Oedipa și Metzger, care duceau cumpărăturile pentru picnic urcară treptele, trecură printr-un balcon pînă ieșiră din umbra clădirii și, pe o scară de metal, ajunseră în cele din urmă pe acoperiș. Îți dădea impresia că mergi pe un tambur. De jos se auzeau reverberațiile dinăuntru clădirii și țipetele de încîntare ale paranoizilor. Di Presso, în costumul său de scafandru lucitor, se cățăra pînă sus pe o parte a unei cupole. Oedipa întinse o pătură și turnă băutura în pahare din polistiren gofrat alb. „E încă acolo“, spuse Di Presso, coborînd. „Trebuie să dau o fugă s-o iau.“

„Cine-i clientul?“ întrebă Metzger întinzîndu-i un cocteil de tequila.

„Tipul care mă urmărește“, catadicsi Di Presso, cu paharul proptit între dinți în așa fel încît îi acoperea nasul, viclean.

„Fugiți de clienții dumneavoastră?“ întrebă Oedipa. „Fugiți de locurile unde s-au întîmplat accidente?“

„Vrea să-l împrumut cu bani“, spuse Di Presso, „de cînd i-am spus că nu pot obține un avans pe baza unei tranzacții în acest proces.“

„Prin urmare sînteți cu toții pregătiți să pierdeți“, spuse ea.

„Nu prea mi-e inima acolo“, recunosc Di Presso, „și dacă nu pot nici măcar să-mi plătesc ratele pentru XKE-ul cumpărat cînd m-a lovit temporar nebunia, de unde să-i dau bani?“

„Mai bine de treizeci de ani“, fornăi Metzger, „după el asta înseamnă temporar.“

„Nu-s chiar atît de smintit să nu știu cînd dai de belea“, spuse Di Presso „iar Tony, dragii mei, e la ananghie. Jocurile de noroc, mai ales, cît și balivernele că are cum să dovedească Organului local că nu are de ce să fie sancționat disciplinar. De ofuri de-astea n-am nevoie...“

Oedipa îl săgeta cu privirea. „Ești un idiot egoist.“
„În vremea asta Cosa Nostra veghează“, îl consola Metzger, „veghează. Nu se face să fii văzut cum îi ajuți pe cei căzuți în dizgrația organizației.“

„Am rude în Sicilia“, spuse Di Presso stîlcind comic cuvintele. De după turnulețe, frontoane, canale de ventilație se iviră pe fundalul cerului strălucitor paranoizii împreună cu puștoaicele și se aruncară asupra sandvișurilor cu vinete din coș. Metzger se așează pe termosul cu tequila ca să le împiedice accesul. Începuse să bată vîntul.

„Spune-mi despre proces“, spuse Metzger încercînd cu amîndouă mîinile să-și păstreze intactă frizura.

„Te-ai uitat prin registrele lui Inverarity“, spuse Di Presso. Filtrul Beaconsfield îi spune ceva, nu?“ Metzger își țuguie buzele cu indiferență.

„Cărbune de oase“, își aminti Oedipa.

„Întocmai; ei bine, Tony Jaguar, clientul meu, a furnizat o cantitate de oase“, spuse Di Presso, „pretinde el. Inverarity nu i le-a plătit. Pentru asta e procesul.“

„Nu ține, cel puțin la prima vedere“, spuse Metzger. Nu era stilul lui Inverarity. A fost un tip extrem de corect cînd era vorba de astfel de plăți. Doar dacă n-a fost șpagă. Eu m-am ocupat numai de cheltuielile legale, așa că nu am cum să știu. Pentru ce firmă de construcții a lucrat clientul tău?“

„Firmă de construcții“, se chiorî Di Presso.

Metzger aruncă o privire în jur. Poate că paranoizii și puștoaicele nu se aflau destul de aproape ca să audă. „Oase umane, nu?“ Di Presso încuviință din cap. „Perfect, iată cum le-a obținut. Diferite firme de construcții rutiere din zonă în care Inverarity a băgat bani, nu glumă, au obținut contractul. Încheiat cît se poate de corect, Manfred. Dacă s-a dat șpagă, mă îndoiesc că apare undeva.“

„De unde“, a vrut să știe Oedipa, „au de vîndut oase constructorii de drumuri, mă rog?“

„Vechile cimitire trebuie deschise“, explică Metzger. „Ca, de pildă, cel din calea autostrăzii East San Narciso, nu a avut nici un drept să se afle acolo, așa că am trecut prin el în mare viteză, fără nici o opinteală.“

„Unde nu-i șpagă, nu-i autostradă“, Di Presso dezaprobînd din cap. „Oasele de care vorbesc au provenit din Italia. O tranzacție directă. Parte din ele“, arătînd spre lac, „se află aici, ornament pe fund pentru sonații de scafandri. Cu asta m-am ocupat azi, am cercetat bunurile disputate. În orice caz, pînă cînd Tony a început să facă pe detectivul. Restul oaselor s-au folosit pentru faza de cercetare și dezvoltare din programul de fabricare a filtrului pe la începutul anilor '50, înainte de cancer. Tony Jaguar spune că le-a recoltat pe toate de pe fundul lui Lago di Pietà.“

„Dumnezeule“, spuse Metzger, de îndată ce creierul său a înregistrat numele. „Soldați americani?“

„Aproximativ o companie“, spuse Manny Di Presso.

Lago Di Pietà se află lîngă coasta tireniană, undeva între Neapole și Roma și a fost scena unei bătălii de uzură acum uitată (în 1943 tragică) într-o încercuire de mici proporții, care s-a produs în timpul marșului spre Roma. Săptămîni în șir, o mîna de soldați din trupele americane, izolați și fără mijloace de comunicație, s-au ghemuit pe malul îngust al lacului limpede și liniștit în timp ce de pe stîncile înclinate amețitor deasupra plajei nemții îi țineau zi și noapte într-un foc în anfiladă. Nu puteai să înoți deoarece apa lacului era prea rece: în permanență expus, mureai înainte de a ajunge la un mal în care să fii în siguranță. Nu exista nici un copac din care să meșterești o plută. Nu treceau avioane, doar din cînd în cînd apărea un Stuka pregătit să-și arunce bombele. Remarcabil este faptul că atît de puțini oameni au putut să reziste atît de mult. Au săpat tranșee cît le-a

permis plaja stîncoasă, au trimis camarazi în recunoaștere sus pe stînci din care cei mai mulți nu s-au întors niciodată, dar odată au izbutit să pună mîna pe o mitralieră. Patrurile au căutat căi de acces spre exterior, dar cei care s-au întors, puțini la număr, nu au găsit nimic. Au făcut tot posibilul să străpungă încercuirea; nefiind în stare, s-au agățat de viață cît au putut. Dar au murit, cu toții, în tăcere, fără să lase nici o urmă și nici un cuvînt. Într-o zi nemții au coborît de pe stînci și soldații lor au aruncat în lac toate trupurile de pe plajă, împreună cu armamentul și materialele de care nici o parte nu mai avea trebuință. Îndată trupurile s-au dus la fund și au rămas acolo pînă la începutul anilor '50, cînd Tony Jaguar, fost caporal într-o unitate italiană atașată armatei germane care a luptat la Lago di Pietà, știind ce se află pe fund, s-a hotărît împreună cu cîtiva din camarazii săi să vadă ce se poate salva. Tot ce-au izbutit să scoată la suprafață au fost oseminte. Printr-un raționament obscur care ținea seama poate de faptul observat, că turiștii americani, în număr tot mai mare pe atunci, plăteau bani grei pentru aproape orice, de poveștile despre Forest Lawn și cultul american al morților, poate și de speranța vagă că senatorul McCarthy și alții de aceleași convingeri, dobîndind în acele zile un anumit ascendent asupra cretinilor bogați de cealaltă parte a oceanului, vor readuce în atenție pe o cale sau alta pe cei căzuți în al doilea război mondial, mai ales pe cei ale căror trupuri nu au fost găsite niciodată; ei bine, la capătul unui asemenea labirint de presupuse motive, Tony Jaguar a tras concluzia că putea să-și descarce în siguranță recolta de oseminte într-o localitate americană, grație relațiilor sale cu „familia“, cunoscută în zilele noastre sub numele de Cosa Nostra. Nu a dat greș. O firmă de import-export a cumpărat osemintele, le-a revîndut unei întreprinderi de îngrășăminte, care a utilizat poate un femur sau două pentru experiențe de laborator.

dar în final a hotărât să se reprofileze în schimb pe oase de hering și a transferat cele cîteva tone rămase la o companie mai mare, care le-a pus la păstrare într-un depozit lîngă Fort Wayne, Indiana, cam cu un an înainte ca Beaconsfield să-și arate interesul.

„Aha“, sări Metzger. „Deci Beaconsfield le-a cumpărat, nu Inverarity. Singurele acțiuni deținute de el au fost la Osteolysis, Inc., compania creată pentru experimentarea filtrului. Niciodată la Beaconsfield.“

„Știți băieți“, remarcă una din fete, cu păr castaniu și talie subțire, fermecătoare în salopeta de tricot negru mulată pe corp și pantofiori de pînză cu bot ascuțit, „toată povestea se aseamănă în chip foarte bizar cu acea păcătoasă, perversă tragedie barocă a răzbunării, la care am fost săptămîna trecută.“

„*Tragedia curierului*“, spuse Miles, „are dreptate. La fel de îmbîrligată. Osemintele unui batalion în lac, pescuite, transformate în cărbune...“

„Au auzit tot“, țipă Di Presso, „puștii ăștia. Tot timpul te-ascultă cineva, își vîră nasul peste tot. Îți bagă microfoane în casă, îți supraveghează telefonul...“

„Fiți siguri că n-o să spunem nimănui ce-am auzit“, spuse o altă fată. „Oricum, nimeni dintre noi nu fumează Beaconsfield. Toți ne drogăm.“ Rîsete. Nu era însă o glumă, căci Leonard toboșarul își băgă mîna în buzunarul halatului de plajă, scoase un pumn de țigări de marijuana și le împărți tovarășilor săi. Metzger închise ochii, întoarse capul, murmurînd, „Stăpînire.“

„Hait“, spuse Di Presso, privind spre cealaltă parte a lacului cu ochii larg deschiși și gura căscată. Apăruse o barcă cu motor și se îndrepta spre ei. Doi indivizi în costum gri erau ascunși după parbriz. „Metz, am șters-o la mașină. Dacă se oprește aici, nu-l brusca, este clientul meu.“ Și dispăru coborînd scara. Oedipa se lăsă pe spate cu un oftat și, în bătaia vîntului, privi cerul albastru pustiu. Curînd auzi cum demarează Godzilla II. „Metzger“, îi

trecu prin minte, „a luat barca? Iată-ne părăsiți pe o insulă pustie.“

Chiar așa le-a fost soarta pînă cînd, o bună bucată de vreme după apusul soarelui, Miles, Dean, Serge, Leonard și puștoaicele lor, tot înălțînd chiștoace aprinse de marijuana ca un panou la meciurile de rugby, ca să formeze alternativ literele S și O, au atras atenția armatei de pază de la Fangoso Lagoons, garnizoana ce asigura protecția pe timp de noapte, alcătuită din foști actori care jucaseră în roluri de cowboy și motocicliști din poliția orașului Los Angeles. Pînă la plecare au petrecut timpul ascultînd cîntecele paranoizilor, mai luînd o zeamă din termos, hrănind cu firimituri din sandvișurile cu vinete un stol de pescăruși nu prea inteligenți, care confundaseră Fangoso Lagoons cu Pacificul, și încercînd să urmărească intriga din *Tragedia curierului* de Richard Wharfinger, destul de învălmășită așa cum se derula din memoria a opt persoane, cu meandre ducînd progresiv spre zone la fel de straniu de descris ca și norii și roto-coalele de fum ce se înălțau din marijuana acestora. Totul devenise atît de încîlcit încît a doua zi Oedipa s-a hotărît să vadă piesa și, chiar printr-o stratagemă abilă, l-a convins pe Metzger să o invite.

Tragedia curierului era jucată de o trupă din San Narciso cunoscută ca Actorii Tancului, Tancul fiind un teatru cu scenă rotundă, amplasat între o firmă ce se ocupa cu studiul traficului și un magazin de tranzistori, ținut de aventurieri, care nu se aflase acolo cu un an în urmă și nu se va afla acolo nici după un an, dar unde între timp se vindea mai ieftin chiar decît la japonezi, iar banii se cărau la vapor cu lopata. Cînd Oedipa și un Metzger nu tocmai cu chef și-au făcut intrarea, numai o parte din locuri erau ocupate. Pînă la începerea spectacolului, sala nu s-a umplut prea mult. Costumele erau însă superbe, efectele de lumină pline de fantezie și, cu toate că actorii vorbeau engleza auzită la teatru, adaptată

special pentru spectatorii din Vestul Mijlociu, după cinci minute Oedipa a fost cu totul absorbită de universul malefic pe care Richard Wharfinger îl înfățișase contemporanilor săi din secolul al XVII-lea, un univers în ajunul apocalipsei, morbid, de o senzualitate obosită, nepregătit – stîrnind astfel oarecare simpatie – pentru acel abis înghețat al războiului civil, în care se va cufunda doar peste cîțiva ani.

Angelo, Ducele rău din Squamuglia, l-a ucis, așadar, cu zece ani înainte de a începe piesa, pe Ducele bun din Faggio, vecinul său, punînd otravă pe picioarele unei statui din capela palatului, a Sfîntului Narcis, Episcop al Ierusalimului, picioare pe care Ducele avea obiceiul să le sărute la masa de duminică. Ceea ce netezește calea spre putere pentru Pasquale, fiul nelegitim rău, declarat regent pînă la majoratul fratelui său vitreg, Niccolò, urmașul de drept și personajul pozitiv al piesei. Se înțelege că Pasquale nu are de gînd să-l lase să împlinească această vîrstă. Fiind prieten la cataramă cu Ducele de Squamuglia, pune la cale un plan prin care să scape de tînărul Niccolo, îi propune adică să se joace de-a v-ați ascunselea și apoi îl face, printr-un șiretlic, să se ascundă într-un tun enorm pe care o slugă credincioasă urmează să-l detoneze, aruncînd în aer, dacă totul merge bine, și copilul, așa cum îndurerat își amintește Pasquale mai tîrziu în actul III.

În stropi de sînge de hrănit cîmpia
Prin țipătul cîntului de nitrat
Și al pucioasei cantus firmus.

Îndurerat, deoarece sluga credincioasă, un intrigant simpatic pe nume Ercole, are legături secrete cu elemente dizidente de la curtea din Faggio care doresc ca Niccolò să rămînă în viață, așa că el face ce face și îndeasă în tun

o căpriță în locul copilului pe care-l scoate din palatul ducal travestit într-o codoașă trecută de prima tinerețe.

Toate aceste întâmplări ne sînt relatate în prima scenă, pe măsură ce Niccolò împărtășește povestea sa unui prieten, Domenico. Niccolò este acum adult, petrecîndu-și vremea la curtea Ducelui Angelo, ucigașul tatălui său, unde trece drept curier special al familiei Thurn și Taxis, la acea perioadă deținătoare monopolului poștal în cea mai mare parte a Sfîntului Imperiu Roman. În aparență, el urmărește crearea unei noi piețe, întrucît Ducele rău de Squamuglia refuzase cu consecvență, chiar în condițiile unor taxe mai mici și ale unui serviciu mai rapid oferite de sistemul Thurn și Taxis, să folosească alți curieri în afara oamenilor săi atunci cînd avea de comunicat cu acolitul său Pasquale din Faggio-ul vecin. Adevăratul motiv pentru care Niccolò se află acolo este, desigur, să prindă un moment potrivit pentru a-i veni de hac Ducelui.

În acest timp Ducele rău pune la cale unirea celor două ducate, Squamuglia și Faggio, prin căsătoria singurei femei de viță regească, Francesca, sora sa, cu Pasquale uzurpatorul faggian. În calea acestui mariaj există un singur obstacol: Francesca este mama lui Pasquale – legătura ei secretă cu bunul ex-duce de Faggio fiind unul din motivele pentru care Angelo a hotărît ca acesta să fie otrăvit ca un prim pas. Există o scenă amuzantă, cînd Francesca se străduiește cu discreție să-i amintească fratelui său de tabuurile sociale împotriva incestului. În replică, Angelo observă că pe parcursul celor zece ani de cînd se consumă legătura amoroasă dintre *ei doi*, ea le uitase probabil cu totul. Incest sau nu, căsătoria trebuie să aibă loc, fiind vitală pentru planurile sale politice de perspectivă. Biserica nu o va aproba niciodată, spune Francesca. Așa că, spune Ducele Angelo, voi mitui un cardinal. Mîinile încep să frămînte trupul femeii, buzele i se lipsesc de gît, dialogul lasă loc expresiilor înfrigurate de

poftă nestăpînită și scena se sfîrșește în timp ce cuplul se prăbușește pe un divan.

Cît privește actul, acesta se încheie cu Domenico, față de care naivul Niccolò își vărsase sufletul dînd astfel tonul poveștii: Domenico încearcă să ajungă la Ducele Angelo și să-l trădeze pe scumpul său prieten. Ducele, firește, este în apartamentul său ocupat să termine ce-a început, și Domenico izbuteste să fie primit doar de un consilier, nimeni altul decît același Ercole care odinioară i-a salvat viața tînărului Niccolò și l-a ajutat să fugă din Faggio. Despre aceasta îi mărturisește de îndată lui Domenico, deși nu înainte de a-l ademeni pe turnător să se aplece prosteste și să-și vîre capul într-o cutie neagră ciudată, sub pretextul că-i va arata o dioramă pornografică. O menghină de oțel prinde prompt capul necredinciosului Domenico, iar cutia înăbușă strigătele sale de ajutor. Ercole îi leagă brațele și picioarele cu un cordon de mătase roșie, îl informează cine este cel cu care a intrat în conflict, bagă mîna în cutie cu un clește și îi smulge limba, îl străpunge cu pumnalul de cîteva ori, varsă în cutie un pocal cu *aqua regia*, enumeră o listă de alte delicii, inclusiv castrarea, de care Domenico va avea parte înainte de a fi lăsat pradă morții, totul printre țipete, încercări mute de a se ruga, sfortări în agonie ale victimei. Ercole înfige limba în sabie, se repede spre o torță agățată de perete, aprinde limba și, învîrtind-o ca un posedat, încheie actul răcnind:

Emascularea ta o cere acum,
Ercole, acest Paráctélos clown.
Un rău și Nesfînt Duh a coborît,
Pentecostul tău crud a început.

Lumina se stinse și în liniștea ce-a urmat se auzi clar în fața Oedipei, de cealaltă parte a scenei, un „Igh.” Metzger întrebă, „Vrei să plecăm?”

„Vreau să știu ce-i cu osemintele“, spuse Oedipa.

A trebuit să aștepte actul IV. Actul II a fost consacrat în cea mai mare parte torturării prelungite și uciderii finale a unui prinț al bisericii care preferă să fie martirizat decât să-și dea consimțământul la căsătoria Francescăi cu fiul ei. Singurele întreruperi se produc când Ercole, observînd pe ascuns agonia cardinalului, trimite curieri la cetățenii buni din Faggio care-i poartă pică lui Pasquale, cerîndu-le să răspîndească vestea că Pasquale plănuiește să se însoare cu maică-sa, socotind că așa ceva va irita într-o anumită măsură opinia publică; de asemeni, cînd Niccolò, petrecîndu-și ziua cu un curier al Ducelui Angelo, ascultă povestea Gărzii Pierdute, un corp numărînd cam cincizeci de cavaleri de elită, floarea tineretului faggian, escorta de altădată a Ducelui. Într-una din zile, aflîndu-se la manevre în apropierea hotarului cu Squamuglia, au dispărut fără urmă și la scurt timp s-a produs otrăvirea bunului Duce. Cîstitul Niccolò, căruia întotdeauna i-a fost greu să-și ascundă simțămintele, observă că dacă se descoperă probe că între cele două evenimente există o legătură cît de mică și ea duce spre Ducele Angelo, ei bine, Ducele ar trebui să fie cu băgare de seamă, asta-i tot. Celălalt curier, unul Vittorio, se simte insultat, jurînd într-un aparteu să-i raporteze cu prima ocazie lui Angelo această conversație care sună a trădare. Între timp, adus din nou în camera de tortură, cardinalul este forțat acum să verse propriul său sînge într-un potir și să-l închine nu lui Dumnezeu, ci Satanei. I se taie și degetul mare de la picior și este pus să-l țină în sus ca o azimă și să rostească, „Acesta este trupul meu“, spiritualul Angelo remarcînd că este primul adevăr pe care-l spune în cincizeci de ani de cînd minte sistematic. De la început pînă la sfîrșit o scenă profund anticlericală, menită probabil să le facă pe plac puritanilor din acea vreme (gest inutil, fiindcă nici unul din ei nu mergea

vreodată la teatru, considerându-l dintr-un oarecare motiv ca fiind imoral).

În Actul III, care se petrece la curtea din Faggio, are loc uciderea lui Pasquale, ca punct culminant al unei lovituri inițiate de agenții lui Ercole. În timp ce pe străzile din jurul palatului bătălia este în toi, Pasquale se află zăvorât în sera sa patriciană, unde se desfășoară o orgie. La petrecere ia parte activă o feroasă maimuță neagră, reîntoarsă dintr-un voiaj recent în India și Asia de Sud-Est. Se înțelege, este un individ în costum de maimuță, care la un semn sare de pe candelabru asupra lui Pasquale, în timp ce șase bărbați deghizați în femei, care pînă atunci leneviseră, făcînd pe dansatoarele, se năpustesc și ei din toate părțile asupra uzurpatorului. Timp de zece minute, ceata setoasă de răzbunare îl desfigurează pe Pasquale, îl sugrumă, îl otrăvesc, îl ard, îl calcă în picioare, îi scot ochii și-i mai fac și altele, în vreme ce el ne desfată cu descrierea amănunțită a diferitelor sale senzații. Moare, în cele din urmă, în chinuri cumplite și iată-l întrînd cu pas apăsător pe un anume Gennaro, o nonentitate desăvîrșită, ca să se proclame șef interimar al statului pînă ce Niccolò, Ducele legitim, va fi găsit.

A urmat o pauză. Cu pas nesigur, Metzger s-a îndreptat spre foaierul neîncăpător ca să fumeze o țigară, Oedipa s-a dus la toaletă. Și-a rotit încet privirea în căutarea simbolului pe care-l observase într-una din seri la Scop. Dar, surpriză, pereții erau toți curați. Nu-și putea explica de ce, dar a perceput ca o amenințare această totală absență chiar și a tentativei lăaturalnice de a comunica, pentru care sînt cunoscute latrinele.

În actul IV din *Tragedia curierului*, Ducele rău Angelo apare într-o stare de agitație dementă. A aflat despre lovitura din Faggio și posibilitatea ca Niccolò să se afle totuși undeva nevătămat. I-a ajuns la ureche că Gennaro adună oaste ca să invadeze Squamuglia, cum și

că Papa este pe cale să intervină, pricina fiind uciderea cardinalului. Înconjurat din toate părțile de trădare, Ducele îl însărcinează pe Ercole, de al cărui rol adevărat nu are încă habar, să-l cheme pînă la urmă pe curierul lui Thurn și Taxis socotind că nu mai poate avea încredere în oamenii săi. Ercole îl aduce pe Niccolò ca să fie gata pentru a-i îndeplini Ducelui dorința. Angelo scoate o pană, pergament și tuș, explicînd spectatorilor, dar nu și oamenilor buni, care nu cunosc încă evoluția evenimentelor, că pentru a dejuca invazia pusă la cale de Faggio, trebuie să-l asigure cît mai grabnic pe Gennaro de bunele sale intenții. Scriind, face cîteva observații criptice și confuze despre cerneala folosită, lăsînd să se înțeleagă că este un lichid foarte special. Precum:

Fierturii-n Franța „encre“ ei îi spun;
Pe Galia Squamuglia imitînd,
Ca „ancoră“ venit-a din adînc.

Sau:

O pană numai a dat lebăda,
Berbecul omorît doar pielea sa;
Dar negrul ce-ntre ele curge
N-a fost vreodată jupuit sau smuls
Fiind din felurite bestii strîns.

Ceea ce îl distrează foarte tare. Odată isprăvit și sigilat răvașul către Gennaro, Niccolò îl strecoară sub pieptar și pornește spre Faggio, fără să fi aflat, ca de altfel nici Ercole, de lovitură și restaurarea sa iminentă ca Duce legitim de Faggio. În următoarea scenă Gennaro se află în capul unei mici oștiri, pe punctul de a invada Squamuglia. Are loc o lungă discuție din care reiese că dacă Angelo vrea pace, ar face bine să trimită un sol înainte ca ei să ajungă la hotar, în caz contrar, cu mare

părere de rău, îi vor pune pielea pe băț. Din nou în Squamuglia, unde Vittorio, curierul Ducelui, raportează cum Niccolò vorbea despre intențiile sale de trădare. Un recrut alergând aduce vestea că au dat peste trupul mutilat al lui Domenico, prietenul necredincios al lui Niccolò, iar ascuns în condurul său a fost găsit un mesaj, literele fiind mîzgălite cu sînge, din care reiese adevărata identitate a lui Niccolò. Angelo este cuprins de o mînie apoplectică și poruncește ca Niccolò să fie prins și ucis. Dar nu de oamenii săi.

Cam în acest punct al piesei, de fapt, lucrurile devin ciudate și printre cuvinte începe să răzbată ușor un suflu rece, un subînțeles. Pînă aici numele s-au folosit sau literal, sau ca metaforă. Dar acum, pe măsură ce Ducele dă porunca fatală, o nouă modalitate de expresie capătă preponderență. I se poate spune repugnanță rituală de un anumit tip. Este limpede că anumite lucruri nu se vor rosti cu voce tare, anumite evenimente nu se vor reprezenta pe scenă, cu toate că este greu de imaginat, date fiind excesele din actele precedente, despre ce lucruri poate fi vorba. Ducele nu ne lămurește, nici nu-i este pesemne îngăduit. Urlînd la Vittorio, el dă suficiente explicații despre cei care *nu-l* vor urmări pe Niccolò: propria sa gardă de corp o descrie pe față, ca fiind o gloată de paraziți, saltimbanci, poltroni. Dar atunci cine îl va urmări? Nu este un secret pentru Vittorio, nici pentru lingăii de la curte, care își poartă lenea în livreaua Squamugliei și schimbă Priviri Semnificative. Este totul o glumă cunoscută de toată lumea. Nu era un secret pentru spectatorii acelor vremuri. Nu este un secret pentru Angelo, dar el nu-l rostește. Oricîte tîrcoale i-ar da, nu îl face să iasă la lumină.

Să meargă pînă la mormînt mascat,
Uzurpator de nume venerat;
Noi masca sa o vom juca de zor

De parca-ar fi chiar purul adevăr,
Chemăți stiletul celor ce nu dorm
Jurînd vendetei crunte zel etern,
Ca nu cumva acel nume șoptind
De dulcele Niccolò însușit
O clipă să se piardă-ntîrziind
Al lui sfîrșit îngrozitor, cumplit
De nerostit....

Din nou Gennaro și oștirea sa. Din Squamuglia sosește o iscoadă și le spune că Niccolò este în drum spre Faggio. Mare bucurie, în toiul căreia Gennaro, care perorează numai și rareori intră în vorbă cu oamenii, le aduce aminte că Niccolò călărește încă sub culorile lui Thurn și Taxis. Veselia se curmă. Se face simțit același suflu straniu de la curtea lui Angelo. Tuturor celor aflați pe scenă (fiind clar îndrumați să reacționeze astfel) le este teamă că se poate întîmpa ceva. Gennaro, care este chiar mai enigmatic decît Angelo, se roagă la Dumnezeu și Sf. Narcis să-l aibă în pază pe Niccolò, apoi pornesc din nou la drum. Întreabă o căpetenie unde se află și reiese că sînt la o depărtare de numai aproximativ o leghe de locul unde Garda Pierdută a ducatului Faggio a fost zărită ultima oară înainte de misterioasa sa dispariție.

Între timp, la palatul lui Angelo, lațul s-a strîns în cele din urmă în jurul vicleanului Ercole. Luat la întrebări de Vittorio și de alți șase indivizi, este acuzat de uciderea lui Domenico. Martorii se perindă, se înscenează un proces și Ercole își găsește sfîrșitul în pumnalele mulțimii, scenă care prin simplitatea ei are darul să relaxeze.

Îl vedem și pe Niccolò pentru ultima oară. A făcut popas pe malul unui lac unde, își amintește că așa i s-a spus, Garda Faggiană s-a făcut nevăzută. Stă sub un copac, deschide scrisoarea lui Angelo și află, în sfîrșit, despre lovitura de stat și moartea lui Pasquale. Își dă

seama că îl așteaptă restaurarea, dragostea unui întreg ducat, îndeplinirea celor mai nobile speranțe. Rezemat de copac, citește cu voce tare fragmente din scrisoare, comentînd, sarcastic, pe marginea minciunilor sfruntate inventate de Angelo pentru a-l liniști pe Gennaro pînă ce va chema oștirea Squamugliei să invadeze Faggio. Dincolo de scenă se aude zgomot ușor de pași. Niccolò sare în picioare holbîndu-se înmărmurit la unul din coridoarele radiale, cu mîna înghețată pe teaca sabiei. Tremură și nu poate vorbi, doar bîlbîie cel mai scurt vers ce s-a scris poate vreodată: „T-t-t-t...” De parcă ar ieși din starea de paralizie a unui vis, încearcă să se retragă, fiecare pas însemnînd o sforțare. Deodată într-o tăcere cumplită, trei siluete suple, efeminate, cu picioare și brațe lungi, în costum de balerin, mănuși negre, un ciorap de mătase tras peste față, apar cu grație de dansatoare, făcînd salturi pe scenă, și se opresc în fața lui. Sub ciorap fața le este întunecată și diformă. Așteapă. Luminile se sting.

Din nou în Squamuglia, unde Angelo încearcă să adune o oaste fără succes. În disperare, îi adună pe lingăii și fetișcanele frumusele care au mai rămas, zăvorește, după ritual, toate ieșirile, poruncește să i se aducă vin și începe o orgie.

Actul se încheie cu oștirea lui Gennaro care se află acum la malul lacului. Se apropie un oștean care raportează că un trup, identificat după amuleta purtată la gît ca fiind al lui Niccolò, a fost găsit într-o stare de nedescris. Din nou se lasă tăcere și are loc un schimb de priviri. Oșteanul îi înmînează lui Gennaro un sul de pergament, pătat de sînge, găsit asupra cadavrului. După sigiliu vedem că este scrisoarea de la Angelo pe care o ducea Niccolò. Gennaro o privește o dată și încă o dată; o citește cu voce tare. Nu mai este deloc documentul mincinos din care Niccolò a citit fragmente, ci, în chip misterios, o lungă mărturisire făcută de Angelo cu privire

la crimele sale, dezvăluind în final ce s-a întâmplat, de fapt, cu Garda Pierdută a Ducatului Faggio. Surpriză, cu toții au fost masacrați de Angelo și azvîrliți în lac. Mai târziu le-au fost pescuite oasele și transformate în cărbune, iar cărbunele în tuș, pe care Angelo, cu umorul său negru, îl folosește când are de comunicat ceva Ducatului Faggio, ca și în cazul documentului de față.

Cu oasele nevinovaților
Al lui Niccolò sînge s-a-ntîlnit,
Ce-i pur lîngă ce-i pur se află acum,
O nuntă ce miracol a născut;
Minciună scrisă iar ca adevăr,
Că-i adevăr noi mărturie stăm,
Cei morți și nobili din acest ducat,

În fața miracolului, toți cad în genunchi, binecuvîntează numele lui Dumnezeu, îl jelesc pe Niccolò, jură să pustiască Squamuglia. Gennaro încheie însă pe o notă de profundă disperare, rostind în cele din urmă – un adevărat șoc pentru spectatorii contemporani lui – numele ocolit de Angelo și pe care Niccolò a încercat să-l pronunțe:

Cel ce de Thurn și Taxis l-am știut
Căzut e sub pumnal de Thor ținut,
Iar cornul lui de aur a tăcut.
Stol sfînt de stele nu abat, cred eu,
Osînda de-a-ntîlni pe Trystero.

Trystero. Cuvîntul a rămas în aer și după ce actul a ajuns la final și luminile au dispărut pentru o clipă, a rămas în întuneric, s-o nedumerească pe Oedipa Maas, dar fără să exercite asupra ei puterea pe care avea s-o dovedească mai târziu.

În actul V, în întregime un anticlimax, Gennaro îneacă în sînge curtea Squamugliei. Se recurge la toate

formele de moarte violentă cunoscute în Renaștere, inclusiv o groapă cu leșie, mine de sol, un șoim dresat purtând venin în gheare. Jocul actorilor te făcea să te gîndești, așa cum a remarcat Metzger mai tîrziu, la filmul de desene animate *Beep, Beep Runner* în versuri. La sfîrșit, cam singurul supraviețuitor pe o scenă unde se îndesau cadavrele este Gennaro, conducătorul lipsit de strălucire.

După cum se menționa în program, spectacolul *Tragedia curierului* fusese regizat de un anume Driblette. El îl interpretase și pe victoriosul Gennaro.

„Te rog, Metzger“, spuse Oedipa, „vino cu mine la cabina actorilor.“

„Îl cunoști pe vreunul?“ spuse Metzger nerăbdător să plece.

„Vreau să aflu ceva. Vreau să vorbesc cu Driblette.“

„Aha, despre oseminte.“ Părea gînditor.

Oedipa spuse:

„Nu știu. Nu sînt în apele mele. Cele două întîmplări, atît de asemănătoare.“

„Bine“, spuse Metzger, „și după asta vei picheta Administrația veteranilor? Vei merge în marș la Washington? Ocrotește-mă, Doamne“, imploră el plafonul micului teatru făcînd să se răsucească mai multe capete printre cei ce plecau, „de aceste emancipate, superînvățate dame cu cîlți în loc de minte și impresionabile la culme. Am 35 de ani și n-ar trebui să mă las păcălit.“

„Metzger“, șopti Oedipa, încurcată, „sînt o Tîină Republicană.“

„Povestirile în imagini Hap Harrigan“, Metzger chiar mai tare acum, „pe care nu-i destul de mare ca să le citească, John Wayne sîmbăta după-amiază măcelărind cu dinții săi zece mii de japonezi, ăsta este al doilea război mondial pentru Oedipa Maas, măi, să fie. Astăzi unii au Volkswagen, poartă un radio Sony în buzunarul cămășii.

Dar nu e cazul acestei individe, oameni buni, ea vrea să îndrepte răul la două decenii după ce s-a terminat totul. Să stîrnească fantomele. De la o ciondăneală de bețivi cu Manny Di Presso. Uitînd că prima ei obligație după lege și etică trebuie să fie față de moștenirea pe care o reprezintă. Nu față de băieții noștri în uniformă, oricît au fost de viteji cînd au murit.

„Nu-i vorba de asta“, protestă ea. „Nu mă interesează din ce-și face filtrul Beaconsfield. Nu mă interesează ce-a cumpărat Pierce de la Cosa Nostra. Nu vreau să mă gîndesc la asemenea lucruri, sau la ce s-a întîmplat la Lago di Pietà, sau la cancer...“ Se uită în jur după cuvintele care nu-i mai veneau, simțindu-se neputincioasă.

„Atunci despre ce-i?“ o înfruntă Metzger, ridicîndu-se în picioare, amenințător. „Despre ce?“

„Nu știu“, spuse ea, cu o undă de disperare. „Metzger, nu mă necăji. „Fii alături de mine.“

„Împotriva cui?“ întrebă Metzger punîndu-și ochelarii.

„Vreau să știu dacă există vreo legătură. Sînt curioasă.“

„Da, ești curioasă“, spuse Metzger. „O să aștept în mașină, bine?“

Oedipa îl urmări cu privirea pînă dispăru, apoi merse să caute cabinele. Străbătu coridorul rotund de două ori înainte de a se opri în fața unei uși din spațiul întunecat dintre două becuri fixate de plafon. Păși într-un haos elegant, molatec, avînd impresia că din antenele scurte, capetele de nervi surescitați ale celor prezenți, veneau emanații care se interferau reciproc.

O tînără ce-și ștergea de pe față sîngele simulat o îndrumă cu un gest spre zona de oglinzi puternic luminate. Strecurîndu-se pe lîngă bicepși acoperiți de sudoare și efemere perdele de plete lungi, care se mișcau încoace și încolo, ajunse în cele din urmă în fața lui Driblette, încă îmbrăcat în uniforma cenușie a lui Gennaro.

„A fost superb“, spuse Oedipa.

„Pipăiți“, spuse Driblette, întinzându-și brațul. A pipăit. Costumul lui Gennaro era din flanel cenușiu. „Transpiri îngrozitor, dar nimic altceva nu i s-ar potrivi, nu-i așa?“

Oedipa confirmă cu o mișcare a capului. Nu-și putea desprinde privirea din ochii lui. Erau de un negru scînteietor, înconjurați de o rețea incredibilă de riduri, ca un labirint de laborator pentru studierea inteligenței din lacrimi. Lăsau impresia că știu ce vroia ea, chiar dacă ea nu știa.

„Ați venit să vorbim despre piesă“, spuse el. „O să vă dezamăgesc. A fost scrisă să le ofere oamenilor o distracție. Ca filmele de groază. Nu este literatură, nu vrea să comunice nimic. Wharfinger nu a fost Shakespeare.“

„Cine a fost el?“

„Cine a fost Shakespeare? A trecut mult timp de atunci.“

„Aș putea să văd un text?“ Nu știa, exact, ce căuta. Driblette a făcut un gest spre o cartotecă în apropierea singurului duș.

„Să mă grăbesc să prind un duș“, spuse el, „pînă ce sosește trupa Las-Săpunul. Textele sînt în sertarul de sus.“

Dar erau toate purpurii, însemnate cu „Idem“ – uzate, zdrențuite, cu pete de cafea. Nu mai era nimic în sertar. „Ei“, strigă ea spre duș. „Unde-i originalul? După ce-ați făcut copiile?“

„După un volum broșat“, îi strigă Driblette. „Nu mă întrebați ce editură. L-am găsit la anticariatul lui Zapf de lîngă autostradă. Este o antologie, *Tragedia barocă a răzbunării*. Cu un craniu pe copertă.“

„Nu mi-o puteți împrumuta?“

„A luat-o cineva. Recepțiile de după premieră. Am pierdut cel puțin șase de fiecare dată.“ Din duș i se ivi capul. Restul trupului, fiind învăluit în abur, părea că

plutește ca un balon, straniu. Atent, privind-o lung cu licăriri de veselie în ochi, spuse:

„Mai era un exemplar. S-ar putea să-l mai găsiți la Zapf. Știți unde este?”

Ceva își semnală prezența în viscere, dansă scurt, dispăru. „Rîdeți de mine?” Un timp ochii brăzdați îi întâlneau numai privirea.

„Oare de ce”, rosti Driblette în cele din urmă, „toată lumea se interesează atîta de texte?”

„Cine s-a mai interesat?” Se grăbise. Poate că el vorbise numai în general.

Capul lui Driblette se clătina încoace și încolo. „Nu mă amestecați în disputele voastre academice”, adăugînd „oricine ați fi voi”, cu un surîs cunoscut. Oedipa își dădu seama în acea clipă, simțind atingerea degetelor reci de cadavru ale spaimei, că o privea la fel cum își instruisese actorii să se privească atunci cînd venea vorba de asasinii Trystero. Privirea cu înțeles pe care în vis ți-o aruncă o anume persoană dezagreabilă. Se hotărî să-l întrebe în legătură cu această privire.

„Era trecută printre indicațiile de scenă? Era atît de limpede că oamenii aceia aveau un secret. Sau este una din ideile dumneavoastră?”

„Îmi aparține”, i-a spus Driblette. „Ca și scena cu ucigașii pe care-i aduc pe scenă. Știți, la Wharfinger nu apar deloc.”

„De ce i-ați introdus? Ați aflat de ei dintr-o altă sursă?”

„Vă este imposibil să înțelegeți”, înfuriindu-se. „Reacționați cu toții ca și puritanii în fața Bibliei. Sînteți atît de obsedați de cuvinte, numai de cuvinte. Vreți să știți unde se află piesa, n-o veți găsi în cartotecă, n-o veți găsi în volumul broșat după care umblați, ci” – de după vălul aburului de duș se ivi o mîină care arată spre capul suspendat – „aici înăuntru. De asta exist. Să întrupez spiritul. Cuvintele, cui îi pasă de ele? Sînt zgomote de

rutină ca să rețină izbiturile versului, să treacă dincolo de bariera de oase din jurul memoriei unui actor, nu? Realitatea însă se află în *acest* cap. Capul meu. Eu sînt proiectorul din planetariu, micul univers închis care se vede în cercul acelei scene apare pe de-a-ntregul din gura mea, ochii mei, uneori și din alte orificii.“

Dar ea nu putea să renunțe atît de ușor. „Ce v-a făcut să reacționați altfel decît Wharfinger în privința acestui, acestui Trystero.“ La auzul cuvîntului, fața lui Driblette dispăru brusc, îndărăt în abur. De parcă cineva ar fi apăsât pe un buton. Oedipa nu avusese intenția să pronunțe cuvîntul. Acesta izbutise să creeze aceeași aură de repugnanță rituală în jurul lui aici, în afara scenei, ca și pe scenă.

„Dacă ar fi să mă topesc aici“, medita vocea din aburul plutitor, „să mă scurg prin canal în Pacific, ce ai văzut în seara asta va dispărea deopotrivă. Dumneata, acea parte din dumneata, preocupată, Dumnezeu știe de ce, de lumea aceea mică, va dispărea și ea. Singurele reziduuri, de fapt, vor fi lucrurile despre care Wharfinger nu minte. Poate Squamuglia și Faggio, dacă au existat vreodată. Poate sistemul poștal Thurn și Taxis. Filateliștii îmi spun că a existat. Poate și celălalt. Adversarul. Dar vor fi urme, fosile. Moarte, în stare anorganică, lipsite de valoare sau potențial.

Ai putea să te îndrăgostești de mine, să vorbești cu psihiatrul meu, să ascunzi un magnetofon în dormitor să vezi despre ce vorbesc din locul unde mă aflu cînd dorm. Vrei să faci asta? Ai putea să legi firele, să elaborezi o teză sau mai multe despre cauzele ce determină reacția personajelor față de Trystero, apariția ucigașilor, negrul costumelor. Ți-ai irosi așa viața și nu ai afla adevărul niciodată. Wharfinger ne-a dat niște cuvinte și o poveste. Eu le-am însuflețit. Asta e.“ Tăcu. Se auzea numai plescăitul dușului.

„Driblette?“ strigă Oedipa după un timp.

Fața lui apăru o clipă. „Am putea face asta.“ Nu zîmbea. Ochii așteptau în mijlocul ridurilor.

„O să sun“, spuse Oedipa. Plecă și numai după ce ajunse afară îi trecu prin minte gîndul, am intrat să-l întreb despre oseminte și în schimb am vorbit despre Trystero. Se opri în parcare aproape pustie, privind cum vin spre ea farurile mașinii lui Metzger și se întrebă dacă fusese întîmplător.

În mașină Metzger ascultase la radio. Se urcă și, numai după ce au parcurs vreo trei kilometri, și-a dat seama că datorită unor ciudățenii ale transmisiei nocturne se auzea pînă la ea postul de radio KNUF din Kinneret, iar DJ-ul care vorbea era soțul ei, Mucho.

capitolul patru

Cu toate că s-a întâlnit din nou cu Mike Fallopian și a mers o bună bucată de drum pe urmele textului *Tragedia curierului*, aceste progrese nu au tulburat-o mai mult decît alte revelații care păreau să se înmulțească acum potrivit unei curbe exponențiale, de parcă pe măsură ce le acumula, cu atît mai multe o năpădeau, pînă cînd tot ce simțea, mirosea, vedea, își amintea, devenea într-un fel sau altul parte din țesătura sistemului Tristero.

Mai întîi a recitit testamentul cu atenție sporită. Dacă într-adevăr Pierce lăsase în urmă ceva organizat cu intenția de a-i supraviețui, atunci era de datoria ei, nu-i așa, să insufle viață în ce se păstrase, să încerce să fie, asemeni lui Driblette, mașina neagră din mijlocul planetariului, să transpună moștenirea în Înțeleșul înstelat pulsînd viu, totul pe o cupolă ce se înălța în jurul ei? De nu i-ar fi stat atîtea piedici în cale: o profundă ignoranță în materie de legislație, investiții, valori imobiliare, ignoranță în ultimă instanță chiar în privința celui mort. Garanția trimisă prin poștă la cererea tribunalului era, probabil, valoarea în dolari a acestor piedici. Sub simbolul pe care-l copiasse în carnetelul său de pe peretele toaletei de la Scop, scrisese *Să proiectez o lume?* Dacă nu să proiecteze, atunci cel puțin să trimită spre cupolă o săgeată de lumină care, alunecînd printre constelații, să arate conturul Dragonului, Balenei, Crucii Sudului. Orice îi putea fi de ajutor.

Sub impulsul unei asemenea stări de spirit s-a sculat devreme într-o dimineață ca să meargă la adunarea

acționarilor de la Yoyodyne. Era inutilă prezența ei acolo, totuși nutrea sentimentul că ar putea s-o scoată puțin din inerție. La una din porți a primit o insignă de vizitator albă rotundă și a parcat mașina pe un lot enorm aproape de o construcție metalică de forma unui semicilindru vopsită în roz și lungă de aproape o sută de metri. Era cantina cu autoservire Yoyodyne și locul unde avea loc întâlnirea. Oedipa a petrecut două ceasuri pe o bancă lungă între doi bătrâni care puteau fi gemeni și ale căror mâini, alternativ (de parcă proprietarii lor adormiseră, iar mâinile acoperite cu alunițe și pistrii erau afară și hoinăreau prin peisajele din vis), îi tot atingeau coapsele. În jurul lor, câțiva negri cărau la mesele lungi cu abur scânteietor canoniere cu piure de cartofi, spanac, creveți, dovlecei, friptură înăbușită, pregătindu-se pentru hrănirea invaziei de amiază a lucrătorilor de la Yoyodyne. Chestiunilor de rutină li s-a acordat un ceas. Încă un ceas a durat serbarea Yoyodyne organizată de acționari, împuterniciți acestora și funcționarii companiei. Pe melodia almei mater de la Cornell, au cântat:

Imn

Peste străzi, autostrăzi,
Traficul din L.A.,
Ai ocazia să vezi
Galactronica,
Renumit compartiment
Al lui Yoyodyne.
Pînă la moarte credincioși
Îți jurăm să fim
Pavilioanelor tale
Roz temerare,
Palmierilor înalți și
Adevărați.

Fiind dirijați de președintele companiei, domnul Clayton („Afurisitul“) Chiclitz în persoană; și pe melodia din „Aura Lee“:

Piesă pentru cor bărbătesc

Bendix ghidează focoasele,
Avco le meșterește frumos,
Douglas, North American,
Grumman își au partea lor.
Martin lansează de pe pistă,
Lockheed din submarin;
Noi nu putem obține R&D¹
Pentr-un mic avion.
Convair saltă satelitul
Pe orbite circulare;
Boeing produce Minuteman,
Noi la sol nici o mișcare.
Yoyodyne, Yoyodyne,
Contractele încă fug de tine.
DOD² te-a săgetat,
Din pizmă, pot să pun rămășag.

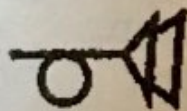
Și zeci de șlagăre, ale căror versuri nu și le-a mai amintit. Cîntăreții au fost apoi organizați în grupuri de mărimea unui pluton, ca să facă un tur rapid al uzinei.

Cum-necum, Oedipa s-a rătăcit. Doar în urmă cu o clipă se holba la macheta unei rachete spațiale, în siguranță, înconjurată de bătrînei somnolenți, iar acum s-a trezit singură în murmurul fluorescent, imens al birourilor unde se lucra. Cît vedea în toate părțile, era alb sau pastel: cămășile bărbaților, hîrțiile, planșetele pentru

¹ R&D – aluzie la proiectele de research & development (cercetare și dezvoltare).

² DOD – Department of Defence, Ministerul Apărării.

desen. Singurul lucru care i-a dat prin minte a fost să-și pună ochelarii ca s-o apere de lumină și să aștepte ca cineva s-o salveze. Dar nimeni n-a observat prezența ei. A început să se plimbe pe culoar între mesele de un albastru deschis, schimbându-și din când în când direcția. La sunetul tocurilor, capetele se ridicau, privirile inginerilor o însoțeau pînă ce trecea, dar nimeni nu-i vorbea. S-au scurs așa cinci sau zece minute, panica invadîndu-i treptat gîndurile: se părea că nu există nici o ieșire din acest loc. Apoi, din întîmplare (Dr Hilarius, dacă ar fi întrebat, ar acuza-o că se folosește de repere subliminale din mediu ca s-o conducă la o anumită persoană) sau altfel, a ajuns la un ins, Stanley Koteks, care purta ochelari bifocali cu ramă de metal, sandale, ciorapi ecosez și părea prea tînăr la prima vedere ca să lucreze aici. După cum s-a văzut, nici nu lucra, mîzgălea numai cu un marker acest semn:

„Bună“, spuse Oedipa surprinsă de această coincidență. Brusc i-a venit să adauge „M-a trimis Kirby“, acesta fiind numele de pe peretele toaletei. Trebuia să aibă un aer conspirativ, dar a sunat idiot.

„Bună“, spuse Stanley Koteks, strecurînd abil plicul mare cu mîzgălituri într-un sertar deschis pe care apoi îl închise. Zărindu-i insigna: „Mi se pare că v-ați rătăcit.“

Știa că întrebările abrupte, de felul, ce înseamnă acest simbol? nu o vor duce nicăieri. Spuse: „Sînt, de fapt, turistă, acționară.“

„Acționară.“ O cercetă atent cu privirea, prinse cu piciorul un scaun rotitor de la masa alăturată, îl împinse spre ea: „Luați loc. Aveți vreo influență la nivel decizional sau puteți veni cu sugestii pe care să nu le claseze doar la lada cu gunoi?“

„Da“, minți Oedipa, să vadă ce turnură va lua conversația.

„De ce“, spuse Koteks, nu i-ați convinge să renunțe la clauza cu brevetele? Pe turta asta, doamnă, vreau să trag spuza.“

„Brevete“, spuse Oedipa. La semnarea contractului cu Yoyodyne, explică Koteks, un inginer se obligă să renunțe la dreptul la brevet pentru orice invenție pe care ar prezenta-o.

„Un inginer cu geniu creator se sufocă așa“, spuse Koteks și adăugă cu amărăciune, „oriunde s-ar afla.“

„N-am crezut că mai există inventatori“, spuse Oedipa simțind că-l poate stîrni. „În fond, ce inventatori au mai fost de la Thomas Edison încoace? Nu contează acum munca în echipă?“ În cuvîntul de bun venit din cursul dimineții Afuristul Chiclitz insistase pe munca în echipă.

„Muncă în echipă“, mîrîi Koteks, „sigur, i se poate spune și așa. În realitate este un mod de a evita răspunderea. Un simptom de moleșeală a întregii societăți.“

„Pentru numele lui Dumnezeu“, spuse Oedipa, „cum vă permiteți să vorbiți așa?“

Koteks aruncă o privire în jur, apoi își apropie scaunul. „Ați auzit de Mașina Nefastis?“ Oedipa făcu ochii mari. „Ei bine, a fost inventată de John Nefastis care acum este la Berkeley. John e unul care încă mai inventează cîte ceva. Priviți, am o copie a brevetului.“ Din sertar scoase un teanc de hîrtii xeroxate reprezentînd o cutie cu imaginea unui victorian bărbos pe partea exterioară și două pistoane care ieșeau deasupra și erau fixate la un vibrochen și volant.

„Cine-i tipul cu barbă?“ întrebă Oedipa.

James Clerk Maxwell, explică Koteks, un renumit savant scoțian, care a postulat odată o inteligență minuscule cunoscută ca Demonul lui Maxwell. Demonul

stă într-o cutie printre molecule de aer care se mișcă la întâmplare cu viteză diferită și triază moleculele rapide dintre cele încete. Atunci când într-un loc se adună un număr suficient de molecule rapide se obține o zonă cu temperatură ridicată. Este posibil în acest caz să se utilizeze diferența de temperatură dintre zona fierbinte a cutiei și o zonă mai rece pentru a pune în mișcare un motor termic. Deoarece demonul stă doar și triază, nu s-ar introduce nici un fel de activitate reală în sistem. S-ar încălca astfel cea de-a doua lege a termodinamicii, obținându-se ceva pe gratis, producându-se mișcarea perpetuă.

„Triere nu-i o activitate?” spuse Oedipa. „Spune-le asta la poștă, te vei trezi într-un sac poștal cu destinația Fairbanks, Alaska, fără nici măcar o etichetă FRAGIL care să te protejeze.”

„Este o activitate mentală”, spuse Koteks, „dar nu o activitate în sens termodinamic.” Îi mai spuse cum Mașina Nefastis conține un veritabil Demon al lui Maxwell. Tot ce trebuie să faci este să te uiți fix la fotografia lui Clerk Maxwell și să te concentrezi pe unul din cilindri, stîngul sau dreptul, în care vrei ca Demonul să urce temperatura. Aerul se va dilata și va împinge pistonul. Fotografia binecunoscută a Societății pentru Răspîndirea Cunoștințelor Creștine, care îl arată pe Maxwell din profil dreapta, dă, se pare, rezultatele cele mai bune.

Din dosul ochelarilor fumurii, Oedipa privi cu atenție în jur străduindu-se să nu-și miște capul. Nimeni nu le dădea atenție: instalația de aer condiționat zumzăia, mașinile de dactilografiat IBM tăcăneau, scaunele rotitoare scîrîiau, manualele groase de referință se închideau cu un pocnet ușor, proiectele se împătureau și se desfăceau foșnind, în timp ce de acolo sus tuburile fluorescente tăcute aruncau priviri zglobii. Totul era în ordine la Yoyodyne. Cu excepția acestui loc, unde Oedipa Maas, care ar fi putut alege dintre o mie de oameni, a trebuit să

pășească, fără s-o constrîngă nimeni, pe teritoriul nebuniei.

„Firește, nu oricine îl poate pune în mișcare“, îi spunea Koteks, pe care subiectul îl încălzise. „Numai cei care au darul. «Sensibili», așa le zice John.

Oedipa își lăasă ochelarii pe nas și-l privi printre gene, gîndind că printr-o cochetărie ar putea ieși din această capcană a conversației. „Aș fi o sensibilă, ce ziceți?“

„Chiar doriți să faceți o încercare? Îi puteți scrie. Cunoaște puțini sensibili. O să vă lase să încercați.“

Oedipa își scoase carnetul de însemnări și-l deschise la simbolul pe care-l copiasse și la cuvintele *Să proiectez o lume?* „Cutia 573“ spuse Koteks.

„În Berkeley?“

„Nu“, vocea îi suna straniu, așa că ea își ridică ochii, prea brusc, dar între timp, sub imboldul unui gînd, el și apucase să spună „În San Francisco; nu e nici o...“ și în aceeași clipă își dădu seama că făcuse o greșeală. „Locuiește undeva pe Telegraph“, mormăi el. „V-am dat o adresă greșită.“

Se hazardă: „Atunci adresa REBUT nu mai e bună.“ Dar o pronunțase ca pe un cuvînt, rebut. Fața lui îngheță, mască a neîncrederii.

„Este REBUT, doamnă“, îi spuse, „un acronim, nu «rebut», și am face bine să punem aici punct discuției.“

„Am văzut-o într-o toaletă pentru femei“, se mărturisi ea. Dar Stanley Koteks nu mai avea chef să audă vorbe dulcege.

„Lăsați-o baltă“, fu sfatul lui, deschise o carte și uită că ea mai era acolo.

La rîndul său, Oedipa n-avea nici un chef, evident, s-o lase baltă. Plicul pe care îl văzuse pe Koteks mîzgălind „simbolul REBUT“, cum era tentată să creadă, venise, era sigură, de la John Nefastis. Sau de la un ins de același calibru. Bănuielile sale căpătară un lustru nou

grație, în chip neașteptat, lui Mike Fallopian de la Societatea Peter Gras.

„Bineînțeles, acest Koteks face parte dintr-o rețea clandestină“, îi spuse câteva zile mai târziu, „posibil, o rețea de țicniți, dar de ce i-ai învinui că sînt un pic cam înverșunați? Gîndiți-vă ce se întîmplă cu ei. La școală sînt îndoctrinați să creadă, ca și noi toți, în Mitul Inventatorului American – Morse și telegraful său, Bell și telefonul său, Edison și becul său electric, Tom Swift și mai știu eu ce. Invenția aparține unui singur individ. Mai târziu, cînd se fac mari, află că trebuie să-și cedeze drepturile unui monstru ca Yoyodyne, întepenesc în vreun «proiect» sau «comitet de experți» sau «echipă», iar moara îi pulverizează în anonim. Nimeni nu dorește ca ei să inventeze – ci doar să-și îndeplinească micul lor rol într-un ritual al proiectării stabilit dinainte într-un manual de tehnologie sau altul. Cum te-ai simți, Oedipa, să fii singură într-un asemenea coșmar? Firește, sînt uniți, comunică între ei. Îl recunosc întotdeauna pe unul ca ei cînd le iese în cale. Li se întîmplă poate o dată la cinci ani, dar totuși își dau seama pe loc.“

Metzger, care o însoțise în acea seară la Scop, ținea să polemizeze. „Sînteți atît de mult de dreapta că ați ajuns la stînga“, protestă el. „Cum puteți fi împotriva unei corporații care dorește ca lucrătorul să renunțe la dreptul la brevet. Îmi sună a teoria plusvalorii, oameni buni, iar dumneata îmi dai impresia că vorbești ca un marxist.“ Pe măsură ce avansa beția, acest dialog tipic Californiei de Sud degenera. Oedipa stătea singură și posomorîtă. Se hotărîse să vină în noaptea asta la Scop nu numai pentru că îl întîlnise pe Stanley Koteks, ci și pentru că avusese parte de noi revelații, pentru că avea impresia că începe să se deseneze o configurație, avînd de-a face cu corespondența și modul de a o distribui.

Fusese placa istorică de bronz de pe cealaltă parte a lacului de la Fangoso Lagoons. *În acest loc*, se putea citi,

în 1853, doisprezece oameni ai poștei expres Wells Fargo s-au luptat vitejește cu o bandă de tâlhari mascați în uniforme negre misterioase. Datorăm această descriere unui călăraș, singurul martor la masacru, care a decedat la scurt timp. Celălalt indiciu este o cruce făcută în țărână de una dintre victime. Până în ziua de azi identitatea ucigașilor a rămas învăluită în mister.

O cruce? Sau inițiala T? Aceeași pe care a bâlbâit-o Niccolò în *Tragedia curierului*. Subiect de meditație pentru Oedipa. L-a sunat pe Randolph Driblette de la o cabină publică, să vadă dacă el știuse despre incidentul cu Wells Fargo, dacă ăsta era motivul pentru care preferase să-și îmbrace în negru ucigașii plătiți. Telefonul a bâzâit, iar a bâzâit, în gol. A închis și a pornit-o spre Anticariatul lui Zapf. Dintr-un con obscur luminat de un bec de 15 wați, Zapf însuși a ieșit s-o ajute să găsească volumul broșat pomenit de Driblette, *Tragedia barocă a răzbunării*.

„O carte foarte căutată“, i-a spus Zapf. Craniul de pe copertă îi privea, prin lumina obscură.

Se referea numai la Driblette? A deschis gura să-l întrebe, dar s-a răzgândit. Avea să fie prima dintr-un șir de ezitări.

După ce s-a înapoiat la Motel Echo, în timp ce Metzger își petrecea ziua în L.A. cu alte treburi, a căutat prompt singura mențiune a cuvântului Trystero. În dreptul versului a citit, scris în creion, *Cf. variantă, ed. 1687*, probabil o însemnare a unui student. Într-un fel, a bine dispus-o. O altă variantă a versului ar ajuta-o să lumineze fața întunecată a cuvântului. Din prefăța sumară reieșea că textul fusese luat dintr-o ediție format in-folio, nedată. În mod bizar, prefăța nu era semnată. Se uită pe dosul paginii de titlu și află că originalul cartonat fusese o culegere de texte *Piese de Ford, Webster, Tourneur și Wharfinger*, publicată de Editura Lectern, Berkeley, California, în 1957. Își umplu paharul pe jumătate cu

Jack Daniels (Paranoizii lăsându-le o nouă sticlă cu o seară înainte) și sună la biblioteca din L.A. Au căutat, dar nu aveau volumul cartonat. S-au oferit să-l găsească prin rețeaua de împrumut inter-bibliotecii. „Stați“, spuse ea, venindu-i o idee. „Editura este în Berkeley, o să mă adresez direct ei.“ Gîndindu-se în același timp că-i va face o vizită și lui John Nefastis.

A zărit placa comemorativă numai fiindcă într-una din zile s-a întors din proprie inițiativă la Lacul Inverarity, mînată de această, cum ar trebui să-i spunem, obsesie tot mai mare „de a aduce ceva din ea“ – chiar dacă acest ceva era doar prezența ei – în vraștea de interese de afaceri care îi supraviețuiseră lui Inverarity. Le va orîndui, va crea constelații; a doua zi a mers la Casa Vesperhayen, un cămin pentru cetățenii în vîrstă, pe care Inverarity îl construise cam în perioada cînd Yoyodyne venise la San Narciso. În sala de odihnă din față găsi lumina soarelui care părea că intră prin toate ferestrele, un bătrîn moțăind la televizorul unde se distingeau cu greu imaginile unui film de desene animate de Leon Schlesinger; și o muscă neagră păsînd în viroaga roz cu mătreață a cărării îngrijite din părul bătrînelui. O soră grasă intră în fugă cu un tub de insecticid și țipă la muscă să-și ia zborul ca s-o omoare. Musca, precaută, rămase unde se afla. „Îl deranjezi pe domnul Thoth“, țipă ea la mărunta creatură. Domnul Thoth se deșteaptă cu o tresărire, iar musca alungată de scuturătură se luptă cu disperare să ajungă la ușă. Sora o urmărește, împrăștiind în aer otravă.

„Bună dimineața“, spuse Oedipa.

„Îl visam“, îi spuse domnul Thoth, „pe bunicul. Un om foarte bătrîn, cel puțin tot atît de bătrîn ca și mine, de 91 de ani. Credeam, cînd eram puștan, că avusese 91 de ani toată viața. Acum mă simt“, rîzînd, „de parcă eu am avut 91 de ani toată viața. Ehe, ce povești mai spunea bătrînul! A fost călăraș la Pony Express în vremurile

goanei după aur. Pe calul lui îl chema Adolf, asta-mi amintesc.“

Oedipa, sensibilizată, gîndindu-se la placa comemorativă de bronz, îi zîmbi așa cum își închipuia că îi zîmbește o nepoată și întrebă, „A fost vreodată nevoit să se apere de bandiți?“

„Acest bătrîn fără milă“, spuse domnul Thoth, „omora indieni. Dumnezeule, îi curgeau balele cînd povestea cum omorau indienii. Se vede treaba că îi făcea tare mare plăcere cînd ajungea aici.“

„Cum l-ați visat?“

„Oh, visul“, poate încurcat. „Era amestecat totul cu un film de desene animate. Porky Pig.“ A făcut un semn cu mîna spre televizor. „Știți, îți intră în vise. Urîta mașină. L-ați văzut pe cel cu Porky Pig și anarhistul?“

Îl văzuse, la drept vorbind, dar a negat.

„Anarhistul este îmbrăcat tot în negru. În întuneric i se văd numai ochii. Este făcut în anii '30. Porky Pig este un băiețel. Copiii mi-au spus că are acum un nepot, Cicero. Vă amintiți cînd, în timpul războiului, Porky lucra într-o uzină de armament? El și Bugs Bunny. Și acela a fost bun.“

„Îmbrăcat tot în negru“, îi șopti Oedipa.

„Era amestecat cu indienii“, încercă să-și amintească, „visul. Indienii care purtau pene negre, indienii care nu erau indieni. Mi-a povestit bunicul. Penele erau albe, dar se credea că acei falși indieni ardeau oase și amestecau cărbunele de oase cu penele ca să le înnegrească. Nu-i vedea nimeni noaptea, căci ei noaptea veneau. Așa a știut bătrînul, Dumnezeu să-l binecuvînteze, că nu erau indieni. Un indian nu atacă niciodată noaptea. Dacă ar muri ucis, sufletul său ar rătăci în întuneric pentru totdeauna. Păgîni.“

„Dacă nu erau indieni“, întrebă Oedipa, „atunci ce erau?“

„Un nume spaniol“, spuse domnul Thoth încruntându-se, „un nume mexican. Vai, nu-mi amintesc. Nu este scris pe inel?“ Se aplecă spre un sac de tricotat de lângă scaun și scoase un ghem albastru, andrele, modele, în cele din urmă un inel de aur mat cu sigiliu. „Bunicul l-a tăiat de la degetul unuia pe care l-a omorât. Vă puteți închipui un bătrîn de 91 de ani atît de sălbatic?“ Oedipa rămase cu privirea ațintită. Figura de pe inel era din nou simbolul REBUT.

Privi în jur, speriată de soarele care se revărsa prin toate ferestrele, de parcă ar fi fost prinsă într-o capcană în mijlocul unui cristal cu fețe multe și complicate, și spuse „Dumnezeule.“

„Și eu îl simt în anumite zile, zile cu o anumită temperatură“, spuse domnul Thoth, „și presiune barometrică. Știați? Îl simt aproape de mine.“

„Pe bunicul dumneavoastră?“

„Nu, pe Dumnezeu.“

Așa că s-a dus să-l găsească pe Fallopian, care trebuia să știe o mulțime de lucruri despre Pony Express și Wells Fargo, din moment ce scria o carte pe această temă. Scria, într-adevăr, dar nu despre adversarii întunecați ai acestora.

„Am avut unele indicii“, i-a spus, „sigur. Am scris la Sacramento despre acea placă comemorativă, dar hățişul birocratic e mare și de luni de zile stau agățați în el. Într-o zi or să iasă cu un volum documentar și mi-l vor da să-l citesc. În el va scrie «Persoanele în vîrstă își amintesc povestea despre», ce s-a întîmplat n-are importanță. Persoanele în vîrstă. Documentare, n-am ce spune, acest rahat californian. Nu m-aș mira ca autorul să fi murit. N-ai cum să-i dai de urmă, doar dacă urmărești pînă la capăt o legătură întîmplătoare, ca aceea pe care ai auzit-o de la bătrîn.“

„Crezi că este într-adevăr o legătură?“ Se gîndi că este extrem de firavă, ca un fir lung de păr alb, mai lung

decît un veac. Doi oameni foarte bătrîni. Toate aceste celule de creier obosit între ea și adevăr.

„Tîlhari, fără nume, fără chip, îmbrăcați în negru. Probabil tocmiți de guvernul federal. Lichidările acelea au fost sălbatice.“

„N-ar putea fi un curier rival?“

Fallopian ridică din umeri. Oedipa îi arată simbolul REBUT și el iar ridică din umeri.

„L-am văzut în toaleta pentru femei, chiar aici la Scop, Mike.“

„Femei“, spuse el și tăcu. „Cine poate ști ce se întîmplă cu ele?“

Dacă i-ar fi dat prin minte să verifice cîteva versuri din piesa lui Wharfinger, Oedipa ar fi ajuns singură să facă următoarea legătură. Așa cum s-au întîmplat lucrurile, a primit ajutor de la un anume Genghis Cohen, un eminent filatelist din zona L.A.. Metzger, urmînd instrucțiunile din testament, îl reținuse pe acest expert amabil, ușor adenoidal, în schimbul unui procent din evaluarea făcută de el, ca să inventarieze colecția de timbre a lui Inverarity și să-i stabilească prețul.

Într-o dimineață ploioasă, în timp ce ceața se ridica din piscină, iar Metzger era din nou plecat și Paranoizii se aflau undeva pentru o sesiune de înregistrări, Oedipa a fost sunată de Genghis Cohen, care, își dădu ea seama chiar și la telefon, era agitat.

„Sînt unele nereguli, doamnă Maas“, spuse el. „Puteți să veniți pînă aici?“ Avea oarecum certitudinea, mînînd pe autostrada lunecoasă, că neregulile se vor lega strîns de cuvîntul Trystero. În urmă cu o săptămîină Metzger ridicase albumele cu timbre din seiful unde erau depozitate și le dusesese lui Cohen în Impala Oedipei, dar atunci nu avusese nici măcar curiozitatea să vadă ce conțin. Dar acum îi veni un gînd, parcă șoptit de ploaie, că ceea ce nu știuse Fallopian despre poștașii particulari putea să știe Cohen.

Cînd a deschis ușa de la apartamentul/biroul său, l-a văzut încadrat într-o lungă suită sau înlănțuire de uși, încăperile dînd una în alta în direcția Santa Monica, toate îmbibate de lumina ploii. Genghis Cohen era atins de gripă, fermoarul îi era deschis pe jumătate și purta și un sveter de bumbac Barry Goldwater. Brusc Oedipa a nutrit sentimente materne. Într-una din încăperi, probabil a treia în lungul apartamentului, a rugat-o să ia loc într-un balansoar și a servit-o în păhăruțe cochete cu vin de păpădie veritabil de casă.

„Am cules păpădia într-un cimitir, în urmă cu doi ani. Acum cimitirul nu mai există. L-au făcut praf cînd s-a construit autostrada East San Narciso.“

Era în stare, în acest stadiu al evenimentelor, să recunoască un atare semnal, așa cum se spune că se întîmplă cu epilepticii – o mireasmă, o nuanță, o notă de coloratură de o puritate pătrunzătoare anunțîndu-le acestora începutul crizei. Ce își amintesc mai tîrziu este doar acest semnal, de fapt reziduul, această vestire străveche, dar niciodată ceea ce li se revelează în timpul crizei. Oedipa se întreba dacă, la sfîrșitul a ceea ce se întîmplă (dacă trebuie să existe un sfîrșit) nu va rămîne și ea numai cu amintiri compilate din indicii, anunțuri, sugestii, dar fără adevărul fundamental, care are probabil o strălucire mult prea intensă ca memoria să-l poată cuprinde, care trebuie mereu să ardă, distrugîndu-și ireversibil propriul său mesaj, lăsînd un alb voalat dintr-o prea lungă expunere cînd lumea obișnuită revine. În răstimpul unei sorbituri din vinul de păpădie i-a trecut prin gînd că nu va ști niciodată de cîte ori pînă acum a avut un asemenea atac sau cum să-l înțeleagă dacă se va întîmpla să-l aibă din nou. Poate chiar în această ultimă secundă – dar nu aveai cum să știi. Privi pe ploaie coridorul de camere unde locuia Cohen și înțelese, pentru prima oară, cît de departe te-ai putea pierde în el.

„Mi-am permis“, spunea Genghis Cohen, „să iau legătura cu un Comitet de Experți. Nu le-am prezentat încă timbrele în chestiune, așteptînd ca dumneavoastră și,

bineînțeleș, domnul Metzger să-mi dați încuviințarea oficială. N-am însă nici o îndoială că toate cheltuielile vor fi suportate de moștenire.

„Mă tem că nu prea înțeleg“, spuse Oedipa.

„Permiteți“, trase spre ea o măsuță pe roțile și dintr-o poșetă filatelică de plastic ridică folosindu-se de pensetă, gingaș, un timbru comemorativ SUA, emisiunea Pony Express din 1940, 3 cenți, henna maronie. Anulat. „Uitați-vă“, spuse el, aprinzînd o lampă mică cu o lumină intensă, înmîinîndu-i o lupă dreptunghiulară.

„Este pe dos“, spuse ea în timp ce el umezea grijuliu timbrul cu neofalină și-l așeza pe o tăviță neagră.

„La filigran.“

Oedipa l-a privit cu atenție. Iată-l din nou, simbolul ei REBUT, ivindu-se negru, puțin la dreapta față de centru.

„Ce este?“ articulă ea aceste cuvinte întrebîndu-se cît timp trecuse.

„Nu sînt sigur“, spuse Cohen. „Din acest motiv le trimit la Comitet. Au fost pe aici și cîțiva prieteni ca să le vadă, dar sînt cu toții prudenți. Dar despre acesta ce credeți?“ Din același clasor de plastic luă cu penseta după toate aparențele un vechi timbru nemțesc, cu cifrele 1/4 în centru, cuvîntul *Freimarke* deasupra și, de-a lungul marginii drepte, inscripția *Thurn und Taxis*.

„Au fost“, își aminti din piesa lui Wharfinger, „un fel de poștași particulari, așa-i?“

„Cam din 1300 pînă în 1867, cînd Bismarck i-a cumpărat, au constituit, doamnă Maas, *serviciul* poștal european. Acesta este unul din puținele lor timbre adezive. Dar uitați-vă la colțuri.“ Oedipa a văzut un corn cu o singură buclă care ornamenta fiecare colț al timbrului. Aproape ca simbolul REBUT. „Un corn de poștalion, o goarnă poștală“, spuse Cohen, „simbolul Thurn și Taxis. Era pe blazonul lor.“

Iar cornul lui de aur a tăcut, își aminti Oedipa. Sigur. „Atunci, marca transparentă pe care ați descoperit-o“, spuse ea, „este aproape același lucru, cu excepția micului

dispozitiv suplimentar care dă impresia că iese din clopot.“

„Pare ridicol“, spuse Cohen, „dar am bănuiala că este o surdină.“

Ea încuviință din cap. Costumele negre, tăcerea, discreția. Oricine ar fi fost, aveau scopul să reducă la tăcere goarna poștală Thurn și Taxis.

„De obicei, această emisiune, ca și celelalte, nu este filigranată“, spuse Cohen, „și avînd în vedere și alte detalii – hașurarea, numărul perforărilor, felul cum a îmbătrînit hîrtia – este evident un fals. Nu doar o eroare.“

„Atunci, n-are nici o valoare.“

Cohen zîmbi. Își suflă nasul. „Veți fi uluită de sumele la care se pot vinde falsurile cinstite. Unii colecționari se specializează în așa ceva. Întrebarea este, pe acestea cine le-a făcut? Sînt cumplite.“ Întoarse timbrul și îi arătă cu vîrfurile pensetei. În imagine se vedea un călăraș de la Pony Express plecînd în galop de la un fort din Vest. Din tufișul de pe partea dreaptă și posibil în direcția spre care se îndrepta călărașul, se proiecta în afară o singură pană neagră, gravată cu migală. „De ce să inserezi o greșeală deliberată?“ întrebă el neluînd în seamă – dacă a observat-o – expresia de pe chipul ei. „Pînă acum am dat de opt cu totul. În toate există o astfel de eroare, introdusă laborios în desen, ca un afront. Există chiar o inversare – tarif poștal SU, închipuiți-vă.“

„Cît de recentă?“ îi scăpă Oedipei mai tare decît era cazul.

„S-a întîmplat ceva, doamnă Maas?“

I-a relatat la început despre scrisoarea primită de la Mucho cu o oblitterare care o anunța să comunice oficiul despre corespondența obscenă.

„Straniu“, a fost de acord Cohen. „Inversarea“, consultînd un caiet de însemnări, „apare numai pe un Lincoln de 4 cenți. Emisiune obișnuită, 1954. Celelalte falsuri datează din 1893.“

„De 70 de ani“, spuse ea. „Ar trebui să fie destul de bătrîn.“

„Dacă este aceeași persoană“, spuse Cohen. „Dar dacă ar fi tot atât de bătrîn ca Thurn și Taxis? Omedio Tassis, expulzat din Milano, și-a organizat primii curieri în regiunea Bergamo prin 1290.“

Au rămas tăcuți, ascultînd cum ploaia roade ferestrele și lucarnele, confrunțați dintr-o dată cu o ipoteză uluitoare.

„S-a mai întîmplat pînă acum?“ a trebuit să întrebe ea.

„O tradiție de fraudă poștală de 800 de ani. Nu, după cîte știu.“

Oedipa îi povesti atunci despre inelul cu sigiliu al bătrînului domn Thoth, despre simbolul pe care Stanley Koteks a fost surprins mîzgălindu-l și despre cornul de poștalion cu surdină desenat în toaleta pentru femei de la Scop.

„Orice ar fi“, era inutil să mai spună, „este clar că sînt încă destul de activi.“

„Informăm autoritățile sau ce facem?“

„Sînt convins că știu mai multe decît noi.“ Părea agitat sau brusc bătea în retragere. „Nu, n-aș fi de această părere. Nu este treaba noastră, nu credeți?“

L-a întrebat apoi despre inițialele R.E.B.U.T., dar era oricum prea tîrziu. Îl pierduse. A spus nu, dar atât de abrupt în disonanță cu propriile ei gînduri, că putea chiar să mintă. Îi mai turnă vin de păpădie.

„Este mai limpede acum“, spuse el oarecum protocolar. „Acum cîteva luni s-a cam tulburat. Vedeți, primăvara, cînd păpădia începe să înflorească din nou, vinul trece printr-un proces de fermentație. De parcă păpădia își amintește.“

Nu, se gîndi Oedipa, tristă. De parcă, într-un fel, mai există aievea cimitirul ei de baștină, într-un ținut unde te poți plimba și nu ai nevoie de autostrada East San Narciso, iar osemintele se mai odihnesc în pace, hrănind fantome de păpădie, nimeni să nu le scoată cu plugul. De parcă morții dăinuie, într-adevăr, chiar într-o sticlă cu vin.

capitolul cinci

Cu toate că următoarea ei mișcare ar fi trebuit să fie o nouă întâlnire cu Randolph Driblette, s-a hotărât să meargă în schimb la Berkeley. Ținea să afle de unde își luase Richard Wharfinger informațiile despre Trystero. Să vadă, poate, și cum își primește corespondența inventatorul John Nefastis.

La fel ca Mucho când ea pornise din Kinneret, Metzger nu părea disperat văzînd-o că pleacă. Se-ntreba, mergînd spre nord, dacă să facă o haltă acasă în drum spre Berkeley sau la înapoiere. Așa cum s-au petrecut lucrurile, a pierdut ieșirea spre Kinneret și dilema s-a rezolvat de la sine. A străbătut relaxată coasta de est a Golfului, a urcat de-ndată printre colinele din Berkely și, aproape de miezul nopții, a ajuns la un hotel în stilul barocului german, cu multe caturi, răsfirat pe o mare suprafață, cu mochetă de culoare verde închis și arătînd o preferință pentru coridoare curbate și candelabre ornamentale. În hol se putea citi ÎNTRUNIREA SURDOMU-ȚILOR AMERICANI FILIALA CALIFORNIA BUN VENIT. Toate luminile erau aprinse, strălucind aprehensiv, o tăcere cu adevărat ponderabilă ocupa clădirea. Un funcționar s-a ivit de după biroul unde dormea și i s-a adresat în limbajul semnelor. Oedipa s-a gîndit să-i dea un deget să vadă ce se întîmplă. Dar mersese fără oprire și, brusc, oboseala a ajuns-o din urmă. Pe coridoare ușor curbate ca și străzile din San Narciso, excesiv de tăcute, funcționarul a condus-o la o cameră cu o reproducere a

unui tablou de Remedios Varo. A adormit aproape pe loc, dar s-a trezit de mai multe ori dintr-un coșmar legat de oglinda de vizavi de pat, unde se părea că se petrece ceva. Nimic anume, ceva ipotetic numai, nimic vizibil. Când în cele din urmă a adormit de-a binelea, a visat că face dragoste cu soțul ei, Mucho, pe o plajă molatecă albă, inexistentă în California cunoscută de ea. Dimineața când s-a trezit, stătea în capul oaselor dreaptă ca un băț, holbându-se la chipul ei istovit din oglindă.

Editura Lectern își avea sediul într-o clădire cu birouri mici pe Shattuck Avenue. Nu aveau în incintă *Piese de Ford, Webster, Tourneur și Wharfinger*, dar i-au luat cecul în valoare de 12,50 dolari, i-au dat adresa depozitului din Oakland și o chitanță pe care s-o prezinte acolo. Trecuse de amiază când a luat cartea. O răsfoi să găsească versul pentru care străbătuse atîta drum. Și, în lumina soarelui fisurată de frunze, a înghețat.

Stol sfînt de stele nu abat, cred eu, suna cupletul, Osînda c-ai sfidat pe Angelo.

„Nu“, protestă cu voce tare. „«Osînda de-a-ntîlîni pe Trystero.»“ În nota scrisă cu creionul din volumul broșat se menționase o variantă. Dar volumul broșat trebuia să fie o reproducere exactă a cărții pe care o ținea în mîină. Nedumerită, a văzut că și în această ediție există o notă de subsol:

În exclusivitate după ediția in-cvarto (1687). În ediția in-folio mai veche este inserat un dursuș unde ar fi trebuit să fie ultimul rînd. D'Amico nu exclude posibilitatea ca Wharfinger să fi făcut o comparație dezonorantă cu o persoană de la curte, iar „reconstituirea“ de mai tîrziu să fi fost, de fapt, opera unui tipograf, Inigo Barfstable. În versiunea controversată „Whitechapel“ (c.1670) există versul „Un trist or odios pe dos, O, Niccolò“, care pe lîngă faptul că introduce un alexandrin nu tocmai grațios este discutabil din punct de vedere sintactic, dacă nu acceptăm argumentul mai puțin ortodox dar

convingător al lui J.-K. Sale că este un joc de cuvinte pe marginea lui „Un trystero *dies ires...*“ Se cade însă subliniat că și în acest caz versul rămîne aproape la fel de corupt ca și înainte, datorită lipsei de claritate a cuvîntului *trystero*, dacă nu se acceptă ca variantă pseudo-italienizată a lui *triste* (= nefericit, depravat). Dar ediția „Whitechapel“ este doar un fragment și, în plus, așa cum s-a menționat anterior, abundă în asemenea versuri corupte, probabil neautentice, și nu poate fi socotită credibilă.

Atunci, de unde, se întrebă Oedipa, s-a procopsit volumul broșat cumpărat la Zapf cu versul său „Trystero“? A mai existat o ediție, pe lîngă in-cvarto, in-folio și fragmentul „Whitechapel“? Prefața editorului, semnată de astă dată de un anume Emory Bortz, profesor de engleză la Universitatea California, nu menționa nici una. A mai petrecut încă un ceas, căutînd prin notele de subsol, negăsind nimic.

„La naiba“, răcni ea, porni mașina și se îndreptă spre Universitatea Berkeley, să-l caute pe profesorul Bortz.

Ar fi trebuit să-și amintească data de pe carte – 1957. Altă lume. Tînăra din biroul facultății de engleză a informat-o că profesorul Bortz nu se mai numără printre cadrele didactice ale Universității. Preda la Colegiul San Narciso, San Narciso, California.

Bineînțeles, gîndi Oedipa cu amară ironie, unde în altă parte? Își notă adresa și plecă încercînd să-și amintească cine editase volumul broșat. N-a izbutit.

Era vară, după-amiaza unei zile obișnuite din săptămîină, nu era momentul ca un campus dintre cele cunoscute de Oedipa să trepideze; totuși, cel unde se afla ea acum era plin de viață. Coborî colina din Wheeler Hall prin Sather Gate și ajunse într-o piață înțesată de catifea cord, drill, gambe goale, plete blonde, rame de бага, spițe de bicicletă strălucind în soare, plase cu cărți, măsuțe pliante unde se jucau cărți, coli cu petiții atîrnînd pînă la

pământ, afișe unde apăreau acronimele indescifrabile FSM, YAF, VDC¹, clăbuci de săpun în fântână, studenți care dialogau nas în nas. Oedipa a străbătut-o, cu tomul gros sub braț, curioasă, ezitantă, o străină, dorind să se simtă importantă, dar știind că pentru asta este nevoie de o îndelungată explorare prin universuri alternative. Căci ea își făcuse studiile într-o perioadă când autocontrolul, indiferența și tendința spre izolare le observa nu numai la colegi, dar și la mai tot ce se vedea în jurul lor sau li se anunța ca viitor, fiind o reacție la scară națională la anumite manifestări patologice din sfere înalte pe care numai moartea avusese puterea să le vindece, iar acest Berkeley nu semăna deloc cu nici un mic colegiu somnolent din trecutul ei, ci se înrudea mai curînd cu acele universități din Orientul Îndepărtat sau din America Latină despre care citim, acel mediu cultural autonom unde poți să pui la îndoială cea mai îndrăgită dintre legende, să exprimi cel mai dezastruos dezacord, să aprobi cel mai sinucigaș dintre angajamente – genul care răstoarnă guvernele. Dar limba pe care o auzea pe cînd traversa Bancroft Way printre copiii blonzi și mîrîit de Honda și Suzuki era engleza, engleza americană. Unde erau Miniștrii James și Foster și Senatorul Joseph, acele stimate smintite zeități protectoare care vegheaseră ca o mamă tinerețea atît de cumpătată a Oedipei? Într-o altă lume. Pe alte șine de cale ferată, altă serie de decizii, macazuri închise, acarii fără chip care-i azvîrliseră, cu toții acum transferați, abandonați, la zdup, fugăriți de vînătorii celor care spală putina, cu mințile rătăcite, drogați, alcoolici, fanatici, sub nume de împrumut,

¹ FSM (Free Speech Movement) și VDC (Vietnam Day Committee), organizații politice de stînga create la Universitatea Berkeley, active la începutul anilor '60. YAF (Young Americans for Freedom) a reprezentat orientarea de dreapta a tineretului american.

decedați, dispăruți pentru totdeauna. Cu toții izbutiseră să facă din tînăra Oedipa o creatură rară, într-adevăr, inaptă poate pentru marșuri și manifestări de protest, dar maestră la urmărirea cuvintelor ciudate din textele baroce.

A tras Impala într-o stație de benzină undeva pe întinderea cenușie a Magistralei Telegraph și dintr-o carte de telefon a luat adresa lui John Nefastis. A parcurs apoi cu mașina distanța pînă la o clădire de locuințe cu aspect așa-zis mexican, i-a căutat numele pe cutiile poștale SUA, a urcat treptele din fața casei și a mers pe lîngă șirul de ferestre cu draperii pînă a dat de ușa lui. Nefastis avea părul tuns scurt și același aer juvenil ca și Koteks, dar purta o cămașă cu motive polineziene de pe vremea administrației Truman.

Prezentîndu-se, a invocat numele lui Stanley Koteks. „A zis că-mi puteți spune dacă sînt o «sensibilă sau nu».”

Nefastis urmărise la televizor un grup de copilițe dansînd un fel de Watusi. „Îmi place să privesc tineretul, explică el. O puștoaică la anii ăștia are ceva special.”

„Și soțului meu îi place”, spuse ea. „Înțeleg.”

John Nefastis îi zîmbi radios, cu simpatie și aduse Mașina dintr-o cameră de lucru din spate. Arăta în mare așa cum era descrisă în brevet. „Știți cum funcționează?”

„Stanley mi-a descris-o oarecum.”

A început atunci, uluitor, să vorbească despre ceva numit entropie. Cuvîntul îl preocupa tot atît de mult ca „Trystero” pe Oedipa. Dar pentru ea era prea tehnic. A priceput că există două tipuri distincte de entropie. Unul care are de-a face cu motoarele termice, celălalt cu informația. Ecuația pentru unul, în anii '30, părea să fie aceeași ca pentru celălalt. Era o coincidență. Cele două domenii nu aveau legătură, cu excepția unui singur element: Demonul lui Maxwell. Cînd Demonul stă și triază moleculele în calde și reci, se spune că sistemul pierde entropie. Dar, într-un fel, pierderea este compensată

de informația pe care Demonul o obține despre locul unde se află moleculele de un tip sau altul.

„Comunicarea este cheia“, strigă Nefastis. „Demonul trimite datele la sensibil, iar acesta trebuie să reacționeze în același plan. În această cutie există miliarde incalculabile de molecule. Demonul adună date despre fiecare în parte. Într-un plan psihic profund ar trebui să comunice. Sensibilul ar trebui să primească această cantitate impresionantă de energie și să înapoieze aproximativ aceeași cantitate de informație. Ca să mențină fluxul. În planul nostru profan nu vedem decât un piston care, dacă totul merge bine, se mișcă. O singură mișcare ușoară, împotriva acestei mase complexe de informație, distrusă repetat cu fiecare lovitură.“

„Stați, stați“, spuse Oedipa, „mă depășește.“
„Entropia este o figură de stil, după cum se pare“, suspină Nefastis, „o metaforă. Stabilește o relație între lumea termodinamicii și fluxul informațional. Mașina le folosește pe amândouă. Prin Demon metafora nu dobândește numai grație, lingvistic vorbind, dar devine adevărată la modul obiectiv.“

„Dar dacă Demonul există“, se simțea că un fel de eretică, „numai pentru că cele două ecuații arată la fel? Datorită metaforei?“

Nefastis zîmbi; impenetrabil, calm, un credincios. „A existat pentru Clerk Maxwell cu mult înainte de timpurile metaforei.“

Dar a fost Clerk Maxwell un asemenea fanatic în ce privește realitatea Demonului său? Privi portretul de pe partea exterioară a cutiei. Clerk Maxwell era în profil și refuza să-i întâlnească privirea. Avea fruntea rotundă, netedă și o umflătură ciudată pe spatele capului, acoperită de șuvițele părului ondulat. Ochiul vizibil părea blînd și detașat, dar Oedipa se întreba ce fixații, crize, spaima la miez de noapte se puteau constata și argumenta plecîndu-se de la subtilitatea umbrită a gurii, ascunsă sub barba stufoasă.

„Privește portretul“, spuse Nefastis, „și concentrează-te pe un cilindru. Fii calmă. Dacă ești o sensibilă, vei ști pe care din ele. Lasă-ți cugetul deschis, receptiv la mesajul Demonului. O să revin.“ Se întoarse la televizorul său unde acum erau desene animate. Ședința a durat cât s-au perindat doi Urși Yogi, o Gorilă Magilla și un Petre Potamus, în tot acest timp Oedipa uitându-se fix la portretul enigmatic al lui Clerk Maxwell, așteptând ca Demonul să comunice.

Ești acolo, omulețule, îl întrebă Oedipa pe Demon, sau Nefastis râde de mine. Dacă nu se mișcă un piston, n-o să știe niciodată. Mîinile lui Clerk Maxwell fuseseră retezate din fotografie. Poate că ținea o carte. Era cu privirea ațintită în cine știe ce panoramă a Angliei victoriene, a cărei lumină fusese pierdută pentru totdeauna. O cuprinse neliniștea. Părea că, sub barbă, era începutul, aproape perceptibil, al unui surîs. Ceva în ochii lui, cu siguranță, se schimbaseră...

Și acolo. Pe marginea de sus din ce vedea: pistonul din dreapta nu se mișcase, o fracțiune? Nu se putea uita direct. Instrucțiunile îi cereau să nu-și ia ochii de la Clerk Maxwell. S-au scurs minute, pistoanele au rămas înghețate pe loc. Din televizor veneau glasuri pițigăiate, haioase. Văzuse doar un spasm al retinei, o celulă de nerv care ratase. Vede mai mult sensibilul autentic? În viscere simțea acum teama, tot mai mare, că nu se va întâmpla nimic. De ce să mă agit, se agită ea, Nefastis este un aiurit, nu te mai gîndi la asta, un aiurit sincer. Sensibilul adevărat este cel care poate să împărtășească halucinațiile tipului, asta-i tot.

Ce minunat ar fi să le împărtășești. Se strădui încă un sfert de ceas, repetînd, dacă ești acolo, orice-ai fi, arată-te, am nevoie de tine, arată-te. Dar nu s-a întîmplat nimic.

„Îmi pare rău“, îl chemă ea, în chip surprinzător gata să izbucnească în lacrimi din pricina frustrării, cu glasul

pe punctul de a i se frînge. „Este în zadar.“ Nefastis se apropie și-și trecu brațul după umerii ei.

„E în regulă“, spuse el. „Nu plînge. Hai, vino pe canapea. Acum urmează știrile. Putem și aici.“

„Putem?“ spuse Oedipa. „Ce să putem?“

„Să avem contact sexual“, replică Nefastis. „Poate vor da o știre și despre China în seara asta. Îmi place să-l am în timp ce se vorbește despre Vietnam, dar China îmi cade cel mai bine. Te gîndești la toți chinezii ăia. Fecunzi. Risipă de viață. Devine mai sexy, nu?“

„Ajutor“, țipă Oedipa și o luă la fugă, Nefastis pocnind din degete disprețuitor în urma ei prin camerele întunecate la modul hippy-dippy atunci-fă-ți-damblaua puștoaico, pe care fără îndoială îl învățase tot de la televizor.

„Salutări bătrînului Stanley“, strigă el în timp ce ea cobora în viteză treptele ce duceau în stradă, aruncă un batic peste numărul mașinii și cu un scrîșnet o porni pe Telegraph. Conduse mai mult sau mai puțin mecanic pînă cînd un puștan grăbit, dintr-un Mustang, pesemne incapabil să-și stăpînească sentimentul nou de virilitate pe care i-l dădea mașina, era cît pe ce s-o omoare și ea își dădu seama că se află pe autostradă mergînd ireversibil în direcția Bay Bridge. Trecuse jumătate din ora de vîrf. Spectacolul o îngrozea, Oedipa fiind convinsă că un asemenea trafic este posibil numai în Los Angeles, în locuri asemănătoare. Aruncînd mai tîrziu o privire spre San Francisco din înălțimea arcului pe care îl făcea podul, zări smog. Ceață, se corectă ea, e ceață, asta e. Cum să fie smog în San Francisco? Smogul, potrivit legendei, începe mai la sud. Trebuia să fie unghiul din care cădea soarele.

În atmosfera gazelor de eșapament, transpirației, luminii orbitoare și proastei dispoziții ale unei seri estivale pe o autostradă americană, Oedipa Maas reflecta la problema ei Trystero. Tăcerea din San Narciso – suprafața nemișcată a piscinei de la hotel, contururile

contemplative ale străzilor rezidențiale asemeni urmelor de greblă în nisipul unei grădini japoneze – nu-i dăduseră posibilitatea să mediteze pe îndelete, ca nebunia acestei autostrazi.

În cazul lui John Nefastis (că să ia un exemplu recent) s-a întâmplat, să zicem prin coincidență, ca două tipuri de entropie, termodinamică și informațională, să arate identic când s-au exprimat în scris ca ecuații. Totuși, el a conferit respectabilitate unei simple coincidențe apelînd la Demonul lui Maxwell.

Și iat-o pe Oedipa confruntată cu o metaforă Dumnezeu știe din cîte părți; mai mult de două, în orice caz. În timp ce coincidențele nu pridideau să apară în aceste zile oriunde privea, nu avea decît un sunet, un cuvînt, Trystero, ca să stabilească o corelație între ele.

Știa cîte ceva despre Trystero: se împotrivise sistemului poștal Thurn și Taxis din Europa, simbolul său era un corn de poștalion mut, cîndva înainte de 1853 apăruse în America și luptase cu Pony Express și Wells Fargo fie ca haiduci îmbrăcați în negru, fie deghizați ca indieni, iar astăzi supraviețuia, în California, servind ca un canal de comunicare pentru cei cu convingeri sexuale neconformiste, inventatori care credeau în realitatea Demonului lui Maxwell, poate și pentru soțul ei, Mucho Maas (aruncase însă scrisoarea lui Mucho, Genghis Cohen nu avea cum să controleze timbrul, așa că, dacă ținea să fie sigură, va trebui să-l întrebe chiar pe Mucho).

Sau Trystero avea într-adevăr o existență de sine stătătoare, sau era o presupunere, poate o închipuire a Oedipei, atît de obsedată de moștenirea defunctului, cu care ființa ei se împletise. Aici, în San Francisco, departe de bunurile materiale ale moștenirii, mai exista poate o șansă ca totul să se desprindă și să se destrame pe tăcute. În seara asta nu avea decît să se lase dusă de val și să vadă că nu se întâmplă nimic ca să se convingă că e vorba de ceva de natură pur nervoasă, un fleac de care

psihanalistul ei o va scăpa fără dar și poate. A ieșit din autostradă la North Beach, a făcut un înconjur, a parcat în cele din urmă pe o stradă laterală abruptă, printre depozite. Apoi a mers pe Broadway, alipindu-se mulțimii din primele ore ale serii.

Nu a trecut însă nici un ceas și a zărit cornul de poștalion mut. Își țira pașii pe o stradă plină cu băieți mai copti în costume Roos Atkins când se ciocni de o ceată de turiști care coborau gălăgioși dintr-un autocar Volkswagen, culegând în trecere impresii din câteva localuri de noapte din San Francisco. „Să-ți pun asta“, auzi un glas în ureche „pentru că plec“, și văzu cum i se prinde cu îndemînare pe piept această insignă de identitate, mare, vișinie: Salut! MĂ NUMESC Arnold Snarb! CAUT O OCAZIE SĂ MĂ DISTREZ. Oedipa se uită în jur și văzu un chip de heruvim dispărînd în timp ce-i făcea cu ochiul printre umeri neartificiali și cămăși dungate, și ia-l de unde nu-i pe Arnold Snarb dus în căutarea unei ocazii mai bune.

Cineva suflă într-un fluier și Oedipa s-a trezit împinsă laolaltă cu ceilalți cetățeni cu insigne spre un bar numit Ca La Greci. O, nu, gîndi Oedipa, nu o întrunire de poponari, nu; și un minut se zbătu să iasă din talazul uman înainte de a-și aminti că luase hotărîrea ca în noaptea asta să se lase în voia valului.

„Aici“, îi instruia ghidul, transpirînd tentacule întunecate în gulerul cu butonieră, „veți întîlni membrii celui de-al treilea sex, mulțimea cu miros de lavandă care face renumele acestui oraș de la Golf. Unora dintre dumneavoastră experiența li se va părea poate nițeluș neobișnuită, dar rețineți, nu încercați să vă comportați ca un grup de turiști. Dacă vi se face vreo propunere, e în glumă, ține de viața de noapte homo pe care o descoperim aici, în acest faimos North Beach. Două pahare și, cînd veți auzi fluierul, ieșiți, cînd îl auziți de două ori, vă regrupăți chiar aici. Dacă vă purtați frumos, o să vedem și

următorul local, La Finnochio.“ A fluierat de două ori și turiștii, izbucnind într-un chiot, au luat barul cu asalt ca apucații, tîrînd-o pe Oedipa cu ei. Cînd s-a restabilit calmul, se afla lîngă ușa, în mîină cu un pahar al cărui conținut era greu de identificat, înghesuită într-un tip înalt cu o haină sport de velur. Pe reverul căreia zări, lucrat splendid într-un aliaj pal, cu licăriri, nu o insignă vișinie, ci un ac în forma cornului de poștalion Trystero. Mut, în totul identic.

Perfect, își spuse. Ai pierdut. O încercare de a lua parte la joc care valora cu totul un ceas. Ar fi trebuit să plece atunci, să se întoarcă la Berkeley, la hotel. Dar nu a fost în stare.

„Ce-ai zice dacă ți-aș spune“, i se adresă posesorului acului „că am lucrat pentru Thurn și Taxis?“

„Vorbești“, răspunse el, „de o agenție de teatru?“ Avea urechile mari, părul tuns scurt aproape pînă la piele, acnee pe față și în ochi un gol ciudat, care acum se lipi de sîinii Oedipei. „Cum de ai un nume ca Arnold Snarb?“

„Dacă-mi spui de unde ai acul de la rever“, spuse Oedipa.

„Regret.“

Încercă să-l tachineze: „Dacă e un simbol homosexual sau ceva asemănător, mă lasă rece.“

Ochii care nu exprimau nimic: „Nu este genul meu“, spuse el. „Nici tu nu ești.“ Îi întoarse spatele și comandă de băut. Oedipa își scoase insigna, o puse într-o scrumieră și spuse, calm, încercînd să nu dea impresia că ar fi tulburată:

„Ascultă, trebuie să mă ajuți. Pentru că am impresia că-mi pierd mințile.“

„N-ai nimerit-o, Arnold. Vorbește cu preotul tău.“

„Folosesc poșta SUA pentru că nu m-a învățat nimeni că există altă poștă“, încercă să-l convingă. „Dar nu îți sînt dușman. Nu vreau să-ți fiu dușman.“

„Dar prieten?“ Se răsuci pe scaun s-o privească.
„Vrei să-mi fii prieten, Arnold?“

„Nu știu“, socoti ea că-i mai bine să răspundă astfel.
Ochii lui o fixau, goi. „Ce știi?“

Îi povesti totul. De ce nu? Nu-i ascunse nimic. Când a isprăvit, fluierul îi răpise pe turiști, iar el îi oferise două rînduri care se adăugaseră la cele trei comandate de ea înainte.

„Am auzit de Kilby“, spuse el. Este un nume de cod, nimeni în persoană. Dar nimic despre restul, despre sinofilul tău de peste golf sau despre piesa aia bolnăvicioasă. Habar n-am avut că-i o istorie la mijloc.“

„Nu mă gîndesc decît la asta“, spuse ea nițeluș plîngăreț.

„Și“, scărpinîndu-și părul tuns scurt, „n-ai pe nimeni căruia să-i spui. Doar un necunoscut întîlnit într-un bar?“

Îi ocoli privirea. „Nu.“

„Soț, psihanalist?“

„Există și unul și celălalt“, spuse Oedipa, „dar nu sînt la curent.“

„Nu le poți spune?“

Îi întîlni pînă la urmă golul ochilor o secundă și ridică din umeri.

„Atunci o să-ți spun ce știu“, se hotărî el. „Acul pe care-l port înseamnă că sînt membru I.A., adică sînt unul dintre Inamorati Anonimi. Un *inamorado* este un ins îndrăgostit. Asta înseamnă să dezvoltî o dependență mai mare decît dacă te-ai droga.“

„Un individ este pe punctul de a se îndrăgosti“, spuse Oedipa, „te duci și-i ții companie respectivului sau cam așa ceva?“

„Exact. Ideea este să ajungi la stadiul cînd nu simți o asemenea nevoie. Am avut noroc. M-am lecuit de tînr. Dar sînt bărbați de 60 de ani, crede-mă, și femei chiar mai în vîrstă care se trezesc noaptea țipînd.“

„Țineți întruniri ca și AA, alcoolicii anonimi?“

„Nu, bineînțeles că nu. Ți se dă un număr de telefon, un serviciu la care să suni. Nimeni nu știe numele nimănui; numai acest număr, în caz că situația se agravează și nu poți să-i faci față singur. Sîntem solitari, Arnold. Întrunirile ar anula esența problemei.“

„Dar persoana care-ți ține companie? Dacă te îndrăgostești de ea?“

„Nu stă cu tine“, spuse el. „Nu o vezi de două ori. Serviciul o trimite și are grijă să nu se repete adresa.“

Cînd s-a introdus cornul de poștalion? Chiar de la înființare. La începutul anilor '60 un funcționar de la Yoyodyne care locuia lîngă L.A. și avea o poziție în schema de conducere a corporației între director și vicepreședinte, s-a văzut, la 39 de ani, pus pe liber de un automat. Cum de la vîrsta de șapte ani fusese inițiat cu strictete într-o escatologie care nu trimite decît la postul de președinte și moarte, pregătit să nu facă absolut nimic, ci doar să-și pună semnătura pe convenții din care nu pricepea o iotă și să fie luat la rost pentru că programele de înaltă specializare dădeau chics din motive pe care trebuiau să i le explice alții, primul gînd ce i-a trecut prin cap a fost firește să se sinucidă. Dar specializarea anterioară a prevalat: nu putea să ia o decizie fără să audă mai întîi părerea unei comisii. A trimis un anunț la mica publicitate din L.A. Times cu întrebarea dacă persoane aflate în aceeași situație dificilă găsiseră vreodată motive întemeiate de a nu se sinucide. Raționamentul său fiind că nu-i va răspunde nici un sinucigaș, lăsîndu-l de la sine numai cu *inputuri* valabile. Raționamentul a fost fals. După ce timp de o săptămînă a supravegheat nerăbdător cutia poștală printr-un mic binoclu japonez pe care i-l dăduse soția drept cadou de despărțire (îl părăsise a doua zi după ce lui i se strecurase plicul roz) și nu a văzut la poșta de amiază decît diverse cataloage pentru fraieri, o bătaie insistentă la ușa l-a trezit brusc din reveria alcoolică alb-negru în

care se vedea sărind de pe Stack la o oră de vîrf. Era într-o duminică spre asfințit. A deschis ușa și a dat de un vagabond în vîrstă, pe cap cu o bască tricotată și un cîrlig în loc de mîină, care i-a prezentat un vraf de scrisori și s-a cărat fără un cuvîntel. Cele mai multe din scrisori erau trimise de sinucigași care rataseră în ultima clipă, din stîngăcie sau lașitate. Nici unul însă n-a fost în stare să ofere un motiv convingător de a rămîne în viață. Totuși, directorul șovăia: a mai petrecut o săptămînă întocmind liste pe coli de hîrtie în coloane „pro“ și „contra“ cu motive de a-și lua sau nu rămas bun de la viață. În lipsa unui eveniment care să-i dea ghes, i-a fost imposibil să ia o hotărîre definitivă. Pînă într-o zi cînd a observat o relatare pe prima pagină a ziarului Times, la sfîrșitul căreia era o fotografie telegrafiată de *Associated Press*, despre un călugăr budist din Vietnam care-și dăduse foc ca un gest de protest împotriva măsurilor luate de guvern. „Strașnic!“ a strigat directorul. S-a dus în garaj, a evacuat prin sifonare toată benzina din rezervorul Buickului său, a îmbrăcat costumul său verde Zachary All cu vestă, a îndesat toate scrisorile de la sinucigașii ratați în buzunarul de la haină, a intrat în bucătărie, s-a așezat pe podea, a început să-și arunce cu benzină pe el. Era cît pe ce să producă clicul de rămas bun al credinciosului său Fermo care-l însoțise prin tufișurile Normandiei, prin Ardeni, Germania și America postbelică, cînd a auzit o cheie în broasca de la intrare și zgomot de voci. Era soția sa cu un tip, pe care l-a recunoscut îndată ca fiind expertul eficient de la Yoyodyne, cel care fusese cauza înlocuirii sale cu un IBM 7094. Intrigat de ironia situației, a rămas în bucătărie și a ascultat, lăsîndu-și cravata muiată în benzină ca un fel de fitil. Din cîte a înțeles, expertul în eficiență dorea să aibă raport sexual cu soția sa pe covorul marocan din camera de zi. Soția nu avea nimic împotriva. Directorul a auzit rîsete indecente, fermoare,

pantofi trîniți, respirație greoaie, gemete. Și-a scos cravata din benzină și a început să chicotească. L-a închis pe Fermo. „Rîde cineva“, spuse soția prompt. „Miroase a benzină“, spuse expertul în eficiență. Ținîndu-se de mîină, goi, cei doi porniră spre bucătărie. „Mă pregăteam s-o fac în stilul călugărului budist“, explică directorul. „Îi trebuie trei săptămîni să se hotărască“, se minună expertul în eficiență. „Știi cît i-ar fi trebuit unui IBM 7094? Douăsprezece microsecunde. Nu-i de mirare c-ai fost înlocuit.“ Directorul își dădu capul pe spate și rîse zece minute bune, la mijlocul cărora soția sa și amicul ei, speriați, s-au retras, s-au îmbrăcat și au plecat să cheme poliția. Directorul s-a dezbrăcat, a făcut un un duș, și-a atîrnat costumul pe frînghie să se usuce. Apoi a observat o ciudățenie. Timbrele de pe unele scrisori din buzunarul costumului său aproape se albiseră. A înțeles că benzina dizolvase probabil cerneala de tipărit. Fără grabă, el a desprins un timbru și a văzut deodată conturată pe pielea mîinii sale imaginea unui corn de poștalion mut. „Un semn“, a șoptit el, „este un semn.“ Dacă ar fi fost un credincios, ar fi căzut în genunchi. Așa cum stăteau lucrurile, a declarat doar cu mare solemnitate: „Marea mea greșeală a fost iubirea. De azi încolo jur să stau departe de iubire: hetero, homo, bi, cîine sau pisică, mașină, oricare. Voi înființa o societate de izolați, devotată acestui scop, iar acest semn ce mi-a fost revelat de benzina care era cît pe ce să mă termine, îi va fi emblema.“ Așa a și făcut.

Oedipa, beată turtă, întrebă, „Unde este acum?“

„Este anonim“, spuse inamorato anonim. „De ce nu-i scrii prin sistemul REBUT? pe adresa Fondator IA.“

„Dar nu știu să-l folosesc“, spuse ea.

„Gîndește-te“, continuă el, tot beat. „O întreagă lume subterană de sinucigași ratați. Toți comunică prin acest sistem secret de distribuire a corespondenței. Ce își spun unul altuia?“ Clătină din cap, zîmbind, se ridică împle-

ticit de pe scaun și o porni spre toaletă, dispărînd în mulțimea compactă. Nu s-a mai întors.

Oedipa a rămas, simțindu-se îngrozitor de singură, acum – a remarcat – singura femeie, într-o sală plină de homosexuali turmentați. Și care este povestea vieții mele, se întreba ea, Mucho refuză să discute cu mine, Hilarius refuză să asculte, Clerk Maxwell nici nu m-a privit, iar cît despre cei de față, Dumnezeu știe. O cuprinse disperarea, așa cum se întîmplă cînd nimeni din jur nu-ți trezește erotic nici o curiozitate. A estimat spectrul de sentimente din încăpere observînd că se întinde între ura violentă (un tinerel semănînd cu un indian care nu împlinise nici douăzeci de ani, cu părul pînă la umăr, lins, dat după urechi) și reflecția indiferentă (un tip SS purtînd ochelari cu ramă de baga care se holba la picioarele ei încercînd să vadă dacă nu era în travesti), nici unul nepromițînd nimic bun. Se ridică după un timp, părăsi localul Ca La Greci și se reîntoarce în oraș, în orașul contaminat.

Și-a petrecut restul nopții descoperind imaginea cornului poștal al lui Trystero. În Chinatown în fereastra întunecată a unui negustor de plante medicinale i s-a părut că a zărit-o pe un semn printre hieroglife. Strada însă era slab luminată. Mai tîrziu, a recunoscut-o pe trotuar în două desene făcute cu creta, la șase metri una de alta. Cele două imagini erau legate printr-o serie complicată de cutii, unele avînd litere, altele cifre. Un joc de copii? Locuri pe o hartă, date dintr-o istorie secretă? A copiat diagrama în carnetel. Cînd și-a ridicat ochii, un om, poate un bărbat, într-un costum negru, se afla în fața unei intrări la depărtare de cîtiva zeci de metri și o privea. I s-a părut că avea gulerul ridicat, dar nu a mai riscat. S-a înapoiat pe drumul pe care venise, cu inima bătîndu-i asurzitor. Un autobuz a oprit la următorul colț și ea a alergat să-l prindă.

A preferat să meargă cu autobuzul după aceea, coborînd numai la răstimpuri ca să gonească somnul.

Crîmpeiele de vis pe care le-a avut erau toate legate de Trystero. Nu este exclus ca mai tîrziu să-i fi fost greu să trieze din noapte ce a fost vis și ce realitate.

La un pasaj nedefinit din partitura sonoră a nopții, i-a licărit prin minte că nu i se va întîmpla nimic, că va fi protejată, poate, numai de beția ei ce pălea progresiv. Orașul era al ei, așa cum, construit și fățuit cu imaginile și cuvintele comune (côsmopolit, viață culturală, tramvaie pe cablu) nu fusese niciodată: avea în noaptea asta la dispoziție tunele subterane spre bifurcații îndepărtate ale aparatului său circulator, capilare minuscule vizibile numai cu efort sau vase stîlcite în coșuri nerușinate pe pielea citadină, ca toată lumea, cu excepția turiștilor, să le vadă. Nimic din ce aparținea nopții nu putea s-o atingă, nimic n-o atingea. Repetarea simbolului ar fi trebuit să ducă, poate și fără traumatism, la atenuarea sau chiar la smulgerea lui din memorie. *Era hărăzită să-și amintească.* A contemplat această ipoteză de parcă ar fi fost o stradă văzută ca o jucărie de la înălțimea unui balcon, o plimbare cu trenul groazei, prezența ei printre animalele de la o grădină zoologică – o dorință de moarte care se poate împlini printr-un gest minim. Atinsese liziera unui domeniu al voluptății știind că va fi o încîntare cum nu se poate închipui nici în vis să i se abandoneze, pur și simplu, că nici atracția gravitației, nici legile balisticii, nici devorarea sălbatică nu promiteau o desfătare mai mare. A făcut o încercare, tremurînd: sînt hărăzită să-mi amintesc. Se *presupune* că fiecă indiciu întîlnit posedă o claritate proprie, posibilitatea de a dura. Dar apoi s-a întrebat dacă „indiciile” ca nestematele nu sînt decît un fel de compensație; pentru pierderea Cuvîntului epileptic, direct, strigătul care ar avea puterea să spulbere noaptea.

În parcul Golden Gate a dat peste un grup de copii în cămășute de noapte, așezați în cerc, care i-au spus că visau că sînt laolaltă. Dar între a a visa și a fi treaz nu

era, de fapt, nici o deosebire, fiindcă dimineata cînd se sculau se simteau istoviți, de parcă nu dormiseră cea mai mare parte din noapte. Cînd mamele lor credeau că sînt afară la joacă, în realitate, stăteau încolăciți în vreun dulap pe la vecini, pe vreo estradă sus în copaci, în culcușuri făcute pe ascuns în boscheți, recuperînd orele de somn. Pentru ei noaptea nu avea nimic înfricoșător, la mijlocul cercului ardea un foc imaginar și nu aveau nevoie decît de propriul lor sentiment cast de comunitate. Auziseră despre goarna poștală, dar nu știau nimic despre jocul desenat cu creta, pe care Oedipa îl văzuse pe trotuar. Se folosește numai o singură figură, este un joc cu coarda, îi explică o fetiță: pășești pe rînd în buclă, clopot și surdină și în acest timp cînți:

Tristo, Tristo, un doi trei

Întoarce taxi de peste mări...

„Adică Thurn și Taxis?”

Niciodată nu l-au auzit așa. Au continuat să-și încălzească mîinile la focul invizibil. Oedipa, ca să le plătească cu aceeași monedă, n-a mai crezut în ei.

Într-un mic restaurant mexican de noapte, situat în drum spre strada 24, a întîlnit o frîntură din trecutul ei, în forma unui tip pe nume Jesús Arrabal, care stătea într-un colț sub televizor, mestecînd alene cu piciorul unui pui în castronul cu supă opacă. „Salut“, o salută pe Oedipa, „ești doamna din Mazatlán.“ I-a făcut semn să ia loc.

„Îți amintești totul“, spuse Oedipa, „Jesús, chiar și turiștii. Cum merge CIA?” Reprezentînd nu agenția la care vă gîndiți, ci o grupare mexicană clandestină cunoscută ca *Conjuración de los Insurgentes Anarquistas*, înființată în vremea fraților Flores Magón și mai tîrziu aliată temporar cu Zapata.

„După cum vezi. În exil“, arătînd cu brațul în jur. Era coproprietar al localului împreună cu un ins din Yucatan, care credea încă în Revoluție. Revoluția lor. „Dar

dumneata? Mai ești cu iancheul care cheltuia bani cu nemiluita de dragul dumitale? Oligarhul, miracolul?”

„A murit.”

„Ah, *pobrecito*.” Îl întâlneau pe Jesús Arrabal pe plajă, unde el anunțase dinainte un miting împotriva guvernului. N-a apărut nimeni. Așa că i s-a adresat lui Inverarity, dușmanul pe care, ca să fie loial credinței sale, trebuia să-l studieze. Pierce, datorită manierelor sale distante când avea de-a face cu resentimente fățișe, n-a avut nimic de spus lui Arrabal. A jucat perfect rolul iancheului respingător, putred de bogat, încît Oedipa a văzut cum, fără să sufle nici o briză dinspre Pacific, pielea se face ca de găină pe antebrațul anarhistului. De-ndată ce Pierce s-a îndepărtat să facă surf, Arrabal a întrebat-o dacă era adevărat sau era spion sau se distra pe seama lui. Oedipa n-a înțeles.

„Știți ce este un miracol. Nu ce spune Bakunin. Ci intruziunea unei alte lumi în lumea noastră. Cea mai mare parte a timpului coexistăm pașnic, dar când ne atingem e cataclism. Ca biserica pe care o urîm, și anarhiștii cred într-o altă lume. Unde revoluțiile izbucnesc spontan și fără de conducători, iar talentul sufletului pentru consens permite maselor să muncească împreună fără efort, mecanic, ca trupul însuși. Și totuși, *señá*, dacă ceva din toate astea se va întâmpla vreodată cu atîta perfecțiune, ar trebui să strig și eu miracol. Miracol anarhist. Cum este și prietenul dumitale. El reprezintă foarte exact, fără cusur, obiectul luptei noastre. În Mexic un *privilegiado* este întotdeauna, într-un anumit procent, mîntuit – este unul din popor. Nu este un miracol. Dar prietenul dumitale, dacă nu se ține de glume, îmi trezește aceeași spaimă ca apariția Fecioarei unui indian.”

În anii ce s-au scurs de atunci Oedipa și-a amintit de Jesús, fiindcă el observase această trăsătură a lui Pierce, în timp ce ei îi scăpase. De parcă reprezenta, într-un fel care nu avea legătură cu sexul, competiția. Acum, bînd

cafeaua zătoasă, călduță, dintr-un vas de lut de pe ochiul din spate al mașinii de gătit a celui *yukateco* și ascultînd poveștile conspirative ale lui Jesús, se întreba dacă fără miracolul lui Pierce care să-l liniștească, Jesús nu ar fi abandonat pînă la urmă CIA și n-ar fi devenit unul din *priistas*¹ care reprezentau majoritatea, nefiind astfel niciodată nevoit să plece în exil.

Defunctul, ca și Demonul lui Maxwell, era trăsătura de unire într-o coincidență. Fără el, nici ea, nici Jesús nu s-ar afla exact în acest loc, exact în acest moment. Era destul, un avertisment codificat. Ce mai era oare întîmplător în noaptea asta? Așa că ochii îi căzură de îndată pe un exemplar vechi, făcut sul, al ziarului anarho-sindicalist *Regenaración*. Data era 1904 și lîngă oblitterare nu era nici un timbru, doar imaginea schițată de mîină a goarnei poștale.

„Vin în continuare“, spuse Arrabal. „Au stat atîta timp la poștă? Mi-au trecut numele în locul unui membru decedat? I-au trebuit într-adevăr 60 de ani? Este o retipărire? Întrebări fără rost, sînt un simplu soldat. La nivelurile superioare își au motivele lor.“ Duse cu ea acest gînd în noapte.

Coborînd pe plaja municipală, cu mult după închiderea chioșcurilor cu pizza și bilete, merse neacostată de nimeni prin norul visător, plutitor de delincvenți în bluzoane ușoare de vară în culorile diferitelor grupări, pe care era cusut cu ață cornul de poștalion, dînd impresia de argint pur în lumina slabă a lunii. Cu toții fumau, inhalau sau își injectau ceva și, poate, n-o vedeau deloc.

Într-un autobuz plin cu negri extenuați, noul schimb la serviciul de pază al cimitirelor din oraș, a zărit zgîriat pe spatele unui scaun trimițîndu-și spre ea strălucirea în interiorul fumuriu lucios, cornul de poștalion cu inscripția FRICA. Dar spre deosebire de REBUT, cineva făcuse

¹ Membri ai partidului de guvernămînt. PRI (Partidul Revoluției Instituționale).

efortul să scrie cu creionul: FERIȚI-VĂ SĂ RISCĂȚI INIMICIȚIA CORNULUI ATOTPUTERNIC.

Undeva lângă Fillmore a descoperit, printre alte petice de hîrtie cu oferte de călcat ieftin și supravegheat copii, simbolul prins de afișierul cu instrucțiuni al unei spălătorii. *Dacă știi ce înseamnă*, se spunea în notă, *știi unde poți afla mai mult*. În jurul ei mirosul înălbitorului cu clor se înălța spre cer ca tămîia. Mașinile duduiau și izbeau cu violență apa înspumată. În afara Oedipei, locul era pustiu, iar tuburile de neon păreau să strige alb, albului fiindu-i devotat tot ce atinge lumina lor. Era un cartier de negri. Avea Cornul un asemenea devotament? Îți atrăgeai dușmănia Cornului dacă întrebai?

Toată noaptea, în autobuze, a ascultat la aparate de radio cu tranzistori cîntece de pe ultimele locuri ale Topului 200, care niciodată nu vor deveni șlagăre, ale căror melodii și cuvinte vor dispărea de parcă n-ar fi fost cîntate niciodată. O tînără mexicană, străduindu-se să urmărească o asemenea piesă în ciuda paraziților pe care îi avea motorul autobuzului, o fredona simultan, de parcă dorea să o păstreze în memorie pentru totdeauna, în timp ce desena cu unghia cornuri de poștalion și inimi pe geamul aburit de propria sa respirație.

La aeroport, Oedipa, simțindu-se invizibilă, a tras cu urechea la o partidă de poker unde jucătorul care pierdea întruna își nota de fiecare dată suma ordonat și conștiincios într-un mic registru mîzgălit pe dinăuntru cu imaginea cornului poștal. „Știți ce, fîrtaților, am ajuns la o medie de 99,375% din ce am pus la bătaie“, îl auzi spunînd. Ceilalți, străini, îl priveau, unii cu indiferență, alții cu iritare. „De douăzeci și trei de ani o țin așa“, continuă el încercînd să zîmbească. „Întotdeauna e un mic procent care nu te lasă să isprăvești nici fără cîștig și nici fără pierdere. De douăzeci și trei de ani. Niciodată

n-o să nimeresc mai bine. De ce nu mă dau bătut?“ Nici un răspuns.

Într-un closet era un anunț dat de AC-DC¹, reprezentând *Alameda County Death Cult* cu un număr de cutie și corn de poștalion. O dată pe lună se alegea o victimă dintre cei nevinovați, virtuoși, integrați social și bine adaptați, de care se abuza sexual, apoi victima era sacrificată. Oedipa nu a copiat numărul.

Așteptând cursa TWA de Miami era un băiat care vădea o incoordonare a mișcărilor plănuiind să doarmă noaptea în acvarii și să înceapă negocieri cu delfinii, care vor urma oamenilor. Își săruta mama cu pasiune, folosindu-și limba. „Îți voi scrie, mami“, îi tot repeta. „Nu uita să scrii prin REBUT“, îi spunea ea. „Altfel, autoritățile o vor deschide. Delfinii vor înnebuni.“ „Te iubesc, mami“, spuse el. „Iubește delfinii“, îl povățuia ea. „Scrie prin REBUT.“

Totul a continuat așa. Cu Oedipa în rol de voyeur și auditor. S-a mai întâlnit cu un sudor cu o deformare facială, pe care urîțenia să îl bucure; un copil ce cutreiera în noapte, căruia îi era dor de moartea dinaintea nașterii, așa cum le este dor anumitor proscriși de vacuitatea adormitoare a comunității; o negresă cu o cicatrice marmorată în chip complicat pe moalele obrazului, care trecea prin ritualul avortului de fiecare dată din alt motiv, cu aceeași grijă ca alții prin ritualul nașterii, consacrat nu comunității, ci unui fel de interregnum; un paznic de noapte în vîrstă, ronțăind dintr-un săpun Ivory, care-și antrenase stomacul virtuoș să primească și loțiuni, soluții de îmborsărire a aerului, țesături, mai multe sorturi de tutun și ceară într-o încercare disperată de a asimila totul, toate promisiunile, producția, trădarea, stricăciunile, înainte de a fi prea tîrziu; și chiar un alt voyeur, care

¹ AC-DC (Cultul Morții din Districtul Alameda) este și o trimitere la acronimul ACDC folosit frecvent cu referire la ambivalența sexuală.

dădea tîrcoale la una din ferestrele încă luminate ale oraşului, căutînd cine ştie ce imagine. Şi ca o podoabă – butoni de cămaşă, decalcomanie, mîzgălituri inutile – a fiecărui caz de alienare, a fiecărei specii de izolare se afla întotdeauna cornul de poştalion. Se obişnuise atît de mult ca el să-i iasă în cale că poate nici nu l-a văzut chiar atît de des cum avea să-şi amintească mai tîrziu. De două-trei ori ar fi fost cu siguranţă de-ajuns. Sau poate prea mult.

Şi-a continuat periplul pînă în dimineaţa aducătoare de lumină, mergînd cu autobuzul sau pe jos, pradă unui fatalism care nu îi era în obişnuinţă. Unde era Oedipa cea care venise cu atîta curaj din San Narciso? Acea fetiţă plină de optimism sosise ca un detectiv particular din teatrul radiofonic de demult, crezînd că pentru a dezlega orice mare mister nu ai nevoie decît de îndrăzneală, inventivitate, dispensă de la regulile poliţailor încuiaţi.

Dar, mai devreme sau mai tîrziu, detectivul particular o ia pe coajă. Abundenţa de cornuri de poştalion din noapte, această replică deliberată, malignă, era modul lor de a-i plăti. Îi cunoşteau punctele de presiune şi ganglionii care îi controlau optimismul şi, pe rînd, ciupitură după ciupitură de mare precizie, o imobilizau.

Cu o seară înainte, s-ar fi putut întreba ce lumi subterane, pe lîngă cuplul de care ştia, comunicau prin sistemul REBUT. La răsăritul soarelui era îndreptăţită să întrebe ce lumi nu comunicau. Dacă există miracole, aşa cum cu ani în urmă pretinsese Jesús Arrabal pe plaja de la Mazatlán, intruziuni în lumea noastră ale unei alte lumi, un sărut al bilelor de biliard cosmic, atunci aşa ceva erau, probabil, cornurile de poştalion ale nopţii. Căci aici se aflau Dumnezeu ştie cîţi cetăţeni, care în mod deliberat preferau să nu comunice prin Pošta SUA: nu era un act de trădare, poate nici chiar de sfidare. Era însă o retragere calculată din viaţa Republicii, din maşinăria sa. Dacă orice altceva li se refuza din ură, indiferenţă faţă

de puterea votului lor, dorință de eschivare, pură ignoranță, această retragere era un act de voință proprie, fără publicitate, personal. Cum nu se puteau retrage într-un gol (nu-i așa?), trebuia să existe lumea nebănuită, tăcută, separată.

Cu puțin timp înainte de ora de vîrf a dimineții, a coborît dintr-un maxitaxi al cărui șofer antic își încheia fiecare zi cu pierderi în centru, undeva pe Howard Street, și a pornit spre Embarcadero. Știa că arată îngrozitor – încheieturile degetelor înnegrite de la rimel și liniile de creion unde le frecase, cu gura păstrînd gustul cafelei și alcoolului înghițite mai înainte. Pe ușa deschisă spre scara care ducea în crepusculul cu miros de dezinfectant al unui hotel ieftin a zărit un bătrîn chircit, în convulsiile unei dureri pe care nu putea s-o audă. Amîndouă mîinile, de un alb fumuriu, îi acopereau fața. Pe mîna stîngă a deslușit cornul de poștalion tatuat cu un tuș care acum începuse să umbrească și să se întindă. Fascinată, a intrat în întuneric și a urcat treptele care scîrțiau, șovăind pe fiecare din ele. Cînd s-a aflat la trei trepte distanță, mîinile lui s-au dat repede în lături, fața de epavă și groaza ochilor care se făleau cu venele sparte, oprind-o.

„Pot să vă ajut cu ceva?“ Tremura, extenuată.

„Soția mea este la Fresno“, a spus. Purta un costum vechi închis la două rînduri, cămașă gri uzată, cravată lată, era fără pălărie. „Am părăsit-o. A trecut atît de mult de atunci că nu-mi mai amintesc. Este pentru ea.“ I-a întins Oedipei o scrisoare care arăta de parcă o purtase la el ani de zile. „Puneți-o în...“, își ridică tatuajul și o privi fix în ochi, „știți unde. Nu pot să mai ajung acolo. Este prea departe acum, am avut o noapte proastă.“

„Știu“, spuse ea. „Dar sînt de curînd în oraș. N-am idee unde se află.“

„Sub autostradă.“ Îi arată în direcția în care mergea ea. „Este una mereu. O s-o vedeți.“ Ochii i se închiseră. Ieșit în fiecare noapte de pe brazda ferită pe care

majoritatea locuitorilor din acest oraș treziți cu fiecare răsărit de soare se apucă s-o are din nou cu virtute, ce pământuri bogate desțelenise, ce planete concentrice dezvelise? Ce glasuri a surprins, ce fărîme de zei orbitori a zărit prin frunzișul pătat al tapetului, ce capete de lumînări aprinse rotindu-se deasupra lui, vestind țigara pe care el sau un prieten va adormi într-o zi fumînd-o, ca să lase flăcării devoratoare sărurile secrete reținute în toți acești ani de umplutura nesățioasă a saltelei care păstrează urmele transpirației de fiecare noapte, ale bășicii prea pline, neputincioase, ale visului erotic consumat în lacrimi, vicios, întocmai ca memoria unui calculator al celor pierduți? Brusc a simțit o nevoie puternică să-l atingă, de parcă altfel i-ar fi fost imposibil să creadă în existența sau amintirea lui. La capătul puterilor, neștiind ce face, urcă cele trei trepte, se așează și îl îmbrățișă strîns, privind cu ochii mînjiți la capătul scării, înapoi, spre dimineață. Își simți sînul umed și văzu că el plînge din nou. Abia sufla, dar lacrimile îi veneau de parcă era umflat. „N-am cum să vă ajut“, șopti legănîndu-l. „N-am cum să vă ajut.“ Erau deja prea mulți kilometri pînă la Fresno.

„El e?“ întrebă o voce în spatele ei, la capătul de sus al scării. „Marinarul?“

„Are tatuaj pe mînă.“

„Nu-l puteți aduce sus? El este.“ Se întoarse și văzu un om și mai bătrîn, mai scund, cu o pălărie Homburg înaltă zîmbindu-le. „V-aș ajuta, dar am oleacă de artrită.“

„Trebuie să urce?“ spuse ea. „Acolo sus?“

„Unde altundeva, doamnă?“

Nu știa. Îi dădu drumul o clipă, împotriva propriei dorinți, de parcă era copilul ei, iar el își ridică ochii spre ea. „Veniți“, spuse. El îi întinse mîna tatuată, ea o luă și așa au urcat scara pînă la etajul următor, apoi încă două etaje: ținîndu-se de mînă, pășind foarte încet din cauza artriticului.

„A dispărut noaptea trecută“, i-a spus el. „A zis că se duce să-și caute bătrîna. I se întîmplă din cînd în cînd.“ Intrară într-un labirint de camere și coridoare luminate de becuri de 10 wați, separate prin despărțituri de placaj. Bătrînul îi urmă țeapăn. În cele din urmă spuse: „Aici.“

În cămăruță mai erau încă un costum, cîteva broșuri religioase, o carpetă, un scaun. Tabloul unui sfînt care schimba apa din fîntînă în untdelemn pentru candela de Paște din Ierusalim. Încă un bec, ars. Patul. Salteaua, așteptînd. A văzut atunci cu ochii minții o scenă pe care putea s-o joace. Putea să-l găsească pe proprietar, să-l dea în judecată, să-i cumpere marinarului un costum nou la Roos/Atkins, cămașă, pantofi și, la urmă, să-i dea bani pentru un bilet pînă la Fresno. Dar, cu un suspin, el i-a eliberat mîna, în timp ce era pierdută în acest joc al închipuirii încît nu a simțit cînd s-a desprins, de parcă el ar fi știut care era momentul cel mai nimerit ca să-i dea drumul.

„Puneți numai scrisoarea la poștă“, spuse el, „este francată.“ A aruncat o privire și a recunoscut timbrul obișnuit carmin de opt cenți par avion cu un avion cu reacție zburînd pe lîngă domul Capitoliului. În vîrfurile Capitoliului se afla însă o mică siluetă neagră cu brațele întinse. Oedipa nu știa ce anume se află în vîrfurile Capitoliului, dar era sigură că nu e nimic de felul acesta.

„Vă rog“, spuse marinarul. „Acum, vedeți-vă de drum. Nu este dorința dumneavoastră să rămîneți aici.“ Căută în geantă, găsi o bancnotă de 10 și una de 1, îi dădu bancnota de 10.

„O să-i dau pe băutură“, spuse el.

„Nu-ți uita prietenii“, spuse suferindul de artrită privind bancnota de 10.

„Javră“, spuse marinarul. „De ce nu ați așteptat să plece?“

Oedipa îl urmărește cum își potrivea patul ca salteaua să-i fie mai comodă. Această memorie umplută. Registrul A...

„Dă-mi o țigare, Ramírez“, spuse marinarul. „Știu că ai una.“

Să se întâmple astăzi? „Ramírez“, strigă ea. Artriticul își întoarse privirea pe gâtul său ruginit. „O să moară“, spuse ea.

„Cine nu moare?“ spuse Ramírez.

Și-l aminti pe John Nefastis, vorbind despre mașina sa și distrugerile masive de informație. Tot așa se va întâmpla când această saltea va fi în flăcări în jurul marinarului, la funeraliile sale de viking: anii de inutilitate păstrați, codificați, moartea timpurie, remușcările, pierderea iremediabilă a speranței, forma trupului celor care au dormit pe ea indiferent de viața pe care au dus-o, vor înceta să existe pentru totdeauna când va arde salteaua. O privea cuprinsă de uimire. De parcă tocmai atunci descoperise procesul ireversibil. O surprindea gândul că se poate pierde atât de mult, până și halucinațiile aparținând numai marinarului din care lumea nu va mai păstra nici o urmă. Știa, căci că îl ținuse în brațe, că suferea de DT. În spatele inițialelor era o metaforă, un *delirium tremens*, fierul de plug al rațiunii care, clătinându-se, ieșea din brazdă. Sfântul a cărui apă luminează candelă, clarvăzătorul a cărui cădere în amintire este suflarea lui Dumnezeu, paranoicul autentic pentru care totul se pune la cale în sfere vesele sau amenințătoare în centrul cărora pulsează sinele, visătorul ale cărui jocuri de cuvinte sondează tunele și puțuri vechi, fetide ale adevărului, toți se raportează în același fel la cuvânt sau la ceea ce cuvântul stă paravan ca să ne apere. Actul metaforei este, prin urmare, o împunsătură în direcția adevărului și o minciună, în funcție de locul în care te afli: înăuntru, în siguranță sau afară, pierdut. Oedipa nu știa unde se află. Clătinându-se, ieșită de pe brazdătură, alunecă într-o parte, întorcându-se cu un scîrțuit peste șanțulețele anilor pentru a

auzi din nou glasul ascuțit, grav al lui Ray Glozing, a doua sau a treia dragoste a ei din colegiu care se văicărea printre ahuri, și folosirea sincopată a limbii într-o cavitate, despre calculul infinitezimal din primul său an de studii; „dt“, Dumnezeu să-l ajute pe acest bătrîn tatuat, înseamnă și o diferențială de timp, o clipă minusculă în dispariție, în care schimbarea trebuie să fie considerată din punctul de vedere a ceea ce reprezintă de fapt, unde nu se mai poate deghiza în ceva inofensiv ca o rată medie; unde viteza se află în proiectil cu toate că proiectilul rămîne înghețat în mijlocul zborului, unde moartea se află în celulă cu toate că celula pe care o examinăm se află în stadiul maximei vitalități. Știa că marinarul văzuse lumi pe care alții nu le văzuseră, fie și numai pentru că există o magie superioară în calam-bururile inferioare, pentru că DT trebuie să înlesnească accesul la dt-urile spectrelor dincolo de soarele știut, la muzica compusă doar din singurătatea și spaima Antarc-ticii. Dar nu știa nimic care să le păstreze, cum nu știa nimic care să-l păstreze pe el. Și-a luat rămas bun, a coborît scările și a pornit-o în direcția indicată de el. Un ceas a colindat printre stîlpii de beton ai autostrăzii unde soarele nu răzbate, întîlnind bețivi, vagabonzi, pietoni, pederasți, fufe, somnambuli, dar nici o cutie poștală secretă. Dar în cele din urmă, într-un loc întunecos, a dat peste o cutie veche al cărei capac basculant era în formă de trapez, de felul celor pentru gunoi, înaltă de aproape un metru și un sfert, vopsită în verde. Pe partea mobilă erau vopsite de mîna inițialele R.E.B.U.T.. A trebuit să se uite de aproape ca să vadă punctul dintre litere.

Oedipa s-a retras în umbra unei coloane. Tot ce se poate să fi moțăit. Cînd s-a trezit, a văzut un puști dînd drumul în cutie la un pachet de scrisori. S-a apropiat și a făcut la fel cu scrisoarea marinarului cu destinația Fresno. Apoi s-a ascuns din nou și a așteptat. Către amiază, un pierde-vară tînar dintre cei obișnuiți să tragă la măsea și-a făcut apariția cu un sac; a deschis panoul pe o latură a

cutiei și a luat toate scrisorile. Oedipa l-a lăsat să ia avans cincizeci de metri, apoi a pornit pe urmele lui. Felicitându-se că cel puțin s-a gândit să-și ia pantofi cu toc plat. În umbra curierului a străbătut Piața, apoi a luat-o spre Primăria Municipală. Pe o stradă mult prea aproape de zona pietruită, mohorâtă a Centrului Civic, ca să nu fie infectată de cenușiul său, a avut *rendez-vous* și a făcut schimb de saci cu un alt curier. Oedipa s-a hotărât să-l urmărească în continuare pe primul. Nu l-a scăpat din ochi tot drumul cât a făcut calea întoarsă schimbând mereu direcția prin Piața gălăgioasă pardosită cu hîrtii și resturi, apoi pe First Street, pînă la capătul liniei de autobuz care traversează Golful, unde el a cumpărat un bilet pentru Oakland. La fel a făcut și Oedipa.

Au trecut podul, intrînd în lumina orbitoare pustie din Oakland cînd după-amiaza este în toi. Peisajul și-a pierdut varietatea. Curierul a coborît într-un cartier pe care Oedipa nu l-a putut identifica. S-a ținut după el ore în șir pe străzi ale căror nume nu le-a cunoscut niciodată, traversînd arterele care în ciuda acalmiei de la orele de după prînz erau cît pe ce s-o omoare, străbătînd cartiere sordide, urcînd pantele înghesuite cu vile, în ale căror ferestre se reflecta gol numai soarele. În cele din urmă, a luat un autobuz de Berkeley. Oedipa l-a urmat. La stația de la mijlocul arterei Telegraph curierul a coborît și, urmărindu-l, Oedipa a ajuns în dreptul unei case ce copia stilul mexican. Era locuința lui John Nefastis. Se afla în locul din care pornise și nu-i venea să creadă că trecuseră douăzeci și patru de ore. Ar fi trebuit să fie mai multe sau mai puține?

Cînd s-a înapoiat la hotel, holul era plin de delegați surdomuți cu pălării din hîrtie creponată, care imitau articolele din blană foarte răspîndite în timpul conflictului coreean, datorită afacerilor întreprinse de comuniștii chinezi. Erau cu toții beți și mai mulți bărbați au înșfăcat-o cu gîndul s-o ducă la festinul din sala de bal.

S-a zbatut încercînd să se desprindă din mulțimea care gesticula tăcută, dar era prea slabă. O dureau picioarele, gura îi mirosea îngrozitor. Au împins-o în sala de bal unde un tînăr chipeș cu o haină de tweed Harris a apucat-o de talie și a valsat-o mai multe tururi prin tăcerea hîrșită, foșnitoare, sub un candelabru mare neaprint. Fiecare cuplu aflat pe podea dansa după ideea pe care partenerul o avea în cap: tango, pas de doi, bossa-nova, slop. Dar cît va dura, se gîndea Oedipa, pînă cînd ciocnirile vor deveni un obstacol serios? Se vor produce neapărat ciocniri. Singura alternativă era o anumită ordine greu de închipuit a muzicii, un mare număr de ritmuri, toate tonalitățile simultan, o coregrafie în care cuplurile să se înlănțuie ușor, predestinat. Auzeau cu toții ceva cu un simț care în ea se atrofiase. Îl urma pe tînărul mut, moale în strînsoarea sa, așteptînd să înceapă ciocnirile. Dar nu s-a produs nici una. Fără să simtă altă atingere decît cea a partenerului, s-a lăsat dansată jumătate de oră, pînă cînd, printr-un consens misterios, au făcut cu toții o pauză. Jesús Arrabal ar fi numit așa ceva un miracol anarhist. Neavînd nici un nume la îndemînă, Oedipa era doar demoralizată. A făcut o mică reverență și a luat-o la fugă.

A doua zi, după douăsprezece ore de somn și nici un vis de care să-și amintească, și-a achitat nota la hotel și a străbătut peninsula spre sud, în direcția Kinneret. Se hotărîse pe drum, avînd timp să se gîndească la ziua precedentă, să meargă la doctorul Hilarius, psihanalistul ei, și să-i spună toată povestea. Tot ce se poate, să fie pradă colților reci și fără broboane de transpirație ale unei psihoze. Cu ochii ei a verificat un sistem REBUT: a văzut doi poștași, o cutie poștală REBUT, timbre REBUT și obliterări. Pe deasupra, imaginea cornului de poștalion mut saturînd zona Golfului. Nutrea totuși dorința ca totul să fie o închipuire – o consecință evidentă a unor răni nevindecate, a unor nevoi, a dublului

ei întunecat. Dorea să primească asigurări de la Hilarius că este o aiurită și are nevoie de odihnă, iar Trystero nu există. Dorea, de asemeni, să afle de ce, în eventualitatea că ar exista, reprezenta pentru ea o asemenea amenințare.

A oprit pe aleea ce ducea la clinica lui Hilarius la scurt timp după apusul soarelui. Cabinetul său nu părea luminat. Crengile de eucalipt se legănau în curentul de aer care plutea spre poalele dealului, supt de marea înserării. Când a ajuns la mijlocul cărării acoperite cu dale, a tresărit la zumzăitul puternic al unei insecte ce-i trecea pe lângă ureche, urmat îndată de o detunătură. Nu este o insectă, gîndi Oedipa, și în aceeași clipă, auzind încă o detunătură, a făcut legătura. În lumina ce pălea era o țintă sigură; singura direcție în care putea să meargă era spre clinică. A luat-o la fugă pînă la ușa de sticlă, a descoperit că este încuiată, cu holul în întuneric. Oedipa a pus mîna pe o piatră de lîngă un răzor și a aruncat-o spre ușă. A ricoșat. Căuta o altă piatră cînd înăuntru a apărut o formă albă, care a zburat spre ușă și a descuiat-o. Era Helga Blamm, fosta asistentă a lui Hilarius.

„Grăbiți-vă“, clănțani ea din dinți, pe cînd Oedipa se strecura înăuntru. Femeia nu mai avea mult pînă să devină isterică.

„Ce se întîmplă?“ spuse Oedipa.

„Și-a pierdut mințile. Am încercat să chem poliția, dar cu un scaun a făcut praf pupitrul de comandă.“

„Doctorul Hilarius?“

„Crede că este urmărit.“ Lacrimile lăsaseră dîre șerpuite pe pomeții sorei. „S-a închis în cabinet cu carabina.“ Un Gewehr 43, din război, își aminti Oedipa, pe care îl păstra ca suvenir.

„A tras în mine. Credeți că cineva va anunța poliția?“

„Vedeți, a tras în șase oameni“, replică Sora Blamm, conducînd-o pe Oedipa pe un culoar spre biroul său. „Ar fi mai bine dacă se anunță poliția.“

Oedipa observă că fereastra se deschide spre o linie sigură de retragere.

„Ați fi putut fugi“, spuse ea.

Blamm, care cu apă de la robinet freca nes în cești, își ridică ochii întrebător. „S-ar putea să aibă nevoie de ceva.“

„Cine crede că îl urmărește?“

„Trei indivizi cu mitraliere, a zis. Teroriști, fanatici, asta-i tot ce-am înțeles. S-a apucat să distrugă sistemul de telefon personal.“ Îi aruncă Oedipei o privire dușmănoasă. „Prea multe dame sărite de pe fix, de asta-i așa. În Kinneret nu găsești altceva. N-a mai făcut față.“

„Am fost plecată un timp“, spuse Oedipa. „S-ar putea să aflu despre ce-i vorba. Poate nu m-ar socoti o amenințare.“

Blamm se opări cu cafeaua. „N-aveți decît să-i spuneți ce vă doare și să primiți un glonț.“

În fața ușii cabinetului pe care nu-și amintea să o fi văzut vreodată închisă, Oedipa rămase stingheră un timp, întrebându-se dacă mai este în toate mințile. De ce nu o tulise prin fereastra lui Blamm și să afle din ziare urmarea?

„Cine-i?“ țipă Hilarius simțindu-i respirația sau un alt semn al prezenței.

„Doamna Maas.“

„Speer și ministerul lui să putrezească în veci în iad. Jumătate din cartușe sînt cîrpă.“

„Îmi permiteți? Putem sta de vorbă?“

„Nu mă îndoiesc că asta doriți toate“, spuse Hilarius.

„Nu sînt înarmată. Vă puteți convinge.“

„În timp ce-mi aplici o lovitură de karate în coloană, mulțumesc, nu.“

„De ce sînteți contra la tot ce spun?“

„Ascultă“, spuse Hilarius după un timp, „ai impresia că sînt un bun freudian? Am luat-o vreodată razna?“

„Din cînd în cînd făceați grimase“, spuse Oedipa, „dar asta n-are importanță.“

Răspunse cu un rîs amar, prelung. Oedipa așteptă. „Am căutat“, spuse psihanalistul din spatele ușii, „să mă supun acelui om, stafiei celui evreu arțăgos. Am căutat să cultiv credința în litera adevărului din scrierile sale, chiar cînd spunea imbecilități și se contrazicea. Era puținul pe care-l puteam face, *nicht wahr*? Un fel de penitență.“

„Și probabil o parte din mine a dorit să creadă într-adevăr – asemeni unui copilăș care ascultă un basm cu orori, știind că nu i se poate întîmpla nimic – că inconștientul va arăta ca orice încăpere odată ce lumina va fi lăsată să pătrundă. Că formele tenebroase se vor descompune numai în căluți de joacă și mobilă Biedermeyer. Că terapia îl va îmblîndi în cele din urmă, îl va aduce în societate fără teama că într-o zi va face calea întoarsă. Am vrut să am această credință în ciuda vieții mele de pînă atunci. Îți poți închipui?“

Nu putea să-și închipuie nimic, neavînd habar ce făcuse Hilarius pînă la apariția sa în Kinneret. Din depărtare se auzeau acum sirenele, tipul electronic folosit de polițiștii locali, un sunet ca un fluierat amplificat de un sistem de apel public. Cu o obstinație lineară, deveneau tot mai stridente.

„Da, le aud“, spuse Hilarius. „Crezi că mă poate apăra cineva de fanaticii ăștia. Intră și prin pereți. Se reproduc: fugi din fața lor, dai colțul și, iată-i, din nou sosesc să te ridice.“

„Am o rugămintă“, spuse Oedipa. „Să nu trageți în polițiști, sînt de partea dumneavoastră.“

„Israelienii au acces la toate uniforme cunoscute“, spuse Hilarius. „Eu nu pot garanta securitatea «poliției». Mă tem că n-ai putea garanta locul unde mă vor duce dacă m-aș preda.“

Îi auzea pașii prin cabinet. Din noapte veneau spre ei sunete de sirenă nepămîntene. „Știu să fac o grimasă“, spuse Hilarius. „Una pe care n-ai văzut-o. Nimeni din această țară n-a văzut-o. Am făcut-o numai o dată în viață și poate că în Europa Centrală mai trăiește încă, cine știe în ce stare de ruină vegetală, tînărul care a văzut-o. Ar avea acum vîrsta dumitale. Nebun incurabil. Îl cheamă Zvi. Spune-le «polițiștilor», sau cum își spun astă-seară, că sînt în stare să fac din nou grimasa aceea. Că are o rază efectivă de o sută de metri și cine are ghinionul să o vadă cade pentru totdeauna în celula subterană întunecată, printre stihiiile înspăimîntătoare, iar trapa se închide irevocabil. Mulțumesc.“

Sirenele ajunseseră în fața clinicii. A auzit portiere trîntindu-se, polițiști strigînd, brusc o izbitură puternică, semn că pătrundeau în clădire. Ușa cabinetului s-a deschis atunci. Hilarius a apucat-o de încheietura mîinii, a tras-o înăuntru, a încuiat din nou ușa.

„Iată-mă ostatică acum“, spuse Oedipa.

„Aha!“ spuse Hilarius, „dumneata ești.“

„Dar cu cine credeți că ...“

„Discutam cazul meu? Cu un altul. Există eul, există ceilalți. Știi, constatăm că, sub efectul LSD, deosebirea începe să dispară. Eul nu mai are contur clar. Dar eu nu m-am drogat niciodată, am preferat paranoia relativă cînd cel puțin știu cine sînt eu și cine sînt ceilalți. Poate din același motiv ai refuzat și dumneata să participi, doamnă Maas?“ ținea arma în bandulieră și o privea radios. „Buun. Presupun că ai un mesaj de transmis. Din partea lor. Care-i mesajul?“

Oedipa ridică din umeri. „Să nu vă eschivați de la răspunderile dumneavoastră sociale“, sugera ea. „Să acceptați principiul realității. Sînt mai mulți și au arme superioare.“

„Vai, mai mulți. Și acolo au fost mai mulți.“ O privea cu o expresie sfioasă.

„Unde?”

„Unde am făcut grimasa aceea. Unde mi-am făcut internatul.”

A înțeles atunci cu aproximație despre ce vorbea, dar ca să-l oblige la un răspuns mai precis îl întrebă din nou „Unde”.

„La Buchenwald”, replică Hilarius. Se auzeau acum bătăile în ușă ale polițiștilor.

„E înarmat”, strigă Oedipa, „iar eu sînt înăuntru.”

„Cine sînteți, doamnă?” Îi spuse. „Cum se scrie prenumele?” O întrebă de adresă, vîrstă, număr de telefon, rude apropiate, ocupația soțului, pentru anunțul din presă. În acest timp Hilarius cotrobăia în birou să-și facă rezervă de muniție. „Îl veți convinge să renunțe?” a vrut să știe polițistul. „Televiziunea ar dori să ia cîteva imagini prin fereastră. I-ați putea reține atenția?”

„Stați așa”, îl povățui Oedipa, „vom vedea.”

„Jucați bine cu toții”, aprobă Hilarius din cap.

„Credeți, prin urmare”, spuse Oedipa, „că încearcă să vă ducă în Israel să vă judece cum au făcut cu Eichmann?” Psihanalistul continua să aprobe. „De ce? Ce-ați făcut la Buchenwald?”

„Am studiat”, i-a spus Hilarius, „demența provocată pe cale experimentală. Un evreu catatonic valora la fel de mult ca și unul mort. Cercurile liberale din SS considerau că este mai uman.” Așa că se năpustiseră asupra pacienților cu metronoame, șerpi, viniete brechtiene la miez de noapte, operații pentru extirparea unor glande, halucinații cu lanterna magică, medicamente noi, amenințări enumerate la difuzoare ascunse, hipnotism, orologii care mergeau în sens opus și grimase. Hilarius avusese în sarcină grimasele. „Aliații eliberatori”, se lăsă el în voia amintirilor, „au sosit, din păcate, înainte ca noi să adunăm date suficiente. În afară de unele succese spectaculoase, ca Zvi, nu prea aveam pe ce să ne bazăm, statistic vorbind.” Zîmbi cînd îi văzu expresia feței. „Da, mă urăști. Dar nu

m-am străduit să ispășesc? Dacă eram nazist adevărat, îl preferam pe Jung, *nicht wahr*? Dar l-am preferat în schimb pe Freud, evreul. În viziunea lui Freud asupra lumii, nu există nici un Buchenwald. După el, de îndată ce lumina ar fi lăsată să pătrundă, Buchenwald ar deveni un teren de fotbal, în camerele de strangulare copii bucălați ar învăța arta aranjamentelor florale și solfegiul. La Auschwitz cuptoarele s-ar converti în fursecuri și torturi de nuntă, iar rachetele V-2 în locuințe publice pentru spiriduși. M-am silit să cred toate astea. Am dormit trei ore pe noapte încercând să nu visez și le-am petrecut pe celelalte douăzeci și unu încercând să dobândesc credința prin forță. Și totuși, penitența mea nu a fost suficientă. Au sosit ca îngerii morții să mă ia, în pofida tuturor străduințelor mele.“

„Cum merge?“ întrebă polițistul.

„Splendid“, spuse Oedipa. „O să vă anunț când nu mai este nici o speranță.“ A observat atunci că Hilarius își lăsase Gewehr-ul pe birou și se afla la celălalt capăt al încăperii încercând după toate aparențele să deschidă o cartotecă. Ridică pușca, o îndreaptă spre el și spuse: „Ar trebui să vă omor.“ Știa că o lăsase dinadins ca ea să o poată lua.

„Nu pentru asta ai fost trimisă?“ O privi zbanghiu, scoase limba.

„Am venit“, spuse ea, „cu speranța că discutând cu dumneavoastră voi scăpa de o fantasmă.“

„Bucură-te de ea!“ strigă Hilarius, fioros. „Ce vă mai rămîne? ține-o strîns de micuțul ei tentacul, nu-i lăsa pe freudieni s-o pună pe ducă cu vorbe mieroase sau pe farmaciști s-o otrăvească pînă dispăre. Orice ar fi, nu o lăsa să-ți scape, fiindcă atunci când o pierzi, ajungi să valorezi tot atît pentru ceilalți. Nu mai ești.“

„Veniți“, strigă Oedipa.

În ochii lui Hilarius se iviră lacrimi. „Nu tragi?“

Polițistul încercă ușa. „E încuiată, ei“, spuse.

„Aruncați-o în aer”, urlă Oedipa, „și Hitler Hilarius aici o să facă nota.”

Afară, în timp ce mai mulți polițiști agitați se apropiau de Hilarius ținând în sus cămăși de forță și bastoane de cauciuc care se vor dovedi de prisos, iar trei ambulante rivale își schimbau direcția împiedicându-se una de alta pe peluză, tot căutând prin trucuri poziția cea mai avantajoasă și făcând-o pe Helga Blamm să-i ocărăască printre suspine pe șoferi, Oedipa a zărit printre reflectoare și mulțimea de gură-cască un car al postului KCUF, iar în el pe soțul ei Mucho, care-și revărsa vorbele dulci într-un microfon. S-a strecurat pe lângă tăcăniturile becurilor cu bliț și și-a vîrît capul pe ferestruică. „Bună.”

Mucho a apăsat pe butonul care-l scotea din emisie cînd tușea, dar a surîs numai. I s-a părut straniu. Cum se poate auzi un surîs? Oedipa intră, căutînd să nu facă zgomot. Mucho îi împinse microfonul în față, mormăind „Ești în emisie, poartă-te firesc.” Apoi cu glasul pe care-l avea cînd transmitea pe o notă gravă, „Cum vi s-a părut acest incident cumplit?”

„Cumplit”, spuse Oedipa.

„Minunat”, spuse Mucho. A rugat-o să continue și să le povestească pe scurt ascultătorilor ce se întîmplase în cabinet. „Mulțumesc, doamnă Edna Mosh”, încheie el, „pentru relatarea dumneavoastră ca martor la acest asediu dramatic al clinicii Hilarius. Aici carul 2 KCUF, care vă dă din nou legătura cu «Rabbit» Warren în studio.” Scoase aparatura din priză. Ceva nu prea era în regulă.

„Edna Mosh?” spuse Oedipa.

„O să iasă bine”, spuse Mucho. Am ținut seama de denaturarea produsă pe această instalație și atunci cînd se trece pe bandă.”

„Unde îl duc?”

„La spitalul comunal, bănuiesc”, spuse Mucho, „unde va fi ținut sub observație. Mă întreb ce-i de observat.”

„Israelieni“, spuse Oedipa, „intrînd pe fereastră. Dacă nu apare nici unul, e nebun.“ Se apropiară cîțiva polițiști și au conversat o vreme. I-au spus să rămînă pe-aproape, în Kinneret, în eventualitatea că se declanșează o acțiune judecătorească. În cele din urmă s-a întors la mașina ei închiriată și l-a urmat pe Mucho la studio. El era în emisie în schimbul de noapte de la 1 la 6.

În hol, lîngă camera de unde se auzea tăcănitul teletipului, în timp ce Mucho își bătea la mașină povestea, sus la el, în birou, Oedipa a dat peste Caesar Funch, directorul de program. „Mă bucur nespun că v-ați întors“, o salută el, vizibil încurcat că nu-și mai amintea prenumele ei.

„O?“ spuse Oedipa, „și care-ar fi motivul.“

„Ca să fiu sincer“, se mărturisi Funch, „de cînd ați plecat Wendell n-a mai fost același om.“

„Și cine“, spuse Oedipa montîndu-se, pentru că Funch avea dreptate, „rogu-vă, a fost, Ringo Starr?“ Funch se făcu mic. „Chubby Checker?“ îl urmări spre vestibul, „Righteous Brothers? Și de ce-mi spuneți mie?“

„Toți la un loc“, spuse Funch, încercînd să-și ascundă capul, „doamnă Maas.“

„O, spune-mi Edna. Ce vrei să spui?“

„În spate“, se jeluia Funch, „i se spune Frații N. Își pierde identitatea, Edna, n-am cum să mă exprim altfel. Cu fiecă zi, Wendell este mai puțin el însuși și mai generic. Intră la o ședință și dintr-o dată sala se umple de oameni, înțelegi? Este o adunare de oameni mobilă.“

„E numai închipuirea dumitale“, spuse Oedipa, „iar fumezi țigările alea fără litere tipărite pe ele.“

„O să vezi. Nu-ți bate joc de mine. Trebuie să fim solidari. Cui îi mai pasă de el?“

Se așeză apoi singură pe o bancă lîngă studioul A, ascultînd cum Rabbit Warren, colegul lui Mucho, învîrte discurile. Mucho coborî ținînd în mînă exemplarul său, învăluit într-o seninătate pe care nu o văzuse niciodată.

Înainte își încovoia umerii și clipea des, dar ambele ticuri dispăruseră. „Așteaptă“, surîse el micșorîndu-se pe măsură ce se îndrepta spre celălalt capăt al holului. Îl cercetă de la spate, încercînd să vadă emanații de lumini multicolore, nimburi.

Mai era timp pînă la intrarea lui în emisie. Au mers la un bar din centru, unde se servea și pizza, și s-au privit prin lentila de aur brăzdată a unei halbe cu bere.

„Cum o mai duci cu Metzger?“ spuse el.

„Nu-i nimic între noi“, spuse ea.

„Adică, s-a terminat“, spuse Mucho. „Mi-am dat seama cînd vorbeai la microfon.“

„Asta-i bine“, spuse Oedipa. Nu-și putea închipui ce expresie avea el.

„Este extraordinar“, spuse Mucho, „totul a fost – așteaptă. Ascultă.“ Nu a auzit nimic neobișnuit. „Sînt șaptesprezece viori pe banda aceea“, spuse Mucho, „iar una din ele – nu pot să-mi imaginez unde a fost, pentru că aici e monofonie, la naiba.“ S-a lămurit atunci că vorbea despre muzica de ambianță. Se prelingea în local de cînd intraseră, în felul său subliminal, neidentificabil; instrumente cu coarde, orgă, alămuri în surdină.

„Despre ce-i vorba?“ spuse ea, cu un sentiment de neliniște.

„Coarda Mi de la vioara sa“, spuse Mucho, „este un diez mult prea ascuțit. Imposibil să fie un muzicant de studio. Crezi că în cazul său s-ar putea aplica metoda reconstituirii dinozaurului luînd drept bucata de os aceea singură coardă, Oed? Numai notele din bucată. Închipuie-ți urechea, apoi musculatura mîinilor și brațelor și la urmă omul întreg. Dumnezeu, ce minunat ar fi!“

„La ce-ar servi?“

„El a fost real. N-a fost nimic artificial în muzica aceea. Dacă vor, se pot dispensa de muzicanți în carne și oase. Așază la puterea corespunzătoare toate sunetele secundare care trebuie și se va auzi ca o vioară. Așa cum

eu..." avu o ezitare înainte ca un zîmbet să-i strălucească pe chip, „o să crezi că-s nebun, Oed. Dar pot să fac același lucru invers. Să ascult orice gen de muzică și apoi s-o descompun. Analiză spectrală, în gînd. Pot să descompun acorduri și timbruri, cît și cuvinte în armoniile și frecvențele lor de bază, la intensitatea lor diferită și apoi să le ascult, fiecare ton în puritatea sa, dar toate în același timp.“

„Cum izbutești?“

„E ca și cum aș avea un canal pentru fiecă ton“, spuse Mucho stîrnit, „iar dacă am nevoie de mai multe, mă dilat. Mai adaug ce am nevoie. Nu știu cum se întîmplă, dar, mai nou, izbutesc același lucru și cu oamenii care vorbesc. Spune «bunătațe, ciocolatie, consistentă»“.

„Bunătațe, ciocolatie, consistentă“, spuse Oedipa.

„Da“, spuse Mucho și tăcu.

„Ei, *cum e*?“ întrebă Oedipa după cîteva minute, cu o notă de iritare în glas.

„Am remarcat asta într-una din nopțile trecute, ascultîndu-l pe Rabbit cum transmite o reclamă. Indiferent de vorbitor, spectrele de putere diferită sînt aceleași, cu o variație de cîteva procente neînsemnate. Așa că tu și Rabbit aveți ceva comun în acest moment. Mai mult. Toți cei care rostesc cuvinte identice sînt aceeași persoană dacă spectrele sînt identice, numai că nu se produc în același timp, pricepi? Dar timpul este arbitrar. Îți alegi punctul zero unde vrei, în acest fel poți să variezi timpul fiecăruia pînă ce toate coincid. Atunci ai obține acest cor imens, Dumnezeule, poate de două sute de milioane, rostind cu toții «bunătațe, ciocolatie, consistentă» și toți ar avea același glas.“

„Mucho“, spuse ea, tulburată dar cochetînd totodată cu o bănuială cumplită. „Asta vrea să spună Funch cînd îți descrie apariția ca aceea a unei săli pline de oameni?“

„Asta și sînt“, spuse Mucho, „pe bune. Toți sîntem la fel.“ O privea fix, avusese poate viziunea sa asupra

consensului, așa cum alții au orgasmul, cu fața destinsă acum, prietenoasă, calmă. Nu-l cunoștea. Dintr-o zonă tenebroasă a frunții se ivi panica. „Acum, ori de câte ori îmi pun casca“, continuase el, „înțeleg ce găsesc acolo. Când puștii cântă *She loves you*, Ea te iubește, ei bine, ea iubește, ea este orice număr de oameni, din întreaga lume, în diferite momente din trecut, de culoare diferită, dimensiune, vîrstă, formă, distanță mai mare sau mai mică de moarte, dar ea iubește. Iar *te* este oricine, chiar și ea. Știi, Oedipa, vocea umană este un miracol nemaipomenit.“ Ochii îi erau umezi, reflectînd culoarea berii.

„Iepuraș“, spuse ea, neputincioasă, neștiind cum să-l ajute și temîndu-se pentru el.

El puse pe masă între ei o sticlută de plastic transparent. Oedipa se uită la pilulele dinăuntru și atunci înțelese. „Halucinogene?“ spuse ea. Mucho îi răspunse cu un surîs. „De unde le procuri?“ Știind.

„Hilarius și-a lărgit programul ca să-i includă și pe soți.“

„Ascultă“, spuse Oedipa încercînd să fie practică. „De cînd le iei?“

Sincer nu putea să-și reamintească.

„Totuși, s-ar putea să nu fii încă D.D.“

„Oed“, privind-o nedumerit, „nu devii dependent de droguri. Nu înseamnă că ești toxicoman. Le iei pentru că sînt bune. Pentru că auzi și vezi tot felul de lucruri, cu miros și gust cum nu ai mai întîlnit. Pentru că lumea este atît de bogată. E fără sfîrșit, iepuraș. Ești o antenă, care își trimite alcătuirea la un milion de vieți pe noapte, iar ele sînt și viețile tale.“ Acum avea expresia cunoscută, răbdătoare, maternă. Oedipa ar fi vrut să-i dea una peste gură. „Cîntecele nu numai că spun ceva, ele sînt ceva prin sunetul lor pur. Ceva nou. Și visurile mele s-au schimbat.“

„Grozav.“ Mișcîndu-și pletele de cîteva ori, furioasă. „Au dispărut coșmarurile? Bravo. Prin urmare, micuța ta

nouă prietenă, n-are importanță cine e, a izbutit, într-adevăr. La vîrsta asta, știi, au nevoie să doarmă cît mai mult.“

„Nu-i la mijloc nici o fată, Oed. Lasă-mă să-ți explic. Visul urît pe care-l aveam tot timpul cu parcul acela de mașini, îți amintești? N-am putut niciodată nici măcar să-ți povestesc despre el. Dar acum sînt în stare. Nu mă mai supără. Numai firma parcului, ea mă speria. Visam că-mi vedeam de treabă ca de obicei și, deodată, fără să fiu prevenit în vreun fel, apărea semnul.... Parcul făcea parte din *National Automobile Dealer's Association*. NADA. Doar scîrțîitul acestei plăci metalice care rostea nada, nada pe fundalul cerului albastru. Mă trezeam în țipete.“

Își amintea. De acum nu se va mai speria, cît va avea pilulele. Îi era greu să facă loc ideii că atunci cînd l-a părăsit plecînd la San Narciso, l-a văzut pe Mucho pentru ultima oară. Între timp, o bună parte din el se risipise.

„O, ascultă acum“, spunea el. „Oed, încearcă să mă urmărești.“ Dar ea nu mai era în stare să spună nici măcar ce melodie era.

Cînd a sosit timpul să se înapoieze la postul de radio, Mucho a arătat cu capul spre pilule. „Ia-le, dacă vrei.“ Ea a dat din cap în semn că nu le vrea.

„Te întorci la San Narciso?“

„Da, diseară.“

„Dar polițaii?“

„Voi fi o evadată.“ Mai tîrziu nu și-a amintit dacă și-au mai spus ceva. La radio s-au sărutat cu toții, luîndu-și „la revedere.“ Depărtîndu-se, Mucho fluiera ceva complicat, dodecafonic. Oedipa a rămas cu fruntea rezemată de volan și i-a venit în minte gîndul că trebuia să-l întrebe despre obliterarea Trystero de pe scrisoarea lui. Dar acum era prea tîrziu ca să mai aibă importanță.

capitolul șase

Cînd s-a înapoiat la Motel Echo, i-a găsit pe Miles, Dean, Serge și Leonard cu toate instrumentele, grupați pe trambulina de la capătul piscinei și în jurul ei, atît de imperturbabili și imobili ca și cum un fotograf, nevăzut de Oedipa, îi poza pentru o copertă de album.

„Ce se întîmplă?” întrebă Oedipa.

„Junele tău“, replică Miles, „Metzger, i-a pus-o pe bune lui George, altistul. Flăcăul e harcea-parcea de durere.“

„Așa e, doamnă“, spuse Serge „chiar am scris un cîntec pe tema asta, iar orchestrația mă pune în prim-plan numai pe mine. Sună așa:

Cîntecul lui Serge

Ce noroc are un băiat ce face surf
De amorul unei puștance ce face surf
Cînd toți motanii Humbert Humbert
Se reped mari și lihniți?
Pentru mine, copila-i femeie
Pentru el doar o puștancă-n plus;
De ce dau mereu tîrcoale, de ce ea nu mă vrea-n cale
Și mă pune pe jar?
Hei, hei, cum ea departe s-a dus—us,
Alta a trebuit să-mi găsesc,
Iar generația mai coaptă
M-a învățat cum să procedez—
Cu o fetiță de opt ani aseară rendez-vous am avut,

Dansează swing ca și mine,
Noaptea ne vezi, dacă vrei, în spatele școlii 33,
Pe terenul de joc,
Și e ceva grozav de tot.

„Vreți să-mi comunicați ceva“, spuse Oedipa.

I-au spus atunci în proză. Metzger și puștoaica lui Serge fugiseră în Nevada, ca să se căsătorească. Luat la întrebări, Serge a recunoscut că partea cu fetița de opt ani era, pînă în acel moment, doar o închipuire, dar că își făcea conștiincios rondul pe terenurile de joacă și în orice zi putea să vină cu vești. În camera Oedipei, pe televizor, Metzger lăsase o notă în care o ruga să nu-și facă griji în privința moștenirii, că un alt avocat de la Warpe, Wistfull, Kubitschek și McMingus preluase executarea testamentului, că cei de la firmă vor lua legătura cu ea, că problema fusese reglementată și la tribunal. Nici o vorbă că Oedipa și Metzger au fost vreodată mai mult decît coexecutori.

Ceea ce trebuie să însemne, gîndi Oedipa, că asta-i tot ce-am fost. S-ar fi convenit să se simtă disprețuită la modul mai clasic, dar altele o frămîntau. După ce a despachetat, a încercat mai întîi să intre în legătură cu Randolph Driblette, regizorul. După aproape zece bîzîituri, a răspuns o doamnă în vîrstă: „Regret, nu avem de spus nimic.“

„Cine-i la aparat?“ întrebă Oedipa.

Suspin. „Mama. Se va face un anunț mîine la prînz. Îl va citi avocatul nostru.“ A închis. Ce dracu, se întrebă Oedipa: ce i se întîmplase lui Driblette? S-a hotărît să sune mai tîrziu. A găsit numărul Profesorului Emory Bortz în cartea de telefon și a fost mai norocoasă. I-a răspuns o soție, pe nume Grace, secondată de un grup de copii. „Pregătește ciment pentru un patio“, îi spuse Oedipei. „Este un amuzament extrem de bine organizat, care a început cam din aprilie. Stă la soare, bea bere cu

studentii, azvîrle cu sticle după pescăruși. Mai bine ați vorbi cu el înainte să ajungă în acest stadiu. Maxine, de ce nu arunci cu asta după fratele tău, se mișcă mai ușor ca mine. Știați că Emory a pregătit o nouă ediție a lui Wharfinger? Va apărea la.....“ dar data fu ștearsă de un trosnet puternic, rîs de copil smintit, guițat strident. „O, Doamne, ați văzut un infanticid pînă acum? Grăbiți-vă încoace. Este poate singura dumneavoastră șansă.“

Oedipa a făcut un duș, și-a pus un tricou, fustă și pantofi de tenis, și-a răsucit părul studentește, s-a machiat discret. Recunoscînd, cu un vag sentiment de spaimă, că nu Bortz îi răspunsese, sau Grace, ci Trystero.

În mașină, pe șosea, a trecut pe lîngă anticariatul lui Zapf și s-a speriat văzînd o grămadă de moloz carbonizat în locul unde doar cu o săptămîină în urmă se ridica prăvălia. Se mai simțea încă miros de piele arsă. S-a oprit și a intrat în magazinul de alături cu obiecte de surplus ale guvernului. Proprietarul a informat-o că Zapf, idiotul dracului, și-a dat foc la propriul magazin ca să obțină asigurarea. „Dacă ar fi bățut vîntul“, mîrîi acest virtuos, „vîlvătaia m-ar fi luat cu ea. Și așa complexul e făcut să dureze 5 ani. Dar putea Zapf să aibă răbdare? Cărți.“ Aveai sentimentul că numai din bună creștere se abține să nu scuipe. „Vrei să vinzi la mîna a doua“, o povățui el pe Oedipa, „atunci vezi ce se cere. În acest sezon lumea vrea carabine. Chiar în dimineța asta a cumpărat unul două sute pentru o brigadă de instrucție. Vindeam și 200 de brasarde cu zvastică, dar n-am mai avut, fir-ar să fie.“

„Zvastici de surplus ale guvernului?“ spuse Oedipa.

„Da' de unde“, îi făcu el cu ochiul, ca unul care știe multe. „Am o fabricuță lîngă San Diego“, i-a spus, „am cam doisprezece negrotei, nu-i mare scofală să confecționeze brasardele de odinioară. O să vă surprindă cît de repede se vinde articolașul. Am făcut reclamă în reviste cu femei goale și a trebuit să mai angajez doi negrotei ca să se ocupe de comenzile prin poștă.“

„Cu cine am onoarea?” spuse Oedipa.

„Winthrop Tremaine”, fu răspunsul istețului întreprinzător. „Winner, mai pe scurt. Aflați că acum sîntem în curs să perfectăm un contract cu unul din marile magazine de confecții din Los Angeles, ca să lansăm uniforme SS pentru toamnă. Pentru începutul de an școlar, avem în vedere un lot măsura 37, talia adolescenți. Sezonul următor vom acoperi toate vîrstele și vom scoate o variantă modificată pentru fete. Cum vi se pare?”

„O să vă înștiințez. N-am să vă uit.” A plecat, întrebîndu-se dacă nu ar fi fost cazul să-i zică una sau să trimită spre el unul din cele douăsprezece obiecte boante, greoaie, de surplus, care erau la îndemînă. N-ar fi avut nici un martor. De ce n-o făcuse?

Ți-e frică și de umbra ta, își spuse, închizîndu-și cu un pocnet centura de siguranță. Asta-i America, trăiești în ea, te faci că nu vezi așa ceva. Lași lucrurile să se desfășoare. Mîna sălbatic pe autostradă uitîndu-se după autoturismele Volkswagen. Cînd a intrat pe lotul cu case unde locuia Bortz, o așezare riverană în stilul Fangoso Lagoons, tremura numai și avea o ușoară greață în stomac.

I-a deschis o bondoacă grăsană, mînjită pe față cu o substanță albastră. „Bună”, spuse Oedipa, „ești probabil Maxine.”

„Maxine e în pat. A vrut să-l lovească pe Charles cu o sticlă de bere de la tati, dar sticla a ieșit prin geam și mami i-a tras cîteva pe fund. Dacă aș fi mama ei, aș îneca-o.”

„Să nu te gîndești niciodată să folosești acest procedeu”, spuse Grace Bortz, materializîndu-se din camera de zi întunecată. „Poftiți înăuntru.” Cu un șervețel umed s-a apucat să șteargă fața copilei.

„Cum ați reușit să scăpați de copii?”

„Nu am copii”, spuse Oedipa, urmînd-o în bucătărie.

Grace păru surprinsă. „Există un fel de a fi hărțuit“, spuse ea, „pe care ajungi să-l recunoști. Am crezut că se datorează numai copiilor. Poate mă înșel.“

Emory Bortz era întins pe jumătate într-un hamac, înconjurat de trei studenți, doi băieți și o fată, puhavi de băutură, și o adunătură impresionantă de sticle de bere goale. Oedipa ochi una plină și se așeză pe iarbă. „Aș dori să aflu“, se avîntă ea prompt, „ceva despre Wharfinger personajul istoric. Nu atît despre Wharfinger dramaturgul.“

„Shakespeare personajul istoric“, mormăi prin barbă unul dintre studenți, deschizînd încă o sticlă. „Marx personajul istoric. Iisus personajul istoric.“

„Are dreptate“, ridică din umeri Bortz, „sînt morți. Ce-a rămas?“

„Cuvinte.“

„Ia cîteva cuvinte“, spuse Bortz. „Despre ele putem să discutăm.“

„«Stol sfînt de stele nu abat, cred eu»“, cită Oedipa, „«Osînda de-a-ntîlni pe Trystero.» *Tragedia curierului*, Actul IV, Scena 8.“

Bortz o privea clipind. „Și“, spuse el, „cum ai intrat în Biblioteca de la Vatican?“

Oedipa îi arată volumul cartonat și, în el, versul. Se chiora la pagină, în timp ce mîna îi umbla după o altă bere. „O, Doamne“, vesti el, „ne-au furat, pe mine și pe Wharfinger, au făcut cu noi ca Bowdler, numai că în sens invers sau cam așa ceva.“ Deschise cartea la primele pagini să vadă cine reeditase ediția Wharfinger îngrijită de el. „I-a fost rușine s-o semneze. La naiba. Va trebui să scriu editurii. K. da Chingado & Company: a auzit cineva de ea? New York.“ Cercetă la soare o pagină sau două. „Ofset.“ Își apropie nasul de text. „Greșeli de tipar. Pff. Corupt.“ Azvîrli cartea pe iarbă și o privi cu scîrbă. „Așadar, cum au intrat *ei* la Vatican?“

„Ce se află la Vatican?“ întrebă Oedipa.

„O *Tragedia curierului* pornografică. N-am ajuns s-o văd decît în '61, altfel aş fi semnalat-o printr-o notă în ediția mea mai veche.“

„*Tragedia* de la la Teatrul Tank n-a fost pornografică?“

„Piesa pusă în scenă de Randy Driblette? Nu, am considerat că era de o moralitate tipică.“ Privirea lui tristă o ocoli oprindu-se pe un crîmpei de cer. „Driblette a fost de o moralitate aparte. Nu s-a simțit răspunzător față de cuvînt, e adevărat, dar față de cîmpul invizibil care formează ambianța piesei, față de spiritul ei, a dovedit întotdeauna o mare fidelitate. Dacă cineva ar fi avut puterea de a-l evoca pe Wharfinger personajul istoric pe care-l dorești, Randy ar fi fost acela. N-am cunoscut niciodată pe nimeni care să fie atît de aproape de autor, de microcosmosul piesei care, foarte probabil, a constituit ambianța spiritului viu al lui Wharfinger.“

„Dar vorbești la trecut“, spuse Oedipa, cu inima bătîndu-i puternic și îi reveni în minte bătrîna doamnă care i-a răspuns la telefon.

„N-ai auzit?“ Toți o priveau. Moartea trecea repede, fără umbră, printre sticlele golite de pe iarbă.

„Randy a intrat în Pacific acum două nopți“, i-a spus fata în cele din urmă. Avusese tot timpul ochii roșii. „Îmbrăcat în costumul lui Gennaro. E mort și ce facem noi acum e un priveghi.“

„Am încercat să-l sun de dimineată“, a fost tot ce a găsit cu cale să spună Oedipa.

„S-a petrecut imediat după strîngerea decorului din *Tragedia curierului*“, spuse Bortz.

Numai cu o lună înainte, următoarea întrebare a Oedipei ar fi fost „De ce?“ Dar acum a rămas tăcută, așteptînd, de parcă iluminarea avea să vină de la sine.

Mă golesc tot mai mult, spuse ea în gînd – simțindu-se ca o perdea ce filfîie la o fereastră sus de tot, care pînă atunci se mișcase afară deasupra abisului – mi-i iau unul

cîte unul. Psihanalistul meu, urmărit de israelieni, a înnebunit, soțul care ia halucinogene, orbecăie ca un copil, afundîndu-se tot mai mult în încăperile întortocheate, fără de sfîrșit ale palatului de turtă dulce al sinelui și îndepărtîndu-se iremediabil de ceea ce credeam că este dragostea veșnică, singurul bărbat cu care am avut o legătură de cînd m-am măritat a fugit cu o depravată de 15 ani, iar cel care mă putea călăuzi înapoi spre Trystero și-a luat viața. Unde mă aflu?

„Îmi pare rău“, adăugă Bortz privind-o.

Oedipa nu s-a lăsat copleșită de gînduri. „S-a folosit numai de acesta“, arătînd spre volumul cartonat, „pentru scenariu?“

„Nu.“ Încruntîndu-se. „A folosit volumul broșat, ediția mea.“

„Dar în seara cînd ați văzut piesa ...“ Prea mult soare strălucea pe sticle, tăcerea îi învăluia. „Cum a încheiat actul IV? Ce versuri a rostit Driblette, Gennaro, cînd stăteau cu toții în cerc lîngă lac, după miracol?“

„«Cel ce ca Thurn și Taxis l-am știut»“, a recitat Bortz, „«Căzut e sub pumnal de Thor ținut,/ Iar cornul lui de aur a tăcut.»“

„Întocmai“, aprobară studentii, „da, da.“

„Asta a fost tot? Dar restul? Celălalt cuplet?“

„În textul pe care eu personal îl folosesc“, spuse Bortz, „celălalt cuplet are ultimul rînd suprimat. Cartea de la Vatican este doar o parodie obscenă. Sfîrșitul «Osînda c-ai sfidat pe Angelo» a fost adăugat de tipograful ediției format in-cvarto de la 1687. Versiunea «Whitechapel» este coruptă. Așa că Randy a procedat cum nu se poate mai bine – a eliminat cu totul partea îndoielnică.“

„Dar în seara cînd am fost eu“, spuse Oedipa, „Driblette a folosit versurile din ediția de la Vatican, a rostit cuvîntul Trystero.“

Expresia lui Bortz a rămas neschimbată. „El hotăra. Era și regizor și actor, nu?”

„Dar ar fi doar“, gesticula descriind cercuri cu mâinile, „doar o toană? Să folosești un cuplet ca acela fără să spui nimănui?”

„Pe Randy“, își aminti al treilea student, un tinerel îndesat cu ochelari cu ramă de baga, „cînd ceva îl rodea pe dinăuntru, trebuia, de regulă, cum-necum, să se manifeste pe scenă. Poate s-a uitat la mai multe versiuni ca să simtă mai bine spiritul piesei, nu neapărat cuvintele, și așa a dat peste volumul dumatăle cartonat, care conține modificarea.”

„Atunci“, trase Oedipa concluzia, „e foarte probabil că în viața sa personală a intervenit ceva, că în seara aceea s-a petrecut o schimbare care l-a afectat puternic și asta l-a determinat să introducă versurile.”

„Poate că da“, spuse Bortz, „poate că nu. Crezi că mintea unui om este o masă de biliard?”

„Sper să nu fie așa.”

„Hai înăuntru, să-ți arăt niște poze obscene“, o invită Bortz ridicîndu-se cu o răsucire din hamac. I-au lăsat pe studenți bînd bere. „Microfilme neautorizate ale ilustrațiilor din ediția de la Vatican. Scoase clandestin în '61. Am fost acolo cu o bursă împreună cu Grace.”

Au intrat într-o încăpere care servea ca birou și atelier. Undeva în casă țipau copiii, un aspirator scîncea. Bortz trase jaluzelele, se uită pe sărite la diapozitivele dintr-o cutie, alese o mîină, dădu drumul la un proiector și îl îndreptă spre perete.

Ilustrațiile erau gravuri în lemn, executate cu acea grabă rudimentară de a vedea produsul finit care-l trădează pe amator. Pornografia autentică ne este oferită de profesioniști care au o imensă răbdare.

„Artistul e anonim“, spuse Bortz, „ca și poetașul care a rescris piesa. Uite-l pe Pasquale, ți-l amintești, unul din băieții răi? Se căsătorește, într-adevăr, cu mama sa și

există o scenă întreagă cu noaptea nunții.“ Schimbă diapozitivele. „Te ajută să-ți faci o idee în mare. Observă cît de des planează în fundal figura morții. Furia ca reacție morală ține de o epocă mai îndepărtată, este medievală. Puritanii nu au cunoscut niciodată o asemenea violență. Poate cu excepția scurvhamiților. D'Amico e de părere că această ediție a fost o idee scurvhamită.”

„Scurvhamită?”

Robert Scurvham a întemeiat, în timpul domniei lui Carol I, o sectă din puritanii cei mai puri. Ideea lor fixă avea de-a face cu predestinarea. Era de două feluri. Pentru un scurvhamit nimic nu era întîmplător, Creația era o mașină uriașă, complicată. Dar o parte a ei, partea scurvhamită, se conforma voinței lui Dumnezeu, care o pusese în mișcare. Restul se conforma unui Principiu opus, ceva orb, fără suflet, un mecanism inuman, care duce la moarte veșnică. Ideea era de a converti cît mai mulți la frăția teologică și evlavioasă a scurvhamiților. Dar, fără să știe cum, puținii scurvhamiți aleși s-au trezit privind cu fascinație morbidă în mașinăria de ceasornic sclipitoare a damnaților, iar asta avea să le fie fatal. Perspectiva încîntătoare a anihilării i-a cucerit pe rînd pînă cînd n-a mai rămas nimeni în sectă, nici chiar Robert Scurvham, care, asemeni unui căpitan de navă, a plecat ultimul.

„Ce-a avut Richard Wharfinger de-a face cu ei?” a întrebat Oedipa. „De ce a trebuit să facă o versiune obscenă a piesei?”

„În chip de pildă morală. Nu le plăcea teatrul. Așa s-au descotorosit cu totul de piesă, trimițînd-o în iad. Cum puteau s-o osîndească mai bine decît schimbîndu-i cuvintele. Amintește-ți că puritanii au avut, asemeni criticilor literari, o deplină devoțiune față de Cuvînt.”

„Dar versul despre Trystero nu este obscen.”

El se scărpină în cap. „Se potrivește, cu certitudine? «Stol sfînt de stele» este voința lui Dumnezeu. Dar nici

el nu-l apără sau păzește pe cel care are întâlnire cu Trystero. Vreau să spun că dacă n-ai vorbi decât de împotrivire la poftele lui Angelo, pe dracu, n-ar fi o problemă să-ți salvezi pielea. O soluție: îți iei tălpășița, te duci în altă țară. Angelo este doar o ființă omenească. În schimb, Celălalt, forța inumană care determină mersul de ceasornic al universului nescurvhamit, e cu totul altceva. Evident, au simțit că Trystero l-ar simboliza foarte bine pe Celălalt.“

Nu a mai avut atunci nimic de ce să se agățe. Din nou cu sentimentul unei ameteți ușoare că se leagănă deasupra unui abis, puse întrebarea pentru care venise. „Ce-a fost Trystero?“

„Unul din domeniile foarte noi“, spuse Bortz, „deschise de ediția mea din '57. Între timp am dat de un material interesant privitor la surse. După câte știu, ediția mea adusă la zi ar trebui să apară cîndva la anu'. Pînă una alta.“ Cercetă cu privirea o bibliotecă cu geam plină cu cărți vechi. „Uite-o“, zise scoțînd una cu copertă cafeniu închis din piele de vițel scorjită. „Țin Wharfingeriana închisă aici ca să nu ajungă copiii la ea. Charles ar fi în stare să-mi tot pună la întrebări cărora sînt încă prea tînăr ca să le fac față.“ Cartea purta titlul *O relatare a peregrinărilor neobișnuite ale Dr. Dioclețian Blobb printre italieni, luminate cu povestiri pilduitoare din adevărata istorie a acestei rase ciudate și fantastice.*

„Am avut noroc“, spuse Bortz, „că Wharfinger, ca și Milton, își copia într-un caiet obișnuit citate și nota ce-l mai interesa din cărțile citite. Așa am aflat despre *Peregrinările lui Blobb*.“

Era plină de cuvinte terminate în *e*, de litera *s* care semăna cu *f*, substantive scrise cu majusculă, *y* unde ar fi trebuit să fie *i*. „Nu-s în stare să citesc așa ceva“, spuse Oedipa.

„Încearcă“, spuse Bortz. „Trebuie să-i conduc pe copiii ăia. Cred că e undeva prin Capitolul 7.“ Și dispăru,

lăsînd-o pe Oedipa în fața sanctuarului. După cum avea să constate, Capitolul 8 era cel care o interesa, o relatare a întîlnirii pe care o avusese autorul în persoană cu tîlharii Trystero. Dioclețian Blobb dorise să traverseze o porțiune dintr-un ținut muntos pustiu într-un poștalion ce aparținea sistemului „Torre și Tassis“, care, înțelese Oedipa, trebuie să fie Thurn și Taxis în italiană. Fără veste, lîngă țărmul unui lac numit de Blobb „Lacul pietății“, douăzeci de călăreți în mantii negre s-au năpustit asupra lor obligîndu-i să se lupte cu încrîncenare în vîntul de gheață care bătea dinspre lac. Jefuitorii s-au folosit de bîte, archebuze, săbii, stilete, la urmă de fulare de mătase pentru a-i trimite pe lumea cealaltă pe cei care mai suflau. Pe toți, în afară de Dr. Blobb și slujitorul său, care de la bun început s-au separat de încăierare, au declarat cu glas tare că sînt supuși britanici și chiar, din cînd în cînd, „și-au luat îndrăzneala să cînte din imnurile de îndreptare ale Bisericii noastre.“ Oedipa a fost surprinsă că scăpaseră, avînd în vedere pasiunea pe care o punea Trystero în măsurile de siguranță.

„Trystero încerca să deschidă o filială în Anglia?“ sugeră Bortz după cîteva zile.

Oedipa nu știa. „Dar de ce să cruți un imbecil nesuferit ca Dioclețian Blobb?“

„Recunoști un plisc ca al lui de la o poștă“, spuse Bortz. „Chiar pe frig, chiar cînd miroase a vărsare de sînge. Dacă aș vrea să trimit un mesaj în Anglia, să pregătesc terenul, un tip ca el mi-ar face excelente servicii. În acele timpuri, lui Trystero îi plăceau contrarevoluțiile. Gîndește-te la Anglia, la regele aflat pe punctul să-și piardă capul. Nici că se putea o ocazie mai bună.“

Șeful tîlharilor, după ce a adunat sacii de poștă, l-a scos pe Blobb din diligență, i s-a adresat într-o engleză impecabilă: „Domnule, ați fost martori la mînia lui Trystero. Aflați că nu ne lipsește clemența. Povestiți

regelui și Parlamentului ce-ați văzut. Spuneți-le că biruința va fi a noastră. Că nici furtuna, nici discordia, nici fiarele sălbatice, nici singurătatea deșertului, nici chiar uzurpatorii bastarzi care ne deposează de moștenirea noastră legitimă nu pot sta în calea curierilor.“ Și fără să se atingă de ei sau de punga lor, tâlharii, în foșnet de mantii ca pânzele negre, s-au făcut nevăzuți în munții peste care se lăsase amurgul.

Blobb a întrebat peste tot despre organizația Trystero, dar a dat de guri pecetluite aproape în toate direcțiile în care s-a îndreptat. A izbutit însă să adune câteva fragmente. Același lucru l-a făcut și Oedipa în zilele care au urmat. Din jurnale filatelice obscure puse la dispoziție de Genghis Cohen, o notă de subsol ambiguă, din *Ascensiunea republicii olandeze* de Motley, un pamflet vechi de 80 de ani despre rădăcinile anarhismului modern, o culegere de predici aparținând lui Augustine, fratele lui Blobb, aflată tot în Wharfingeriana lui Bortz, împreună cu datele adunate de Blobb, a reușit să pună cap la cap următoarele date despre apariția organizației:

În 1577 se împlineau nouă ani de când provinciile nordice ale Țărilor de Jos conduse de nobilul protestant Wilhelm de Orania se luptau să scape de sub asupra Spaniei catolice și a Împăratului catolic al Sfântului Imperiu Roman. Spre finele lui decembrie, Orania, stăpîn *de facto* al Țărilor de Jos, a intrat biruitor în Bruxelles, fiind chemat acolo de Comitetul celor optsprezece, o juntă a calviniștilor fanatici, care simțeau că Statele Generale, controlate de clasele privilegiate, nu-i mai reprezentau pe meseriași și pierduseră orice legătură cu poporul. Comitetul a instaurat un fel de Comună a orașului Bruxelles. Dețineau controlul poliției, dictau toate hotărârile din Statele Generale și demiteau pe mulți înalți demnitari din Bruxelles. Printre aceștia s-a aflat și Leonard I, baron de Taxis, membru al Camerei Imperiale și baron de Buysinghen, Mare Maestru ereditar al Poștei

pentru Țările de Jos și președinte executiv al monopolului Thurn și Taxis. În locul său a fost numit unul Jan Hinckart, lord de Ohain, discipol credincios al lui Orania. În acest moment, întemeietorul intră în scenă: Hernando Joaquin de Tristero y Calavera, poate un nebun, poate un rebel cinstit, după alții numai un artist escroc. Tristero a pretins că este vărul lui Jan Hinckart, din ramura spaniolă și legitimă a familiei și adevăratul lord de Ohain – moștenitorul legitim al posesiunilor de atunci ale lui Jan Hinckhart, inclusiv al titlului său recent de Mare Maestru.

Din 1578 pînă în martie 1585, cînd Alessandro Farnese a redat orașul Bruxelles Împăratului, Tristero a întreținut un fel de război de gherilă împotriva vărului său – dacă Hinckart i-a fost văr. Fiind spaniol, nu s-a bucurat de sprijin. Mai tot timpul viața i-a fost amenințată cînd de unii, cînd de alții. Ceea ce nu l-a împiedicat să încerce în patru rînduri să-l asasineze pe șeful de poștă al lui Orania, fără succes însă.

Jan Hinckart a fost izgonit de Farnese, iar Leonard I, marele maestru al lui Thurn și Taxis reinstalat. Dar monopolul Thurn și Taxis trăia vremuri grele. Bănuitor că ramura de Boemia a familiei ar avea înclinații protestante, Împăratul, Rudolf al II-lea, își retrăsese temporar patronajul. Poșta s-a cufundat adînc în datorii. Tot ce se poate, ca perspectiva unei structuri de putere la scara întregului continent, pe care ar fi putut-o prelua Hinckart, dar care era momentan slăbită și se clătina, să-l fi inspirat pe Tristero să-și creeze un sistem propriu. Se pare că era un tip labil, gata oricînd să apară la o solemnitate publică și să înceapă un discurs. Unicul său subiect: dezmoștenirea. Monopolul poștal îi aparținea lui Ohain în virtutea dreptului de cucerire, iar Ohain îi aparținea lui Tristero în virtutea dreptului de rudenie. S-a supranumit El Desheredado, Dezmoștenitul, și a creat pentru discipolii săi un fel de uniformă neagră pentru a simboliza singurul lucru care le aparținea cu adevărat în

exilul lor: noaptea. La scurt timp și-a îmbogățit iconografia cu cornul de poștalion mut și un viezure mort cu labelle în sus (după unii, numele de Taxis provine de la italianescul Tasso, iepure, aluzia fiind la căciula din blană de viezure purtată odinioară de curierii din Bergamo). A început o campanie *sub rosa* de opreliști, teroare și jaf pe rutele poștale ale lui Thurn și Taxis.

Oedipa și-a petrecut următoarele zile intrînd și ieșind din biblioteci și în discuții serioase cu Emory Bortz și Genghis Cohen. Știind ce li se întîmpla tuturor cunoscuților ei, se temea pentru viața lor.

A doua zi după ce a citit *Peregrinările* lui Blobb, s-a dus împreună cu Bortz, Grace și studenții la înmormîntarea lui Driblette, au ascultat elogiul îndurerat, neputincios, adus de un frate mai tînăr, au privit-o pe mama, o fantomă în smogul de după-amiaza, cum plînge, iar seara s-au înapoiat să stea pe mormînt și să bea muscat de Nappa Valley, din care Driblette făcuse la timpul său rezerve cu butoaiele. Nu era lună, smogul acoperise stelele, totul era întunecat ca un călăreț Tristero. Oedipa s-a așezat pe pămînt, simțind cum i se răcește șezutul, întrebîndu-se dacă, așa cum sugerase Driblette în seara aceea de sub duș, o versiune a ființei sale nu pierise o dată cu el. Poate că mintea ei va continua să contracte mușchi psihici care nu mai existau, să fie trădată și ridiculizată de un eu fantomă așa cum este amputatul de un membru fantomă. Partea plecată o va înlocui, poate, cîndva cu o proteză, o rochie de o culoare anume, o expresie dintr-o scrisoare, un alt iubit. Încerca să răzbată pînă la tenacitatea codificată a proteinei care puțin probabil să se fi păstrat doi metri mai jos, luptîndu-se încă cu descompunerea – o latență încăpățînată mobilizîndu-se poate pentru o ultimă izbucnire, o ultimă sforțare de a străpunge pămîntul, o pîlpîire doar, menținînd cu ultimele sale puteri o formă înaripată, efemeră, silită dintr-o clipă în alta să se așeze oriunde i s-ar fi oferit

ospitalitate sau altfel să se risipească pentru totdeauna în întuneric. Dacă vei veni la mine, se ruga Oedipa, adu cu tine amintirea ultimei nopți, sau dacă va trebui să-ți reduci greutatea, amintirea ultimelor cinci minute – ar fi destul. Numai așa voi ști dacă intrarea ta în mare a avut de-a face cu Tristero. Dacă s-au descotorosit de tine din același motiv pentru care s-au descotorosit de Hilarius și Mucho și Metzger – poate au crezut că nu mai aveam nevoie de tine. Aveam nevoie de tine. Adu-mi acea singură amintire și vei putea viețui cu mine câte zile mai am. Își aminti capul lui plutind în aburul dușului, spunând, ai putea să te îndrăgostești de mine. Dar ar fi putut ea să-l salveze? Privi spre fata care-i dăduse vestea despre moartea sa. Fuseseră îndrăgostiți? Știa ea motivul pentru care Driblette adăugase versurile în seara aceea? Îl știuse măcar *el*? Nimeni nu putea să-i dea de urmă. O sută de neputințe permutate, combinate – probleme sexuale, bani, boală, disperarea provocată de istoria timpului și a țării sale, cine mai știe. Schimbarea scenariului nu se putea explica mai mult decât sinuciderea. În ambele, aceeași bizarerie. Poate – se simți pătrunsă scurt, de parcă forma înaripată luminoasă izbutise într-adevăr să ajungă în sanctuarul inimii – poate, țîșnind din același labirint lunecos, cele două versuri adăugate chiar îi serviseră, într-un fel care nu va fi niciodată elucidat, ca repetiție pentru plimbarea sa nocturnă tot mai departe în acea matrice imensă a sîngelui primordial, Pacificul. Aștepta ca lumina înaripată să-și anunțe sosirea cu bine. Dar era tăcere. Driblette, îl chemă ea. Semnalul a vibrat de-a lungul kilometrilor răsuciți de circuite cerebrale. Driblette!

Dar și acum se întâmpla la fel ca și cu Demonul lui Maxwell. Sau ea nu comunica, sau el nu exista.

În afară de obîrșie, bibliotecile nu i-au mai spus nimic despre Tristero. Din câte se știa, nu supraviețuise luptei pentru independența Olandei. Ca să afle restul.

trebuia să-l abordeze via Thurn și Taxis. Calea nu era lipsită de primejdii. Pentru Emory Bortz devenise un fel de joc ingenios. Sustinea, de pildă, o teorie a imaginii-oglină, în virtutea căreia orice perioadă de instabilitate a lui Thurn și Taxis se reflecta aproape cu certitudine în statul-fantomă al lui Trystero. Pe baza ei a încercat să dezlege misterul legat de apariția în formă tipărită a numelui de groază numai pe la mijlocul veacului al XVII-lea. Cum și-a învins reținerea autorul calamburului „Acest Trystero *dies irae*?” Cum a ajuns în ediția in-folio jumătate din cupletul de la Vatican, versul cu referirea la Trystero fiind suprimat? De unde îndrăzneala de a face chiar și o aluzie la un rival al lui Thurn și Taxis? Bortz opina că a existat probabil o criză internă a lui Trystero a cărei gravitate l-a împiedicat să-și ia revanșa. Poate aceeași care l-a împiedicat să ia viața Doctorului Blobb.

Dar să fi exfoliat Bortz cuvintele simple cu atîta opulență producînd trandafiri nefirești, sub care istoria întunecată se tîra nevăzută într-un crepuscul parfumat, sîngeriu? Atunci cînd Leonard al II-lea Francois, conte de Thurn și Taxis, a murit în 1628, soția sa, Alexandrine de Rye l-a urmat cu numele ca șef al poștei, cu toate că nu a existat niciodată nici o atestare oficială că ea ar ocupa acest post. S-a retras în 1645. Pînă în 1650, cînd a venit la rînd următorul moștenitor pe linie masculină, Lamoral al II-lea Claude-Francois, nimeni nu a știut cu siguranță care este centrul de putere al monopolului. Între timp, semne de declin ale sistemului au apărut la Bruxelles și Antwerp. Servicii poștale locale particulare uzurpaseră atît de mult drepturile imperiale încît cele două orașe și-au închis rețeaua de poștă Thurn și Taxis.

Cum, întreba Bortz, ar fi reacționat Trystero? Imaginîndu-și apoi o fracțiune combativă care proclama că sosise în sfîrșit Momentul. Care pleda pentru preluarea prin forță, cît timp dușmanul era încă vulnerabil. Dar cei cu vederi conservatoare vor nutri numai dorința de a

continua să fie în opoziție, întocmai cum a procedat Tristero în ultimii 70 de ani. Mai erau poate, să zicem, câțiva vizionari, indivizi deasupra cerințelor imediate ale timpului, care gîndeau din perspectiva istoriei. Cel puțin unul dintre ei era destul de emancipat ca să prevadă sfîrșitul Războiului de 30 de ani, Pacea de la Westfalia, colapsul Imperiului, prăbușirea inevitabilă în particularism.

„Seamănă cu Kirk Douglas“, exclama Bortz, „poartă sabie, are un nume impetuous, Konrad, de pildă. Se întîlnesc în odaia din spate a unei crîșme, femeii în bluze țărănești nu prididesc cu ulcelele, e animație și se vociferează, deodată Konrad, dintr-un salt, e pe masă. Se face liniște în mulțime. «Salvarea Europei», spune Konrad, «depinde de căile de comunicație, așa-i? Ne confruntăm cu anarhia prinților germani pizmoși, sute din ei urzesc intrigi, contraatacă tot prin intrigi, se bat între ei, irosind puterea Imperiului prin sfada lor fără rost. Dar cel ce ar avea controlul asupra căilor de comunicație, dintre toți acești prinți, ar avea controlul asupra lor. Această rețea ar putea într-o zi să unifice continentul. Așa că vă propun să ne unim forțele cu dușmanul nostru mai vechi Thurn și Taxis...» strigăte de nu, niciodată, afară cu trădătorul, pînă ce o slujnicuță, o mică starletă, care-i face ochi dulci lui Konrad, aplică o ulcea pe dovleacul celui mai vehement opozant. «Împreună», spune Konrad, «cele două sisteme ar fi de neînvins. Nu se vor accepta servicii decît la scara întregului imperiu. Fără noi nu se va putea face nici o mișcare de trupe, nici un transport, nimic. Dacă un prinț încearcă să-și creeze un sistem propriu de comunicații, îl suprimăm. Noi, care am fost atîta vreme dezmoșteniți, am fi moștenitorii Europei.» Urale prelungite.“

„Dar nu au împiedicat scindarea Imperiului“, a subliniat Oedipa.

„Atunci“, a parat Bortz, „conflictul dintre militanți și conservatori ajunge la un impas. Konrad și grupușorul

său de vizionari, fiind oameni de treabă, încearcă să facă pe mediatorii, pînă la restabilirea ordinii toți sînt terminați, Imperiul și-a dat suflarea, Thurn și Taxis nu vor nici o înțelegere.

Și o dată cu sfîrșitul Sfîntului Imperiu Roman, rațiunea de legitimizare a lui Thurn și Taxis se pierde pentru totdeauna laolaltă cu alte splendide iluzii. Condițiile de a cădea în paranoia se înmulțesc. Dacă Tristero a izbutit să-și mențină caracterul secret fie și parțial, dacă Thurn și Taxis nu știu limpede cine le este dușmanul sau cît de departe se întinde influența acestuia, atunci mulți dintre ei sînt obligați să creadă în ceva foarte asemănător anti-Dumnezeului mecanic, orb al scurvhamiților. Orice ar fi acesta, are puterea de a le ucide călărașii, de a trimite alunecări de teren cu tunete pe drumurile lor, de a da naștere, sub pretext de extindere, la o nouă competiție locală și, curînd, la monopoluri ale poștei de stat, de a fărîmița imperiul. Este fantoma timpului care cutreieră pentru a pune pe frigare fundul lui Thurn și Taxis.

Dar pe parcursul următorului veac și jumătate, pe măsură ce ajung să-l descopere pe Tristero cel secular, paranoia slăbește. Putere, omnisciență, maliție neînduplecată, atribute considerate ca definind un principiu istoric, un Zeitgeist, sînt dirijate spre inamicul uman de acum. Într-o asemenea măsură încît, pînă în 1795, se sugerează chiar că Tristero a înscenat întreaga Revoluție Franceză, doar ca scuză pentru a da Proclamația din 9 Frimaire, Anul III, care ratifica sfîrșitul monopolului poștal al lui Thurn și Taxis în Franța și Țările de Jos.

„Se sugerează, dar totuși de cine?” spuse Oedipa. „Ai citit undeva?”

„Să nu fi vorbit nimeni de asta?” spuse Bortz. „Poate că nu.”

Nu a insistat. Simți că nu mai are curiozitatea de a urmări nimic pînă la capăt. Nu-l întrebese pe Genghis Cohen, de pildă, dacă acel Comitet de Experți s-a pro-

nunțat asupra timbrelor pe care le trimisese. Știa că dacă se va întoarce la Vesperhaven House să vorbească din nou cu bătrînul domn Thoth despre bunicul său, va afla că și el murise. Știa că trebuia să scrie la K. da Chingado, editura care scosese misteriosul volum broșat *Tragedia curierului*, dar nu a făcut-o și nici pe Bortz nu l-a întrebat dacă el trimisese vreo scrisoare. Mai rău, s-a trezit că frizează absurdul din dorința de a evita să vorbească despre Randolph Driblette. De cîte ori își făcea apariția fata, cea care fusese la priveghi, Oedipa, sub un pretext sau altul, părăsea compania. Avea sentimentul că se trădează pe sine și pe Driblette. Dar lăsa lucrurile așa cum sînt, temîndu-se că revelația ei ar putea să treacă dincolo de un anumit punct. Să devină, posibil, mai mare ca ea și s-o înghită. Cînd Bortz a întrebat-o într-o seară dacă poate să-l aducă pe D'Amico, care era la NYU, Oedipa i-a răspuns cu un nu prea grăbit, prea nervos. El nu a mai adus vorba și, se înțelege, nici ea.

S-a întors, totuși, la Scop singură într-o seară, agitată, bănuitoare că ar putea să dea peste cine știe ce. A dat peste Mike Fallopian, care-și lăsase barbă de vreo două săptămîni, în cămașă oliv cu guler răsfrînt, pantaloni de lucru șifonați, minus manșete și bride pentru curea, haină de lucru cu doi nasturi, fără pălărie. Era înconjurat de admiratoare, bea un cocteil cu șampanie și răgea cîntece vulgare. Cînd a zărit-o pe Oedipa, și-a dezvelit larg dinții și i-a făcut semn să se apropie.

„Arăți“, a spus ea, „uau. Activ, nu glumă. Îi instruiești pe rebeli în munți.“ Priviri dușmănoase ale fetelor încolăcite de părțile accesibile ale trupului lui Fallopian.

„Secret revoluționar“, hohoti el, ridicîndu-și brațele și debarasîndu-se de mai multe partizane. „Luați-o din loc, hai, valea, vreau să vorbesc cu ea.“ Cînd ele se îndepărtară suficient ca să nu-l audă, își roti privirea asupra

Oedipei cu simpatie, iritare, poate și cu oarecare atracție erotică. „Ai mai descoperit ceva?”

I-a făcut rapid o prezentare a situației. A păstrat tăcere în timp ce vorbea ea, chipul său căpătînd încetul cu încetul o expresie pe care nu i-o cunoștea. Nu era în largul ei. Ca să-l îmboldească puțin, spuse: „Mă surprinde că voi nu folosiți și sistemul.”

„Sîntem noi o lume subterană?” din nou chipul cunoscut, destul de blînd. „Sîntem rebuturi?”

„N-am vrut să spun...”

„Poate nu l-am descoperit încă”, spuse Fallopian. „Sau poate nu ne-a abordat. Sau poate folosim R.E.B.U.T., dar e secret.” Apoi, pe cînd muzica electronică se strecura în încăpere, „dar mai este un unghi.” Simțea ce avea să spună și a început, în mod reflex, să scrîșnească din molarii din spate. Un tic nervos pe care și-l formase în zilele din urmă. „Ți-a trecut vreodată prin minte, Oedipa, că cineva rîde de tine? Că totul este o farsă, poate o născocire de-a lui Inverarity înainte de a muri?”

Îi trecuse prin minte. Dar, asemeni gîndului că într-o zi avea să moară, Oedipa refuzase cu fermitate să ia în calcul această posibilitate direct sau într-o altfel de lumină decît tributară accidentalului. „Nu”, spuse ea, „e ridicol.”

Dacă privirea lui Fallopian exprima ceva, era fără echivoc compasiune. „Ar trebui”, calm, „într-adevăr, ar trebui să reflectezi la ce ți-am spus. Notează ce nu poți nega. Inteligența ta brici. Notează apoi numai speculațiile, presupunerile. Vezi ce obții. Cel puțin fă asta.”

„Continuă”, spuse ea, „cel puțin fă asta. Ce să mai fac după aceea?”

El surîse, poate încercînd acum să salveze ceea ce în tăcere se sfărîma, o dantelărie de fisuri invizibile propagîndu-se lent prin aerul dintre ei. „Te rog, nu te înfură.”

„Să verific sursele, presupun“, continuă Oedipa vioaie. „Da?“

El nu a mai rostit nici o vorbă.

Oedipa s-a ridicat, întrebându-se dacă nu avea părul răvășit, dacă nu lăsa impresia că este o femeie părăsită, isterică, sau dacă amîndoi provoacă o scenă. „Știam că vei fi un alt om“, spuse ea, „Mike, pentru că toți s-au schimbat în ce mă privește. Dar nu s-a ajuns pînă la ură.“

„La ură.“ El clătină din cap și rîse.

„Dacă ai nevoie de brasarde sau de alte arme, încearcă la Winthrop Tremaine, lîngă autostradă. Swastika Shoppe – Proprietar Tremaine. Spune-i că vii din partea mea.“

„Mulțumesc, sîntem deja în legătură.“ Îl lăasă în completul care imita uniforma cubaneză, cu ochii ațintiți în podea, așteptînd întoarcerea damelor.

Ei bine, ce putea spune despre surse? Evita întrebarea, da. Într-o zi a sunat-o Genghis Cohen, i se simțea tulburarea din glas, o chema să-și arunce ochii pe un obiect pe care tocmai îl primise cu poșta, Poșta SUA. S-a dovedit a fi un vechi timbru american, purtînd inscripția cornului de poștalion mut, viezurelui cu burta în sus și motto-ul: RĂMÎNEM ÎN EXPECTATIVĂ PÎNĂ LA BIRUINȚA ULTRATĂCUTĂ A LUI TRISTERO.

„Deci asta înseamnă“, spuse Oedipa. „De unde-l aveți?“

„Un prieten“, spuse Cohen, răsfoind printr-un catalog Scott uzat, „din San Francisco.“ Ca de obicei, nu a mai pus nici o întrebare despre nume sau adresă. „Ciudat. A spus că nu găsește timbrul cotate. Dar uite-l. În anexă, iată.“ Timbrul, marcat 163L1, era reprodus sub titlul „Poșta rapidă Tristero, San Francisco, California“ și ar fi trebuit înserat între cotele Local 139 (Oficiul Poștal de pe Third Avenue din New York) și 140 (Union Post, tot din New York). Oedipa, într-un moment cînd intuiția i se

manifesta cu maximă rapiditate, a deschis prompt la forzaul din spate și a văzut ștampila Anticariatului Zapf.

„Bineînțeles”, protestă Cohen, „cînd erați în nord, m-am repezit acolo într-una din zile să-l văd pe Metzger. Vedeți, acesta este Catalogul Scott specializat în timbre americane, cu informația căruia nu sînt în general la curent. Domeniul meu sînt Europa și coloniile. Dar mi s-a trezit curiozitatea și...”

„Bineînțeles”, spuse Oedipa. Oricine putea să lipească o anexă. Se întoarse la San Narciso să mai arunce o privire pe inventarul bunurilor lui Inverarity. Bineînțeles, întreg centrul comercial care adăpostise Anticariatul lui Zapf și prăvălia cu surplusuri a lui Tremaine aparținuse lui Pierce. Nu numai acesta, ci și Teatrul Tank.

Foarte bine, își spuse Oedipa, pășind ușor prin cameră, simțind un gol visceral, în așteptarea a ceva cu adevărat cumplit, foarte bine. E inevitabil, nu-i așa? Toate căile de acces spre Tristero se pot urmări și în sens invers spre moștenirea Inverarity. Pînă și Emory Bortz, cu exemplarul său din *Peregrinările* lui Blobb (cumpărat, nu avea nici o îndoială că îi va spune în cazul că-l va întreba, tot de la Zapf) preda acum la Colegiul San Narciso, înzestrat de mort cu deosebită generozitate.

Însemnînd ce? Că Bortz, împreună cu Metzger, Cohen, Driblette, Koteks, marinarul tatuat din San Francisco, curierii R.E.B.U.T. pe care-i văzuse – că ei toți erau oamenii lui Pierce Inverarity? *Cumpărați*? Sau loiali, pe gratis, ca să se amuze, unei farse grandioase scornite de el, numai ca s-o pună pe ea în dificultate, s-o terorizeze sau să-i facă educația etică?

Schimbă-ți numele în Miles, Dean, Serge sau/și Leonard, iepurașule, își îndemnă imaginea reflectată de oglindă în lumina crepusculară a după-amiezii. Oricum ai face, se va spune că este paranoia. Ei o vor spune. Sau ai intrat din întâmplare, fără ajutorul LSD-ului și al altor alcaloizi indoli în lumea visului, descoperindu-i bogăția

secretă și densitatea ascunsă, într-o rețea prin care un număr X de americani comunică într-adevăr între ei, în timp ce își rezervă minciunile, răspunsurile învățate, sărăcia spirituală trădată de uscăciune, pentru sistemul de distribuire guvernamental, poate chiar într-o alternativă reală la impasul, la lipsa de surpriză a vieții, care chinuie conștiința americanilor pe care-i cunoști, și pe tine, scumpo. Sau sînt propriile tale halucinații. Sau s-a pus la cale un complot împotriva ta, extrem de costisitor și complicat: s-au falsificat timbre și cărți vechi, ți s-au supravegheat în permanență mișcările, s-au plantat imagini cu cornul de poștalion pretutindeni în San Francisco, s-au mituit bibliotecari, s-au angajat actori profesioniști și numai Pierce Inverarity știe cîte altele, totul finanțat de moștenire într-un mod sau prea secret sau prea complicat ca mintea ta neavocătească să știe despre ce-i vorba, deși ești coexecutor; un complot extrem de labirintic, care trebuie să însemne mai mult decît o simplă farsă. Sau un asemenea complot e numai în închipuirea ta, în care caz, Oedipa, ești o găgăuță, cu mintea plecată pe miriște.

Își dădea seama, acum că reflecta asupra lor, că acestea sînt posibilități. Patru posibilități simetrice. Nu-i convenea nici una, dar spera că este bolnavă psihic, că aici e buba. În cursul nopții a rămas, ore în șir, prea amorțită ca să bea ceva măcar, dîndu-și lecții de respirație în gol. Pentru asta, o, Cel de Sus, este vidul. Nu avea pe nimeni care s-o ajute. Nimeni pe lume. Toți erau preocupați de ceva, demenți, posibili inamici, morți.

Au început s-o supere niște plombe mai vechi. Adesea își petrecea nopțile cu ochii ațintiți în tavanul luminat de scînteierea roză a cerului din San Narciso. Alteori lua somnifere, dormea cîte optsprezece ore și se trezea extenuată, aproape fără să se poată ține pe picioare. În discuțiile cu bătrînelul ager care vorbea repede și se ocupa de moștenire, își putea concentra

atenția numai cîteva secunde și izbucnea într-un rîs nervos mai mult decît vorbea. Din senin o apuca greața, în intervale de la cinci la zece minute, o chinuia cumplit, apoi dispărea de parcă nu ar fi fost. Avea migrene, coșmaruri, dureri menstruale. Într-o zi s-a dus la L.A., a luat la întîmplare adresa unei doctorițe din cartea de telefon, s-a prezentat la cabinet, i-a spus că are impresia că este însărcinată. Au stabilit data analizelor. Oedipa s-a dat drept Grace Bortz și nu a mai apărut la următoarea programare.

Genghis Cohen, odinioară atît de sfios, lăsa acum impresia că are surprize plăcute pentru ea din două în două zile – o cotă descoperită de curînd într-un catalog Zumstein învechit, un prieten din Societatea Filatelică Regală care și-a amintit vag de un corn de poștalion mut zărit la o licitație din Dresda în 1923; într-o zi un manuscris expediat de un alt prieten din New York. Se credea că e o tălmăcire a unui articol din numărul pe 1865 al vestitei *Bibliothèque des Timbrophiles* a lui Jean-Baptiste Moens. Semănînd la lectură cu una din dramele istorice ale lui Bortz, relata despre o mare schismă în rîndurile lui Tristero din timpul Revoluției Franceze. Potrivit jurnalului recent descoperit și descifrat al contelui Raoul Antoine de Vouziers, marchiz de Tour et Tassis, o fracțiune din Tristero nu a acceptat niciodată sfîrșitul Sfîntului Imperiu Roman și a socotit Revoluția o nebunie de moment. Simțind că era de datoria lor, în calitate de semeni aristocrați, să-și ofere ajutorul ca Thurn și Taxis să iasă cu bine din dificultăți, au făcut tatonări să vadă dacă din partea casei există vreo dorință ca să fie sprijinită financiar. Acest pas a creat o largă sciziune în Tristero. La o convenție ținută la Milano, controverse aprige au avut loc timp de o săptămîină, s-au născut dușmăanii pe viață, dihonია a intrat în multe familii, a curs sînge. La încheierea ei nu s-a putut lua nici o hotărîre de a subvenționa pe Thurn și Taxis. Mulți

conservatori, văzînd în aceasta o sentință milenară împotriva lor, au ținut să se disocieze de Tristero. Astfel, conchide pe o notă de suficiență articolul, *organizația a intrat în penumbra eclipsei istorice. Din timpul bătăliei de la Austerlitz pînă la criza din 1848, Tristero s-a aflat în derivă, lipsit aproape cu totul de patronajul nobililor care-l susținuseră; obligat acum să se limiteze la rolul de curier al corespondenței anarhiste, desfășurînd numai activități periferice – în Germania la Adunarea ghinionistă de la Frankfurt, în Budapesta pe baricade, poate chiar printre cesornicarii de la Jura, pregătindu-i pentru sosirea lui M. Bakunin. Majoritatea copleșitoare a membrilor săi a plecat însă în perioada 1848-49 în America, unde fără îndoială se află și în prezent, servind cauza celor care se străduie să stingă flacăra Revoluției.*

Mai puțin tulburată decît ar fi fost poate chiar în urmă cu o săptămînă, Oedipa i-a arătat fragmentul lui Emory Bortz. „Toți refugiații Tristero din cauza reacțiunii anului 1849 sosesc în America“, după impresia lui, „animați de mari speranțe. Dar ce găsesc?“ Nu era de fapt o întrebare, ci făcea parte din jocul său. „Belele.“ Pe la 1845 guvernul SUA înfăptuise o mare reformă poștală, coborînd tarifele, eliminînd cele mai multe rute poștale independente. Între 1870 și 1880, toate serviciile poștale independente care încercaseră să concureze guvernul au fost făcute terci pe loc. Anii 1849-50 nu i-au favorizat cîtuși de puțin pe emigranții Tristero doritori să reia activitatea întreruptă în Europa.

„Așa că pur și simplu au rămas“, spuse Bortz, „în umbra conspirației. Alți imigranți vin în America ca să descopere libertatea, să fie acceptați de cultura noastră, să fie asimilați în creuzet. Vine Războiul de Secesiune, cei mai mulți, cu vederi liberale, se înrolează pentru a ține în viață Uniunea. E limpede, însă, că nu și Tristero. Acesta n-a făcut decît să-și îndrepte ostilitatea în altă direcție. Pe la 1861, își consolidează poziția, nu mai este

amenințat cu suprimarea. În vreme ce Pony Express sfidează deșertul, sălbaticii și șerpii cu clopoței, Tristero le oferă angajaților săi cursuri intensive în dialectele siouan și athapascan. Travestiți în indieni, mesagerii lor se furișează spre vest. Ajung pe coastă de fiecare dată, gradul de uzură zero, nici o zgîrietură. La preț acum sînt tăcerea, măștile, opoziția deghezată în devotament.“

„Și timbrul lui Cohen? Rămînem în *Expectativă pînă la Biruința Ultratăcută a lui Tristero*.“

„Au fost mai deschiși la tinerețe. Mai tîrziu, cînd poliția federală a recurs la măsuri tot mai aspre, s-au orientat spre timbre aproape corecte, dar nu tocmai.“

Oedipa le știa pe dinafară. Pe cel verde închis, de 15 cenți, emisiunea Expoziția Columbiană din 1893 („Columb își anunță descoperirea“), chipul a trei curteni, care primesc vestea din partea dreaptă a timbrului, a suferit o subtilă schimbare ca să exprime o spaimă înfiorătoare. Pe cel de 3 cenți, emisiunea Mamele Americii, scos de Ziua Mamei în 1934, florile de jos din partea stîngă a Mamei lui Whistler au fost înlocuite cu dionea, mătăgună, oțetar otrăvitor și alte plante pe care Oedipa nu le văzuse niciodată. În emisiunea centenară din 1947, aniversarea mării reforme poștale care însemnase începutul sfîrșitului pentru curierii particulari, capul unui călăraș Pony Express jos în stînga, este așezat la un unghi incomod, necunoscut printre cei vii. Pe timbrul violet închis, de 3 cenți, emisiunea obișnuită din 1954, Statuia Libertății are un surîs vag, amenințător. Timbrul emis cu ocazia Expoziției de la Bruxelles din 1958 cuprinde o vedere panoramică a pavilionului SUA de la Bruxelles, unde față de alți minusculi vizitatori ai tîrgului este ușor reliefată silueta inconfundabilă a unui cal și a unui călăreț. Mai erau timbrul Pony Express pe care i-l arătase Cohen la prima ei vizită, un Lincoln de 4 cenți cu Potșa USA, timbrul sinistru de 8 cenți pentru poșta

aeriană pe care-l văzuse pe scrisoarea marinarului tatuat din San Francisco.

„Da, este interesant“, spuse ea, „dacă articolul este autentic.“

„N-ar fi greu de verificat.“ Bortz privind-o drept în ochi. „De ce n-o faci?“

Durerile de dinți se întetiră, visa glasuri imateriale a căror răutate nimic nu o putea impresiona, oglinzi din al căror crepuscul catifelat urma să apară ceva și încăperi pustii ce o așteptau. Nu exista analiză în ginecologie pentru sarcina ei.

Într-una din zile a sunat-o Cohen să-i comunice că se făcuseră ultimele pregătiri pentru scoaterea la licitație a colecției de timbre ce aparținuse lui Inverarity. „Falsurile“ Tristero urmau să fie vândute sub denumirea de lotul 49. „Și un amănunt cam neplăcut, doamnă Maas. Un nou licitant de registru a apărut pe scenă, de care nici eu nici firmele din zonă nu am mai auzit. Nu se prea întâmplă așa ceva.“

„Ce fel de licitant?“

Cohen a explicat că sînt licitanți de sală, care iau parte personal la licitație și licitanți de registru care, de regulă, își trimit ofertele prin poștă. Aceste oferte se trec într-un registru de către firma care organizează licitația, de unde și numele lor. Conform uzanței, nu se deconspiră public persoanele pentru care licitează „registru.“

„Atunci, de unde știți că este un necunoscut?“

„Se vorbește. Este de o discreție neobișnuită—lucrează printr-un intermediar, C. Morris Schrift, care se bucură de o reputație bună. Ieri Morris a luat legătura cu judecătorii, să le comunice dorința clientului său de a examina dinainte falsurile noastre, lotul 49. În mod curent nu există nici o obiecție dacă se știe cine dorește să vadă lotul și dacă persoana în cauză acceptă să plătească poșta și asigurarea, și să returneze totul în mai puțin de 24 de ore. Morris s-a arătat însă destul de

misterios cu privire la întreaga afacere, a refuzat să comunice numele clientului său și alte date în legătură cu el. Doar că știe că nu este din partea locului. Cum sînt o firmă conservatoare, firește, s-au scuzat și au spus nu.“

„Care-i părerea dumneavoastră?“ întrebă Oedipa, avînd deja formată opinia ei.

„Că e posibil ca licitantul nostru misterios să fie de la Tristero“, spuse Cohen. „A văzut descrierea lotului în catalogul de licitație și ține să se asigure că probele despre existența lui Tristero nu vor ajunge la persoane neautorizate. Mă întreb ce preț vor oferi.“

Oedipa s-a întors la Motel Echo ca să bea bourbon pînă la apusul soarelui și la lăsarea întinericului. Apoi a ieșit și a pornit-o pe autostradă un timp cu farurile stinse, să vadă ce se va întîmpla. Dar îngerii vegheau. Curînd după miezul nopții s-a trezit într-o cabină telefonică dintr-un cartier necunoscut, pustiu, din San Narciso. A chemat prin centrala municipală restaurantul „Ca la Greci“ din San Francisco, vocii muzicale care a răspuns l-a descris pe Înamoratul Anonim cu acnee pe față și capul aproape ras, cu care conversase acolo, și a așteptat, lacrimi inexplicabile adunîndu-se și apăsîndu-i ochii. Jumătate de minut de clinchet de pahare, hohote de rîs, sunetele unui automat. Apoi vocea lui.

„Aici Arnold Snarb“, a spus ea gîtuită.

„Am fost în sala băieților“, spuse el. „Sala bărbaților e plină.“

I-a povestit, luîndu-i nu mai mult de un minut, ce aflate despre Tristero, ce se întîmplase cu Hilarius, Mucho, Metzger, Driblette, Fallopian. „Așa că“, spuse ea, „mi-ai rămas numai tu. Nu știu cum te cheamă, nici nu vreau să știu. Dar trebuie să știu dacă ai avut vreo înțelegere cu ei. Să mă întîlnești din întîmplare și să-mi spui povestea cu cornul de poștalion. Pentru că dacă pentru tine este o farsă, pentru mine nu mai este așa ceva de cîteva ceasuri. Sînt beată criță și am pornit-o pe

autostrăzi. Poate că data viitoare o să fac totul cu mai multă chibzuință. În numele lui Dumnezeu, al vieții omenești, a ceea ce respecti, te rog. Nu mă lăsa.“

„Arnold“, spuse el. În răstimpul lung care a urmat s-a auzit gălăgia din bar.

„S-a isprăvit“, spuse ea, „m-au adus la saturație. De aici înainte contul cu ei s-a închis. Ești liber. Dezlegat. Poți să-mi spui.“

„E prea târziu“, spuse el.

„Pentru mine?“

„Pentru mine.“ Pînă să-l întrebe ce a vrut să spună, a închis. Nu mai avea fise. Ca să se ducă undeva să schimbe o bancnotă, i-ar fi luat timp, iar el ar fi plecat. Rămase între cabina publică și autoturismul închiriat, în noapte, în deplină izolare și încercă să se orienteze spre mare. Dar nu știa unde se află. Se întoarse răsucindu-se pe un călcîi conic, dar nici munții nu mai erau la locul lor. De parcă nu puteau exista bariere între ea și restul pămîntului. San Narciso, pierdut în acea clipă (pierdere pură, instantanee, sferică, sunetul unui clop anticoroziv deasupra sălii rotunde, ținut între stele și legănat ușor), nu mai avea pentru ea reziduul său de unicitate, era din nou o parte a continuității americane de scoarță și manta. Pierce Inverarity era cu adevărat mort.

A luat-o pe jos pe calea ferată de lîngă șosea. Ici și colo, ambranșamente intrau în curtea fabricilor. Poate că și aceste fabrici au fost proprietatea lui Pierce. Dar ce mai conta acum dacă întregul San Narciso fusese proprietatea lui? San Narciso era un nume, un incident printre datele noastre climaterice ale viselor și a ceea ce au devenit visele în lumina acumulată a zilelor, o clipă pe traseul uraganelor sau momentul cînd tornada atinge pămîntul printre solemnitățile mai înalte, mai aproape de inima continentului – sisteme de furtună ale privațiunii și suferinței de grup, vînturi dominante ale bogăției. Aici era adevărata continuitate, San Narciso nu avea hotare.

Pînă acum nimeni nu a știut cum să le traseze. Își făcuse scopul vieții ei, cu săptămîni în urmă, să găsească sensul a ceea ce Inverarity lăsase în urmă, fără să bănuiască niciodată că moștenirea este America.

Să fie Oedipa Maas moștenitoarea lui, așa fusese trecut în testament, în codice, poate fără știrea lui Pierce, el fiind pînă în acel moment sub puterea unei expansiuni precipitate a propriei ființe, a unui vestitor, a unor învățăminte luminoase? Cu toate că nu mai putea reînvia niciodată o imagine a celui decedat pe care să o îmbrace elegant, s-o intrige, să-i vorbească și să-i răspundă, nu dorea să piardă nici compasiunea mai nouă pe care i-o trezea acel *cul-de-sac* din care el căutase să găsească o ieșire, enigma creată de strădaniile lui.

Cu toate că niciodată nu vorbise cu ea despre afaceri, știuse că o fracțiune din el nu se putea exprima printr-un număr întreg, trecea întotdeauna dincolo de orice loc cu zecimale pe care îl indica ea: iubirea pe care o avusese pentru el rămăsese disproporționată față de nevoia lui de a stăpîni și transforma pămîntul, de a crea noi orizonturi, antagonisme personale, rate de creștere. „Ține mingea-n joc“, îi spusese odată. „Ăsta-i tot secretul, ține mingea-n joc.“ Scriind testamentul cu spectrul în față, a știut, probabil, cum se va opri mingea din joc. Pesemne a scris testamentul doar ca să hărțuiască o fostă iubită, certitudinea cinică că va fi aneantizat nu-l mai lăsa să spere în nimic. Amărăciunea putea să atingă asemenea adîncimi ale ființei sale. Chiar nu știa. Poate că singur a descoperit sistemul Tristero și l-a încifrat în testament, făcînd suficiente investiții ca să fie sigur că ea îl va găsi. Sau poate a încercat chiar să supraviețuiască morții, ca o paranoia, ca o simplă conspirație împotriva unei persoane iubite. Va fi pînă la urmă această stirpe de perversitate atît de subtilă încît nici moartea să n-o împietrească, se născocise, în sfîrșit, un complot atît de sofisticat ale cărui posibilități să nu le aibă simultan și în capul său de

vicepreședinte lipsit de umor Îngerul întunericului? Scăpase oare ceva și prin acel ceva învinsese Inverarity moartea?

Totuși știa, cu capul plecat, poticnindu-se de patul de zgură și bătrînele sale traverse adormite, că cealaltă posibilitate încă există. Că Inverarity murise numai, și-atît. Ce-ar fi, Dumnezeule, ca, la urma urmei, un Tristero să existe cu adevărat și ea să fi dat de el din întîmplare? Dacă San Narciso și loturile de pămînt ce se constituie în proprietate nu se deosebesc în fapt de celelalte orașe și celelalte proprietăți, atunci în virtutea acestei continuități l-ar găsi pe Tristero oriunde în Republica ei, în oricare din sute de ganguri slab luminate, în oricare din sute de înstrăinări, dacă s-ar uita numai. Se opri un minut între șinele de oțel, ridicîndu-și capul de parcă adulmeca aerul. Deveni conștientă de prezența dură, încordată pe care se afla – știind, de parcă i se arătaseră hărți licărind pe cer, cum se îmbină aceste căi ferate cu altele, cu altele, știind că se leagă, se adîncesc, adevăresc marea noapte din jurul său. Dacă s-ar uita numai. I-au venit în minte vechile vagoane Pullman, abandonate acolo unde se terminaseră banii sau clienții spălaseră putina, printre netezimile verzi cu ogrăzi unde atîrnau rufe și din burlane împreunate ieșea un fum leneș. Comunicați oamenii așezați aici cu alți oameni prin Tristero, puneau ei umărul să ducă mai departe dezmoștenirea de trei sute de ani a casei? Mai mult ca sigur că între timp uitaseră ce avea de moștenit Tristero; așa cum poate va uita Oedipa într-o zi. Ce mai era de moștenit? America încifrată în testamentul lui Inverarity, cui aparținea ea? Gîndul a dus-o la alte vagoane de marfă imobilizate, unde copiii stăteau pe podea și îngînau, fericiți ca roboții, cîntecele ce se auzeau la tranzistorul purtat în buzunar de mama lor, la alți oameni care se așezaseră, ignorînd legea, în diverse locuri și întindeau pînza de cort să-și încropească adăpostul în spatele

panourilor cu reclame zîmbitoare de-a lungul șoselelor sau dormeau în carcasa unui Plymouth din terenurile cu fiare vechi sau aveau chiar curajul să-și petreacă noaptea cocoțați pe un stîlp în cortul vreunui linior, precum omizile, legănați în pînza de sîrme telefonice, trăind pînă și în mijlocul firelor de aramă și al miracolului secular al comunicării, fără să se sinchisească de voltajele mute, care fac să vibreze kilometrii de metal, cît e noaptea de lungă, cu miile de mesaje neauzite. I-au venit în minte vagabonzii pe care-i ascultase vorbind, americani vorbindu-și limba cu grijă, cărturărește, de parcă se exilasera dintr-un tărîm invizibil dar în ton cu țara aclamată în care trăia ea; și drumeții care noaptea intrau și ieșeau grăbiți din lumina farurilor fără să-și ridice capul, prea departe de vreun oraș ca să aibă o destinație reală. Și glasurile ce le precedaseră sau urmaseră pe cele ale decedatului auzite la telefonul dat la împlinire în ceasurile cele mai întunecate, cele mai apăsătoare, căutînd neîncetat printre cele zece milioane de posibilități oferite de cifrele discului pe o Alta magică care să se ivească din vîjiitul releelor, din litania monotonă de insulte, obscenități, închipuiri, dragoste a cărei brutală repetare va trebui cîndva să zămislească declanșatorul pentru actul ce nu poate fi numit, pentru recunoaștere, pentru Cuvînt.

Cîți împărtășeau secretul lui Tristero, ca și exilul său? Ce ar avea de spus judecătorul care se ocupa de testament despre împărțirea unei moșteniri între ei toți, între toți acești anonimi, poate ca o primă rată? O, la la. Ar tăbărî asupra ei într-o microsecundă, i-ar anula împuternicirea testamentară, ar fi insultată, i s-ar crea reputația în Orange County că este una din alea care vor o redistribuire a bunurilor și-i cam plac nuanțele de roz, îl vor pasa pe bătrînelul de la Warpe, Wistfull, Kubitschek și McMingus în rolul de administrator *de bonis nom* și atunci adio iepuraș la codice, la constelații,

la legatari fantomă. Cine știe? Poate că știind că sînt pe urmele ei, va ajunge chiar ea să adere la Tristero, dacă acesta există, la crepusculul său, la înstrăinarea sa, la expectativă. La expectativă înainte de toate, poate nu atît cu gîndul la înlocuirea posibilităților care condiționaseră țara să primească un San Narciso în plămada sa cea mai delicată fără nici o reacție sau țipăt, ci, cel puțin, acel minim posibil, să aștepte ca simetria opțiunilor să se năruie, să o ia cîș. Auzise totul despre terțul exclus, un rahat ce trebuia ocultat; și cum de se întîmplase tocmai aici, unde odinioară au existat posibilități atît de prielnice diversității? Căci acum pășeai parcă printre matricele unui enorm calculator digital, zerourile și numerele unui atîrnînd deasupra în perechi, ca două piese ale unei sculpturi ce se balansează la dreapta și la stînga, în față, tot mai multe, poate fără sfîrșit. Sub străzile hieroglice sau exista un înțeles transcendent, sau doar pămîntul. În cîntecele lui Miles, Dean, Serge și Leonard exista sau o fracțiune a frumuseții spirituale a adevărului (cum credea acum Mucho), sau numai un spectru de energie. Tremaine vînzătorul de zvastici absolvit de holocaust era sau o nedreptate, sau lipsa unui curent de aer; osemintele soldaților americani de pe fundul Lacului Inverarity se aflau acolo pentru un motiv care are importanță pentru omenire, sau numai de dragul scafandrilor și fumătorilor. 1 și 0. Așa erau dispuse perechile. La Vesperhaven Hall se ajungea sau la o înțelegere demnă cu Îngerul Morții, sau exista doar moartea și pregătirea lentă, zilnică, în așteptarea ei. Un alt înțeles sub ceea ce este evident, sau nici unul. Sau Oedipa în transa orbitală a unei autentice paranoia, sau un Tristero real. Căci sau există un Tristero dincolo de aparențele unei Americi lăsate moștenire sau există doar America și, dacă există doar America, atunci avea impresia că singurul mod de a mai trăi și însemna ceva pentru America era să fie străină, să fie una ieșită de pe brazdă și cufundată pe de-a-ntregul în paranoia ei.

A doua zi, cu curajul pe care-l descoperi cînd nu mai ai nimic de pierdut, a luat legătura cu C. Morris Schiff și s-a interesat de clientul său misterios.

„S-a hotărît să participe personal la licitație“, atît a binevoit să-i spună Schiff. „S-ar putea să-l întîlniți acolo.“ S-ar putea.

Licitatia a avut loc conform programării, într-o duminică după prînz, poate în cea mai veche clădire din San Narciso, căci fusese construită înainte de cel de-al doilea război mondial. Oedipa a sosit cu cîteva minute mai devreme, neînsoțită, și în holul rece, cu pardoseală lustruită din lemn de sequoia și miros de ceară și hîrtie, l-a întînit pe Genghis Cohen, a cărui expresie era ușor jenată.

„Vă rog să nu considerați asta un conflict de interese“, trăgăna el cuvintele cu gravitate. „Erau în catalog niște timbre mozambicane încîntătoare în formă de triunghi și n-am putut să rezist. Îmi permit să vă întreb, ați venit să licitați, doamnă Maas?“

„Nu, spuse Oedipa. „Ca să mă aflu în treabă.“

„Avem noroc. Loren Passerine, cel mai bun adjudecător, va striga astăzi.“

„Va striga?“

„Spunem că un adjudecător «strigă» o vînzare“, spuse Cohen.

„Aveți fermoarul deschis“, șopti Oedipa. Nu prea știa ce va face cînd se va arăta licitantul. Se gîndea numai vag să provoace o scenă destul de violentă ca să vină poliția și, astfel, să afle cine este, de fapt, individul. Rămase într-un petec de soare, printre firele de praf luminoase care pluteau în aer, încercînd să se încălzească puțin, întrebîndu-se dacă va trece cu bine prin asta.

„Este timpul să înceapă“, spuse Genghis Cohen, oferindu-i brațul. Bărbații din sala de licitație erau îmbrăcați în mohair negru și aveau chipul palid, nemilos. I-au urmărit intrarea cu privirea, căutînd cu toții să-și

ascundă gândurile. Loren Passerine, pe podiu, îi domina ca un maestru păpușar, cu ochi strălucitori, surîzînd expert și implacabil. O privi lung, surîzînd, de parcă i-ar fi spus, sînt surprins că ai venit cu adevărat. Oedipa se așeză singură în ultimele rînduri ale sălii, cu ochii ațintiți pe cefele lor, încercînd să ghicească care dintre ele era ținta ei, dușmanul ei, poate proba la care era supusă. Un ajutor închise ușa grea care dădea spre ferestrele holului și soare. Auzi pocnetul unui lacăt, zgomotul reverberă o clipă. Passerine își întinse brațele cu un gest care amintea de preoții unui cult străvechi, sau poate de un înger coborînd. Adjudecătorul își dresă glasul. Oedipa se așeză mai bine în scaun ca să aștepte strigarea lotului 49.

„TĂCEREA“ LUI THOMAS PYNCHON

În urmă cu mai mulți ani, Thomas Pynchon era menționat adesea alături de John Barth, William Gass, Robert Coover sau Donald Barthelme când se vorbea de apariția primului val de scriitori postmoderni în literatura americană din anii '60. Cu trecerea timpului, această serie ilustră a adăugat nume noi pe măsură ce alte valuri au urmat, devenind cu mult mai lungă și, deci, mai puțin relevantă, încât astăzi ea prezintă interes mai mult pentru istoricul literar. Evoluția foarte diferită a scriitorilor amintiți în cele trei decenii de când debutul i-a consacrat peste noapte ca nume de primă mărime ale ficțiunii americane ne arată și ea de ce alăturarea lor își are mai puțin rostul astăzi. Între Pynchon și Barth – ca să ne oprim la cei mai productivi dintre ei – diferențele, importante de la bun început, tind aproape să anuleze rațiunea în virtutea căreia ambii au fost grupați sub același cap de afiș. Nu tocmai spre încântarea lor, cum ne lasă să înțelegem Barth, nu chiar un admirator al lui Pynchon, pe deasupra iritat întrucîtva și de capul de afiș, căci după el termenul *postmodernism* sugerează epigonism, reacția lui Pynchon nefiind nici ea greu de ghicit, dacă ne gândim la cultul întreținut de el pentru propriul său anonim și la afinitatea sa cu un scriitor ca Herman Melville, evidentă și în opțiunea pentru tăcere.

Într-adevăr, tăcerea cultivată de Melville de la un anume punct al carierei sale, refuzul de a lua parte la viața literaților (new-yorkezi în cazul său) se regăsesc și la Thomas Pynchon. Numai că la romancierul contemporan nouă ele vor îmbrăca forme mult mai severe, instituindu-se într-un regulament existențial și literar strict, autoimpus la scurt timp după apariția primului său roman, *V.*, în 1963, și de atunci respectat, se pare, fără nici o abatere. De unde sentimentul de frustrare

trăit de criticii săi porniți în aventura cunoașterii lui Thomas Pynchon nu ca autor al cuvintelor înlănțuite pe pagină, ci în primul rînd ca personaj istoric, nevoiți să se resemneze să facă „portretul artistului ca persoană absentă“, după ce s-au lăsat convinși că el este „individul care nu vine la dineuri“. (Două titluri cu care s-au s-au soldat strădaniile celor dispuși să cerceteze „cazul“.) Nu a lipsit nici presupunerea, care astăzi ni se pare hazlie, cum că autorul lui V. ar fi una și aceeași persoană cu J. D. Salinger: hotărîndu-se după succesul romanului *În lanul de secară* să părăsească pentru totdeauna scena literară și neputînd să-și țină promisiunea, el ar fi recurs, chipurile, la un pseudonim.

Dar ce știm în fond despre Thomas Pynchon? Unul din strămoșii săi, William Pynchon, a ajuns în America în 1630 pe una din cele 11 corăbii în frunte cu *Arbella* și, împreună cu John Winthrop, a jucat un rol important în întemeierea coloniei Massachusetts Bay, leagănul puritan al Noii Anglii. Numele său (ortografiat uneori Pincheon) revine de mai multe ori în *Jurnalul* lui Winthrop în contexte legate de calamități naturale, cărora le-a supraviețuit, statutul unor așezări ctitorite de el, relațiile cu indienii sau pedepsirea femeilor bănuite de vrăjitorie. Se va întoarce mai tîrziu în Anglia – cititorul va avea prilejul să afle motivul –, dar fiul său John va rămîne. Urmașul său care face obiectul acestor rînduri s-a născut tot pe Coasta de Est, în Long Island, în 1937, în zodia Taurului (la 8 mai), o zodie ce guvernează într-o bună măsură romanul *Mason & Dixon* (1997). Educația primită a fost, în schimb, nu cea de protestant, ci de catolic. A studiat fizica la Universitatea Cornell și, după o întrerupere de doi ani, în care timp și-a satisfăcut serviciul militar la marină, și-a continuat studiile la aceeași universitate, de rîndul acesta audiind cu predilecție cursuri de literatură engleză. Printre ele s-a numărat cel ținut de Vladimir Nabokov unde, alături de romanele scrise de profesor, *Ulise* de Joyce reprezenta un text de bază, cum aflăm dintr-un interview dat de autorul *Lolitei* după încheierea carierei didactice din America. De fapt, nu memoria lui Nabokov vorbește despre fostul său student, ci cea a soției sale, care reținuse grafia neobișnuită a acestuia – jumătate litere de tipar, jumătate litere cursive – atunci cînd corectase lucrările studenților lăsate în seama ei de romancierul-profesor.

În schimb, scriitorul Richard Farina care se bucurase de colaborarea lui Pynchon la editarea revistei literare studentești, l-a păstrat viu în amintire. În evocarea făcută de el acelor ani, autorul care îi va dedica romanul *Gravity's Rainbow* (*Curcubeul Gravitației*, 1973) apare ca un tânăr slab, taciturn, mereu în căutare de „tacos“, una dintre atracțiile bucătăriei mexicane, apreciate mai cu seamă de Pynchon după un sejur în Mexic. De Cornell se leagă și debutul său literar, o dată cu apariția a două povestiri în publicații sub egida Universității: „Small Rain“ („Ploaie mărunță“) în revista studentească și „Mortality și Mercy in Vienna“ („Moarte și îndurare la Viena“) în *Epoch, a Quarterly of Contemporary Literature*. Nr. 4 vol. IX al acestui ultim periodic își anunța cititorii că „prezintă povestirile a doi debutanți, Tom Pynchon și Ronald Sukenick“, primul, student la engleză și creație literară, beneficiar al unei burse în vederea continuării studiilor în sistemul postuniversitar, celălalt, „a graduate student“, la Universitatea Brendeis, aflat la Paris în cadrul programului Fulbright.

Pynchon nu a urmat pînă la capăt traseul academic parcurs de cei mai mulți scriitori americani contemporani și încheiat de regulă cu asimilarea lor de Universitate, poate instituția de cultură cea mai influentă din Statele Unite (după media, bineînțeles). Iată-l, prin urmare, o excepție printre postmoderni, care cu toții au făcut carieră universitară, în contrast cu generația afirmată în perioada interbelică, inclusiv modernistii. (T. S. Eliot, poate singurul dintre cei mai cunoscuți, a scris o teză de doctorat, dar nu a susținut-o.) Ca și autorul poemelor *Tărîmul pustiit* și *Patru cvartete*, texte față de care opera sa se va afla într-o relație directă, Pynchon se mulțumește cu diploma de absolvent în engleză obținută în 1960 și, după ce va petrece o vreme la New York, va lucra timp de doi ani pentru compania Boeing din Seattle, redactînd materiale tehnice legate de proiectarea rachetelor teleghidate și scriind ficțiune. Văd în acest răstimp lumina tiparului povestirile „Low Lands“ („Depresiuni“), „Entropy“ și „Under the Rose (Sub rosa)“, ultima menționată fiind apoi rescrisă și integrată în romanul V., a cărui apariție îl consacră definitiv ca unul din scriitorii postmoderni cu mare trecere la critică și incluși de regulă în programele universităților americane. Este începutul

„canonizării” sale și, totodată, așa cum aminteam mai înainte, al dispariției sale ca persoană publică. Nici premiile sau distincțiile acordate pe parcursul anilor nu au avut darul să-l scoată din izolarea oferită, după părerea unora, de autoexilul mexican, de o aglomerare citadină ca Los Angeles sau de cabanele răzlețe ale Californiei de Nord. Unele le-a primit prin reprezentanți, altele pur și simplu le-a refuzat. În câteva rînduri a spart totuși tăcerea: cu impresii despre fața sordidă a orașului Los Angeles, sub titlul „A Journey into the Mind of Watts” („Ce cugetă și simte Watts”) amintind de Samuel Beckett, dar avînd o trimitere mai precisă la cartierul cu acest nume, o recenzie la un roman de Gabriel Garcia Marquez, o evocare a lui Richard Farina, mai multe note apărute în chip de reclamă pe coperta unor cărți, probabil la rugămintea autorilor sau editorilor, care, într-un fel sau altul, au avut șansa să-l cunoască pe el, sau persoane apropiate lui, un text citat adesea, „introducerea” la *Slow Learner (Ucenicie înceată)*, volumul publicat în 1984 ce reunește cele mai multe din povestirile menționate mai sus. (Nu este inclusă povestirea „Mortality and Mercy in Vienna”, a cărei apariție a fost, se pare, devansată de „Small Rain”. Dada apare aici ca un punct de referință important, atît prin exponatul său parizian din 1919, un fetus de porc, cît și prin asocierea acestuia cu David Lupescu, un fel de spirit tutelar al spațiului unde se derulează evenimentele.)

Strigarea lotului 49 a avut o geneză aparte, explicabilă și prin proporțiile reduse în comparație cu romanele masive *Gravity's Rainbow*, *Vineland* (1990) sau *Mason & Dixon*, necesitînd fiecare o lungă perioadă de gestație, poate și datorită unei nevoi/plăceri a lecturii în domenii diverse și de mare întindere, ficțiunea avînd la Pynchon o deschidere impresionantă, atît spre istorie, cît și spre știință. Pynchon începuse *Gravity's Rainbow* cînd, se pare, din nevoi pecuniare, întrerupe lucrul la acest roman și se angajează într-un proiect cu o finalitate tipografică mai apropiată. Două secțiuni ale ficțiunii concepute inițial ca nuvelă se pot citi în reviste de largă circulație, înainte de apariția în formă integrală a ceea ce între timp devenise romanul scurt publicat în 1965. De altfel, într-o notă autorul menționează titlul sub care s-a publicat una

din ele: „The World (This One), the Flesh (Mrs Oedipa Maas), and the Testament of Pierce Inverarity“¹, o precizare socotită de autor importantă, de vreme ce nu a găsit necesar să procedeze la fel și cu cealaltă parte.

Întâmpinat de critică cu mai puțin entuziasm decât V., *Strigarea lotului 49* are în schimb priză la cititori. Ajunge să fie cel mai cunoscut dintre romanele scriitorului, accesibilitatea, comparativ mai mare, contribuind desigur la popularitatea sa. Când spui Pynchon, spui *Strigarea lotului 49*, observa cu mai mulți ani în urmă unul din criticii săi, nu tocmai încântat că renumele scriitorului se întemeiază pe romanul mai puțin reprezentativ pentru amplitudinea, complexitatea și virtuozitatea demonstrate de ficțiunea sa. Ceea ce nu l-a împiedicat să-și mărturisească satisfacția produsă de romanul mai puțin amplu (dar, în mod cert, nu mai puțin complex). Depășind indiferența arătată la început, și critica, trebuie spus, a adus tot mai insistent romanul scurt în câmpul cercetării sale. Lectura oferită din perspective multiple, considerabil îmbogățită de la an la an, are acum o pondere deloc neglijabilă în exegeza pynchoniană. Ca să ne exprimăm în ton cu comentariile recente, am putea spune că, în rînd cu celelalte romane, *Strigarea lotului 49* asigură prosperitatea unei adevărate industrii.

*

Rîndurile ce urmează nu au pretenția că pot cuprinde într-o privire generală opera lui Thomas Pynchon, nu din lipsă de spațiu, ci pentru că romanul lui sfidează într-un grad mai mare decât altele o asemenea încercare. Rostul lor este mai degrabă acela de a semnala unele din formele sale de rezistență în fața unei abordări la nivelul întregului, unele întrebări, dificultăți, poate chiar și complexe ale cititorului deloc privat de plăcerea de a rîde copios și a se întrista în aceeași măsură, dar și obligat să reintre în problemele lumii din care credea că a ieșit, atunci cînd a deschis cartea. S-ar explica astfel și folosirea unui cuvînt precum realismul nu neapărat pus între ghilimele cînd

¹ „Lumea (Aceasta), Trupul (Dna Oedipa Mass) și Testamentul lui Pierce Inverarity.”

este vorba de Pynchon, ceea ce nu înseamnă că romanului său i s-ar potrivi eticheta *realist*. Pe de altă parte, tentativele de a-l apropia de alte tipuri ficționale cunoscute au dovedit că față de câștig, pierderea este mai mare și mai importantă, iar atunci când s-a dorit recuperarea ei, procesul a trebuit să treacă prin postmodernism fără a putea ocoli semnele de întrebare ce însoțesc acest termen.

Totuși, nici câștigul nu trebuie subapreciat. A spune că ficțiunea lui Pynchon se înscrie în tradiția epicului romantic sau în cea a satirei menippeniene, a alegoriei sau, de ce nu, a romanului polițist, este o afirmație nu fără acoperire. Neîndoielnic, *Gravity's Rainbow*, ca să ne oprim numai la aceste posibile încadrări generice, este o satiră în cea mai bună tradiție swiftiană, dar același text se poate citi ca o alegorie a condiției postmoderne și, în măsura în care o serie de secțiuni se grupează în jurul aventurilor lui Tyrone Slothrop, Enzian sau Tchicherine legate de Rachetă, Graalul modern, ne apare ca o scriere „romance”, unde misterul, proliferând cu ușurință, oferă suficiente motive pentru a se face trimitere la un alt tip de ficțiune mai apropiat de zilele noastre: romanul polițist. V., *Vineland*, *Mason & Dixon* (într-o anumită măsură chiar și *Strigarea lotului 49*) se comportă asemănător. Toate oferă și cheia unei lecturi dispuse să insiste asupra alcătuirii lor interioare, să deconspire modalități și strategii ficționale agreate de alți romancieri – de unde alunecarea frecventă în parodie –, sau de autorul însuși, care nu ezită să-și avertizeze cititorii asupra unor preferințe poetice și *poietice*. Așa este, de pildă, pledoaria pentru virtuțile jocului de cuvinte, pe care simte nevoia să o facă în *Strigarea lotului 49*, cu atât mai mult cu cât aici momentele de iluminare ale Oedipei sînt, în bună parte, un efect al calamburului fără pretenții, dacă nu chiar deocheat.

Să mai notăm că și autoparodia rămîne una din marile plăceri ale lui Thomas Pynchon. O pune în lumină repertoriul impresionant de versuri amestecate cu proza sa – cîntece lirice, satirice, marșuri, glume rimate, limerick-uri – care au desigur și alte rosturi în romanul său, unul fiind chiar acela de a submina din interior apartenența la tipurile ficționale menționate: granița dintre poezie și proză nu mai este unde o știam și ne este mai greu să spunem unde s-a mutat. De fapt și câștigul adus de argumentul în favoarea unui tip ficțional sau

al altuia se înscrie pe aceeași linie destabilizatoare, fiindcă apartenența simultană la mai multe tipuri, cu toate că la nici unul pe deplin, dovedește că marcajele dintre genuri și specii tind să fie mai puțin vizibile sau să se șteargă de-a binelea, că înseși tipologiile de sorginte aristotelică și-au pierdut din relevanță.

Firește, nu numai în ficțiunea lui Pynchon se observă o atare tendință. Ceea ce numim roman postmodern își descoperă identitatea în același refuz de a se lăsa delimitat după vechiul tipic, cu toate că, trebuie să recunoaștem, nici romanului clasic, mai ales celui american, nu i-a fost străină pornirea de a nu ține seama de linii despărțitoare. La Pynchon, însă, vom întâlni treceri de hotare mai spectaculoase. De mult deschisă disciplinelor umaniste – în vremea din urmă s-a vorbit de o tendință tot mai mare de a le absorbi – ficțiunea încearcă, prin el, să facă loc în spațiul său științei și tehnologiei. Dar nu în maniera binecunoscută a romanului științifico-fantastic, unde știința oferă doar un pretext pentru fantezie, încetînd să se legitimizeze ca atare, chiar dacă multe din plăsmuirile autorilor SF de odinioară se citesc astăzi ca „anticipări” (titlul unei cărți de H.G.Wells).

Pynchon este considerat „primul romancier tehnologic autentic al lumii”¹ pe cu totul alte temeuri. Este vorba de o competență dobîndită printr-un volum impresionant de lectură, în domenii care nu se reduc la fizică și tehnologie electronică. Citind V., un specialist în chirurgie plastică ar crede că autorul este el însuși doctor, iar *Gravity's Rainbow* lasă impresia că nici chimia și nici fiziologia behaviouristă nu are pentru el nici un fel de secrete. Toată această informație uriașă este absorbită de romanul său în chipul cel mai firesc: ea modelează spațiul romanului, îi stabilește legitățile și, totodată, îi oferă metaforele prin mijlocirea cărora își află o proiecție relația eului cu lumea înconjurătoare.

O dovadă că așa stau lucrurile ne-o oferă una din primele ficțiuni. Dennis Flange din povestirea „Low-Lands” este încredințat că „atît timp cît ești pasiv, îți poți da seama de adevăr.

¹ Joseph W. Slade, "'Entropy' and Other Calamities", Pynchon, A Collection of Critical Essays, ed. Edward Mendelson, Prentice-Hall, Inc. 1979, p. 86.

dar în clipa în care te implici în ceva, ajungi să modifice perspectiva asupra lucrurilor, dacă nu să violezi pe față adevărul, tot așa cum cineva care observă particulele din interiorul atomului schimbă totul, date și diferențe, prin actul observării.)“ Comparația introduce o contribuție din domeniul fizicii ce aparține secolului nostru, cu impact considerabil în gândirea postbelică în ansamblu. Într-adevăr, principiul relativității sau nedeterminării, asociat cu numele lui Heisenberg, este frecvent invocat când se vorbește de noile modele de raportare la realitate promovate de perioada pe care o traversăm, „nedeterminarea“ figurînd, de regulă, în multe tipologii ale postmodernismului.

De altfel, „lumea“ lui Pynchon se conformează întru totul acestui principiu, fiindu-i refuzată posibilitatea de a ajunge la eveniment, la o înțelegere a acestuia prin ocolirea actului de observare. Nu există nici o perspectivă privilegiată din care să-l putem recupera și pe baza căreia să putem măsura deformările, distorsiunile, exagerările, miopia sau prezbitismul observatorilor. Este adevărat, omnisciența a fost abolită înainte ca postmodernității să se nască, dar pe cînd un Joseph Conrad, ca să amintim un alt spirit tutelar al povestirii „Mortality and Mercy in Vienna“, admite posibilitatea de a integra perspectivele incomplete, subiective, într-o narațiune unitară, Pynchon refuză din start să creadă că așa ceva mai este cu putință.

Schimbarea unghiului de observare are consecințe mai importante acum, fiindcă în joc se află însuși statutul ontologic al obiectului observat. Tot așa cum, zărită la un moment dat pe o farfurie, o pată dispăre cu totul sau își schimbă forma – din triunghi devine semicerc, apoi trapezoid – cînd lumina vine dintr-o altă direcție. „Este pata reală?“ se întreabă Hanna în romanul V., fiind convinsă că „nu-i place culoarea. Culoarea durerii sale de cap: un maroniu șters“. Ceea ce l-ar face pe cititor să se întrebe: pata există pe farfurie sau doar în închipuirea fetei? Nu poate fi vorba de o mică obsesie dintr-un spațiu banal, de o formă de paranoia? Sînt întrebări pe care, într-o formă sau alta, le ridică ficțiunea lui Pynchon.

De reținut că una din strategiile preferate ale autorului are menirea expresă de a le stimula, sugerînd prin text posibilități multiple, menținînd echilibrul dintre ele prin construirea și deconstruirea lor aproape simultană, prin punerea între

ghilimele sau inversare de semne. (Inversările de litere, întâlnite și în *Strigarea lotului* 49, nu se reduc numai la facilitarea unor jocuri de cuvinte.) Romanul lui Pynchon ne apare ca o replică uneori comică, alteori grotescă la impasul cunoscut de gândirea contemporană: teoriile tind să devină excesive ca număr, dar nici una nu se poate legitimiza pe de-a-ntregul. Incertitudinea ce-l guvernează nu este, prin urmare, rezultatul unei penurii, ci, dimpotrivă, al unei supra-abundențe în materie de interpretare a lumii. De observat că onomastica pynchoniană, mai puțin obișnuită, pare să invite și ea la o multiplă decodare, să facă dovada aceleiași bogății. Pe lângă conotații ce sar în ochi de la prima vedere, ea își mărește în context capacitatea de sugestie într-un fel aparte. Un nume ca Inverarity trimite prin ultima sa parte la filatelie – raritate, piesă rară –, dar a fost citit și ca *dans le vrai* sau, cu sensul opus, de neadevăr, ca inversul rarității și, de ce nu, ca un mod de a-i invoca pe James Clerk Maxwell și Demonul său. Chiar dacă nu este locul de naștere al renumitului fizician, cum a crezut unul din criticii lui Pynchon, Inverarity rămîne numele unei localități scoțiene, or Maxwell, se știe, a fost... scoțian.

*

Entropia este un alt concept căruia romanul lui Pynchon îi este tributار pe multiple planuri. În „introducerea” la *Slow Learner*, el mărturisește că, încă din perioada cînd a scris povestirea „Entropia”, s-a străduit să-și lămurească acest capitol din fizică și teoria informației, dar, pe măsură ce și-a îmbogățit lectura, a devenit „mai nesigur”. Tot ce se poate ca el să fi recurs aici la o mai veche și, totodată, foarte nouă convenție: autorul care își afișează ignoranța, căci sursele sale citate frecvent sînt contribuțiile în domeniu ce poartă semnătura unor nume ca Willard Gibbs, Ludwig Boltzman, Rudolf Clausius, Norman Wiener, Claude Shannon. Cu atît mai mult, cititorul neavizat nu se poate simți decît și mai nesigur.

E cazul să observăm, însă, că, deși ficțiunea lui Pynchon ține la acuratețea științifică și are întotdeauna acoperire într-un text de specialitate, important rămîne sensul mai general al conceptului, o anumită finalitate la care el trimite, preluat

într-o cultură tehnologică, de felul celei americane, chiar de limbajul comun. De fapt, entropia, cu sensul din termodinamică, îi folosește autorului mai curînd în chip de metaforă, o metaforă în termenii căreia el construiește o perspectivă asupra societății postindustriale, așa cum Henry Adams înaintea sa oferise o viziune asupra istoriei inspirată de același concept.¹ Nu întîmplător, povestirile și romanele lui Pynchon din anii '60 poartă însemne bătătoare la ochi ale lecturii unor scrieri adamsiene ca *The Education of Henry Adams* (1907), *Mont Saint Michel and Chartres* (1904) sau „The Rule of Phase Applied to History” („Legea fazei aplicată în istorie”).

Dar Pynchon merge pe urmele lui Adams nu numai atunci cînd citește istoria modernă ca un cîmp de manifestare a forțelor entropice. În mai multe privințe, primul său roman este o rescriere a textelor amintite, focalizat pe aceleași imagini și contaminat oarecum de sentimentul de nostalgie ce se degajă în special din *Education*. În această carte, mai mult o anatomie culturală decît o autobiografie, din păcate rămasă necunoscută cititorilor români, Adams semnală o schimbare decisivă de direcție în evoluția societății americane, care ar fi avut loc la finele secolului trecut, marcînd în același timp și nadirul unui proces din cultura occidentală în ansamblu, început cam „pe la 1600”. Simbolul său îl reprezenta dinamul. Dacă în imaginea Fecioarei (*The Virgin*) își aflase dorința de unitate și ordine a ființei umane simțămîntul unei comuniuni cosmice plene, dinamul ar fi măsurat punctul cel mai de jos de la o asemenea aspirație. Simbol al energiei consfințit la Marea expoziție de la Paris din 1900 – o dată cu metamorfozarea Fecioarei în dinam, tîrgurile preiau, iată, o parte din menirea lăcașurilor sacre – noul cult va conduce, via entropie, spre stadiul ultim,

¹ Reproducem, pentru acest sens, o definiție a entropiei dată de Tanner după *American Standard College Dictionary*, care este nu numai mai accesibilă, dar are și o trimitere mai directă la Pynchon. În fizică, „entropia este o expresie matematică a gradului în care energia unui sistem termodinamic este astfel distribuită încît este imposibilă conversia sa în lucru mecanic...Tendința ireversibilă a unui sistem, inclusiv a universului, către dezordine crescîndă și inerție; de asemeni, starea finală ce se poate prezice dintr-o asemenea tendință.” Tony Tanner, *City of Words*, Jonathan Cape, 1971, p. 141.

cînd diferențierile încep să se șteargă și să lase locul unei uniformități ce amenință să încremenească.

În romanul V., tendința spre stagnare îmbracă forma unei expansiuni a inanimatului în dauna organicului, o dislocare ce trezește aprehensiune prin ritmul tot mai accelerat în care se produce. Refăcîndu-se continuu, dar ca un corp nou în care sinteticul își atestă prezența, uneori într-o proporție copleșitoare, trupul uman pare să aibă el însuși nevoie de redefinire. Nu este de mirare că un personaj vede în „ascensiunea morală” a dentistului un semn al timpului: „Cam pe la începutul secolului, psihanaliza i-a uzurpat pe preoți din rolul de duhovnic. Acum, se pare, era rîndul analistului să fie detronat de dentist.” „The Whole Sick Crew”, un fel de etichetă a unui model existențial și cultural ilustrat de un grup avangardist, îi dă prilejul să observe că dacă nu se face o breșă în acest sistem, altfel spus, dacă nu i se alătură nici o persoană cu o gîndire originală viguroasă, atunci se poate demonstra „matematic” că activitatea intelectuală a grupului, constînd în principal din permutări și combinări ale unor concepte la modă, va atinge punctul terminus într-o bună zi. Cît privește arta, ea își află cîmpul de manifestare în conversație („talking”), în „expresionismul catatonic”, adică „tehnică de dragul tehnicii” și „parodiarea lucrărilor realizate de alții”. (Să avem aici și o trimitere la epuizarea modernismului, fază care se suprapune adesea cu începuturile postmodernismului?) Se poate lesne observa că „The Whole Sick Crew” a atins stadiul prevestit în povestirea „Entropie” cînd „ideile, ca energia termică, nu vor mai fi transmise, deoarece la fiecare punct (din cultura existentă) va exista pînă la urmă aceeași cantitate de energie și, în consecință, va înceta mișcarea intelectuală”.

În ciuda trimiterilor foarte numeroase și directe la viziunea adamsiană asupra istoriei, romanul V. descurajează, pe de altă parte, o lectură care l-ar identifica întru totul cu aceasta. Ceea ce o subminează este zădărnicierea efortului din planul narativ propriu-zis de a localiza *obîrșia* evenimentului istoric în general și a unor conflagrații la scară planetară sau locală produse în secolul nostru (încă); mai precis, de a afla necunoscuta reprezentată de semnul sau litera V. care dă și titlul romanului, o întreprindere epistemologică sau treabă de detectiv, îngreunată de la bun început de absența unor

determinări – nu se știe mai nimic despre V. – dar tocmai de aceea în situația de a se relua mereu; căci, fără a fi determinat în vreun fel, V. poate fi determinat în orice fel. Cu toate că există posibilitatea ca necunoscuta să fie tot atât de bine „o corabie sau o națiune“, „Cel care o caută pe V.“ citește semnul ca inițiala unui nume de femeie. A merge pe urmele lui V. înseamnă pentru Herbert Stencil a construi ficțiuni cu intrigi complicate în măsură să pună în lumină rolul jucat de V. în declanșarea și desfășurarea unor evenimente violente, consemnate și în cărțile de istorie.

Prin Stencil se fac auzite alte întrebări ce vor reveni cu obstinație în mai toate romanele lui Pynchon: sînt conflictele sîngeroase, catastrofele de tot felul, opera întîmplării sau a unor aranjamente de culise? Accidente ale istoriei sau planuri ticluite pe îndelete? Așa cum se întîmplă în romanul post-modern, în general, ele nu au întotdeauna parte de un răspuns limpede, fiindcă autoritatea celui ce-l propune este ea însăși pusă sub semnul întrebării. Prin chiar numele său – Stencil (șablon, tipar, matriță) –, adesea folosit ca verb – stencilize –, Cel care o caută pe V. trimite un semnal că totul se poate reduce la un caz de paranoia, la un anume tipar mental, realitatea decupîndu-se doar într-un singur fel. Pe de altă parte, prin multiplicarea lui V. cu fiecare nouă ficțiune în care Stencil proiectează un eveniment istoric sau altul, unicitatea sa devine tot mai problematică și incertă. Dorința de certitudine îl determină pe Stencil să adopte strategia detectivului din romanul polițist, reluînd mereu firul cercetărilor de la un alt capăt, dar fără să ajungă ca acesta la dezlegarea enigmei: finalitatea căutării se amîină perpetuu.

Apropierea pe care o face Pynchon între Henry Adams și Stencil – ambii folosesc persoana a III-a cînd vorbesc despre sine –, poate fi privită ca un îndemn de a citi „stencilizarea“ și ca o parodie a istoricului și diplomatului pasionat de știință, care număra printre strămoșii săi doi președinți ai Statelor Unite, dintre care unul părinte fondator. O parodie care nu distruge însă cu totul sentimentul de nostalgie menționat mai sus. Romanul V. s-ar prezenta așadar ca o construcție post-modernă: el oferă o perspectivă asupra istoriei, stimulată de concepte lansate în domeniul fizicii, susținută mai cu seamă prin recurs la un text scris la începutul acestui secol, aproape uitat într-o vreme și redescoperit grație, într-o bună măsură, și

impactului avut de roman; o perspectivă căreia, în același timp, i se erodează credibilitatea prin mijloace ce țin de parodie, registrul comic servind frecvent ca un fel de contrapunct la secvențele de imagini sumbre, autentice „cataloage” ale declinului entropic.

*

Nici în *Strigarea lotului 49* nu vor lipsi imaginile ce-și pot revendica un loc în cataloagele menționate mai sus. Culoarea monotoniei, cenușiul, pune sub semnul entropiei atât pe incolorul Gennaro, singurul supraviețuitor al violențelor ce consumă energia „universului” lui Richard Wharfinger, dramaturgul baroc fictiv al lui Pynchon, cât și starea de rău a lui Mucho Maas, provocată de contactul zilnic cu deșeurile acoperite de acel strat format din cenușă, gaze de eșapament, praf și emanațiile din trupuri. În limba engleză, cuvântul *waste* tradus prin *rebut* se referă la toate aceste reziduuri, la tot ce nu mai este de trebuință. Pynchon suprapune frecvent acest sens pe un al doilea, cel de pustiu, pustietate, așa cum este folosit de T. S. Eliot în poemul *The Waste Land* (*Țara pustie* sau *Tărîmul pustiit* în traducerea lui Ion Pillat și, respectiv, Mircea Ivănescu): la el, peisajul contemporan este un tărîm al pustietății, acaparat de parcurile de mașini cu un grad diferit de uzură, devenind și mai suspus domniei inanimatului, mai pustiit. În *Strigarea lotului 49* este limpede că se poate vorbi de o întreagă lume ce stă sub semnul *R.E.B.U.T.* – nu întâmplător punctul după fiecare literă a acronimului ce desemnează sistemul ei propriu de comunicare se face uneori nevăzut și neauzit.

Dar în *Strigarea lotului 49*, entropia primește, în comparație cu *V.*, un sens nou, împrumutat din teoria informației; ca urmare, cel de-al doilea roman nu mai apare ca o simpă coda la primul – de unde, poate, și impactul său mai redus la început. El anunță noi întrebări, dintre care o bună parte gravitează în jurul Demonului lui Maxwell, descris de Koteks potrivit ipotezei emise de fizicianul scoțian în cartea sa *Theory of Heat*, dar și cu unele explicații suplimentare privind schimbarea sa de la faza repartizării arbitrare a moleculelor, caracterizată prin tendința acestora de a atinge stadiul când materia și energia sînt egal distribuite, la ordonarea lor în

diferite zone ale sistemului. „Materializat“ de Nefastis, Demonul a captat atenția criticilor într-un chip neașteptat. De foarte mulți a fost luat în serios, discuțiile pro și contra acoperind multe pagini și lăsându-se chiar cu scrisori deschise.¹ Tot ce se poate ca discursul critic de acest tip să fi fost influențat de contextul deceniilor șapte și opt când, în Statele Unite, computerizarea a trezit nu numai interesul specialiștilor, dar și al publicului larg. Nu a surprins pe nimeni, prin urmare, că argumentele și întrebările unor critici au vizat credibilitatea mașinii ca teorie, dacă nu chiar ca mod de funcționare.

A reieșit că Nefastis are acoperire în lucrările lui Claude Shannon, primul, se pare, care „a asociat informația cu entropia și le-a corelat cu conceptul de incertitudine“. Ce mult preț au pus criticii pe acuratețea științifică se vede din efortul făcut de a infirma sau confirma pînă la capăt datele lui Nefastis. De pildă, discrepanța observată între sfîrșitul deceniului cinci, când Shannon își publică rezultatul cercetărilor și anii '30, de care Nefastis leagă cele două ecuații, pentru entropia termodinamică și entropia informațională, s-a rezolvat în favoarea lui Pynchon: Shannon însuși a avut precursori care i-ar fi putut servi ca surse lui Nefastis. Alte întrebări au dat de gîndit: se poate considera informația o formă de energie, așa cum crede Nefastis, care și-a construit mașina pe ideea că sensibilul îi poate transmite Demonului o serie de date, readucîndu-l la starea când își poate relua operațiile de măsurare și ordonare a moleculelor? Este mașina un fel de computer, presupunere ce ar explica de ce cunoștințele despre molecule obținute de Demon trebuie să fie periodic distruse? O sursă posibilă în acest caz ar fi, s-a sugerat, cercetările lui Rolf Landauer de la începutul anilor '60. Întrebările nu se opresc aici.²

¹ La noi un amplu studiu consacrat lui Thomas Pynchon stă tot sub semnul Demonului. Vezi Radu Lupan, „Thomas Pynchon și Demonul lui Maxwell“ în *Moderni și postmoderni*, Cartea românească, 1988.

² J. Kerry Grant, *A Companion to The Crying of Lot 49*, The University of Georgia Press, 1994, pp 81-95. Dacă este poate mai greu să urmărim argumentarea precursorilor lui Shannon, prezentată în detaliu, potrivit căreia într-un sistem entropia și cantitatea de informație sînt echivalente, să reținem totuși că, în teoria informației, una din definițiile entropiei este și aceea de a fi o măsură a incertitudinii.

Cum există și un revers al medaliei, trebuie spus că din aceeași perspectivă – științifică – mașina nu a fost privită cu ochi buni de toată lumea. I s-a reproșat, de pildă, „costul” prea mare – energia mecanică obținută ar fi plătită prea scump din punct de vedere informațional, măsurătorile Demonului la nivelul fiecărei molecule conducând la o scădere de informație; or, mai ales în anii '60, miza informațională a fost mare. Alăturarea, în povestirea „Entropy”, „a sterilității unui sistem închis ordonat și a vitalității haotice a unui sistem deschis” o face pe Katherine N. Hayles să observe că Pynchon a fost înclinat să creadă, cu mult timp înainte de a scrie *Strigarea lotului 49*, că „dezordinea, concepută mai de grabă ca maximum de informație decât dispersare, ar oferi o ieșire din «lipsa de ieșire» tradițională a scenariilor legate de moartea termică”.¹ Interesul pe care i l-a trezit mai târziu gravitatea s-ar înscrie, deci, pe linia acelorași căutări, întrucât, se știe, probabilitatea ca cea de a doua lege a termodinamicii să nu se aplice universului ca întreg are în vedere mai cu seamă influența ordonatoare a acestei forțe de atracție.

Demonului care duce la scăderea entropiei sistemului, micșorându-i „conținutul informațional prin reducerea incertitudinii cu privire la localizarea fiecărei molecule”, este antientropic și în sensul teoriei informației. Din sinteza foarte cuprinzătoare, făcută de Grant, a discuțiilor purtate pe tema entropiei în acest roman, reiese că, în timp ce mulți critici s-au lăsat antrenați în discuții specializate, alții s-au mulțumit să pună în lumină relevanța entropiei pentru călătoria Oedipei în căutarea lui Tristero, pasajul următor fiind socotit tipic pentru un asemenea fel de abordare: „În termeni termodinamici, Oedipa se deplasează de la starea unei entropii mai mari, de uniformitate inactivă (...) la starea unei entropii mai reduse facilitată de existența aparentă a lui Tristero. În termeni cibernetici, însă, ea se deplasează în direcția opusă, adică de la entropie mai mică la entropie mai mare, pe măsură ce multiplicitatea informației pe care o adună despre Tristero sporește incertitudinea semnificației ultime a informației”. Theodore D. Kharperian (*A Hand to Turn the Time: The Menippean Satires of Thomas Pynchon*, Rutherford, N.J.: Fairleigh Dickinson University Press, 1990), citat de Grant, *op. cit.*, pp.93/94.

¹ Katherine N. Hayles, „A Metaphor of God Knew How Many Parts”: The Engine that Drives *The Crying of Lot 49* în *New Essays on The Crying of Lot 49*, ed. Patrick O'Donnell, Cambridge University Press, 1991, p.112.

Am ținut să nu trecem cu vederea această receptare mai specială a romanului, socotind-o relevantă atât pentru o perioadă a culturii americane, cât și pentru tendința manifestă acum, ce va continua și în deceniile următoare, de a vedea în intersectarea unor domenii o posibilitate de pe urma căreia experiența umană nu are decât de câștigat. Firește, cititorul poate face abstracție de Demonul care-i frământă pe fizicieni de la 1871 încoace, mulțumindu-se cu lămuririle date de inventatorul lui Pynchon și admiratorul său. Dar, și în acest caz, se poate observa cu ușurință semnificația metaforică a Demonului în raport cu Oedipa. Dacă „omulețul” din mașina lui Nefastis nu face decât să cunoască energia moleculelor și să le trimită pe fiecare într-un compartiment sau altul, în același tip de activitate se implică și Oedipa, la început mai cu voie, mai fără voie, pentru ca, pe măsură ce crește interesul său pentru Trystero și se acumulează informația, să descopere că triatul nu consumă numai o mare cantitate de energie, dar îi creează dificultăți tot mai mari în care pare să se împotmolească de-a binelea. Răspunzătoare pentru acest impas este, într-o bună măsură, logica lui sau-sau, după cum ea însăși își dă seama atunci când simte nevoia să repudieze legea terțiului exclus.

Pe de altă parte, așa cum Oedipa vede lucrurile când începe să își ia rolul în serios, procesul trebuie să aibă o finalitate: operațiile ce stau în sarcina sa în calitate de coexecutoare a moștenirii incommensurabile urmăresc să ajungă la clarificarea și ordonarea părților ce o compun și, în ultimă instanță, la descoperirea unui sens, a unui mesaj. Nu nutrește ea dorința de „să transpună moștenirea în Înțeleșul înstelat pulsînd viu?” Triatul în acest caz ar desemna și actul de lectură, cititorul avînd și el din fericire (și/sau nefericire) rolul unui asemenea Demon. Urmînd exemplul Oedipei, care, așa cum vom vedea, este pusă în situația de a separa visul de realitate, cititorul va trebui să distingă între fictiv și real, confuzia dintre cele două planuri, întreținută cu bună intenție, făcînd parte din jocul preferat al lui Pynchon. Richard Wharfinger este, bineînțeles, un nume fictiv, la fel ca și *Tragedia* sa, un text ce parodiază teatrul baroc și servește în roman ca un veritabil *mise en abyme*, dar așezarea lui Wharfinger alături de „contemporanii” săi, John Webster,

Cyril Tourneur și John Ford ridică, mai mult ca sigur, o întrebare cu privire la „existența” sa. Mai des recurge Pynchon la mascarea realului în fictiv. Criticii romanului *Gravity's Rainbow* nu au putut să-și ascundă surprinderea descoperind, pe măsură ce se înmulțeau comentariile, că multe nume/identități, considerate inițial fictive, își aveau corespondentul exact în diverse istorii și dicționare.

Să mai notăm că felul cum se raportează Oedipa la testamentul lui Pierce Inverarity își are un duplicat în relația cititorului față de roman, care este tot un testament, o moștenire ce are o dublă proveniență: cel care ne-o lasă este, evident, autorul, dar așa cum el însuși ne dă să înțelegem când vorbește de firul telefonic care „putea să vină din orice direcție, să aibă orice lungime”, obârșia ei se pierde într-un trecut prea îndepărtat ca localizarea sa să nu fie decît o haltă de trecere și nicidecum sfîrșitul căutării. Crîmpeie din aceste fire se recunosc în țesătura romanului și, pînă la un punct, nu este greu să li se meargă pe urme. Unele sînt bătătoare la ochi, precum NADA – cuvîntul însemnînd „nimic” în spaniolă, folosit frecvent de Hemingway pentru a desemna vidul existențial și metafizic –, sau Humbert Humbert, naratorul protagonist din *Lolita* de Vladimir Nabokov; altele tind să-și piardă culoarea în combinațiile noi din care acum fac parte. Coincidență sau nu, sintagme luate separat, precum „pielea de șagri” se pot citi ca... titluri de romane. Dacă vedem în Snarb, numele de o seară al Oedipei, o anagramă, el poate deveni Barns (Barnes) – o trimitere la Djuna Barnes, la textele căreia tînărul Pynchon a făcut mai multe referiri în povestirile sale?

S-ar mai cere luate în seamă și alte bunuri ale moștenirii: procedee și strategii, convenții și modalități, care însă se pretează mai greu la o simplă enumerare. Am menționa, totuși, o scenă din roman, nu numai pentru că este o preferință modernistă, ținînd însă de o practică ficțională mai veche, dar și pentru că are un mare potențial sugestiv în raport cu Oedipa și condiția sa ce precede întîlnirea cu Trystero. Momentul cînd ea privește tripticul și, înțelegînd eșecul lui Pierce în rol de cavalier salvator, se identifică într-un fel cu copilele prizoniere reactualizează pe o notă semiparodică experiența similară a unui personaj jamesian care privește un tablou „printre lacrimi”. În cazul Oedipei nu este vorba de o pînză aparținînd

marilor maeștri, ci de o operă contemporană, dar cu o existență de sine stătătoare, la fel ca și Portretul Lucreziei Panciatrichi, pictat de Bronzino. Prezentat de Remedios Varo în 1964 la o expoziție din Mexic, unde se presupune că l-a văzut și Pynchon, tripticul a devenit, după apariția romanului, obiect de interes și pentru criticii literari, care au fost tentați uneori să citească romanul prin prisma sa, întrebarea ce i-a preocupat fiind legată de putința sau neputința Oedipei de a repeta izbînda unei prizoniere, adică de a evada pînă la urmă. Poate că nu este lipsit de interes să semnalăm că tinerele care brodează mantia lumii își fac apariția și în panoul din stînga, lăsînd impresia, cu o singură excepție, că au fost vrăjite. În grupul observat de Oedipa, aceeași față, înțelegînd probabil că lumea întreagă este o broderie, încearcă, valorificîndu-și printr-o stratagemă cunoașterea – ea brodează un fel de ușă ascunsă – să ajungă la un fald al tapiseriei ieșită pe fereastra turnului unde se zărește silueta unui tînăr. Panoul din dreapta, intitulat semnificativ „Evadarea” (La Huida), îi zugrăvește izbînda, ea apărînd aici în compania tînărului.

*

Despre noaptea petrecută de Oedipa în San Francisco și împrejurimi, cînd, colindînd cu autobuzul sau pe jos, i se dezvăluie prezența cornului de poștalion, emblemă a unui spațiu necunoscut pînă atunci, cel al marginalizaților (sau „dezmoșteniților”), ni se spune că e posibil ca mai tîrziu ei să-i fi fost greu să trieze ce a fost vis și ce realitate. Nu de puține ori, cum s-a mai observat, descumpănirea ei este pricinuită de o asemenea dificultate. Interferența unor planuri ontologice diferite, suprapunerea lor, este o sursă de efecte comice, dar, în același timp, și una din strategiile postmoderne de interogare a lumii în care trăim.

Nu numai separarea visului de realitate este problematică în romanul lui Pynchon; dreptul la existență îl are și halucinația, iar sub efectul halucinogenilor pare să se șteargă linia despărțitoare dintre eu și ceilalți. Amestecul dintre vis și filmele de desene animate, așa cum este ilustrat de bătrînul domn vizitat de Oedipa la căminul Vesperhaven, reprezintă de asemeni un caz interesant, cu atît mai mult cu cît confuzia de

planuri se produce aici la nivelul subconștientului – un exemplu că eul însuși poate fi serios afectat –, și, în același timp, numele de Thoth ne trimite la scribul zeilor din mitologia egipteană, păstrător al arhivelor divine și patron al istoriei, înfățișat cu cap de ibis, căruia pare să-i fi luat acum locul musca îndărătnică dar alungată pînă la urmă de sora grijulie. Televizorul este „o urîță mașină“, într-adevăr, și pentru că îi este proprie o anumită agresivitate, imaginea ce se inoculează pe nesimțite în vise avînd în același timp tendința să se substituie grafiei venerabile. Pe de altă parte, „ochiul (său) mort verzui“, sugerează un mediu optic în care realitatea se reflectă reducîndu-se la o imagine ce împrumută culoarea morții, un fel de a spune că ea dispare, pur și simplu, într-un simulacru pe care acest spațiu mediatic prin excelență are menirea de a-l produce.

Mutațiile produse de cultura simulacrului în înțelegerea eului, colectivității, a istoriei americane recente – între anii '60-'80 –, îl vor preocupa cu deosebire pe Pynchon cînd scrie romanul publicat în 1990. În mai multe privințe, *Vineland* poate fi considerat textul ideal pentru a găsi ilustrarea și confirmarea opiniilor lui Baudrillard, cu toate că este greu de presupus că romancierul american a căutat doar să ofere exemple mai mult sau mai puțin hazlii care să susțină idei ale unui istoric al culturii. Acum televizorului îi revine rolul esențial în producerea imaginii care maschează absența realității, sau nu are legătură cu nici o realitate, fiind propriul său simulacru; a imaginii ce precede realul care va fi construit după modelul său (al imaginii), oferind astfel mijlocul cel mai sigur de a controla realitatea. De altfel, titlul sub care se discută romanul într-un studiu relativ recent este „Everything Under Control“ (Totul sub control).¹

În *Strigarea lotului 49*, roman scris cu mai bine de trei decenii în urmă, *realitatea* nu va fi abolită cu totul de imagine (serial TV sau film), ci doar rivalizată la un mod care îi pune sub semnul întrebării statutul ontologic. Spațiul controlat de cameră și spațiul realului tind să se interfereze, încît Metzger, excesiv de atent cu frizura sa, lasă impresia că se crede filmat

¹ Hanjo Berressem, *Pynchon's Poetics. Interfacing Theory and Text*, University of Illinois Press, 1993.

în permanență. Teoria sa despre coexistența celor două identități, de actor și de avocat, în aceeași persoană, aduce la lumină elementul comun – jocul, rolul asumat cu bună știință – și, ceea ce este mai important, tinde să le submineze pe amândouă. Memorabilă, însă, pentru invadarea realului de TV și confuzia creată de acesta, rămîne „scena seducției” în care, de rîndul acesta, secvențele de film se întrepătrund cu realitatea, în timp ce Metzger în ipostaza de Baby Igor îl dublează pe „adevăratul” Metzger. Mai mult, sincronizarea dintre cele două planuri, care interferează, conduce spre același final – orgasmul uman coincide cu cel al mașinii –, citit de Berressem ca o confirmare a ceea ce Baudrillard numește „înțelegere secretă între imagini și viață, între ecran și viața cotidiană”, cît și a ideii lui Marshall McLuhan că umanitatea devine un fel de anexă la lumea mașinilor.¹

*

Ieșirea din turnul care este o imagine prin excelență a entropiei – nu întîmplător zilele seamănă aici atît de bine unele cu altele –, înseamnă pentru Oedipa intrarea într-un spațiu pe care ea îl asociază de la bun început cu comunicațiile. Alături de media, sistemul poștal se constituie într-o atotcuprinzătoare rețea, codificarea și trierea în virtutea căroră lucrează reprezentînd o activitate de care Oedipa nu este străină. De observat că numele său de familie Maas este omofon al lui „mass”, cuvînt întîlnit adesea în sintagme de felul „mass communication networks”. (Conotații „poștale” are și „metzger” – măcelar în germană –, deoarece în evul mediu, măcelarilor, care călătoreau din sat în sat, li se încredințau și scrisorile, iar mai tîrziu breslele lor aveau în grijă și poșta.)

Nu este de mirare că, direcționate de testamentul lui Pierce Inverarity, căutările Oedipei sînt, într-un sens, încercări de a se iniția în codurile ce fac posibilă această lume, de unde și receptivitatea sa la semne de tot felul și, pe de altă parte, impresia că din toate părțile vin mesaje. Se cade luată în seamă, bineînțeles, și posibilitatea ca ele să marcheze traseul

¹ *Ibid.*, p. 86.

unei revelații de ordin transcendental ce urmează să se producă într-un viitor pe cale de a deveni prezent, dar rămas înghețat sau suspendat. *Cuvîntul* de care atîrnă totul rămîne, în acest caz, o promisiune, ceea ce ar aduce experiența Oedipei foarte aproape de epifania moderniştilor, în timp ce amînarea ei, o distanțează semnificativ. Din perspectiva relației sale cu romanul modernist, se poate spune că *Strigarea lotului* 49 este o rescriere a acestuia, dar într-o formulă care, fără să-i anuleze valorile, le prezintă ca fiind inevitabil problematice – o consecință a incertitudinii ce definește universul lui Pynchon în general.

Am aminti, totuși, una din lecturile ce stăruie asupra caracterului inițiativ al itinerarului urmat de Oedipa, înscriindu-se astfel în perimetrul modernist, nu numai pentru că a avut numeroși adepți, dar și pentru motivul că, așa cum arată și titlul studiului în care o întîlnim, „*The Sacred, the Profane, and the Crying of Lot*“, la baza demersului se află autoritatea lui Mircea Eliade.¹ Văzută prin prisma cărții lui Eliade *Sacrul și profanul*, călătoria Oedipei se descoperă Profesorului Edward Mendelson ca un lanț de manifestări ale sacrului. Deosebit de interesantă este supoziția că Pynchon însuși l-a avut pe Eliade în minte atunci cînd a scris romanul: cuvîntul *hierofanie*, care „nu figurează în dicționarele nici unei limbi moderne europene“ nu putea să aibă altă sursă, opinează Mendelson, care citează, cu unele omisiuni, pasajul referitor la acesta.² Cum versiunea engleză a cărții a apărut în 1959, nu

1 Edward Mendelson, „*The Sacred, the Profane, and The Crying of Lot*“, (*Pynchon, A Collection of Critical Essays*, ed. Edward Mendelson, Prentice-Hall, 1979, pp. 112-147; studiul a fost publicat inițial într-un alt volum, în 1975.

2 „Omul își dă seama de existența sacrului pentru că acesta se manifestă, se înfățișează ca un lucru cu totul diferit de profan. Pentru a reda actul acestei manifestări a sacrului, am propus termenul de *hierofanie*, care ne este la îndemînă, cu atît mai mult cu cît nu are nevoie de lămuriri suplimentare: el nu exprimă decît ceea ce este cuprins în conținutul etimologic, adică ni se arată ceva *sacru*. (...) De la hierofania cea mai elementară ... pînă la hierofania supremă ... nu există ruptură. Este mereu aceeași taină: manifestarea a ceva care este «altfel», a unei realități care nu aparține lumii noastre, în lucruri care fac parte integrantă din lumea noastră «naturală», profană.” (Mircea Eliade, *Sacrul și profanul*, p. 13, trad. Brîndușa Prelipceanu, Humanitas, 1995.

este exclus ca și numele de Profane, atribuit personajului din romanul V., să fi fost inspirat tot de Eliade.

În lectura amintită, Trystero apare ca simbol al sacrului, criticul valorizînd cu precădere sensurile și conotațiile sale religioase, cît și semnificația ritualistică a unor momente trăite de Oedipa. În ipostaza de Hernando Joaquín di Tristero y Calavera, ultima parte a numelui, Calvar în traducere, are, fără îndoială, o asemenea încărcătură, în timp ce pentru scurvhamiți, o sectă fictivă, sistemul Trystero are un înțeles religios explicit; pe de altă parte, asocierea sa cu demonicul nu-i anulează sacralitatea, acesta reprezentînd un nivel inferior al sacrului. Mendelson îl urmează îndeaproape pe Eliade și atunci cînd vede reapariția lui Trystero în diferite perioade istorice ca aceeași manifestare a sacrului în profan, ca o reintegrare periodică a ceea ce există într-un prezent mitic, cît și atunci cînd pune în evidență frecvența unor imagini, precum pragul. (În ambele cazuri, lectura se sprijină pe citate din *The Sacred and the Profane*.) Firește, nu este trecut cu vederea nici conținutul sacramental al vinului de păpădie – de altfel, ca omofon al lui mass, Maas se poate citi și ca mesă. De un deosebit interes rămîne semnificația numărului 49 legată de sărbătoarea creștină a Pogorîrii Duhului Sfînt, în greacă Pentekoste sau Parakletos, care are loc la șapte săptămîni după Paște. Cum însă Pentekoste înseamnă ziua a cincizecea, strigarea celui de al patruzeci-și-nouălea lot „este momentul ce precede revelația Pentecostală, sfîrșitul perioadei în care miracolul este în stare potențială, dar încă nu se manifestă” (Edward Mendelson, *op. cit.* p.135).

Desigur, Mendelson nu exclude nici celelate ipoteze cu privire la relația Oedipei cu Trystero, formulate de Oedipa însăși, dar „trierea” lui – foarte atrăgătoare, e drept – are în vedere o singură posibilitate, sistemul construit de el și sensul spre care acesta conduce este privilegiat în comparație cu alte sisteme (și sensuri) în care se pot ordona, combina „nenumăratele indicii” și semne din roman, unele dintre ele, cum sînt ghilimelele menționate mai înainte, subminînd de la bun început lectura propusă. Pe deasupra, un spațiu unde mijloacele de comunicație produc o proliferare a imaginii la o scară neîntîlnită, concurînd realul sau substituindu-se acestuia, apare tot mai îndepărtată și problematică însăși „promisiunea

unei hierofanii". Pe de altă parte, faptul că Oedipa o percepe mai puternic în fața imaginii televizate, a unei reclame comerciale, asociază reacția ei și cu puterea „mașinii urâte”.

Variația ortografiei este și ea un indiciu important că Trystero nu poate fi în sine decât fluctuant, incert și, deci, incompatibil cu Sistemul și Înțelesul care o obsedează pe Oedipa. Luînd de bună ideea, chiar dacă ilustrarea ei în roman este un text-parodie, că în etimologia cuvîntului, de fapt a cuvintelor, s-ar afla cheia pentru decoperirea sensului, criticii nu au pregetat să pună în lumină diverse posibile componente și să le discute cîmpul semantic. Emulîndu-l și noi pe ironizatul Bortz, cum am făcut și pînă acum, să le trecem în revistă pe cele mai importante: „tryst” (pronunțat trist) înseamnă întîlnire (mai ales secretă, de amor), sens pe care Trystero îl păstrează mai cu seamă în *Tragedia curierului*, unde totuși caracterul întîlnirii se schimbă semnificativ; partea doua a cuvîntului, după unii „tero”, după alții „ero”, este considerată ca avîndu-și etimologia în „terror” (teroare) și, respectiv, eros; „triste” este consemnat cu sensul cunoscut în dicționarele engleze și americane ca provenind din franceză, cu toate că unii comentatori preferă să vorbească de omofonul lui tryst, „triste”, și să-l considere derivat din italianescul „tristia”, ceea ce l-ar include și pe Ovidiu, poetul de la marginea unei alte lumi, în aria conotațiilor literare ale lui Tristero. (Prin povestea lui Narcis și Echo, el oricum era prins în rețeaua de referiri din care este construit orașul lui Pierce Inverarity.)

Polisemia cuvîntului se regăsește în seria de ficțiuni, într-un sens proiecții imaginative, sub care se ascund însă evenimente consemnate ca atare în documente, ficțiunea la Pynchon fiind, printre altele, și o modalitate, poate singura credibilă, de a vorbi despre istorie în aceste vremuri post-moderne definite, printre altele, și de criza autorității, fie ea personalitate istorică sau istoric. Într-un fel, „exfolierea” lui Tristero seamănă foarte bine cu jocul ce precede seducția Oedipei: striptisul ei este mai mult decât o metaforă a lecturii, a sensurilor multiple ce se pot descoperi (nu numai într-un roman postmodern, ci în orice roman, mai ales în romanul modernist care invita la analiza pe niveluri); ce trebuie, cred, să ne rețină luarea aminte este costumația ei inițială, hainele

puse de-a valma sfidînd cu totul orice combinație coerentă, orice intenție de a le asorta, de a le prezenta ca o posibilă „ținută“. Informația despre Tristero se acumulează în ritm vertiginos – în bună parte ea este rezultatul unor posibile lecturi ale textului *Tragedia curierului*. Dezorientarea Oedipei, exasperarea sa în anumite momente este dată de dificultatea de a relaționa toate aceste sensuri și ficțiuni într-un întreg unitar. Promisiunea ca următoarea informație să aducă dezlegarea misterului este, am văzut, mereu amînată pentru ca în final ea să înghețe definitiv.

Ca posibile indicii ale lui Tristero, acronimul W.A.S.T.E. și semnul său grafic marchează un traseu care s-ar cădea menționat, fie și numai pentru direcția luată de căutările Oedipei. Întîmplătoare sau nu, „întîlnirile“ sale stau sub aceste semne, un fel de blazon al indivizilor singuratici și obsedați – fiecare în felul său –, al unei lumi care este și ea o revelație. „Dacă ar fi privit“, ar fi văzut mai devreme ceea ce i se arată acum – reproșul îndreptat spre sine o aduce în compania omonimului său poate mai mult decît dorința ei de a dezlega o enigmă. Știind de la bun început că „turnul se află pretutindeni“, Oedipa trăia totuși cu încredințarea că doar eul său era cel vizat, că singurătatea îi aparținea în exclusivitate. Este ea atrasă, prin intermediul cornului mut, de marginalizații societății americane pentru că are sentimentul că între ei și ea există un „parteneriat secret“, adică o recunoaștere a apartenenței sale la aceeași condiție (existențială în cazul de față)? Își descoperă ea propria sa singurătate și izolare în *celălalt*? W.A.S.T.E. reprezintă, într-adevăr, un gest de respingere a rețelelor de comunicare oficială, mai precis a informației vehiculate prin ele și a puterii ce o dirijează, dar, pe de altă parte, nu este imaginea cornului mut și o emblemă a comunicării zădărnice, a efortului irosit? Ispitește, desigur, o lectură a romanului care vede în identificarea Oedipei cu Tristero un posibil deznodămînt al căutărilor sale, cu atît mai mult cu cît și prenumele său ar trimite într-acolo, ceea ce nu înseamnă, însă, că alte posibile raportări ale Oedipei la Tristero nu ar fi la fel de atractive.

Misterul nu va fi rispit prin reapariția în *Vineland* a lui Mucho Maas, de data aceasta ca producător de discuri, nu numai lecuit de droguri, dar gata în orice moment să țină

predici despre consecințele lor nefaste. Aflăm, totuși, că s-a hotărât să-și abandoneze slujba de DJ „cam prin 1967, după un divorț de o cordialitate care s-a făcut remarcată chiar în acele timpuri mai candid“.

*

Itinerarul străbătut de Oedipa Maas pare să se vadă mai bine din perspectiva deschisă de următorul roman, *Gravity's Rainbow*. Construcția sa desfășurată pe o scară impresionantă, de o complexitate structurală ce a invitat adesea comparația cu *Ulise* – haosul și fragmentarea sînt efecte tot atît de bine controlate ca și ordinea și unitatea la Joyce –, îl distanțează, fără îndoială, de romanul scurt, focalizat într-un singur personaj. Într-o măsură incomparabil mai mare decît *Strigarea lotului 49* și decît *V.*, el își merită renumele de *heterotopie* postmodernă, spațiul său, care cuprinde o *zonă* cu o trimitere istorică precisă – Germania în perioada mai-august 1945 –, apărînd ca un amalgam datorită trecerilor, nu întotdeauna ușor de observat, de la „realitatea“ halucinației la realitatea halucinantă, de la lumea filmului la filmul lumii, încît „trierea“ ajunge să fie o imposibilitate și, de fapt, nici nu mai contează.

Cît de complex este acest roman și cum complexitatea sa servește, printre altele, și cauza atomizării – la urma urmei cu așa ceva se soldează și explozia rachetelor V-1 și V-2 în jurul cărora se consumă multe evenimente din roman – se vede, poate, cel mai bine din cele două inventare de tipuri de discurs proprii unor contexte (sub)culturale, împrumuturi din alte limbi și, respectiv, forme de argou/jargon ale limbii engleze, aduse în atenția cercetătorilor de Steven Weisenburger, autorul unui binevenit ghid. Definind *Gravity's Rainbow* ca o *heteroglosie enciclopedică*, el implicit îl distanțează de romanul postmodern în general, care este, de regulă, o heteroglosie, dar nu neapărat o heteroglosie enciclopedică. Ascendentul pe care îl are Pynchon asupra contemporanilor săi s-ar explica, așadar, nu numai prin receptivitatea sa la resursele limbajului în general – toți postmodernii sînt receptivi, jucîndu-se în fel și chip cu cuvintele –, cît mai ales prin capacitatea de a trimite – via tip discurs – la cît mai multe contexte culturale, care nici în *Vineland* și nici în *Mason and*

Dixon nu se restrîng la spațiul american. (Observația este valabilă și pentru V., pînă la un punct însă, fiindcă aici strategia ce ține de discurs este diferită.) Un fel mai postmodern de a spune ceea ce mulți dintre criticii săi au intuit mai demult atunci cînd, referindu-se la caracterul *enciclopedic* al ficțiunii sale, au încercat să pună în lumină în primul rînd capacitatea acesteia de a explora cultura contemporană în punctele sale nodale.

Relevanța culturală extraordinară a romanului *Gravity's Rainbow*, care i-a făcut pe unii să-l compare cu mari opere ale literaturii universale, nu anulează cîtuși de puțin afirmațiile de mai sus pe marginea caracterului nedeterminat al universului pynchonian; dimpotrivă, ea se descoperă tocmai în accentuarea multiplicității și pluralismului, a proliferării lumilor, pe scurt, într-o schimbare ontologică de mai mare anvergură: universul însuși și-a schimbat statutul, devenind *multivers*; un *multivers* unde unghiurile de vedere sînt incomparabil mai numeroase decît în celelate romane, formînd însă ca și pînă acum un fel de perechi, pe bază de pro și contra, plus și minus. Cu toate acestea, o bună parte din coordonatele sale le aflăm în distincția, preluată de puritanismul american din calvinism, dintre cei aleși, adică mîntuiți prin grație divină și, pe de altă parte, cei predestinați să rămînă damnați. La Pynchon, aceștia din urmă vor forma lumea mai largă a *preteriților*, a celor trecuți cu vederea, a celor lăsați la o parte.

Receptiv, ca de obicei, la polisemie, Pynchon construiește în jurul lui „ales“ și „preterit“, rețele complicate de sensuri care, adăugate altora, formează o contrapondere la tendințele de fragmentare și atomizare. Va fi vorba, pe de o parte, de controlul instituit de cei aleși, o expresie a unui *libido dominandi* ce vizează întreaga planetă, dar nu în primul rînd ca supremație în sfera eomică, socială sau politică, cu toate că procesul de „raționalizare“ la care a fost supusă, așa cum a fost definit de Max Weber, are rezultate ce se măsoară în special în aceste domenii. Dar ele sînt doar vîrful aisbergului, pentru că ceea ce interesează, de fapt, este controlul exercitat asupra vieții în toate formele sale. Agresiunea inanimatului asupra ei, preocuparea mai multor personaje din romanul V., apare acum ca o victorie a Sistemului, a Cartelului, care, ca să cităm opinia unui critic avizat, „aspiră să creeze un sistem de

legături absolut universal, un nex definitiv și imposibil de evitat care va uzurpa rînduirile naturii și va «corecta» imprevizibilitatea naturii cu propriul său cadru de cauzalitate controlată. Sfărîmarea nexurilor *naturale*, interzicerea reînnoirii organice, elaborarea deliberată a proceselor orientate spre moarte nu sînt pur și simplu rezultate secundare nefericite ale setei nemiloase de putere. Mai curînd ele sînt profanări deliberate cerute de satisfacerea setei, care, în ultimă instanță, este de a vedea Pămîntul redus la zero și sterilizat prin ceea ce este mecanic, artificial, triumfător – cu alte cuvînte, prin ceea ce este în întregime făcut de om¹.

De reținut că, în *Gravity's Rainbow*, două domenii ale științei – fiziologia și chimia – fac cu precădere jocul acestor forțe: primul, prin teoriile care consideră „eul” ca rezultat al unui proces de (re)condiționare, celălalt, prin descoperirile care au făcut posibilă în secolul trecut apariția unei noi discipline, chimia organică, pentru ca mai tîrziu, pe baza ei, să se nască I.G. Farben și Imperial Chemicals, Inc. Firește, cum se întîmplă cam peste tot în acest roman, comicul și grotescul se întîlnesc și cînd este vorba despre progresele din fiziologie. Pynchon face mult haz pe seama lui Pointsman (în engleză, pointsman înseamnă acar, cuvînt care revine adesea și în *Strigarea lotului* 49), a experimentelor sale cu cîini și o caracatiță, care au toți nume rusești, cît și a devoțiunii lui față de Cartea învăluită în nimb sacru, volumul al II-lea al prelegerilor lui Pavlov despre reflexele condiționate, text într-un anume procent rescris în *Gravity's Rainbow*. Pe de altă parte, Tyrone Slothrop, în jurul căruia se grupează cele mai multe episoade, este el însuși un caz de condiționare – varianta comică a unui experiment behaviourist. Aventurile sale din zonă își au impulsul în dorința de a-și explica propria sa condiționare, adică legătura dintre el și rachetă, via imipolex G, și de a ajunge pe această cale la o înțelegere a propriei sale identități, dacă nu cumva chiar dorința cu pricina nu este și ea un efect al aceluiași proces.

Cît privește chimia organică, ea apare de la bun început ca o aliată a forțelor ostile vieții, istoria ei fiind opera unui

¹ Dwight Eddins, *The Gnostic Pynchon*, Indiana University Press, Bloomington and Indianapolis, 1990, p.128.

complot (al lumii de dincolo? al birocratiei din celălalt tărâm?). Fondatorul său, Justus von Liebig, îndeplinește „rolul unei porți sau al unui demon care triază, de felul celui propus de contemporanul său mai tânăr Clerk Maxwell, ajutînd să concentreze energia într-o singură încăpere a Creației pe seama restului“. De fapt, Demonul lui Maxwell n-ar sluji la discutarea unei idei din termodinamică; el ar fi mai degrabă o avertizare codificată a consecințelor pe care le vor avea descoperirile lui Liebig, descoperiri dirijate, așa cum va fi și visul din 1865 al lui Friedrich August Kekulé von Stradonitz, din care se naște vestitul său inel, un Uroboros secătuit: „Kekulé visează Marele Șarpe care își ține coadă în gură, șarpele visînd care înconjoară lumea. Dar meschinăria, cinismul cu care visul urmează să fie folosit. Șarpele care dă de veste, «Lumea este ceva închis, ciclic, cu rezonanță, o eternă reîntoarcere», urmează să fie predat unui sistem al cărui singur scop este să violeze Ciclul. A lua și a nu restitui, a cere ca „productivitatea“ și „dorința“ să crească, în timp ce Sistemul depozitează restul Lumii de mari cantități de energie pentru ca fracțiunea sa minusculă disperată să indice un profit; și nu numai cea mai mare parte a umanității – cea mai mare parte a Lumii, animale, vegetale, minerale, este pustiită în acest proces. Sistemul poate înțelege sau nu că el doar cumpără timp. Iar timpul este o resursă artificială, care nu are valoare pentru nimeni și nimic, ci doar pentru Sistem, care mai devreme sau mai târziu se va prăbuși, cînd dependența sa față de energie va depăși ceea ce îi poate oferi restul Lumii, tîrînd cu el suflete nevinovate de pe tot lanțul vieții“.

Inelul lui Kekulé (formula benzenului) versus Uroboros – iată o antinomie nouă în creația romancierului: pornirea spre dominație a omului întîlnește acum rezistența planetei înseși, acumulările de energie secătuită contrastează cu renașterea sa ciclică. Ceea ce nu înseamnă că romanul reabilitează pe de-a-n-tregul zeitele și zeii pămîntului. Perspectiva mitologică nu este nici ea privilegiată în vreun fel, Pynchon avînd grijă ca unele texte ce o slăvesc, citate sau întretesute în roman, ca de pildă *Sonetele către Orfeu* ale lui Rilke, să fie invocate de ambele părți.

Cum, de regulă, la Pynchon lucrurile nu sînt văzute nici odată prin prisma unei singure culturi, și Terra din romanul în

discuție își descoperă forța de atracție în mai multe mitologii unde planeta stă sub semnul unei zeități feminine, rodnicia fiind un atribut de dorit atât al pîntecelui cît și al pămîntului. Amintim numai mitul despre femeia care născînd patru copii morți și rămînd din nou însărcinată a fost băgată pînă la umeri în groapa unui porc al termitelor: „au tencuit-o aici după obiceiul *preterit*, ca să fie în legătură cu darul Pămîntului pentru geneză“. El aparține triburilor Herero, băștinași ai fostei colonii germane din Africa de Sud-Vest, despre care a fost vorba și în una din „ficțiunile“ lui Stencil. În *Gravity's Rainbow*, pușinii lor supraviețuitori grupați în jurul lui Enzian, aflați ca și Slothrop în zonă în căutarea Rachetei, au un fel de mantra în Mba-kayere, înseamnînd „sînt lăsat de o parte, sînt omis“, adică sînt *preterit*, cuvînt care în contextul istoric al exterminării lor se poate citi și ca „nu sînt ales ca să fiu ucis“. Dacă aleșii aparțin Sistemului, preteriții Herero, pe de altă parte, sînt ființe ale pămîntului, cu atît mai mult cu cît totemul lor este porcul termitelor, iar Pămîntul, ca ființă vie, „a living critter“, rămîne o sursă de vitalitate, care pe termen lung nu va putea fi niciodată compromisă pe deplin.

Lăsați de o parte nu sînt, firește, numai descendenții răzleți ai triburilor de altădată. Marginalizații formează o categorie incomparabil mai numeroasă, simțind întotdeauna atracția Pămîntului, forța prin care și Slothrop va contracara, poate, cu prețul propriei sale dezagregări, mecanismul de control transmis prin condiționare. În ce-l privește pe Pynchon, el își va invoca strămoșii care i-au privit pe preteriți cu o înțelegere mai puțin obișnuită pentru anii de început ai Coloniei Massachusetts Bay. Tratatul scurt *On Preterition*, „nu numai interzis, dar și ars cu mare ceremonial la Boston“, în care William Slothrop pleda în favoarea lor, este inspirat de volumașul *The Meritorious Price of Our Redemption* (*Prețul vrednic de laudă al mîntuirii noastre*) publicat de William Pynchon în 1650 la Londra, ars apoi în piața din Boston pentru că făcea o pledoarie asemănătoare. A-i separa la modul absolut pe aleși de preteriți, a le refuza celor din urmă mîntuirea, înseamnă, scria el, să nu înțelegi jerfa lui Iisus, care a ținut să-i izbăvească deopotrivă și pe aleși și pe preteriți.

În comparație cu *Gravity's Rainbow*, operă complexă prin încărcătura enciclopedică și insolitul narațiunii, rezultat al intersectării unor multiple puncte de vedere, ce angajează atât tehnologia cât și mitologia. *Vineland* și *Mason & Dixon* lasă impresia, la prima vedere, a unor romane cuminți, unul preocupat mai pe față de realitatea americană a ultimelor decenii și deci, s-a spus, mai „realist”; celălalt, o „poveste despre America”, „cu indieni și francezi”, așa cum își doresc copiii. De altfel, o convenție cât se poate de banală declanșează resortul povestirii: la un deceniu după adoptarea Declarației pentru Independență, când „încă mai dor rănilor trupești și sufletești, mari și mici”, Pastorul Cherrycoke ține să le facă pe plac nepoților și-și începe istorisirea despre Charles Mason și Jeremiah Dixon, topometrii englezi care, cu douăzeci de ani în urmă, stabiliseră granița dintre Pennsylvania și Maryland, pe atunci colonii engleze. Linia Mason-Dixon, cum avea să fie cunoscută mai târziu, va deveni și hotarul dintre statele din nord și cele din sud, cu un rol important în războiul ce avea să izbucnească în anii '60 ai secolului următor. La vremea când a fost trasată, ea a însemnat defrișarea unui coridor imens spre vest – peste trei sute de kilometri – și, firește, nu a putut ocoli întâlnirile cu triburile indiene. Pentru Pynchon este un pretext cât se poate de bun pentru a propune o nouă versiune a legendei despre frontiera americană. Dar povestea despre America este numai un episod – este adevărat, cel mai lung – al poveștii lui Mason și Dixon, care mai întâi îi va purta din Anglia în Africa de Sud și pe insula Sf. Elena, unde vor face măsurători legate de un eveniment astronomic important. tranzitarea soarelui de planeta Venus.

S-ar putea crede că dacă, în *Vineland*, Pynchon ne oferă un roman realist, în *Mason & Dixon*, avem, iată, un roman istoric, povestit, mai mult sau mai puțin, în linie dreaptă; mai mult sau mai puțin, pentru că, așa cum constată cei doi specialiști în materie de măsurat, în ciuda instrumentelor de mare precizie, linia dreaptă devine adesea strîmbă, adică ne-dreaptă, la fel cum Luminile epocii sînt prea adesea înghițite de întuneric – Tenebrae nu poate fi decît un nume cu rezonanță binevenită în

acest veac –, iar nu de puține ori Rațiunea este pusă pe fugă de spaime viscereale.

Fiind ambele romane postmoderne, realismul în *Vineland* trebuie înțeles, firește, ca un *alt fel* de realism, un realism care tinde să devină un *hiperrealism* în accepțiunea lui Baudrillard, iar *Mason & Dixon*, ca roman istoric, nu contravine cîtuși de puțin tipului de ficțiune pynchoniană. Dimpotrivă. Nevoia de a defini realismul lui Pynchon nu decurge din faptul că raportarea la realitate va fi mediată de cu totul alte convenții decît cele întâlnite în realismul clasic, ci din punerea între ghilimele a realității înseși, care va avea întotdeauna statutul unei reproduceri. Așa cum s-a menționat într-un alt context, în *Vineland* realul ajunge să fie un produs în serie, un duplicat al imaginii televizate, spațiul ecranului servindu-i acum ca matrice. Este, de asemenea, revelatoriu că retrospectiva din 1984 asupra mișcărilor studentești din anii '60, oferită de *Vineland*, este, într-un sens, o demontare de imagine și, implicit, de șubrezie a suportului unor sentimente nostalgice trăite de o generație, tînără atunci și matură acum, tocmai prin scoaterea la lumină a rolului jucat de camera de filmat. Pe de altă parte, iese la iveală complicitatea victimelor la propria lor reprimare: Frenesi, autoarea unor filme documentare despre atmosfera de frenezie din campusurile universitare, va fi atrasă de imaginea agentului federal trimis să lichideze revolta studentească și, contrar convingerilor sale de stînga, sau poate amăgindu-se că pînă la urmă și polițistul seducător va subscrie la idealul consensului universal, va aduce serviciile cerute, conștiincios (și remunerat).

S-ar putea crede că Pynchon are obsesia anilor '60, pentru că și în *Mason & Dixon*, cum am amintit, tot despre același deceniu este vorba, chiar dacă el aparține altui secol, iar povestea se desfășoară tot după trecerea a două decenii, mai precis în 1786. Cu toate că nu este primul roman istoric scris de Pynchon – nu numai *Gravity's Rainbow*, unde întâlnim și referiri la istoria României interbelice, dar și *V.* și *Vineland* pot fi la fel catalogate –, el face notă oarecum aparte, fiindcă, perioada de timp mai îndepărtată l-a îndemnat pe autor să recurgă la un idiom și grafie în ton cu epoca, dar fără ca predispoziția sa binecunoscută pentru calambur și rime de tot felul să-i fie în vreun fel afectată. Se observă, din contră, un

mai mare aport al cîntecului, al oralității în general, vocea fiind repusă în drepturi, ca în orice poveste. Despre importanța dobîndită de aceste noi resurse ale limbajului, ne avertizează într-un fel titlul romanului: în aparență banal, cum nu se întîmplă de regulă la Pynchon, el servește ca un comentariu implicit atît asupra liniei despărțitoare – & este un semn care unește –, cît și asupra construcției din cuvinte care este romanul. Mason trimite nu numai la francmasonerie, la figurile sale, precum Franklin și Washington, la simboluri ca pătratul sau semne ca linia, rigla, ci și la zidar, constructor, care este sensul de bază al cuvîntului. Pe de altă parte, „dix” este o parte componentă a lui Dixon, dar și a lui *dixit*, stabilind astfel o legătură cu exprimarea, rostirea. Într-adevăr, graiul de Durham, Anglia, vorbit de Jeremiah Dixon își are idiosincra-siile sale sonore, mai percutante, desigur, dacă facem efortul să-l *auzim*.

Mason & Dixon reprezintă, așadar, o altă iscălitură a autorului, căruia, probabil, nu i-ar displăcea nici aceea de Cherrycoke, numele povestitorului său. Ca întreaga ficțiune pynchoniană, *Mason & Dixon* se arată dispus să împărtășească mai mult sau mai puțin încifrat din secretele artei sale. Postmodernitatea sa nu se oprește aici sau la coborîrea de pe soclu a unor personaje istorice, cum, uneori, găsim cu cale să observăm cînd este vorba de romanul istoric scris de scriitorii postmoderni. Semnătura lui Pynchon se regăsește, ca în toate romanele sale, în exuberanța limbajului, în „magia superioară” a jocurilor de cuvinte, în sfidarea unei tradiții care a ținut la compartimente și compartimentare și, nu mai puțin, în efortul de a ajunge la o viziune integratoare a eului și lumii, chiar dacă pentru asta drumul trece prin dezmembrare și fragmentare, tendințe puse cu emfază pe seama postmodernis-mului. Și aici transpare seriozitatea sa cînd este vorba de Lume și umanitate, semnalată, încă de la apariția primelor sale ficțiuni, de criticul de mare profunzime care a fost Tony Tanner.¹

¹ Tony Tanner, *op. cit.*

Pentru inițiativa și efortul de a pune la îndemâna cititorului român romanele lui Thomas Pynchon, serie deschisă cu *Strigarea lotului 49*, se cuvin Editurii Univers toate mulțumirile noastre.

GETA DUMITRIU

ÎN ATENȚIA
librarilor și vânzătorilor cu amănuntul

Contravaloarea timbrului literar
se depune în contul Uniunii Scriitorilor din România
nr. 2511.1-171.1/ROL, deschis la BCR,
Filiala Sector 1, București.

Tehnoredactor: NICOLAE ȘERBĂNESCU

Tehnoredactare computerizată
MARILENA RÂPĂ

UNIVERS INFORMATIC

Tipar executat la:
Tipografia PRO TRANSILVANIA

Strigarea lotului 49 este unul dintre cele mai himerice – și unul dintre cele mai strălucite – romane apărute după al doilea război mondial. Este o carte stranie în care cu cât afli mai mult cu atât mai misterios devine totul.

Tony Tanner

Strigarea lotului 49 este o carte excepțională (...). Ce-și propune și ce realizează ficțiunea lui Pynchon rămîne fără pereche printre romancierii timpurilor noastre.

Edward Mendelson

Pynchon posedă capacitatea de invidiat de a combina faptele și fantezia într-un asemenea mod încît faptele par mai puțin credibile decît fantezia.

Joseph W. Slate

ISBN 973-34-0666-X

EDITURA UNIVERS